
Raport z badań ankietowych zrealizowanych przez Miejskie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie

w roku szkolnym 2021/2022

---

pt. „Styl życia, używanie substancji psychoaktywnych, zachowania ryzykowne oraz postawy wobec używania substancji psychoaktywnych w grupie uczniów krakowskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych”.

**Miejskie Centrum
Profilaktyki Uzależnień
w Krakowie**

Spis treści

Rozdział I: Wprowadzenie	2
1.1. Grupa badawcza	2
1.2. Okres adolescencji-specyfika rozwojowa	2
1.3. Realizacja zadań rozwojowych w okresie adolescencji	5
1.4. Rola zachowań ryzykownych w rozwoju adolescentów	6
1.5. Profilaktyka zachowań ryzykownych	8
1.6. Zachowania ryzykowne – obecne tendencje	11
1.6.1. Pandemia a korzystanie z mediów cyfrowych	11
1.6.2. Nowe substancje psychoaktywne – mefedron	13
1.6.3. Korzystanie z leków w celach pozamedycznych	15
1.6.4. Kształtowanie postrzegania marihuany przez media	17
1.7. Kierunek profilaktyki	18
1.8. Procedura Badawcza	20
Rozdział II: Styl życia	22
2.1. Szkoły podstawowe, klasy 4-6	22
2.2. Szkoły podstawowe, klasy 7-8	50
2.3. Szkoły ponadpodstawowe	78
Rozdział III: Postawy i opinie uczniów wobec używania substancji psychoaktywnych	106
3.1. Szkoły podstawowe, klasy 4-6	106
3.2. Szkoły podstawowe, klasy 7-8	130
Rozdział IV: Wnioski	199
4.1. Styl życia	199
4.2. Używanie substancji psychoaktywnych	207
Załącznik:	219
Bibliografia:	224
Netografia:	227

Rozdział I: Wprowadzenie

1.1. Grupa badawcza

Dzieci i młodzież objęte badaniem tworzyły grupę osób znajdujących się w przedziale wiekowym między dziesiątym, a dwudziestym rokiem życia. Ten nastoletni czas, jak żaden inny okres w rozwoju jednostki, wiąże się z poczuciem braku zrozumienia ze strony dorosłych, napiętnowaniem oraz silnymi obawami. To też czas, kiedy młody człowiek konfrontuje się z negatywnymi stereotypami, oceniającymi jego sposób bycia, wybory czy choćby wygląd. Wówczas to „dorośli pod wieloma względami sprawiają młodym zawód” (Figes, 2002, s.11).

1.2. Okres adolescencji-specyfika rozwoju

W zależności od teorii rozwoju człowieka chronologicznie okres adolescencji waha się między dziesiątym, a dwudziestym rokiem życia. Omawiany okres można podzielić na kilka faz. Poszczególne okresy życia młodego człowieka wiążą się z przechodzeniem przez kolejne kryzysy. Teoria kryzysów rozwojowych stanowiących napęd do przemian rozwojowych jest główną ideą koncepcji rozwoju człowieka w ujęciu Lwa S. Wygotskiego. Naciski, jakie odczuwa jednostka prowadzą do napięcia, które wynika z nieumiejętności poradzenia sobie z zadaniami narzucanymi przez triadę soma – polis – psyche. Skutkuje to pogorszeniem jakości funkcjonowania jednostki i doświadczaniem konfliktów wewnętrznych, co określane jest mianem kryzysu rozwojowego. Doświadczanie kryzysu rozwojowego wyzwala konieczność nabywania nowych kompetencji, co stanowi realizację kolejnych zadań rozwojowych przy wsparciu obszaru soma (gotowość biologiczna), psyche (internalizacja wcześniejszych zmian rozwojowych) oraz polis (pomoc otoczenia społecznego). Okresy kryzysowe „charakteryzują się znaczną reorganizacją sposobu funkcjonowania dziecka, jego osobowości i relacji z otoczeniem społecznym. Zmiany te są fundamentalne i przełomowe, stanowią punkty zwrotne w przebiegu rozwoju jednostki” (Brzezińska, 2004, s. 224).

W wieku dziesięciu – jedenastu lat dochodzi do rozwiązania naturalnego kryzysu rozwojowego: pracowitość versus poczucie niższości (Erikson 1997). To wówczas dziecko podejmuje się zamiany swojej głównej aktywności w postaci zabawy na działanie ukierunkowane na realizację zadań, obowiązków i norm społecznych organizowanych wokół szkoły, nauki oraz życia codziennego. Początek tego etapu rozwojowego przypada na około szósty rok życia, kiedy to dziecko rozpoczyna naukę szkolną. Zwany jest późnym dzieciństwem (latencją). W tym czasie stają się widoczne zmiany w obrębie wizualności, budowy i czynności

ciała. Zachodzą zmiany fizyczne, a przy nich dochodzi również do znacznych przeobrażeń psychospołecznych. Pozytywnie rozwiązany konflikt pracowitość versus poczucie niższości rozwija u dziecka zasoby związane z poczuciem własnej kompetencji i skuteczności w działaniu. Następuje rozwój cech takich jak: wytrwałość, pracowitość czy systematyczność. Konsekwencją nierozwiązania omawianego konfliktu może być odczuwanie poczucia mniejszej wartości niż rówieśnicy oraz trudności w realizowaniu oczekiwań społecznych, w tym obowiązków szkolnych, co może spowolnić bądź zahamować dalszy rozwój (ibidem).

Według Lwa S. Wygotskiego adolescent przechodzi przez kolejny kryzys około dwunastego – trzynastego roku życia. Dojrzewanie biologiczne powoduje wówczas „spadek osiągnięć, pogorszenie sprawności myślenia, osłabienie zainteresowań, niższą gotowość do pracy, negatywizm i silnie ujawniany sprzeciw w wyniku czego następuje dezorganizacja stosunków z otoczeniem” (ibidem, s.225).

Kolejnym momentem kryzysowym w rozwoju człowieka jest kryzys na przełomie siedemnastego i osiemnastego roku życia, który związany jest z okresem dorastania psychospołecznego (ibidem). Dochodzi wtedy do wielu zmian w „soma” młodego człowieka. O zmianach w mózgu nastolatków Marek Kaczmarzyk pisze: „mózg osoby nastoletniej to mózg w trakcie tworzenia, a jej zachowania, reakcje i kompetencje są wypadkową czynników wynikających z aktualnego etapu rozwoju. My, ludzie dorośli, posiadacze produktu finalnego, musimy popatrzeć na nastolatków z odpowiedniej perspektywy, a wiedza na temat dynamiki i następstw reorganizacji dojrzewającego mózgu może nam to znacznie ułatwić” (Kaczmarzyk, 2017, s. 68). Dorośli w tym okresie powinni wykazać się postawą charakteryzującą się wysoką empatią i zrozumieniem wobec potrzeb jak również trudności adolescentów oraz ich specyficznego pojmowania rzeczywistości.

Według koncepcji adolescencji ujętej przez Małgorzatę Oleniacz dojrzewanie posiada trzy oblicza: dziecięce, dorosłe oraz pełne. Młodość dziecięca charakteryzuje się przewagą prezentowania cech typowych dla dzieciństwa, takich jak zależność od innych, brak samodzielności, brak odpowiedzialności za siebie oraz innych, koncentracja na sobie, bierność, brak nastawienia perspektywicznego bądź idealistyczne nastawienie do przyszłości, postawa hedonistyczna. Kolejny etap, czyli dorosłe oblicze charakteryzuje się nabyciem kompetencji ponoszenia odpowiedzialności za siebie, przejawianiem postawy aktywności, podejmowaniem szeregu ról typowych dla dorosłości, zdolność dokonywania racjonalnych analiz sytuacji, wysoki poziom samoświadomości oraz samoakceptacji, aspiracjami edukacyjnymi, określaniem planów na przyszłość, oraz rozwinięciem zdolności do budowania związków

intymnych. Ostatnim okresem jest młodość pełna, a osoby znajdujące się w tym etapie rozwoju to „ludzie z zapałem, entuzjazmem, ludzie kreatywni, otwarci, energiczni, zaangażowani, pełni nadziei, wiary, pragnący zmieniać świat, ale też refleksyjni i odpowiedzialni” (tamże, s. 91-92).

Erik H. Erikson dojrzewanie człowieka podzielił na dwa podetapy. Pierwszy z nich to wczesna adolescencja, czyli wiek dorastania, który trwa od około trzynastego do około siedemnastego roku życia. Jest to czas wzmożonych zmian w rozwoju psychoseksualnym, jak również biologicznym. Kolejny okres to późna adolescencja, nazywana także młodzieńczością. Trwa on od około osiemnastego do około dwudziestego drugiego roku życia i wiąże się z uwydatnianiem się zmian w rozwoju psychospołecznym nastolatka. Kolejno po rozwiązaniu naturalnego kryzysu rozwojowego: pracowitość versus poczucie niższości, Erikson wyróżnia kolejne stadium rozwojowe, obejmujące kryzys na płaszczyźnie: tożsamość versus pomieszanie tożsamości. Pozytywne rozwiązanie tego konfliktu wiąże z rozwojem postawy wierności. W tej fazie najbardziej skomplikowanym procesem staje się wykształcenie spójnej tożsamości. Spójna tożsamość jednostki wiąże się z ukształtowaniem wizerunku i oceny własnej osoby w zgodzie z tym jak postrzegana jest ona przez otoczenie. Niebezpieczeństwem tego okresu jest wytworzenie się negatywnej tożsamości. W takiej sytuacji dorastająca osoba ma poczucie posiadania wielu bezwartościowych lub negatywnych cech (Erikson, 2011, s. 88). Ukształtowanie się pełnej tożsamości nie jest procesem łatwym, co więcej trwającym wiele lat, wymaga integracji pełnionych ról oraz określenia własnego światopoglądu. Patologią tego okresu jest dyfuzja tożsamości i rozproszenie ról. Zaburzenia tożsamości mogą mieć różną postać. Wśród nich wyróżnia się pozorne rozwiązywanie kryzysu tożsamości przez przyjęcie tożsamości negatywnej, przeciwstawnej do norm obowiązujących danej kulturze. Manifestuje się ona w niemożności zaakceptowania tych norm, odrzuceniu przez młodego człowieka ról rodzicielskich, kobiecych, męskich, nauczycielskich, zawodowych, a także dewaluowania wszelkich uznanych autorytetów. Przyjęcie wzorów negatywnych może przybierać postać tak zwanej podkultury młodzieżowej czy też przestępczości. Pewną formą zaburzenia może być także zaburzona zdolność do produktywniej pracy i wyboru zawodu. W tym negatywnie przeżytym kryzysie dochodzi do znacznego zaburzenia poczucia czasu oraz zdolności do podjęcia decyzji, co często prowadzi do poszukiwania środków umożliwiających wyjście poza czas realny, na przykład poprzez alkohol, narkotyki oraz inne zachowania ryzykowne (Sęk, 1998, s. 63).

Etap wczesnej dorosłości konfrontuje jednostkę z kryzysem zasadzającym pomiędzy biegunami intymności oraz izolacji. Cechą, która zostaje ukształtowana w wyniku prawidłowo rozwiązanego kryzysu jest zdolność do miłości (ibidem).

Podsumowując, szeroko pojęty okres dojrzewania posiada status zawieszenia pomiędzy dzieciństwem, a dorosłością, nierzadko jest przyczyną antagonistycznych odczuć, potrzeb i pragnień adolescentów. Lucyna Bakiera tłumaczy, iż „sprzeczność ta rodzi szereg trudności związanych z przejściem z fazy zależności od dorosłych do dorosłości, w której pożądana jest niezależność. Dorastający przestaje być dzieckiem, ale nie jest jeszcze dorosłym (ibidem).

1.3. Realizacja zadań rozwojowych w okresie adolescencji

Koncepcja R. Havinghursta przewiduje na okres adolescencji następujące zadania rozwojowe: „ustanowienie dojrzałych relacji z rówieśnikami obojga płci, opanowanie roli społecznej właściwej dla swojej płci, zaakceptowanie swojego ciała i ochrona swojego organizmu, osiągnięcie emocjonalnej niezależności od rodziców oraz innych dorosłych, zapewnienie sobie niezależności ekonomicznej, wybór zawodu i przygotowanie do jego wykonywania, przygotowanie się do małżeństwa i życia rodzinnego, opanowanie sprawności intelektualnych koniecznych do pełnienia roli obywatela”. W takie ujmowanie specyfiki dorastania wpisuje się również teoria E. Eriksona, który rozumiał krystalizację tożsamości jako główne zadanie rozwojowe okresu adolescencji (tamże, s. 49-50).

Inne ujęcie proponuje Maurice Debesse w koncepcji etapów wychowania. Są one definiowane jako odrębne jakości, w których jednostka osiąga określone umiejętności bez odwoływania się do poprzednich etapów rozwoju. M. Debesse w okresie adolescencji wymienia wiek niepokojów dojrzewania (12.-17. rok życia), gdzie szczególnie uwypatnia się obszar rozwoju psychoseksualnego uwarunkowanego biologicznie. Okres późnej adolescencji to wiek młodzieńczego entuzjazmu (16.-20. rok życia), w którym następuje szczególny rozwój kompetencji psychospołecznych. W zależności od etapu wychowania inny jest jego cel i jakość relacji pomiędzy wychowawcą, a wychowankiem, co jest istotą wyróżnienia etapów wychowania w ujęciu M. Debesse (1996).

Kolejnym obszarem zmian rozwojowych człowieka jest sfera emocjonalna. W okresie wczesnej adolescencji młodzi ludzie charakteryzują się labilnością emocjonalną często związaną z odczuwaniem ambiwalentnych stanów emocjonalnych. Adolescenti cechują się bardzo silną ekspresją uczuć, często nieadekwatną do siły bodźca.

Prawidłowe funkcjonowanie nastolatka może wesprzeć postawa dorosłych, ich wiedza na temat specyfiki okresu adolescencji, akceptacja oraz gotowość do partnerskiej współpracy. Akceptacja powinna obejmować takie obszary jak (Peret-Drażewska,2021):

- świadomość specyfiki okresu adolescencji, rozumienie istoty zadań rozwojowych młodości (Oleszkowicz, Senejko, 2013),
- wystrzeżenie się postrzegania młodych przez pryzmat własnych zadań rozwojowych (Peret-Drażewska, 2016),
- świadomość zmian w rozwoju mózgu w okresie adolescencji (Siegel, 2016),
- przejście na relacje typu sparingpartner (Juul, 2014),
- komunikacja oparta na szacunku i współpracy (Faber, Mazlish, 2006),
- przyzwolenie na eksplorację rzeczywistości oraz autonomię (Erikson, 2004),
- wystrzeżenie się uczenia na „cudzych błędach”, przyzwalanie na podejmowanie samodzielnych decyzji, brak stawiania wymagań ponad możliwości rozwojowe (Kaczmarzyk, 2017),
- możliwość akceptacji i realizacji własnych potrzeb oraz stawianie jasnych granic (Juul, 2011),
- dbanie o bezpieczeństwo młodych (Kaczmarzyk, 2017),
- dbanie o własny dobrostan (Snell, 2017),
- dostrzeżenie potencjału młodych w ich chęci do działania (Suchecka, 2020),
- interesowanie się kulturą młodzieżową (Staroń, 2020),
- bycie odważnym, wyrozumiałym i akceptującym (Snell, 2017),
- bycie obecnym (Siegel, Bryson, 2020).

1.4. Rola zachowań ryzykownych w rozwoju adolescentów

„Ryzyko jest pewnym działaniem lub sytuacją, która powoduje, że pojawia się zagrożenie dla czegoś wartościowego. Podejmując więc tego typu działania, możemy oczekiwać straty lub pojawienia się sytuacji, która będzie niekorzystna” (Sęk,2005). Zachowania ryzykowne (inaczej problemowe) to różne działania podejmowane przez dzieci i młodzież, które zagrażają ich zdrowiu fizycznemu oraz psychicznemu, a także są niezgodne z normami społecznymi. Mogą być one naturalnym symptomem dojrzewania, mówiącym o prawidłowości przechodzenia adolescenta z dzieciństwa w dorosłość.

Szeroko pojęte dojrzewanie to moment, kiedy młody człowiek separuje się od znaczących dorosłych, by w przyszłości być zdrową, dojrzałą jednostką. Podejmowane zachowania ryzykowne mogą sprzyjać takiej alienacji, przekraczaniu granic, badaniu ich zarówno u siebie jak i u bliskich dorosłych.

Zachowania ryzykowne są również przejawem poszukiwania własnej tożsamości u adolescentów, próby określenia siebie i rozwiązania dylematu: w jaki sposób utrzymać równowagę między zaadoptowaniem się do grupy społecznej a utrzymaniem własnej odrębności. Bardzo ważne dla jakości funkcjonowania człowieka jest zharmonizowanie obu wątków. Nieadaptacyjne przywiązanie, niezrównoważone podejmowanie różnych rodzajów niezależnych działań, grozi utratą autonomii lub znacznym ograniczeniem zdolności do decydowania o sobie i uzależnieniem się od innych ludzi także w okresie dorosłości (ibidem).

Najpopularniejsze zachowania ryzykowne, które wykazują młodzi ludzie to: używanie substancji psychoaktywnych (palenie tytoniu, picie alkoholu, upijanie się, używanie marihuany i innych narkotyków, używanie leków psychotropowych), przedwczesna aktywność seksualna, zachowania agresywne, przemoc, cyberprzemoc, zagrożenia behawioralne związane z nadmiernym korzystaniem z telefonu, graniem w gry komputerowe i inne, hazardem, Internetem i niewłaściwym zachowaniem w sieci, drobne wykroczenia, wandalizm, chuligaństwo, zaniedbywanie obowiązków szkolnych, wagary, ucieczki z domu.

Młodzież w okresie dorastania jest grupą najbardziej narażoną na podejmowanie zachowań ryzykownych dla zdrowia oraz wykazującą niedostatki w zakresie zachowań korzystnych dla zdrowia. A jak wygląda to w ujęciu podziału ze względu na płeć? „Z wyników badań wynika, że większą tendencję do podejmowania ryzyka mają mężczyźni niż kobiety. Podobnie znacznie częściej zachowania ryzykowne są podejmowane przez osoby we wczesnej dorosłości niż w innych okresach życia” (Moszczyńska, Studerski, 2006).

Kolejną funkcją zachowań ryzykownych jest zaspokajanie przez nie potrzeb życiowych, w tym na przykład potrzeby miłości i akceptacji. Co staje się czynnikiem wysokiego ryzyka w ukształtowaniu się zdrowej, dojrzałej osobowości adolescenta. Umożliwiają one realizację omawianych powyżej zadań rozwojowych, dzięki temu, że stanowią formę protestu przeciwko obowiązującym zasadom. Tym co wydaje się być najbardziej alarmujące jest fakt, iż mogą one być sposobem radzenia sobie z trudnościami i stresem (ibidem).

Przyczyny podejmowania zachowań ryzykownych przez młodzież są interakcją wielu czynników indywidualnych oraz środowiskowych. W obrębie każdej grupy czynników wyróżnić można te, które zwiększają ryzyko podejmowania zachowań ryzykownych

oraz te które często, pomimo występowania w środowisku nastolatków licznych czynników ryzyka, chronią ich przed podejmowaniem zachowań problemowych. Przyczyny podejmowania zachowań ryzykownych adolescentów podzielić można na:

- uciezkowe (od problemów, pustki, nudy, samotności, lęku),
- konformistyczne (upodobnianie się do innych),
- egzystencjalne (poczucie bezsensu, pustka życiowa),
- prestiżowe, snobistyczne, poszukiwania (ciekawość, chęć przeżycia czegoś nowego) (Ostaszewski, Rustecka-Krawczyk, Wójcik, 2009).

Przeciwieństwo zachowań ryzykownych stanowią zachowania konwencjonalne. Są to zachowania nastawione na podtrzymywanie w społeczeństwie tradycyjnych norm i wartości. Należą do nich zachowania prospołeczne podejmowane przez dzieci i młodzież oraz pozytywne zaangażowanie młodzieży w działalność rodziny, szkoły, życie religijne czy też społeczności lokalnej” (Moszczyńska, Studerski, 2006).

1.5. Profilaktyka zachowań ryzykownych

Profilaktyka w swoim podstawowym rozumieniu nastawiona jest na zapobieganie problemom jednostek czy grup społecznych (Ostaszewski, 2016). Jej istotę stanowią zatem interwencje i działania mające zmniejszyć ryzyko wystąpienia problemów w obszarze zdrowia psychicznego, uzależnień, innych zachowań problemowych czy ryzykownych oraz niedostosowania i wykluczenia społecznego (Latkowska, 2014). Uszczegóławiając zakres oddziaływań wchodzących w obszar profilaktyki należy wskazać, iż opierają się one na eliminowaniu bądź redukowaniu czynników ryzyka, jak również wzmocnieniu działania czynników chroniących, które to kompensują lub osłabiają czynniki ryzyka (Ostaszewski, 2016). Teoria czynników chroniących i czynników ryzyka stanowi ważny element projektowania wszystkich aktywności profilaktycznych. Jej twórca J. David Hawkins zauważył, że można opisać za pomocą pomiaru statystycznego wydarzenia, które wzmocniają bądź osłabiają prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań ryzykownych (Solecki, 2018). Wskazać można grupy, do których należą czynniki: indywidualne, społeczne/rodzinne, związane ze szkołą, wydarzenia i sytuacje życiowe, środowiskowe (Szymańska, 2015, za: Monograph, 2000).

Za czynniki ryzyka w obszarze zachowań ryzykownych adolescentów uznano: dostępność substancji psychoaktywnych, wzorce zachowań społecznych, wysoki poziom zagrożenia (przestępczość, przemoc, nieprzestrzeganie prawa), brak możliwości spędzania

czasu wolnego w sposób atrakcyjny, nieprawidłowe wzorce dla dziecka, gorsza opieka nad dzieckiem, niski status społeczno-ekonomiczny rodziny (niskie dochody, niski poziom edukacji rodziców), przyzwolenie rodziców na przyjmowanie substancji psychoaktywnych przez dzieci, przyjmowanie substancji i podejmowanie innych zachowań problemowych przez rówieśników, akceptacja przyjmowania substancji psychoaktywnych przez rówieśników, chęć przynależności do grupy (związana z potrzebą afiliacji) i dostosowania się, trudności w nauce, konflikty z nauczycielami i innymi uczniami, poczucie osamotnienia, doświadczanie przemocy psychicznej i fizycznej, zbyt duże wymagania, brak konsekwencji wynikających z nieprzestrzegania przepisów, brak umiejętności przeciwstawiania się presji grupy, brak umiejętności rozwiązywania problemów, zapotrzebowanie na stymulację, doświadczanie wysokiego poziomu stresu, niedostosowanie społeczne, niskie poczucie własnej wartości.

Czynniki chroniące to: wsparcie, wzmacnianie, właściwe granice i oczekiwania, konstruktywne wykorzystanie czasu wolnego, pozytywna tożsamość, umiejętności społeczne, pozytywne wartości i zaangażowanie w naukę (Ostaszewski, Rustecka-Krawczyk, Wójcik, 2009).

Grupa docelowa oraz głębokość oddziaływań wynikają z realizowanego poziomu profilaktyki. Obecny podział wyróżniający profilaktykę uniwersalną, selektywną i wskazującą w 2000 r. zastąpił wprowadzoną przez Komisję ds. Chronicznych Chorób klasyfikację profilaktyki, dzielącą ją na pierwszorzędową, drugorzędową i trzeciorzędową. Tym, co stanowi atut nowej typologii jest wyraźne rozgraniczenie pomiędzy profilaktyką a leczeniem, resocjalizacją i rehabilitacją (Szymańska, 2015).

Profilaktyka uniwersalna adresowana jest do całych niezdiagnozowanych populacji, bez względu na stopień ryzyka pojawienia się zachowań ryzykownych. Podstawowy cel na tym poziomie to przeciwdziałanie pierwszym próbom podejmowania zachowań ryzykownych (Śliwa, 2015), osiąga się to za pomocą eliminowania lub zmniejszanie wpływu czynników ryzyka. W przypadku dzieci i młodzieży, programy na tym poziomie odwołują się między innymi do wspierania rozwoju umiejętności interpersonalnych, umiejętności radzenia sobie z trudnościami, rozwoju zainteresowań, wiedzy dotyczącej konsekwencji zachowań ryzykownych. Często również w takie działania włącza się rodziców i opiekunów (Deptuła, Potorska, Borsich, 2018).

Kolejny poziom działań stanowi profilaktyka selektywna. Adresowana jest do grup zwiększonego ryzyka. Ryzyko to związane może być z trudnościami rodzinnymi, cechami, właściwościami osobistymi, sytuacją w klasie szkolnej czy środowisku lokalnym.

W tym przypadku postępowanie koncentruje się głównie na opóźnieniu inicjacji w obszarze zachowań ryzykownych. Podejmowane interwencje zachowują podobną formę i kierunek do tych z poziomu uniwersalnego, jednakże uwzględniają specyfikę potrzeb odbiorców. Cechą profilaktyki selektywnej jest więc jej uprzedzający, a nie naprawczy charakter, co wnosi wymóg prowadzenia oddziaływań zanim wystąpią zachowania problemowe (ibidem).

Profilaktyka wskazująca koncentruje się tylko na jednostkach, które stanowią grupy wysokiego ryzyka, czyli u których wystąpiły już pewne objawy dysfunkcji (jak na przykład: problemy z zachowaniem, alkoholowe, narkotykowe). Mimo, iż na tym poziomie wymagana jest indywidualna diagnoza przyczyn problemu oraz interwencja (czasem w środowisku rodzinnym) w celu ograniczenia czasu trwania dysfunkcji, to należy podkreślić, że nie jest to jeszcze terapia (Szymańska, 2015). W ramach działań profilaktycznych stosowane są: zajęcia socjoterapeutyczne, edukacja i interwencja z zakresu redukcji szkód, aktywność party workerów oraz street workerów (Deptuła, Potorska, Borsich, 2018).

Oprócz poziomu, tym co determinuje zakres podejmowanych na gruncie profilaktyki działań, jest etap rozwojowy adresatów. Opisane wcześniej fazy rozwoju psychospołecznego wskazują wyraźnie na specyfikę potrzeb i wyzwań związanych z danym etapem.

W okresie wczesnoszkolnym (6-11 lat), gdy na rozwój dziecka nadal znaczący wpływ mają rodzice i rodzina co raz bardziej zaczyna być wyraźna rola grupy rówieśniczej. Czynniki ryzyka na tym etapie mogą dotyczyć poziomu umiejętności wychowawczych rodziców, niskiego poziomu realizacji nauczania, braku stworzenia bezpiecznego i wspierającego środowiska w szkole oraz indywidualnych deficytów w zakresie umiejętności psychospołecznych dziecka. Wskazane czynniki stanowią podstawę do prowadzenia działań w obszarze rozwoju umiejętności rodzicielskich, poprawy sytuacji w szkole (zarówno pod kątem poziomu edukacji jak i klimatu szkoły (Ostaszewski, 2016).

Czas adolescencji (11-19 lat) wiąże się z pozbawieniem stałości ze względu na dynamiczny oraz gwałtowny charakter zmian związanych z dojrzewaniem zarówno biologicznym, jak i psychospołecznym. Intensywność tego okresu zwiększa ekspozycję nastolatka na różnorodne sytuacje ryzykowne. Pierwsza faza dojrzewania (od około 11. do około 15. roku życia) prowadzi do osiągnięcia dojrzałości biologicznej. Procesy związane z tym etapem pobudzają u nastolatka potrzebę doznań i skłonność do podejmowania ryzyka. Tym co staje się problematyczne w tym okresie, jest konfliktowość, a zwłaszcza na linii rodzic – dziecko, wynika to ze sprzeczności pomiędzy płynącymi z tego etapu potrzebą kontroli

ze strony rodziców a potrzebną niezależności u nastolatków. W drugiej fazie adolescencji (powyżej 16. roku życia) rozwój struktur mózgowych człowieka umożliwia kształtowanie się kompetencji osobistych i społecznych. Jest to więc czas formowania się światopoglądu oraz tożsamości adolescenta. Na tym etapie wewnętrzne konflikty mogą wynikać z kryzysu tożsamości (ibidem). Źródłem trudności jest rozdźwięk pomiędzy dojrzewaniem biologicznym, które o kilka lat wyprzedza dojrzewanie psychospołeczne.

Omawiana dysharmonia popycha nastolatków do ryzykownych zachowań takich jak eksperymenty z substancjami psychoaktywnymi, seksem, władzą rodzicielską, normami prawnymi i społecznymi. Dlatego też zadaniem dla profilaktyki uniwersalnej na tym etapie jest wdrażanie efektywnych programów edukacji normatywnej i rozwijania umiejętności życiowych oraz kształtowanie postawy szkoły sprzyjającej zdrowiu jak również bezpieczeństwu uczniów. Jeśli zaś chodzi o profilaktykę selektywną i wskazującą, to tu działania koncentrują się na motywowaniu do zmian ryzykownego zachowania, mentoringu oraz rozwijaniu umiejętności intrapsychicznych i interpersonalnych u osób podatnych na zachowania ryzykowne ze względu na ich konstrukcję psychiczną (ibidem).

1.6. Zachowania ryzykowne – obecne tendencje

1.6.1. Pandemia a korzystanie z mediów cyfrowych

Ze względu na pandemię koronawirusa SARS-CoV-2, 25 marca 2020 r. wprowadzono nauczanie zdalne, sytuacja wydawała się być przejściowa, jednakże „chodzenie do szkoły” przez Internet trwało niemalże do 2022 r. (<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/podsumowanie-roku-szkolnego-20192020> [dostęp: 10.07.2022 r.]). Przeniesienie sytuacji szkolnej (a w niej kształcącej relacji uczeń – nauczyciel, kontaktów z rówieśnikami, sytuacji społecznych, wymagań związanych z egzekwowaniem wiedzy) w przestrzeń lekcji odbywających zdalnie, przyniosło za sobą wyzwania, które mogą okazać się ryzykowne dla dalszego rozwoju dzieci i młodzieży.

Według wytycznych opracowanych przez Amerykańską Akademię Pediatrii w 2016 roku i tożsamyh im zaleceń WHO z 2019 roku odnośnie do bezpiecznego czasu spędzanego przed ekranami:

- dzieci do 2 roku życia nie powinny mieć żadnego kontaktu z ekranami,
- dzieci w wieku 2-5 lat mogą spędzać przed ekranem do jednej godziny dziennie,
- dzieci w wieku 6-12 lat mogą spędzać przed ekranem do dwóch godzin dziennie,

- nastolatki powyżej 13 roku życia mogą używać urządzeń elektronicznych do 4 godzin dziennie (Przybysz, 2021).

Trudnością okazało się utrzymanie tych limitów, w sytuacji, gdy zajęcia szkolne również odbywały się przed ekranem. W czasie pandemii, według raportu badań Nastolatki 3.0, czas spędzony przed ekranem komputera przez dzieci i młodzież znacznie wzrósł. Jeśli chodzi o aktywność niezwiązaną z nauczaniem zdalnym, to 57% dzieci w wieku 7-12 lat wydłużyło czas korzystania z Internetu dla rozrywki (Lange, 2021). Raport pokazuje, że 47% uczniów poświęcało więcej czasu na oglądanie filmów i seriali, 28% na gry cyfrowe lub indywidualne uprawianie e-sportu, 19% na gry zespołowe (ibidem). Z kolei badanie przeprowadzone przez czasopismo „Charaktery” we współpracy Wydziałem Psychologii i Kognitywistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu wskazuje, że można wyodrębnić trzy główne trudności, z którymi dzieci i młodzież zgłaszały się po pomoc do nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych. Były to:

- trudności z samoregulacją w uczeniu się (samodzielne organizowanie procesu uczenia się, trudności z motywacją) – 88% uczniów,
- izolacja od ludzi – 63% uczniów,
- trudności sprzętowe i brak odpowiednich warunków do nauki w domu – 48% uczniów (Raport Stan psychiczny dzieci i młodzieży po 2 latach pandemii).

Profesjoniści zauważają, że czas związany z korzystaniem z mediów, obciążenie wynikające z izolacji społecznej stres oraz poczucie osamotnienia, sprawiają, że podczas edukacji zdalnej uczniom najbardziej brakowało kontaktu z rówieśnikami (taką odpowiedź zadeklarowało 88% badanych) (ibidem). Zagrożeniem na jakie pandemia zwróciła naszą uwagę była kwestia nadużywania nowych mediów. Badania pokazują, że 33,6% nastolatków przejawia wysokie natężenie wskaźników problemowego użytkowania Internetu, a 3,2% bardzo wysokie. Zaskakująca jest grupa, która jest najbardziej zagrożona problemowym użytkowaniem Internetu, bo są to dziewczęta uczęszczające do szkoły ponadpodstawowej. Okazuje się również, iż mimo że rodzice mają świadomość istnienia zjawiska problemowego korzystania z mediów, to nie mają wiedzy dotyczącej głębokości tego problemu, który dotyka ich własnych dzieci (Lange, 2021). Trzeba zaznaczyć, że zbyt długie spędzanie czasu przed ekranami ma swoje konsekwencje zarówno dla zdrowia fizycznego jak i psychicznego. Codzienne, godzinne korzystanie z Internetu może skutkować pogorszeniem nastroju, niestabilnością emocjonalną, wywoływać stany lękowe, depresyjne, a także o 35% zwiększa

prawdopodobieństwo ryzyka podjęcia próby samobójczej u nastolatków (Przybysz, 2021, za: Kocur, Trendak 2016).

Nauczanie zdalne obciążało nie tylko uczniów. Badania Nastolatki 3.0 wskazało, że zarówno część uczniów jak i nauczycieli deklarowały objawy świadczące o nadużywaniu mediów cyfrowych. Należały do nich: „przemęczenie, przeładowanie informacjami, niechęć do korzystania z komputera i Internetu oraz rozdrażnienie z powodu ciągłego używania technologii informacyjno-komunikacyjnych”, co tworzy obraz „zmęczenia cyfrowego” (Bigaj, Dębski, Pyżalski (...), 2020).

Analizując powyższe doniesienia z badań można by wysnuć wniosek, że nauczanie zdalnie przyczyniło się do załamania zdrowia psychicznego wszystkich uczniów. Byłby to jednak wniosek nietrafiony. Okazuje się, że edukacja przez Internet w wielu przypadkach była pomocna. Aż 53% uczniów stwierdziło zmniejszenie odczuwania stresu szkolnego, 45% wskazywało na możliwość poprawy jakości i długości snu, a 37% podkreślało, że zdalne nauczanie dało im więcej czasu wolnego, co pozwoliło na rozwój zainteresowań (Raport Stan psychiczny dzieci i młodzieży po 2 latach pandemii). Monika Przybysz wskazuje na jeszcze jedno interesujące zjawisko, nauka zdalna wsparła poczucie sprawstwa w procesie edukacji po stronie uczniów. Starsze dzieci i młodzież przejęły odpowiedzialność za własny proces uczenia się. Konieczne stało się samodzielne poszukiwanie źródeł i materiałów, dokonywanie ich selekcji, opracowywanie własnej organizacji uczenia się. Odpowiedni wybór treści a następnie umiejętność podzielenia się nimi z innymi, to kompetencje, których rozwój wymusiło zdalne nauczanie. Sytuacja „szkoły online” wsparła u uczniów bardziej autonomiczną postawę, gdzie często wiązało się to z większą odpowiedzialnością i dojrzałością, gdyż zostali zmuszeni do wyjścia ze strefy komfortu (Przybysz, 2021). Można dostrzec jeszcze jeden obszar, który zyskał na tej formie nauczania, a mianowicie 22% nauczycieli, pedagogów, psychologów szkolnych wskazuje, że uczniowie zaczęli bardziej doceniać szkołę i pracę nauczycieli (Raport Stan psychiczny dzieci i młodzieży po 2 latach pandemii).

1.6.2. Nowe substancje psychoaktywne – mefedron

Pojęcie „nowe substancje psychoaktywne” (NPS) definiowane jest przez ustawę o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 24 kwietnia 2015 roku, gdzie rozumiane są one jako „substancje pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w każdym stanie fizycznym, o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, określone w przepisach (...)”. Nowe substancje

psychoaktywne znane są bardziej pod nazwą „dopalacze”, można też spotkać się z określeniami: „nowe narkotyki”, „narkotyki projektowane” (Jabłońska, Kidawa, Malczewski (...), 2017). Chodzi więc o substancje lub ich mieszanki o działaniu psychoaktywnym, które są tworzone z intencją ominięcia przepisów antynarkotykowych, dlatego też ich skład jest ciągle modyfikowany. Są wyjątkowo niebezpieczne dla zdrowia i życia, gdyż jakakolwiek zmiana w związku, który jest kontrolowany prawnie, prowadzi do powstania związku o nowej strukturze, który nadal zachowuje działanie psychoaktywne, ale nie są znane do końca jego właściwości farmakologiczne (Błażewicz, Kobza, Krakowiak,). Można dokonać następującej typologii NPS:

- psychostymulanty,
- syntetyczne kannabinoidy,
- związki halucynogenne,
- syntetyczne opioidy,
- związki przeciwłękowe lub uspokajająco-nasenne
- dysocjanty,
- związki niesklasyfikowane (ibidem).

Jak podaje raport ESPAD z 2019 r. odsetek nastolatków w wieku 15-16 lat, którzy kiedykolwiek w życiu spróbowali „dopalaczy” wynosił 5,2%, z kolei w wieku 17-18 lat wynosił 5,3% (Sierosławski, 2020). Wśród substancji wskazywanych najczęściej pojawiał się mefedron – 34,1% respondentów (Jabłońska, Kidawa, Malczewski (...), 2017).

Mefedron działa stymulująco i entaktogennie. Często reklamowany jako zamiennik amfetaminy, sprzedawany jest pod postacią soli do kąpieli lub białego proszku, czasem też w formie tabletek, rzadziej w postaci płynnej. Po raz pierwszy pojawił się na rynku dzięki Izraelskiej firmie Neorganics. W niewielkich dawkach wiąże się z odczuciami pobudzenia, euforii, zmniejsza łaknienie, zwiększa otwartość oraz chęć rozmowy. Szkodliwość mefedronu oprócz potencjału uzależniającego wiąże się również z negatywnym wpływem na organizm, między innymi: tachykardią, podniesieniem ciśnienia tętniczego krwi, oczopląsem, poceniem się, bólami głowy, drgawkami, konwulsjami, problemami z oddychaniem. W funkcjonowaniu psychicznym mogą pojawić się zaburzenia pamięci krótkotrwałej, gonitwa myśli, spadek koncentracji, bezsenność, rozdrażnienie, niepokój mogący przejść w stany paranoidalne, dysforia, stany depresyjne, halucynacje (Chojecki, 2010).

Biorąc pod uwagę szkodliwość tej substancji, to jej popularność wśród adolescentów staje się alarmująca. Koniecznym wydaje się być przekazanie nastolatkom rzetelnej wiedzy dotyczącej wpływu mefedronu na cały rozwijający się organizm, a także aktywne uczestnictwo profilaktyków, psychologów czy pedagogów w tym, co stanowi obszar aktualnej rzeczywistości młodzieży.

1.6.3. Korzystanie z leków w celach pozamedycznych

Zjawisko nadużywania przez młodzież leków, w postaci przyjmowania ich w celach pozamedycznych, nie jest zjawiskiem nowym. Przeprowadzany co cztery lata, Europejski program badań ankietowych w szkołach – ESPAD, wskazuje na znacząco rosnącą skalę zjawiska w Polsce (na tle innych państw europejskich). Odurzanie się lekami wiąże się z ogólną dostępnością tych substancji. Biorąc możliwość otrzymania leku, można mówić o dwóch grupach w przypadku tych substancji. Pierwszą z nich stanowią leki dostępne bez recepty (OTC), w których skład wchodzi m.in. leki przeciwkaszlowe, przeciwbólowe, przeciwzapalne czy wykrztuśne. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 14 listopada 2008 r. są to leki wydawane w aptece bez przepisu i mogą być przyjmowane bez nadzoru lekarskiego (Suchecka, 2017). Drugą grupę stanowią leki przepisywane przez specjalistę na receptę, a w szczególności leki uspokajające lub nasenne (Ostaszewski, 2017).

Pod względem skali problemu Polska jest w czołówce państw (Sierosławski, 2019). Wskazując na przyczyny takiego stanu rzeczy, należy przede wszystkim zwrócić uwagę na dostępność punktów, w których można kupić leki bez recepty oraz szerokość działań prowadzonych na rzecz reklamy tego typu specyfików (Ostaszewski, 2017). Tak łatwy dostęp, w dodatku legalny, do środków których zażycie ma zmieniać świadomość, bezpośrednio podnosi atrakcyjność substancji w oczach nastolatków i sprawia, że rośnie ich popularność jako typowego elementu spędzania czasu wolnego (Suchecka, 2017). Oprócz braku obawy przed prawnymi konsekwencjami zażycia substancji psychoaktywnej, tym co sprzyja wzrostowi popularności tego typu odurzania się jest możliwość wyboru substancji i krótkotrwały czas jej działania – co pozwala zminimalizować widoczność efektów odurzenia przed otoczeniem (ibidem). Biorąc pod uwagę labilność oraz gwałtowność emocjonalną dorastających, prócz rekreacyjnej funkcji, zażywanie leków przyjmuje często postać samoleczenia stabilizującego nastrój (Początek, 2022).

Zażycie dawki wyższej niż terapeutyczna może wywołać różne efekty w zależności od wyboru przyjmowanego leku. Najczęściej wybieranymi są:

- Aviomarin (dimenhydramina) – lek antyhistaminowy o działaniu przeciwwymiotnym i nasennym, po którego przyjęciu w znaczącej dawce odurzenie trwa średnio 8 - 12 godzin, pojawiają się halucynacje wzrokowe, słuchowe i węchowe, a także zachowania irracjonalne.
- Acodin (dekstrometorfan) – syntetyczna pochodna morfiny o silnym działaniu przeciwkaszlowym, po przyjęciu dużej ilości odurzenie trwa średnio 6 godzin, pojawiają się wizje i halucynacje słuchowe oraz wzrokowe.
- Antidol – preparat stosowany w przypadku bólu i stanów gorączkowych różnego pochodzenia, po zażyciu uzyskanego specyfiku odurzenie trwa średnio 4 godziny, a efekty są podobne do efektów występujących po marihuanie (radość i odprężenie, ale odczucia są bardziej subtelne).
- Tantum rosa (benzydamina) – preparat stosowany miejscowo o działaniu przeciwzapalnym, przeciwbólowym, znieczulającym i antyseptycznym. Młodzież rozpuszcza saszetkę w 250 ml wody i tak przygotowany preparat przyjmuje doustnie, aby wywołać odurzenie. Pojawiają się halucynacje wzrokowe, słuchowe, a także pseudoomamy.
- Sudafet (pseudoefedryna) – popularny lek stosowany w nieżytach nosa, zapaleniu zatok i zapaleniu górnych dróg oddechowych. W celu użycia tego leku nie ze wskazań medycznych jednorazowo „zaleca się” stosowanie 2-4 tabletek, ponieważ niższe dawki nie wywołują pożądaných efektów. Efekty zażycia pseudoefedryny, są podobne do efedryny, ale słabsze. Odurzenie średnio trwa 8 godzin, a dodatkowo występuje słabe działanie pobudzające i euforyzujące (Potocka-Banaś,2013).

Niebezpiecznym staje się coraz bardziej popularne przyjmowanie leków psychotropowych w celach pozamedycznych przez młodzież. Silniejsze działanie i wpływ na psychikę tych substancji staje się atrakcyjną alternatywą dla nastolatków. Powoduje to szereg ryzykownych zachowań, takich jak wymiana lekami z rówieśnikami czy kradzież leków z domowej apteczki. Szkodliwość tego typu używania jest wysoka, gdyż wiąże się z dużym zagrożeniem dla dalszego rozwoju, zdrowia, ale również życia nastolatka. Raport ESPAD z 2019 roku pokazuje, że popularność stosowania medykamentów w celu odurzania się ma rosnący trend. Wśród badanych w wieku 15 – 16 lat leki nasenne i uspokajające bez zalecenia lekarza przyjmowało 15,1% badanych, a grupie 17 – 18 lat aż 18,3%. Używanie leków przeciwbólowych w celu odurzania się deklarowało 6,6% (w grupie 15-16 lat) oraz 5,9%

(w grupie 17-18 lat). Znaczący jest również fakt, że problem ten dużo częściej dotyczy dziewcząt niż chłopców (Sierosławski, 2019).

Dane te mogą stanowić pewną wskazówkę do odpowiedniego wyboru zagrożonych uzależnieniem od leków grup adresatów działań profilaktycznych. Stanowią również ostrzeżenie przed sztywnym patrzeniem profilaktykę jako działania, które mają prowadzić do zminimalizowania szansy na kontakt jedynie z alkoholem i narkotykami.

1.6.4. Kształtowanie postrzegania marihuany przez media

Marihuana jako substancja psychoaktywna to najczęściej wysuszone liście oraz szczyty kwiatowo-nasienne konopi indyjskich. Związkiem chemicznym, który wywołuje psychoaktywne działanie tej substancji, a zarazem ma potencjał uzależniający jest Delta-9 Tetrahydrokanabinol (THC), jego zawartość jest różna, waha się do kilku do 30%. Żywica czystych konopi zawiera dodatkowo ponad sześćdziesiąt innych substancji psychoaktywnych. (Rejniak, 2011)

Zażywanie marihuany czy haszyszu w pierwszym etapie działania substancji powoduje euforie, wesołość, beztroskość, gadatliwość czy wybuchy śmiechu. Kolejno po tym następuje wyciszenie, zrelaksowanie, poczucie oderwania od rzeczywistości oraz błogości. Ostatnim etapem jest faza „izolacji”, związana z sennością, lekkim otępieniem, apatią czy zaburzeniem kontroli czasu. Negatywne skutki uboczne korzystania z marihuany mogą przyjąć następujący obraz: ataki kaszlu, przekrwienie gałek ocznych, zaburzenia koordynacji ruchowej, uwagi i możliwości uczenia się oraz zaburzenia pamięci (ibidem). Badania wskazują, że skutkiem długotrwałego korzystania z marihuany mogą być uzależnienia, zaburzenia schizoidalne, urojenia prześladowcze, drażliwość, wzrost agresji, zaburzenia pamięci oraz zespół amotywacyjny. Ten ostatni wiąże się z przewlekłym zanikiem chęci do wykonywania nawet najprostszycy czynności dnia codziennego, osoba taka jest apatyczna oraz otępiła emocjonalnie. Co więcej w przypadku tego zaburzenia objawy te występują nie tylko w fazie aktywnego zażywania marihuany, ale również w okresie leczenia i wydłużanej abstynencji zespół amotywacyjny nawraca okresowo, co można rozumieć jako możliwość przybrania przez zaburzenie charakteru trwałego i chronicznego (ibidem).

Według badań przeprowadzanych w 2019 r. marihuana staje się coraz częściej wybieraną substancją przez nastolatków. Aż 21% 15 i 16 latków próbowało chociaż raz w życiu przetworów konopi. Jeśli chodzi o powszechność tej używki, to 35% ankietowanych w tym przedziale wiekowym uważa, że dostęp do marihuany jest łatwy. Niepokojący jest również fakt,

że tylko 28% uczniów stwierdziło, że używanie jej od czasu do czasu jest bardzo ryzykowne (Sierosławski, 2019).

Popularność oraz łatwy dostęp to nie jedyne powody, dla których profilaktyka powinna bardziej skupić się na tym obszarze. Problemem staje się również wizerunek marihuany promowany przez pop kulturę, w szczególności za pomocą Internetu. Obecnie, dla młodych pokoleń, właśnie to medium stanowi naturalne, a zarazem główne źródło poszukiwania informacji, kształtowania światopoglądu, zdobywania różnorodnych doświadczeń oraz zaspokajania potrzeb społecznych. Konsekwencją powszechności Internetu, jest to, że każdy bez żadnych sankcji może zamieszczać tam swoje treści, bez względu na ich wartość czy prawdziwość (nie łamiąc prawa). W takich okolicznościach problem poszukiwań odpowiedzi na pytania, rozwiązań – braku dostępu do wiedzy, wykluczenia cyfrowego przeddefiniował się w problem weryfikowalności wiedzy dostępnej w sieci – poziomu jej jakości i rzetelności (Szulc, 2017). Sposób przedstawiania tematyki związanej z marihuaną w sieci często obrazuje zjawisko banki informacyjnej, gdzie przedstawiane dane są błędnie interpretowane czy rozumiane oraz nie informuje się odbiorców o negatywnych aspektach korzystania z substancji.

Na popularnych portalach takich jak Facebook, zauważyć można wyraźną przewagę treści romantyzujących i idealizujących tę substancję psychoaktywną. Popkultura sprzedaje marihuanę jako pigułkę będącą antidotum na wszelkie dolegliwości, poprawiającą nastrój, niepowodującą żadnego niebezpieczeństwa. Pojawia się również postawa niezrozumienia wobec irracjonalnego uporu rządzących wobec delegalizacji marihuany. Częstym argumentem przedstawicieli tej bańki informacyjnej jest postulat o leczniczych – medycznych właściwościach tej substancji. Niektóre źródła przedstawiają jedynie pozytywne właściwości płynące z używania marihuany, podają te treści w lekki, rozrywkowy sposób. Zdarza się wykluczanie z dyskusji osób, które nigdy nie korzystały z tej substancji, Popularnym argumentem za legalizacją marihuany jest fakt, że alkohol i papierosy są legalnie dostępne, a mogą powodować większe szkody (ibidem).

1.7. Kierunek profilaktyki

Rozumiejąc profilaktykę uzależnień jako zmniejszanie ryzyka używania substancji psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów, poprzez opóźnienie lub przeciwdziałanie inicjacji, niedopuszczanie do poszerzania się kręgu osób

eksperymentujących z legalnymi i nielegalnymi substancjami, można zdefiniować osiowe zadanie profilaktyki jako postępowanie zapobiegające różnorodnym problemom, które towarzyszą używaniu tych substancji. Tak więc odwołując się do odpowiednich teorii wyjaśniających przyczyny zachowań autodestrukcyjnych można wspierać rozwój konkretnych umiejętności, tak by rozwiązywać bądź nie dopuścić do sytuacji, kiedy jedynym znanym sposobem poradzenia sobie z trudnością jest sięgnięcie po substancję psychoaktywną czy odwołanie się do zachowania nałogowego (Macander, 2013).

Wspomniana już wcześniej teoria czynników chroniących oraz czynników ryzyka, stanowi dopełnienie rozumienia i zapobiegania zachowaniom ryzykownym z perspektywy teorii resilience. Znana również pod nazwą – „teoria odporności”, „teoria rezyliencji” opracowana przez Michaela Ruttera, Normana Garnezy`ego, Emme Werner nie skupia się na szukaniu genezy nieprzystosowania bądź zachowania ryzykownego jednostki, ale tłumaczy fenomen dobrego funkcjonowania osoby, pomimo wyjątkowo niesprzyjających warunków życiowych oraz traumatycznych wydarzeń. Profilaktyka czerpiąca z teorii resilience, to profilaktyka skupiająca się na wzmacnianiu i wzbogacaniu zasobów odbiorców działań, dbająca o wsparcie emocjonalne i praktyczne (udzielane przez dorosłego opiekuna – mentora), które sprzyja dalszemu rozwojowi oraz pokonywaniu trudności (kbpn).

Uszczegóławiając zakres zachowań ryzykownych do obszaru sięgania po substancje psychoaktywne, kierunek podejmowanych na gruncie profilaktyki działań nakreśla koncepcja substancji torujących drogę autorstwa Denise Kandel. Podstawowym założeniem jest przyjęcie, że używanie substancji przez nastolatków ma charakter fazowy i zaczyna się od tych najbardziej dostępnych – słabych napojów alkoholowych. Większość dorastających pozostaje na tej pierwszej fazie, jednakże część przechodzi do fazy drugiej, więc korzysta z mocniejszych alkoholi oraz papierosów. Faza trzecia to rozpoczęcie używania marihuany czy też leków o działaniu psychotropowym. Osoby, które przejdą do fazy czwartej zaczynają się odurzać pochodnymi opium oraz stymulantami. Analizując ten proces można wyciągnąć ważne dla profilaktyki kryteria projektowania planowanych działań. Po pierwsze, żeby można było mówić o skuteczności interwencji profilaktycznych, muszą one być rozpoczynane zanim wystąpi inicjacja w zakresie używania legalnych substancji psychoaktywnych. Po drugie, samo przeciwdziałanie korzystaniu z alkoholu i papierosów zmniejsza prawdopodobieństwo używania narkotyków (ibidem).

1.8. Procedura Badawcza

W okresie od 1 września 2021 roku do 30 czerwca 2022 roku tj. roku szkolnym 2020/2021 prowadzona była jedenasta edycja badań społecznych dotyczących stylu życia, używania substancji psychoaktywnych oraz postaw i opinii uczniów krakowskich szkół wobec substancji psychoaktywnych. Badanie zostało wykonane techniką anonimowej ankiety audytoryjnej. Ankieta to standaryzowana technika otrzymywania informacji w procesie wzajemnego komunikowania się, w której porozumiewanie odbywa się w formie pisemnej, a więc bez pośrednictwa osoby badającej (tj. ankietera). Ankieta stanowi technikę o wysokim stopniu „samoczynności”, rola osób badających sprowadza się jedynie do rozprowadzenia i zebrania kwestionariuszy ankiety. Kwestionariusz ankiety musi być tak opracowany, aby respondent mógł go wypełnić bez pomocy osoby drugiej (Sołoma, 2002).

Wybór tej techniki badawczej:

- umożliwia szybsze i tańsze uzyskanie danych od dużej społeczności przestrzennie rozproszonej,
- eliminuje wpływ osoby badającej, jaką jest ankieter, w przypadku wywiadu,
- z reguły bardziej sprzyja kształtowaniu się u respondentów poczucia anonimowości, a w ślad za tym także i psychicznej gotowości do udzielenia odpowiedzi szczerych, nawet na pytania drażliwe,
- wyklucza błędy ankieterskie (jako że ankieter nie bierze udziału w badaniu),
- ułatwia uzyskiwanie daleko idącej jednolitości materiałów, a to z racji zastosowania wysoce standaryzowanego zestawu pytań i instrukcji pouczającej o zapisywaniu odpowiedzi (ibidem).

Omawiane badanie miało charakter ankiety: nadzorowanej, czyli takiej, w której ankieter może udzielać wyjaśnień respondentom i tym samym zmniejszać liczbę błędów; anonimowej, czyli takiej, w której dane respondentów nie zostają ujawnione i nie mogą zostać użyte do identyfikacji osoby badanej (Rubacha, 2008).

W omawianym badaniu rolę ankieterów pełniły osoby (pracownicy Działu Profilaktyki Miejskiego Centrum Profilaktyki w Krakowie - terapeuci uzależnień, psychologowie oraz pedagodzy), które tego samego dnia prowadziły z dziećmi lub młodzieżą warsztaty profilaktyczne. Po zakończeniu zajęć uczniowie otrzymywali kwestionariusz wraz z instrukcją ich wypełnienia. Ankiety zastosowane w badaniu dotyczyły takich obszarów jak:

- podejmowanie przez uczniów aktywności oraz częstość ich realizowania,
- używanie substancji psychoaktywnych oraz sposób wchodzenia w ich posiadanie,
- możliwe konsekwencje spożywania alkoholu,
- przekonania osób bliskich na temat spożywania alkoholu przez respondenta.

Elementem ankiety była metryczka, w której respondent odpowiadał na pytania dotyczące: płci, rodzaju szkoły, do której uczęszcza oraz wieku. Ważnym aspektem badania było zapewnienie respondentom poczucia bezpieczeństwa oraz pełnej anonimowości. Służyły temu:

- nieobecność nauczyciela w klasie w trakcie badania,
- reguły postępowania ankietera (np. nie zaglądał uczniom w kwestionariusze),
- procedura zwrotu wypełnionego kwestionariusza polegająca na odkładaniu go przez każdego z uczniów w uzgodnionym wcześniej miejscu sali, kiedy już wszyscy skończyli je wypełniać.

Uczniowie w instrukcji otrzymali zapewnienie o pełnej anonimowości badania, zarówno na poziomie pojedynczych osób, jak i całej szkoły. W razie wszelkich niejasności ankieterzy udzielali respondentom podstawowych wyjaśnień.

W badaniach wzięli udział uczestnicy profilaktycznych szkoleń warsztatowych – byli to uczniowie szkół podstawowych (klasy 4-8) i ponadpodstawowych (branżowych, techników i liceów). W badaniu uczestniczyło łącznie 4448 osób. Rozkład badanej grupy przedstawia się następująco:

Liczba osób ankietowanych				
Kategoria	Szkoły podstawowe 4-6	Szkoły podstawowe 7-8	Szkoły ponadpodstawowe	Suma
Dziewczeta	689	736	655	2080
Chłopcy	817	671	880	2368
Suma	1506	1407	1535	4448

Rozdział II: Styl życia

2.1. Szkoły podstawowe, klasy 4-6.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu spędzanego na uprawianiu sportu.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na sport?

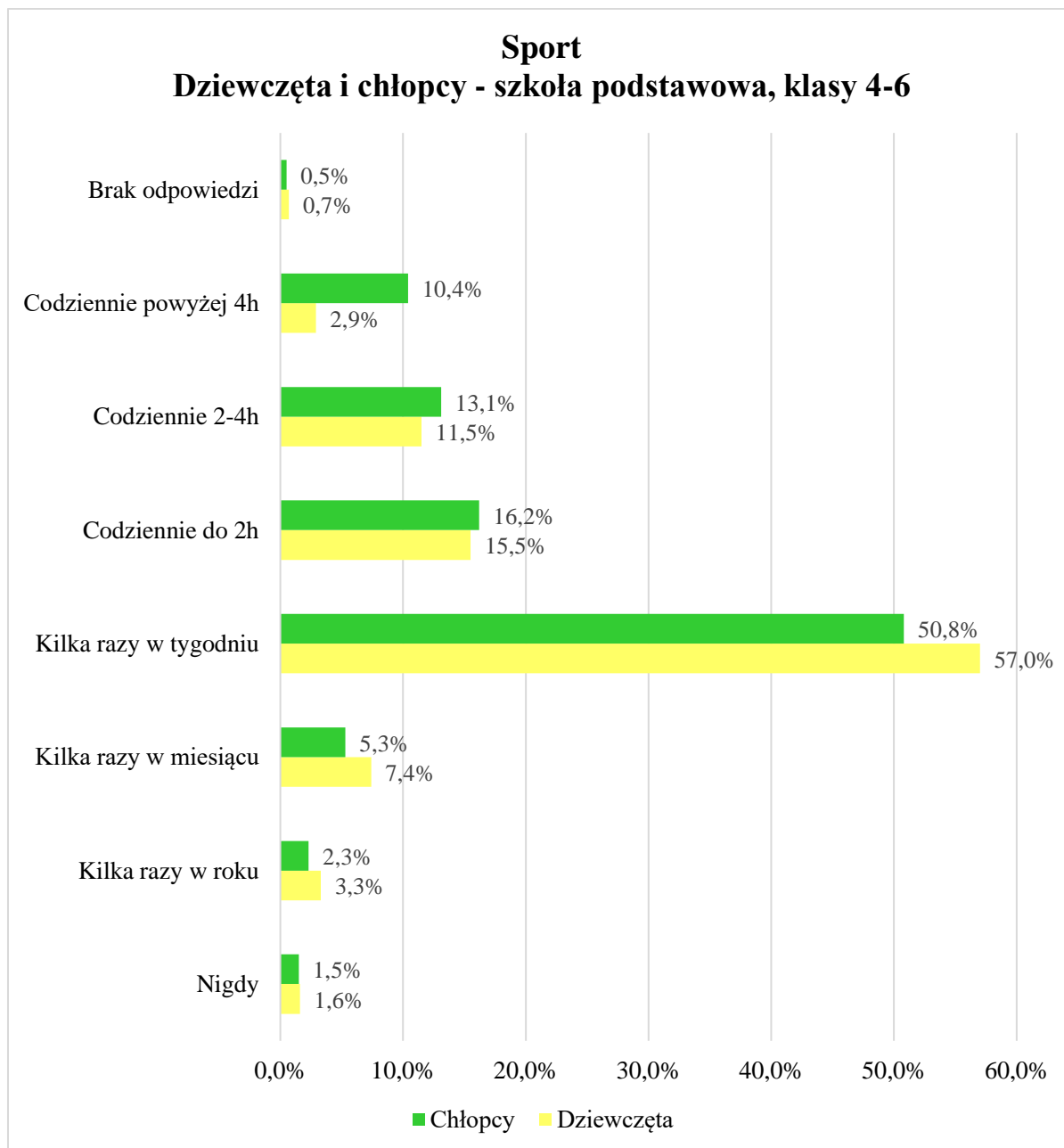
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Uprawianie sportu				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	11	1,6%	12	1,5%
Kilka razy w roku	23	3,3%	19	2,3%
Kilka razy w miesiącu	51	7,4%	43	5,3%
Kilka razy w tygodniu	393	57,0%	415	50,8%
Codziennie do 2h	107	15,5%	132	16,2%
Codziennie 2-4h	79	11,5%	107	13,1%
Codziennie powyżej 4h	20	2,9%	85	10,4%
Brak odpowiedzi	5	0,7%	4	0,5%
Suma	689	100%	817	100%

Wśród badanych dziewcząt w klasach 4-6, zaledwie 1,6% (11 os.) zadeklarowało, że nigdy nie poświęcało czasu na uprawianie sportu, 3,3% (23) wybrało odpowiedź – kilka razy w roku, a 7,4% (51) – kilka razy w miesiącu. Ponad połowa badanych dziewcząt z klas 4-6 odpowiedziała, że tej formie aktywności poświęcała czas kilka razy w tygodniu – 57,0% (393), natomiast 15,5% (107) codziennie do dwóch godzin. Według deklaracji codziennie od dwóch do czterech godzin na sport czas poświęcało 11,5% (79), a powyżej czterech godzin 2,9% (20) ankietowanych. Odpowiedzi nie udzieliło 0,7% (5) respondentek.

W grupie badanych chłopców z klas 4-6, 1,5% (12) zadeklarowało, że nigdy nie poświęcało czasu na sport, 2,3% (19) wybrało odpowiedź – kilka razy w roku, a 5,3% (43) – kilka razy w miesiącu. 50,8% (415) chłopców zadeklarowało wybór tej formy aktywności kilka razy w tygodniu, 16,2% (132) codziennie do dwóch godzin, a 13,1% (107) codziennie od dwóch

do czterech godzin. Według deklaracji 10,4% (85) respondentów poświęcało swój czas na sport codziennie powyżej czterech godzin. Odpowiedzi nie uzyskano od 0,5% (4) chłopców.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na hobby.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na hobby?

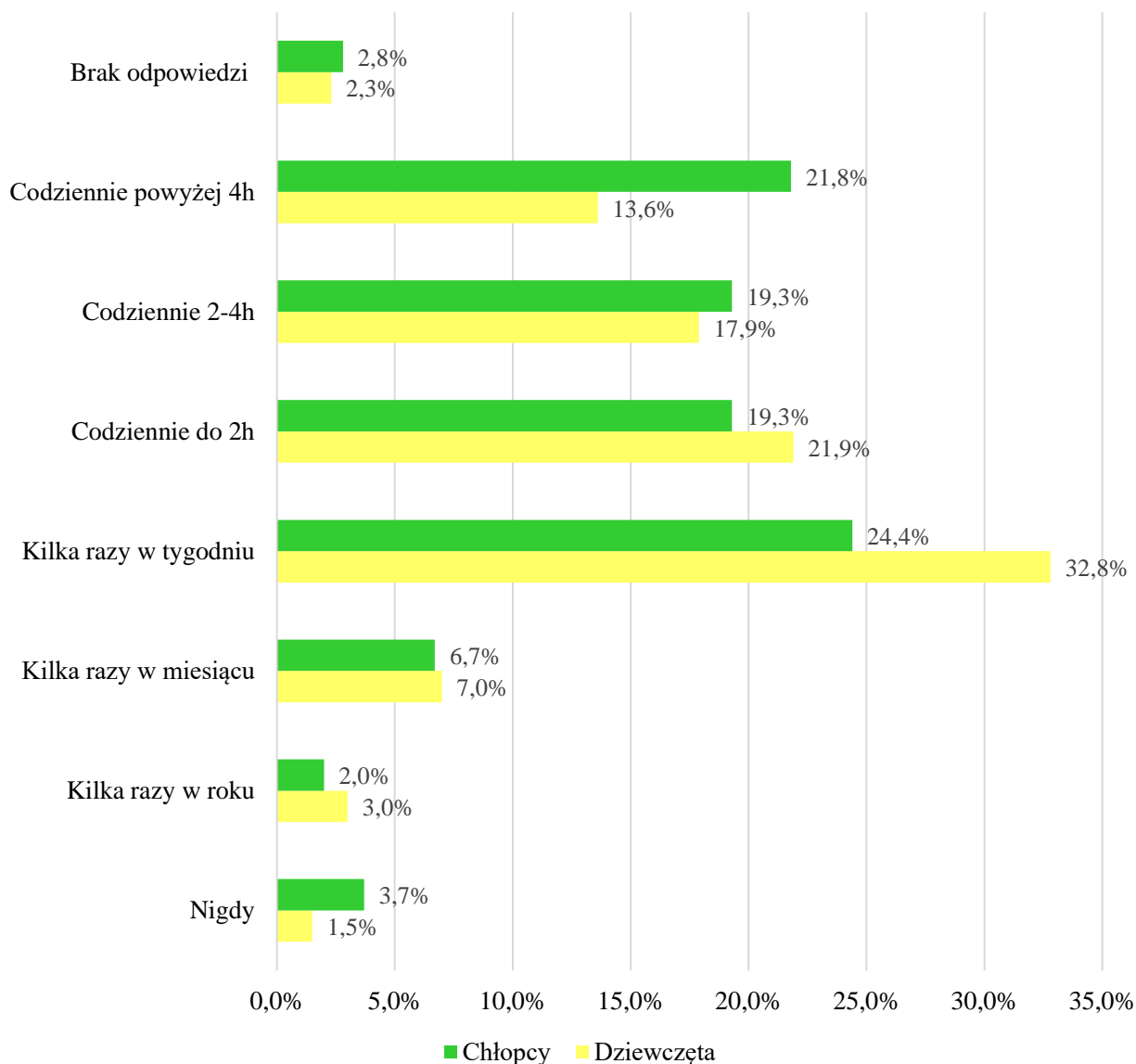
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Hobby, zainteresowania				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	10	1,5%	30	3,7%
Kilka razy w roku	21	3,0%	16	2,0%
Kilka razy w miesiącu	48	7,0%	55	6,7%
Kilka razy w tygodniu	226	32,8%	199	24,4%
Codziennie do 2h	151	21,9%	158	19,3%
Codziennie 2-4h	123	17,9%	158	19,3%
Codziennie powyżej 4h	94	13,6%	178	21,8%
Brak odpowiedzi	16	2,3%	23	2,8%
Suma	689	100%	817	100%

Wśród badanej grupy 1,5% (10 os.) dziewcząt zadeklarowało, że nigdy nie poświęcało czasu na hobby. 3,0% (21) odpowiedziało, że tego typu aktywności podejmowało kilka razy w roku, z kolei 7,0% (48) kilka razy w miesiącu, a 32,8% (226) kilka razy w tygodniu. Według deklaracji 21,9% (151) ankietowanych poświęcało codziennie do dwóch godzin na hobby i zainteresowania, 17,9% (123) codziennie od dwóch do czterech godzin, a 13,6% (94) codziennie powyżej czterech godzin. 2,3% (16) uczennic nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Według deklaracji 3,7% (30) chłopców z klas 4-6 nigdy nie poświęcało czasu na hobby i zainteresowania. 2,0% (16) uczniów odpowiedziało, że wybierało tę formę aktywności kilka razy w roku, 6,7% (55) kilka razy w miesiącu, a 24,4% kilka razy w tygodniu. Wśród grupy chłopców codzienną aktywność do dwóch godzin zadeklarowało 19,3% (158), od dwóch do czterech godzin 19,3% (158), a powyżej czterech godzin codziennie 21,8% (178). Nie otrzymano odpowiedzi od 2,8% (23) ankietowanych.

Hobby/zainteresowania Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasa 4-6

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na oglądanie telewizji i filmów.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na oglądanie telewizji i filmów?

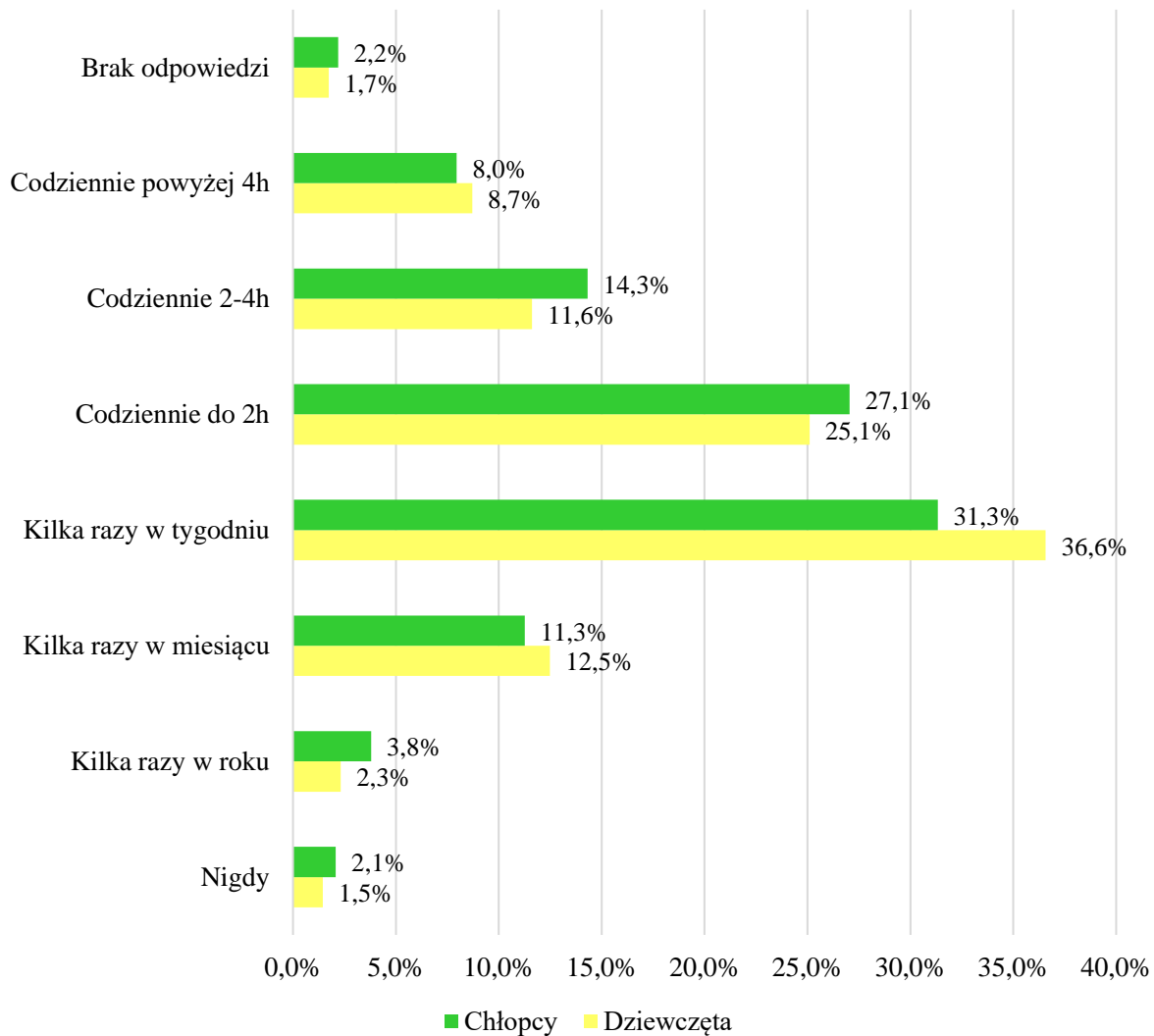
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Oglądanie telewizji i filmów				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	10	1,5%	17	2,1%
Kilka razy w roku	16	2,3%	31	3,8%
Kilka razy w miesiącu	86	12,5%	92	11,3%
Kilka razy w tygodniu	252	36,6%	256	31,3%
Codziennie do 2h	173	25,1%	221	27,1%
Codziennie 2-4h	80	11,6%	117	14,3%
Codziennie powyżej 4h	60	8,7%	65	8,0%
Brak odpowiedzi	12	1,7%	18	2,2%
Suma	689	100%	817	100%

Wśród dziewcząt biorących udział w badaniu 1,5% (10 os.) odpowiedziało, że nigdy nie poświęcało czasu na oglądanie telewizji i filmów, 2,3% (16) robiło to kilka razy w roku, a 12,5% (86) kilka razy w miesiącu. Według deklaracji 36,6% (252) ankietowanych na tego typu aktywność poświęcało swój czas kilka razy w tygodniu. Odpowiedź – codziennie do dwóch godzin wybrało 25,1% (173) respondentek, a 11,6% (80) zaznaczyło odpowiedź – codziennie od dwóch do czterech godzin. 8,7% (60) dziewcząt zadeklarowało, że oglądało telewizję i filmy powyżej czterech godzin dziennie. Odpowiedzi nie uzyskano od 1,7% (12) uczennic klas 4-6.

W grupie chłopców 2,1% (17) osób zadeklarowało, że nigdy nie poświęcało czasu na oglądanie telewizji i filmów. Według deklaracji 3,8% (31) robiło to kilka razy w roku, a z kolei 11,3% (92) kilka razy w miesiącu. 31,3% (256) badanych wybrało odpowiedź kilka razy w tygodniu, codziennie do dwóch godzin – 27,1% (221), a od dwóch do czterech godzin – 14,3% (117). Odpowiedź powyżej czterech godzin dziennie zaznaczyło 8,0% (65) uczniów. Wśród ankietowanych odpowiedzi nie udzieliło 2,2% (18) chłopców z klas 4-6.

Oglądanie telewizji/filmów Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na słuchanie muzyki.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na słuchanie muzyki?

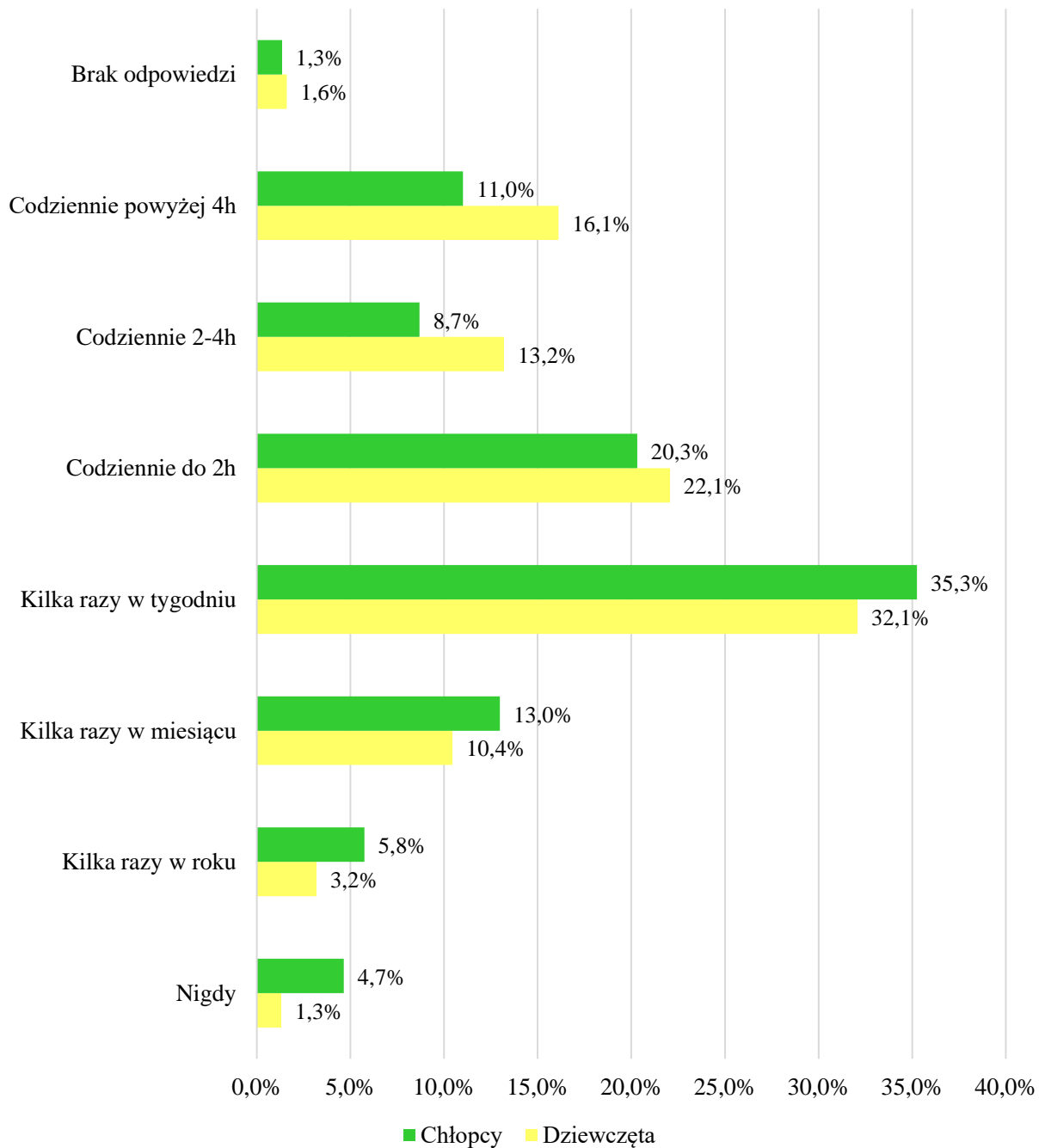
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Słuchanie muzyki				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	9	1,3%	38	4,7%
Kilka razy w roku	22	3,2%	47	5,8%
Kilka razy w miesiącu	72	10,4%	106	13,0%
Kilka razy w tygodniu	221	32,1%	288	35,3%
Codziennie do 2h	152	22,1%	166	20,3%
Codziennie 2-4h	91	13,2%	71	8,7%
Codziennie powyżej 4h	111	16,1%	90	11,0%
Brak odpowiedzi	11	1,6%	11	1,3%
Suma	689	100%	817	100%

W badanej grupie dziewcząt 1,3% (9 os.) zadeklarowało, że nigdy nie poświęcało czasu na słuchanie muzyki. 3,2% (22) uczennic wybrało odpowiedź – kilka razy w roku, a 10,4% (72) – kilka razy w miesiącu. 32,1% (221) osób odpowiedziało, że poświęcało czas na muzykę kilka razy w tygodniu, a 22,1% (152) codziennie do dwóch godzin. Według deklaracji 13,2% (91) ankietowanych tę formę aktywności wybierało codziennie od dwóch do czterech godzin, a powyżej czterech godzin dziennie – 16,1% (111). Nie uzyskano odpowiedzi od 1,6% (11) badanych.

Wśród chłopców 4,7% (38) zadeklarowało, że nigdy nie poświęcało czasu na słuchanie muzyki, 5,8% (47) wybrało odpowiedź – kilka raz w roku, a z kolei 13,0% (106) – kilka razy w miesiącu. Według deklaracji na słuchanie muzyki 35,3% (288) uczniów poświęcało swój czas kilka razy w tygodniu, 20,3% (166) codziennie do dwóch godzin, a 8,7% (71) od dwóch do czterech godzin dziennie. 11,0% (11) uczniów wybrało odpowiedź – codziennie powyżej czterech godzin. Odpowiedzi nie udzieliło 1,3% (11) chłopców z klas 4-6.

Słuchanie muzyki Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Deklaracje uczniów dotyczące używania Internetu.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na używanie Internetu (telefon, komputer, tablet)?

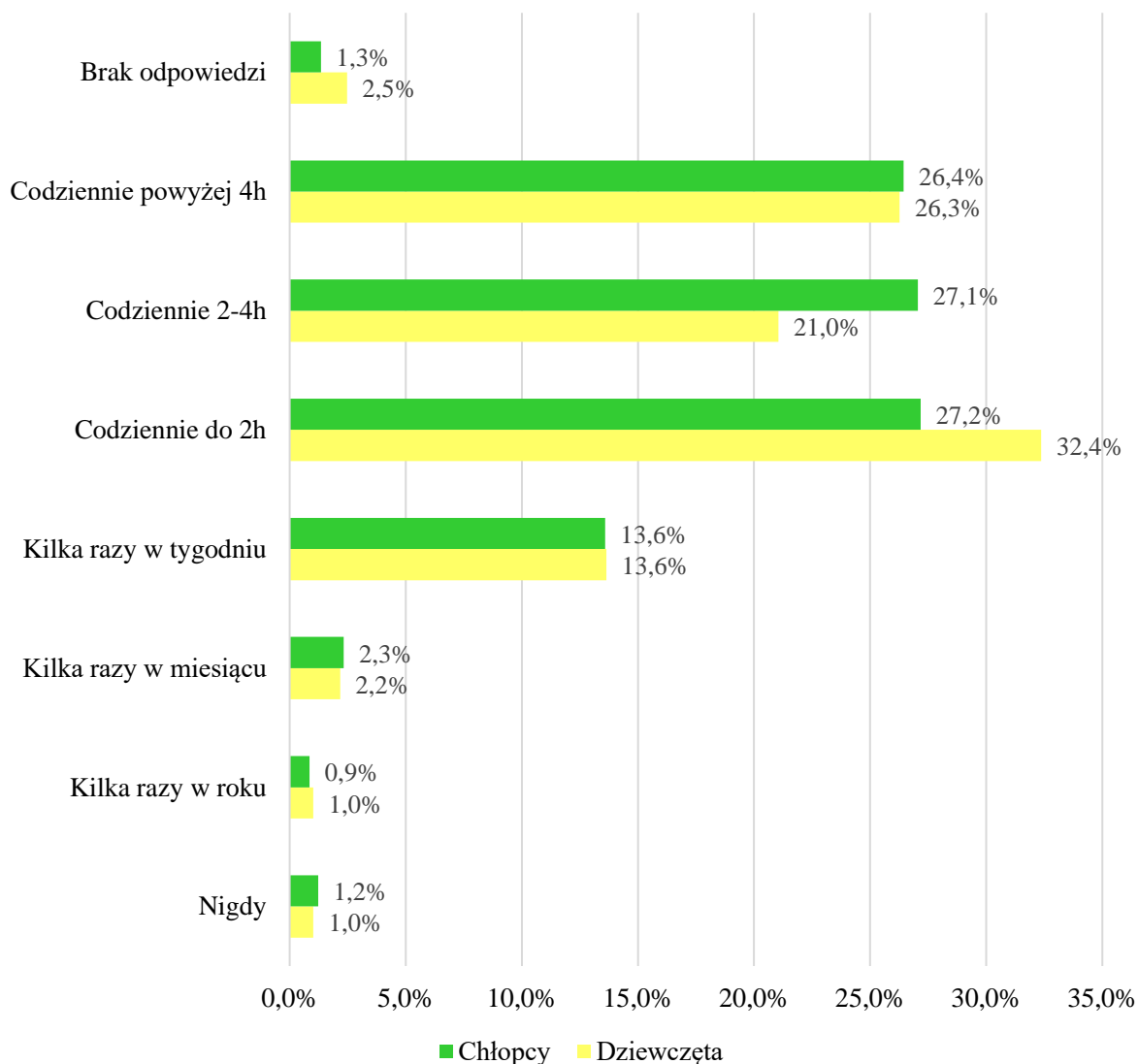
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Używanie Internetu				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	7	1,0%	10	1,2%
Kilka razy w roku	7	1,0%	7	0,9%
Kilka razy w miesiącu	15	2,2%	19	2,3%
Kilka razy w tygodniu	94	13,6%	111	13,6%
Codziennie do 2h	223	32,4%	222	27,2%
Codziennie 2-4h	145	21,0%	221	27,1%
Codziennie powyżej 4h	181	26,3%	216	26,4%
Brak odpowiedzi	17	2,5%	11	1,3%
Suma	689	100%	817	100%

Spośród ankietowanych uczennic 1,0% (7 os.) zadeklarowało, że nigdy nie korzystało z Internetu. Taka sama ilość dziewcząt wybrała odpowiedź – kilka razy w roku. Według deklaracji kilka razy w tygodniu czas w sieci spędzało 2,2% (15) uczennic, a kilka razy w tygodniu 13,6% (94). Codzienne korzystanie z Internetu do dwóch godzin zadeklarowało 32,4% (223) respondentek, codziennie w przedziale od dwóch do czterech godzin 21,0% (145), a powyżej czterech godzin dziennie 26,3% (181). Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 2,5% (17) dziewcząt.

Wśród chłopców 1,2% (10) odpowiedziało, że nigdy nie korzystało z Internetu. 0,9% (7) wybrało odpowiedź kilka razy w roku, 2,3% (19) kilka razy w miesiącu, a 13,6% (111) kilka razy w tygodniu. Codzienne spędzanie czasu w sieci do dwóch godzin wybrało 27,2% (222) uczniów, codziennie od dwóch do czterech godzin 27,1% (221), a powyżej czterech godzin dziennie 26,4% (216). Żadnej odpowiedzi na to pytanie nie wybrało 1,3% (11) respondentów.

Używanie Internetu Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Deklaracje uczniów dotyczące grania w gry komputerowe/konsolowe.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz graniu w gry komputerowe/konsolowe?

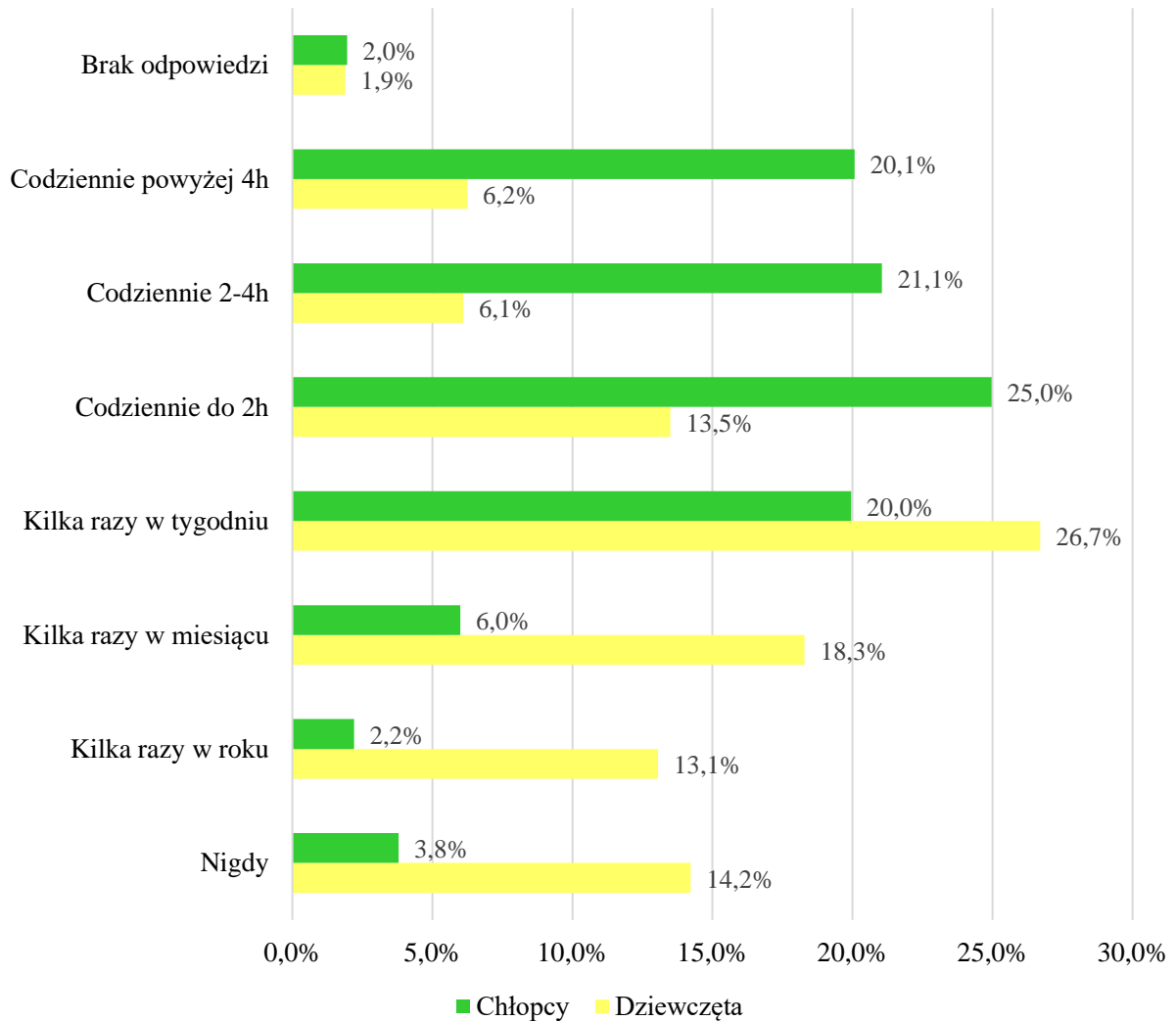
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Granie w gry komputerowe/konsolowe				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	98	14,2%	31	3,8%
Kilka razy w roku	90	13,1%	18	2,2%
Kilka razy w miesiącu	126	18,3%	49	6,0%
Kilka razy w tygodniu	184	26,7%	163	20,0%
Codziennie do 2h	93	13,5%	204	25,0%
Codziennie 2-4h	42	6,1%	172	21,1%
Codziennie powyżej 4h	43	6,2%	164	20,1%
Brak odpowiedzi	13	1,9%	16	2,0%
Suma	689	100%	817	100%

Wśród badanych dziewcząt w klasach 4-6, 14,2% (98 os.) zadeklarowało, że nigdy nie grało w gry komputerowe/konsolowe. Podejmowanie tej aktywności kilka razy w roku zadeklarowało 13,1% (90) uczennic, kilka razy w miesiącu 18,3% (126), a kilka razy w tygodniu 26,7% (184). Odpowiedź codziennie do dwóch godzin zaznaczyło 13,5% (93) dziewcząt, codziennie od dwóch do czterech godzin 6,1% (42), a każdego dnia powyżej czterech godzin dziennie 6,2% (43). Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 1,9% (13) respondentek.

W grupie chłopców zaledwie 3,8% (31) przyznało, że nigdy nie grali w gry komputerowe/konsolowe. 2,2% (18) uczniów zadeklarowało, że podejmowali tę aktywność kilka razy w roku, 6,0% (49) kilka razy w miesiącu, a 20,0% (163) kilka razy w tygodniu. Każdego dnia do dwóch godzin według deklaracji grało 25,0% (204) chłopców, codziennie od dwóch do czterech godzin 21,1% (172), a powyżej czterech godzin dziennie 20,1% (164). Odpowiedź nigdy wybrało 2,0% (16) respondentów.

Gry komputerowe/konsole Dziewczeta i chlopy - szkola podstawowa, klasy 4-6

Deklaracje uczniów dotyczące korzystania z portali społecznościowych i komunikatorów.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów?

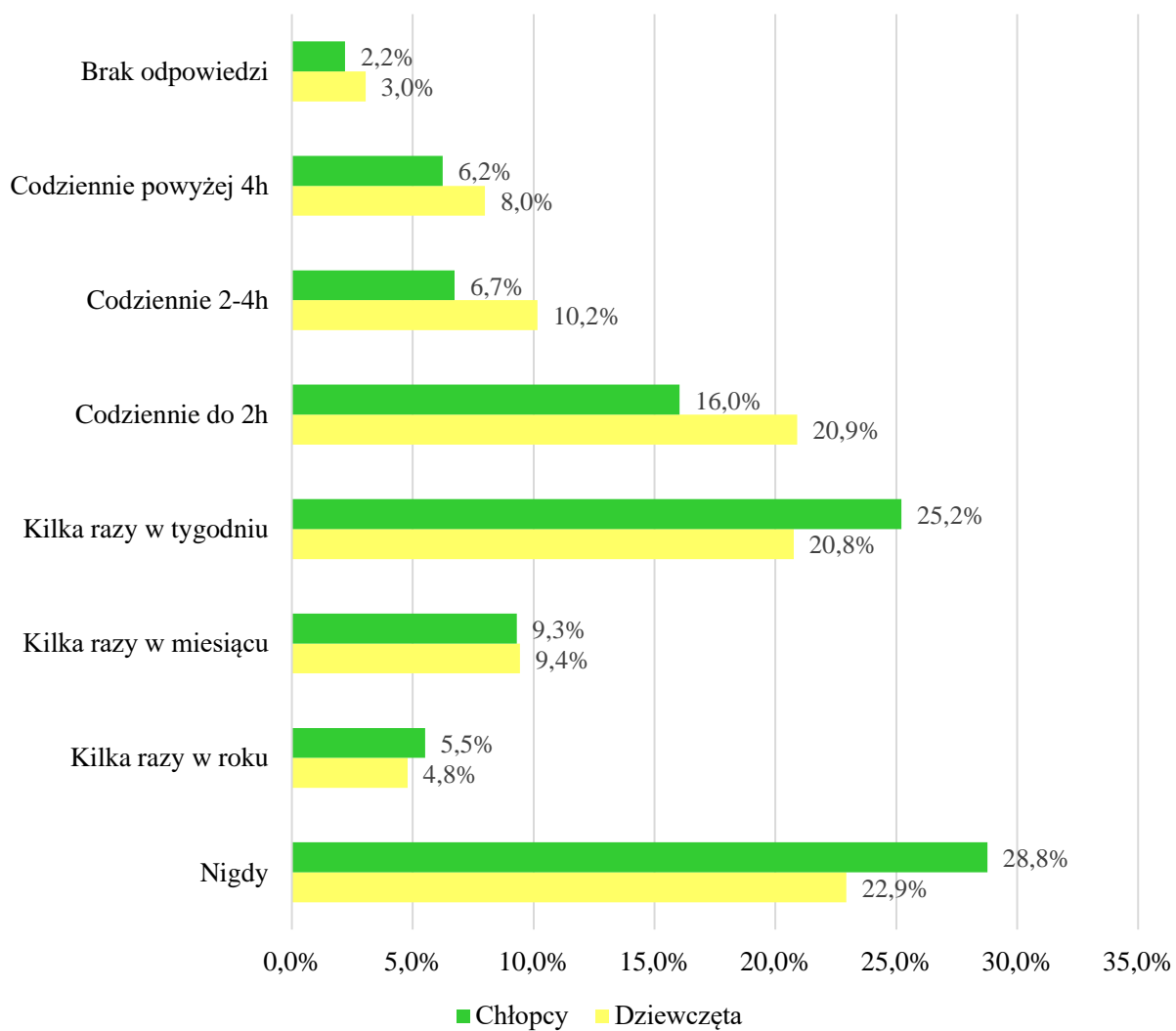
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	158	22,9%	235	28,8%
Kilka razy w roku	33	4,8%	45	5,5%
Kilka razy w miesiącu	65	9,4%	76	9,3%
Kilka razy w tygodniu	143	20,8%	206	25,2%
Codziennie do 2h	144	20,9%	131	16,0%
Codziennie 2-4h	70	10,2%	55	6,7%
Codziennie powyżej 4h	55	8,0%	51	6,2%
Brak odpowiedzi	21	3,0%	18	2,2%
Suma	689	100%	817	100%

W grupie dziewcząt 22,9% (158 os.) zadeklarowało, że nigdy nie korzystało z portali społecznościowych i komunikatorów. Odpowiedź kilka razy w roku zaznaczyło 4,8% (33) dziewcząt, kilka razy w miesiącu 9,4% (65), a kilka razy w tygodniu 20,8% (143) respondentek. Codzienne poświęcanie czasu na korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów zadeklarowało: w wymiarze czasowym do dwóch godzin – 20,9% (144) badanych, od dwóch do czterech godzin – 10,2% (70), a powyżej czterech godzin dziennie – 8,0% (55) uczennic. Spośród uczestniczek badania 3,0% (21) nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

W grupie chłopców 28,8% (235) zadeklarowało, że nigdy nie korzystało z portali społecznościowych i komunikatorów. Według deklaracji 5,5% (45) osób robiło to kilka razy w roku, 9,3% (76) kilka razy w miesiącu, a 25,2% (206) kilka razy w tygodniu. Odpowiedź – codziennie do dwóch godzin wybrało 16,0% (131) chłopców, od dwóch do czterech godzin 16,0% (131), a z kolei powyżej czterech godzin dziennie 6,2% (51) uczniów. Odpowiedzi nie udzieliło 2,2% (18) respondentów.

Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Deklaracje uczniów dotyczące spotykania się z przyjaciółmi i znajomymi.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz spotkaniom z przyjaciółmi i znajomymi?

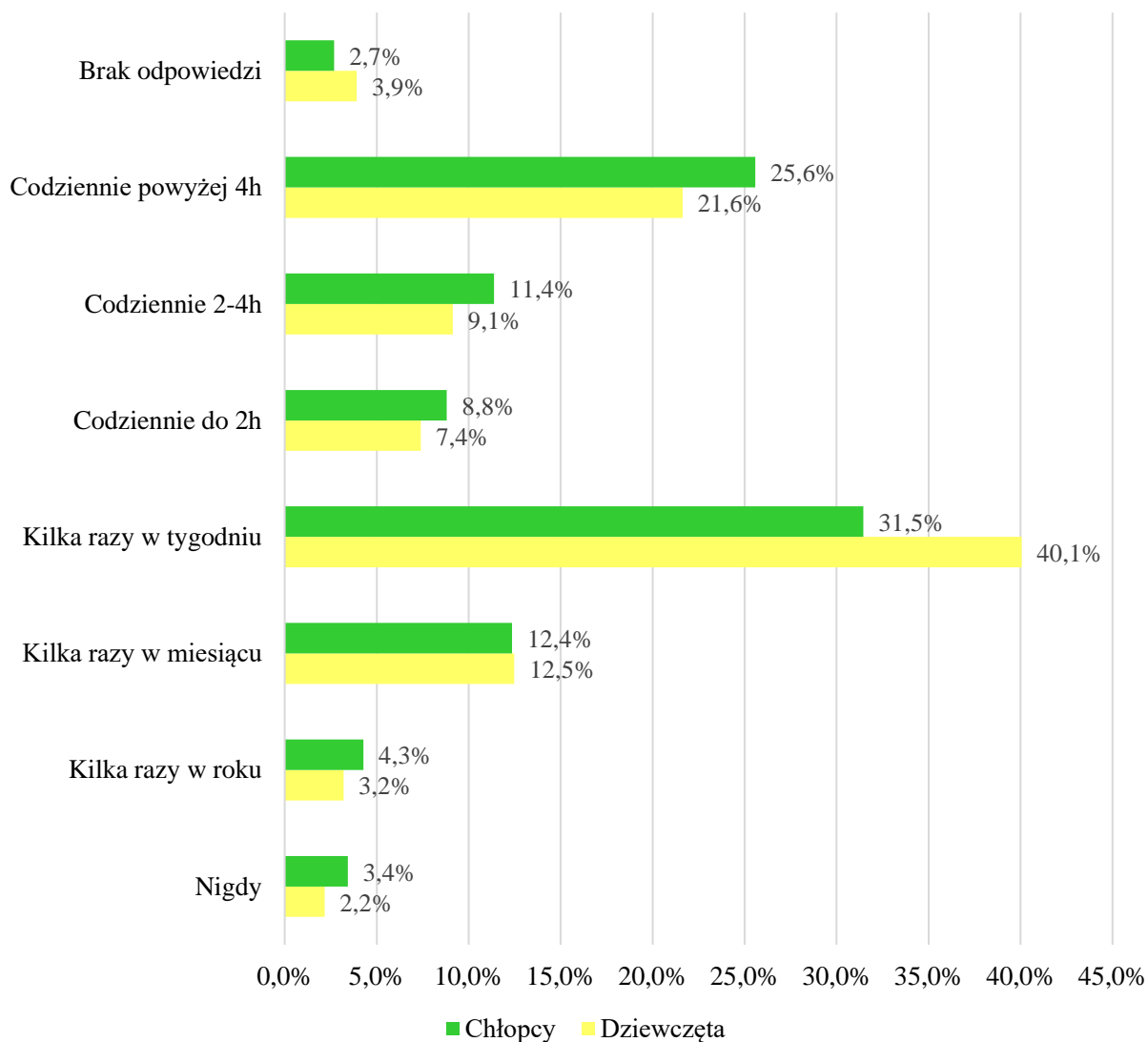
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Spotkania z przyjaciółmi i znajomymi				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	15	2,2%	28	3,4%
Kilka razy w roku	22	3,2%	35	4,3%
Kilka razy w miesiącu	86	12,5%	101	12,4%
Kilka razy w tygodniu	276	40,1%	257	31,5%
Codziennie do 2h	51	7,4%	72	8,8%
Codziennie 2-4h	63	9,1%	93	11,4%
Codziennie powyżej 4h	149	21,6%	209	25,6%
Brak odpowiedzi	27	3,9%	22	2,7%
Suma	689	100%	817	100%

W grupie badanych dziewcząt 2,2% (15 os.) zadeklarowało, że nigdy nie poświęcało czasu na spotkania z przyjaciółmi i znajomymi. Według deklaracji 3,2% (22) robiło to kilka razy w roku, a 12,5% (86) kilka razy w miesiącu. 40,1% (276) uczennic wybrało odpowiedź – kilka razy w tygodniu, 7,4% (51) – codziennie do dwóch godzin, od dwóch do czterech godzin – 9,1% (63), a powyżej czterech godzin dziennie – 21,6% (149) ankietowanych. Odpowiedzi nie udzieliło 3,9% (27) respondentek.

Wśród ankietowanych chłopców 3,4% (28) odpowiedziało, że nigdy nie poświęcało czasu na spotkania z przyjaciółmi i znajomymi, 4,3% (35) wybrało odpowiedź – kilka razy w roku, natomiast 12,4% (101) – kilka razy w miesiącu. Według deklaracji 31,5% (257) respondentów robiło to kilka razy w tygodniu, 8,8% (72) codziennie do dwóch godzin, z kolei od dwóch do czterech godzin – 11,4% (93). Odpowiedź – powyżej czterech godzin dziennie zaznaczyło 25,6% (209) ankietowanych. Odpowiedzi nie otrzymano od 2,7% (22) uczniów klas 4-6.

Spotkania z przyjaciółmi i znajomymi Dziewczeta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Deklaracje uczniów dotyczące czasu spędzanego na imprezach, koncertach, dyskotekach.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na imprezy, koncerty, dyskoteki?

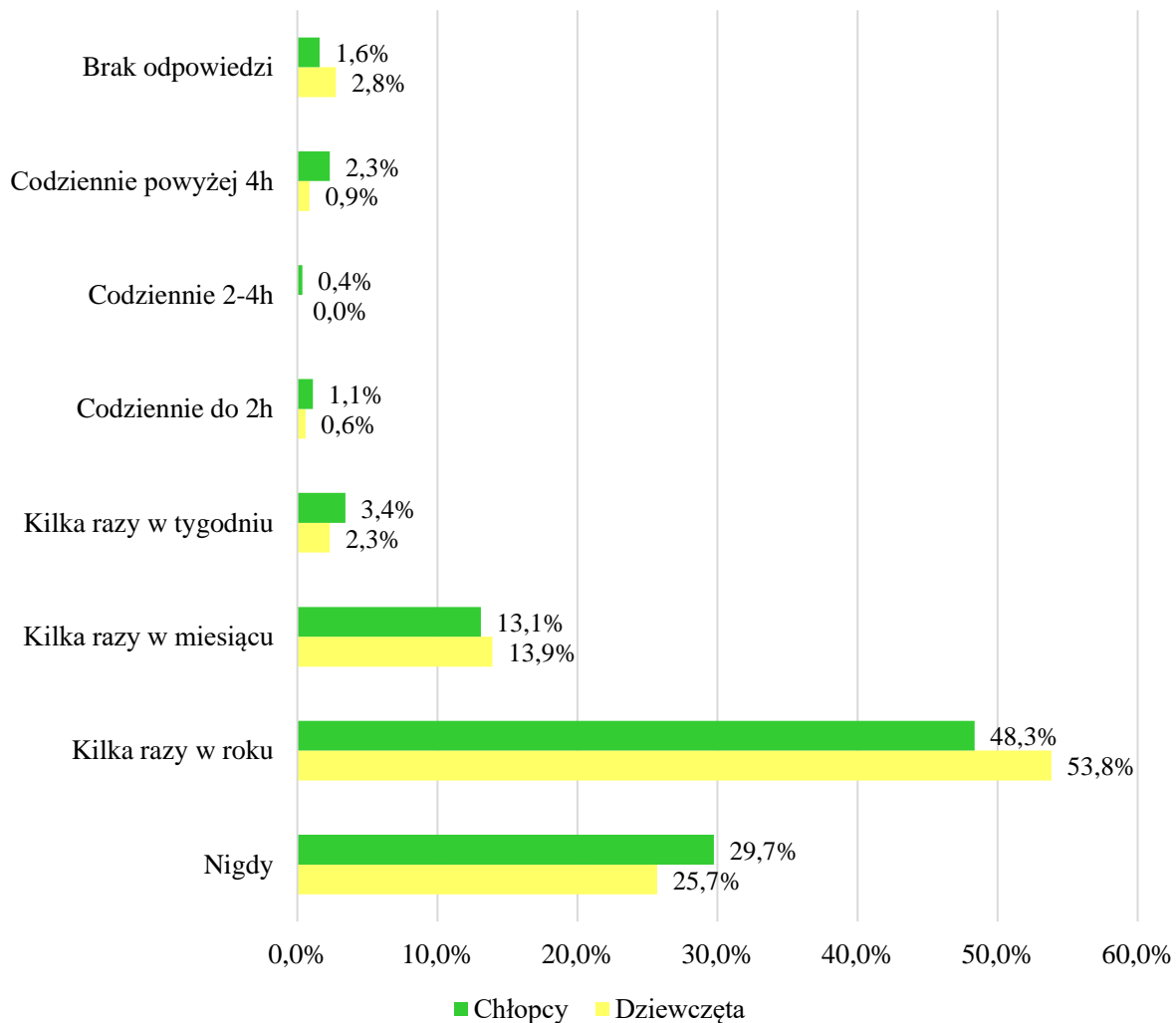
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Imprezy, koncerty i dyskoteki				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	177	25,7%	243	29,7%
Kilka razy w roku	371	53,8%	395	48,3%
Kilka razy w miesiącu	96	13,9%	107	13,1%
Kilka razy w tygodniu	16	2,3%	28	3,4%
Codziennie do 2h	4	0,6%	9	1,1%
Codziennie 2-4h	0	0,0%	3	0,4%
Codziennie powyżej 4h	6	0,9%	19	2,3%
Brak odpowiedzi	19	2,8%	13	1,6%
Suma	689	100%	817	100%

W grupie dziewcząt 25,7% (177 os.) zadeklarowało, że nigdy nie bywało na imprezach, koncertach czy dyskotekach. Największa grupa uczennic – 53,8% (371) udzieliła odpowiedzi kilka razy w roku. Według deklaracji, kilka razy w miesiącu spędzało tak czas 13,9% (96) ankietowanych, a kilka razy w tygodniu 2,3% (16). Zaledwie 0,6% (4) uczennic wybrało odpowiedź – codziennie do dwóch godzin, a 0,9% (6) – powyżej czterech godzin dziennie. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 2,8% (19) dziewcząt z klas 4-6.

Wśród chłopców 29,7% (243) zadeklarowało, że nigdy nie brało udziału w imprezach, koncertach czy dyskotekach. Najwięcej – 48,3% (395) ankietowanych zaznaczyło odpowiedź kilka razy w roku. Opcję kilka razy w miesiącu wybrało 13,1% (107) respondentów, a kilka razy w tygodniu 3,4% (28). Według deklaracji, codziennie do dwóch godzin czas na imprezach koncertach czy dyskotekach spędzało 1,1% (9) chłopców, codziennie od dwóch do czterech godzin zaledwie 0,4% (3), a powyżej czterech godzin dziennie 2,3% (19) badanych. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 1,6% (13) uczniów z klas 4-6.

Imprezy, koncerty, dyskoteki Dziewczeta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Deklaracje uczniów dotyczące spędzania czasu bez konkretnego zajęcia.

Pytanie: Ile czasu spędzasz bez konkretnego zajęcia?

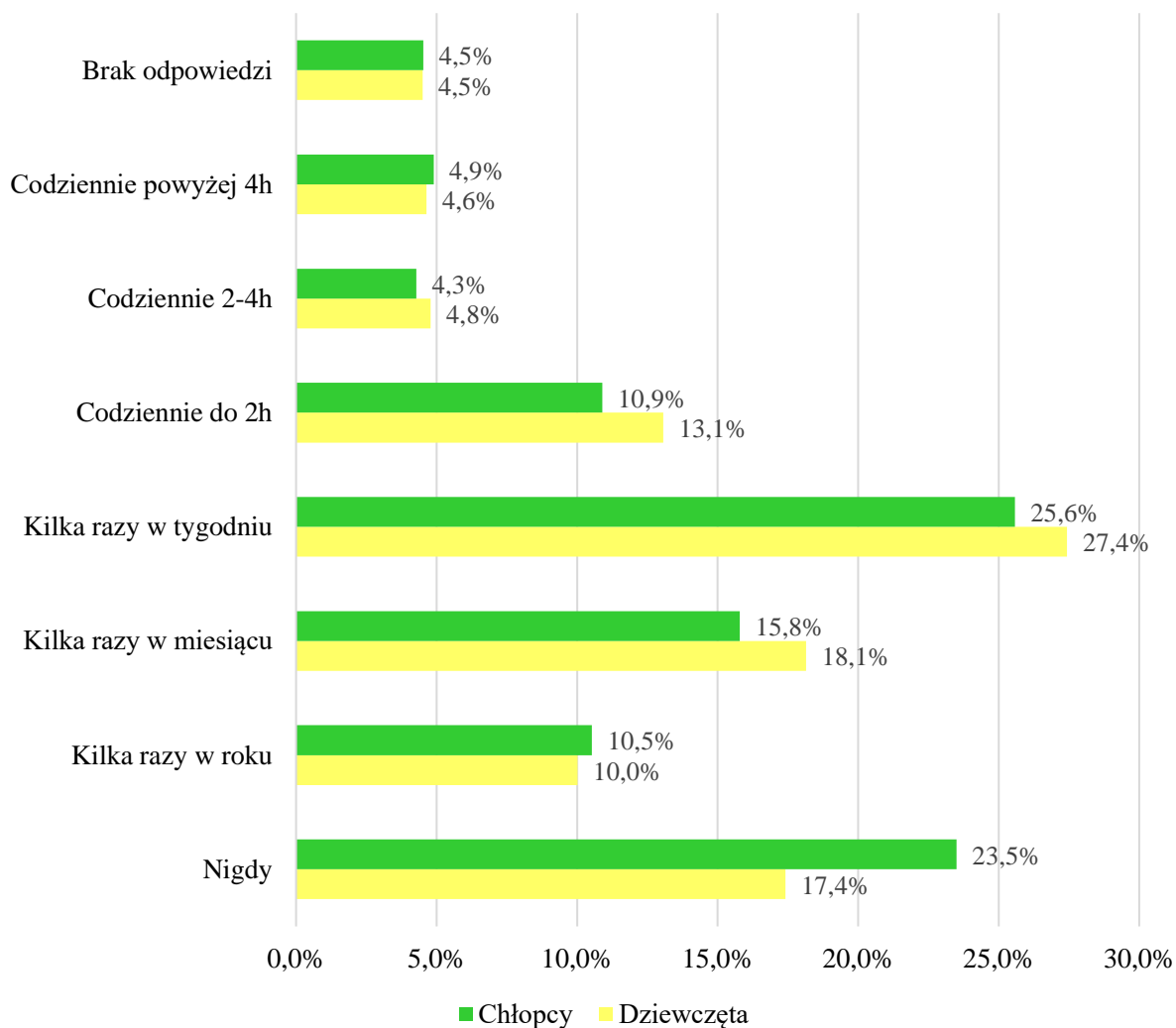
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia				
Dziewczeta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	120	17,4%	192	23,5%
Kilka razy w roku	69	10,0%	86	10,5%
Kilka razy w miesiącu	125	18,1%	129	15,8%
Kilka razy w tygodniu	189	27,4%	209	25,6%
Codziennie do 2h	90	13,1%	89	10,9%
Codziennie 2-4h	33	4,8%	35	4,3%
Codziennie powyżej 4h	32	4,6%	40	4,9%
Brak odpowiedzi	31	4,5%	37	4,5%
Suma	689	100%	817	100%

W grupie badanych dziewcząt 17,4% (120 os.) zadeklarowało, że nigdy nie spędzało czasu bez konkretnego zajęcia. 10,0% (69) oświadczyło, że robi to kilka razy w roku, 18,1% (125) kilka razy w miesiącu, a najczęściej – 27,4% (189) badanych wybrało odpowiedź kilka razy w tygodniu. Codziennie do dwóch godzin czas bez zajęć zadeklarowało 13,1% (90) uczennic, codziennie od dwóch do czterech godzin – 4,8% (33), a powyżej czterech godzin dziennie – 4,6% (32). Odpowiedzi na powyższe pytanie w ankiecie nie udzieliło 4,5% (31) uczennic.

W grupie chłopców 23,5% (192) oświadczyło, że nigdy nie spędzało czasu bez konkretnych zajęć. Kilka razy w roku, według deklaracji robiło to 10,5% (86) uczniów, kilka razy w miesiącu 15,8% (129), natomiast kilka razy w tygodniu 25,6% (209) respondentów. Codziennie do dwóch godzin zgodnie z deklaracją czas bez zajęć spędzało 10,9% (89) chłopców, codziennie od dwóch do czterech godzin 4,3% (35), a powyżej czterech godzin dziennie 4,9% (40). Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 4,5% (37) uczniów z klas 4-6.

Spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia Dziewczeta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Deklaracje uczniów dotyczące czytania.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na czytanie?

Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

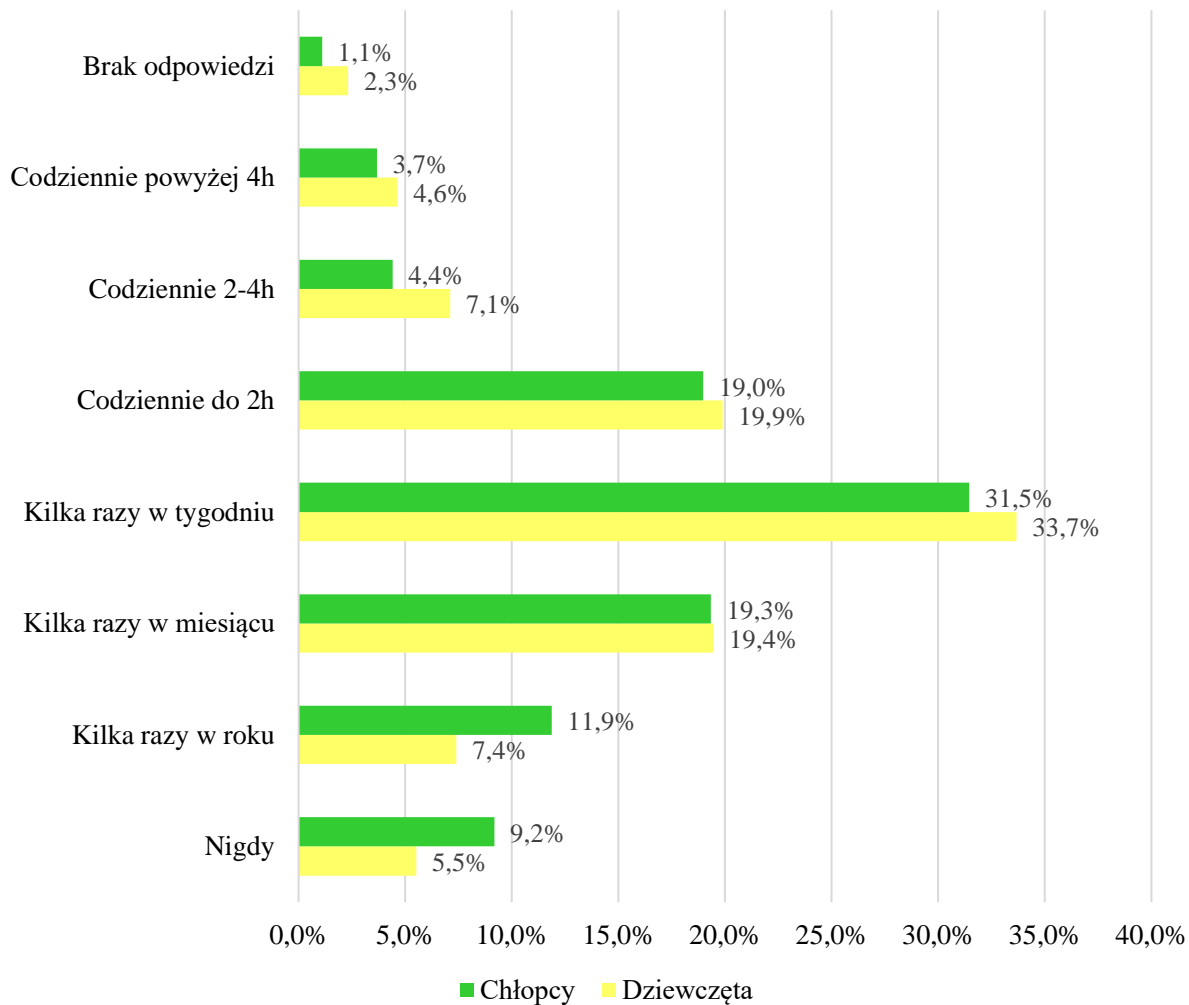
Czytanie				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	38	5,5%	75	9,2%
Kilka razy w roku	51	7,4%	97	11,9%
Kilka razy w miesiącu	134	19,4%	158	19,3%
Kilka razy w tygodniu	232	33,7%	257	31,5%
Codziennie do 2h	137	19,9%	155	19,0%
Codziennie 2-4h	49	7,1%	36	4,4%
Codziennie powyżej 4h	32	4,6%	30	3,7%
Brak odpowiedzi	16	2,3%	9	1,1%
Suma	689	100%	817	100%

Według deklaracji w grupie dziewcząt 5,5% (38 os.) osób nigdy nie poświęcało czasu na czytanie. 7,4% (51) oświadczyło, że sięgało po książkę kilka razy w roku, 19,4% (134) – kilka razy w miesiącu, natomiast 33,7% (232) – kilka razy w tygodniu. Codzienne czytanie do dwóch godzin zadeklarowało 19,9% (137) respondentek, opcję – codziennie od dwóch do czterech godzin wybrało 7,1% (49), a powyżej czterech godzin dziennie 4,6% (32) uczennic. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 2,3% (16) uczennic.

Wśród chłopców 9,2% (75) zadeklarowało, że nigdy nie czytało. 11,9% (97) oświadczyło, że robiło to kilka razy w roku, 19,3% (158) kilka razy w miesiącu, a najwięcej chłopców z tej grupy – 31,5% (257) zaznaczyło odpowiedź kilka razy w tygodniu. Codzienne czytanie do dwóch godzin zadeklarowało 19,0% (155) uczniów, codziennie od dwóch do czterech godzin 4,4% (36), a powyżej czterech godzin dziennie 3,7% (30). Dziewięć uczniów nie udzieliło odpowiedzi na zadane pytanie, to 1,1% (9) respondentów.

Czytanie

Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Deklaracje uczniów dotyczące odrabiania lekcji.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na odrabianie lekcji?

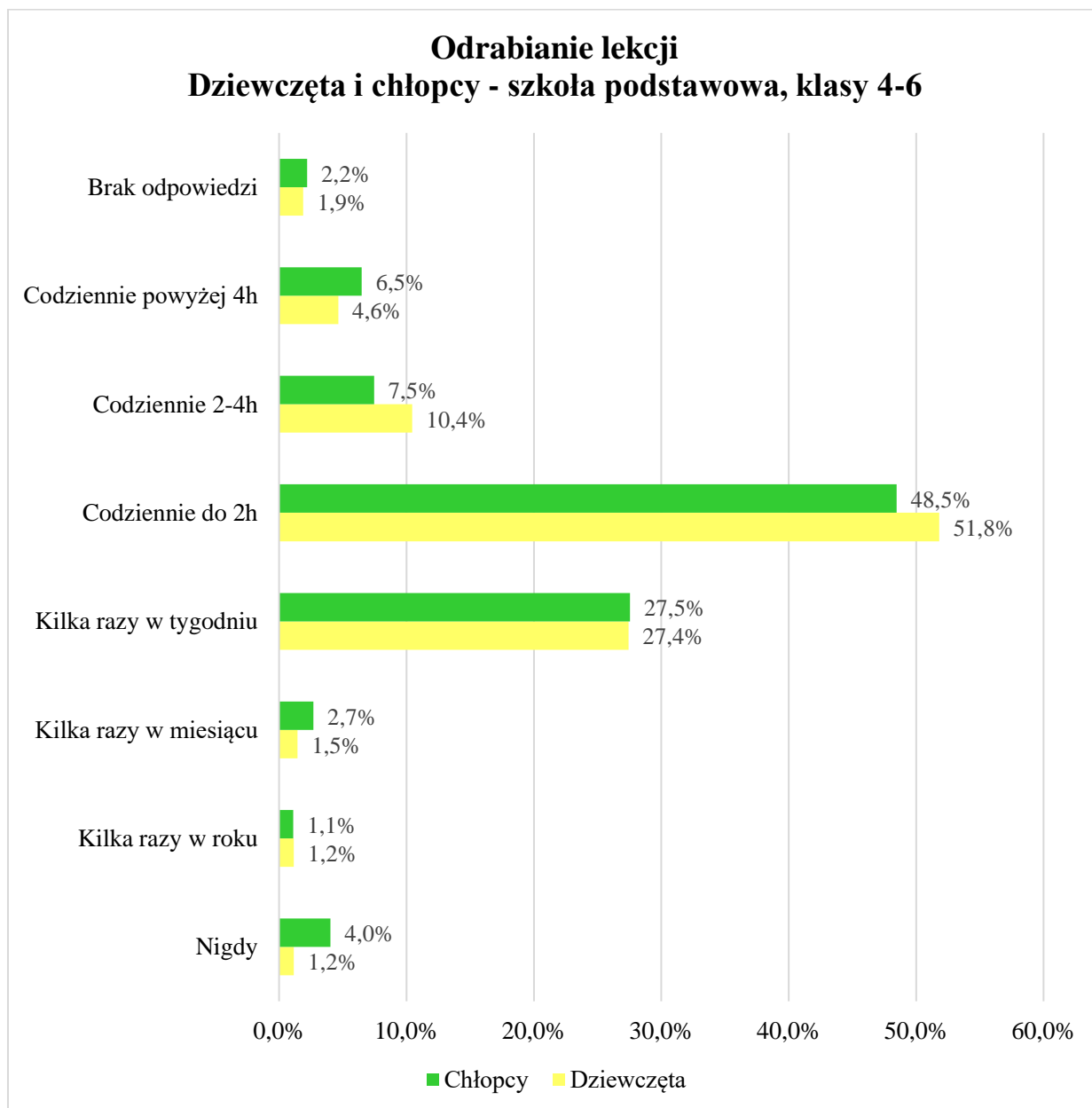
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Odrabianie lekcji				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	8	1,2%	33	4,0%
Kilka razy w roku	8	1,2%	9	1,1%
Kilka razy w miesiącu	10	1,5%	22	2,7%
Kilka razy w tygodniu	189	27,4%	225	27,5%
Codziennie do 2h	357	51,8%	396	48,5%
Codziennie 2-4h	72	10,4%	61	7,5%
Codziennie powyżej 4h	32	4,6%	53	6,5%
Brak odpowiedzi	13	1,9%	18	2,2%
Suma	689	100%	817	100%

1,2% (8 os.) dziewcząt twierdziło, że nigdy nie odrabiało lekcji. 1,2% (8) zadeklarowało, że kilka razy w roku odrabiało lekcje. Z kolei odpowiedź kilka razy w miesiącu została wybrana przez 1,5% (10) a kilka razy w tygodniu 27,4% (189). Największa grupa uczennic – 51,8% (357) udzieliła odpowiedzi codziennie do dwóch godzin. Według deklaracji, codziennie od dwóch do czterech godzin lekcjom poświęcało swój czas 10,4% (72) ankietowanych, a powyżej czterech godzin 4,6% (13). Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 1,9% (13) dziewcząt z klas 4-6.

Według deklaracji uczniów z klas 4 i 6, nigdy lekcji nie odrabiało 4,0% (33). 1,1% (9) zadeklarowało, że poświęcało czas na tę aktywność kilka razy w roku. Kilka razy w miesiącu według wybranych odpowiedzi lekcje odrabiało 2,7% (22) osób, a kilka razy w tygodniu 27,5% (225) badanych uczniów. Najpopularniejszą odpowiedzią była - codziennie do dwóch godzin, której udzieliło 48,5% (396) chłopców. Codziennie w przedziale od dwóch do czterech

godzin odrabianie lekcji deklarowało 7,5% (61) osób, a codziennie powyżej czterech godzin 6,5% (53) uczniów. Na powyższe pytanie odpowiedzi nie udzieliło 2,2% (18) osób.

Deklaracje uczniów dotyczące rozmów z rodzicami.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na rozmowę z rodzicami?

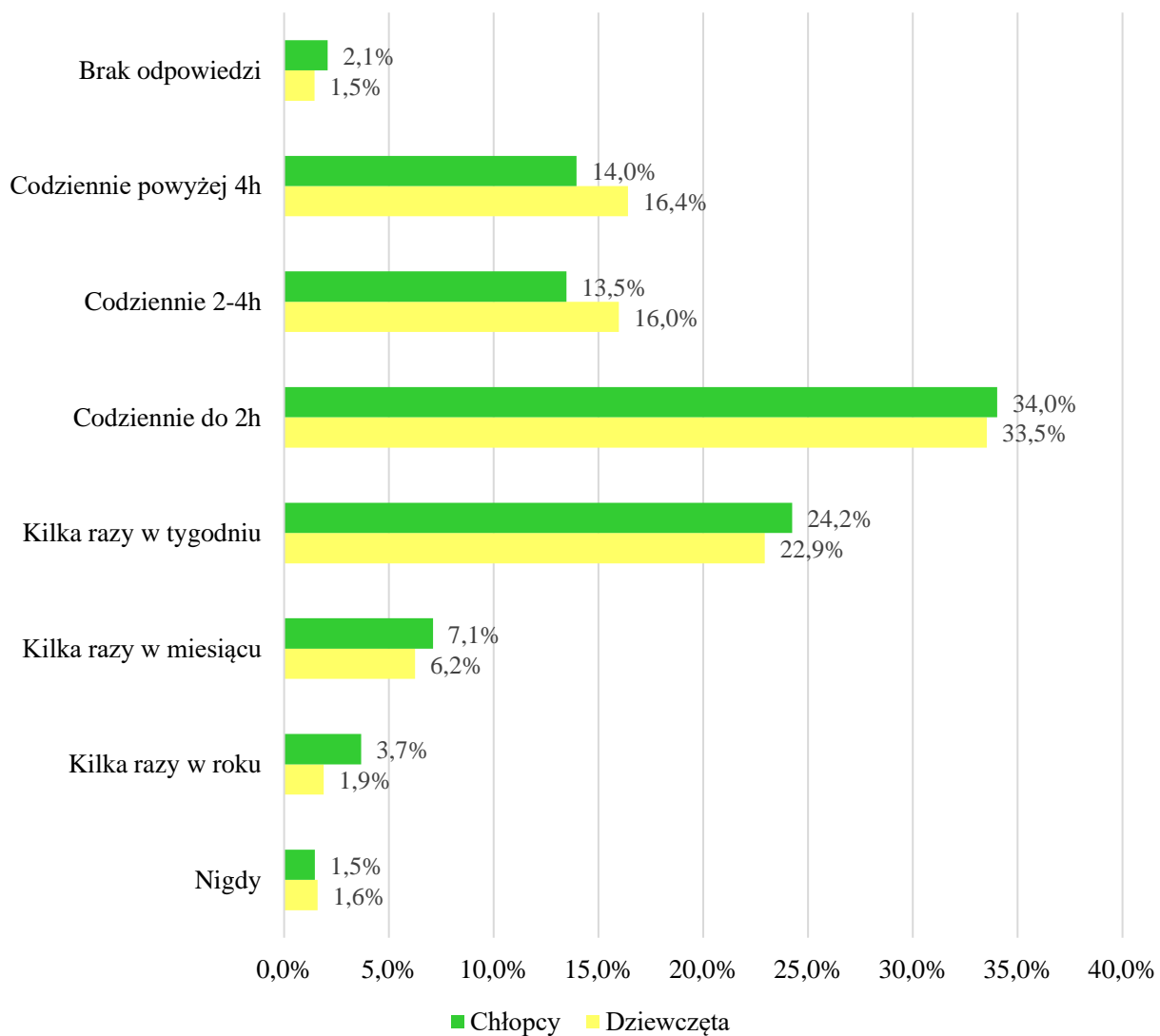
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Rozmowa z rodzicami				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	11	1,6%	12	1,5%
Kilka razy w roku	13	1,9%	30	3,7%
Kilka razy w miesiącu	43	6,2%	58	7,1%
Kilka razy w tygodniu	158	22,9%	198	24,2%
Codziennie do 2h	231	33,5%	278	34,0%
Codziennie 2-4h	110	16,0%	110	13,5%
Codziennie powyżej 4h	113	16,4%	114	14,0%
Brak odpowiedzi	10	1,5%	17	2,1%
Suma	689	100%	817	100%

W grupie badanych dziewcząt 1,6% (11 os.) zadeklarowało, że nigdy nie rozmawiało z rodzicami. 1,9% (13) odpowiedziało – kilka razy w roku, z kolei stwierdzenie – kilka razy w miesiącu zostało wybrane przez 6,2% (43) ankietowanych. Największy odsetek dziewcząt twierdziło, że codziennie do dwóch godzin rozmawiało z rodzicami – 33,5% (231). 16,0% (110) deklarowało, że poświęcało temu od dwóch do czterech godzin dziennie, a 16,4% (113) powyżej czterech godzin dziennie. Odpowiedzi w tym badaniu nie uzyskano od 1,5% (10) uczennic.

Wśród chłopców 1,5% (12) twierdziło, że nigdy nie rozmawiało z rodzicami. Większą liczbą – 3,7% (30) wybrała odpowiedź – kilka razy w roku. Odpowiedź kilka razy w miesiącu została zadeklarowana przez 7,1% (58), a kilka razy w tygodniu przez 24,2% (198). Codzienną rozmowę z rodzicami deklarowało: trwającą do dwóch godzin 34,0% (278) uczniów, od dwóch do czterech godzin 13,5% (110), a powyżej czterech godzin 14,0% (114). Brak odpowiedzi otrzymano od 2,1% (17) badanych.

Rozmowa z rodzicami Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Deklaracje uczniów dotyczące innych zajęć.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na inne zajęcia?

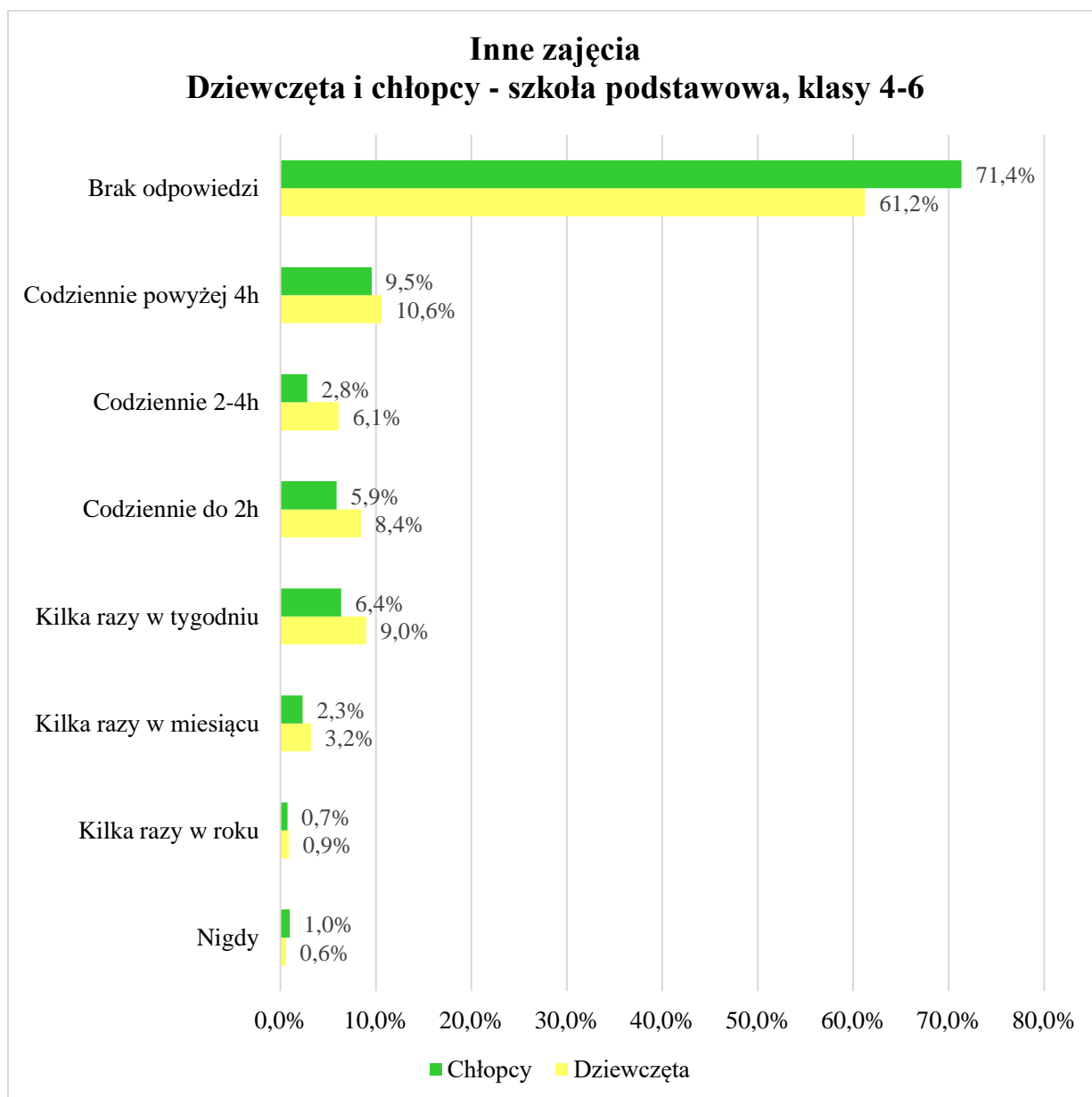
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Inne zajęcia				
Dziewczeta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	4	0,6%	8	1,0%
Kilka razy w roku	6	0,9%	6	0,7%
Kilka razy w miesiącu	22	3,2%	19	2,3%
Kilka razy w tygodniu	62	9,0%	52	6,4%
Codziennie do 2h	58	8,4%	48	5,9%
Codziennie 2-4h	42	6,1%	23	2,8%
Codziennie powyżej 4h	73	10,6%	78	9,5%
Brak odpowiedzi	422	61,2%	583	71,4%
Suma	689	100%	817	100%

Wśród badanej grupy dziewcząt 0,6% (4 os.) zadeklarowało, że nigdy nie podejmowały innych aktywności, poza wcześniej wskazanymi. Odpowiedź – kilka razy w roku wybrało 0,9% (6) respondentek. Według wskazywanych odpowiedzi swój czas innym zajęciom kilka razy w miesiącu poświęcało 3,2% (22), a kilka razy w tygodniu 9,0% (62) uczennic. 8,4% (58) badanych wskazywało, że codziennie poświęca innym zajęciom do dwóch godzin dziennie. Odpowiedzi – codziennie od dwóch do czterech godzin udzieliło 6,1% (42), a powyżej czterech godzin 10,6% (73) badanych. Odpowiedzi na pytanie nie udzieliło 61,2% (422) dziewcząt.

Wśród chłopców biorących udział w badaniu, 1,0% (8) zadeklarowało, iż nigdy nie poświęcało swojego czasu innym zajęciom. 0,7% (6) wskazało jako odpowiedź – kilka razy w roku. Na powyższe pytanie badani wskazywali odpowiedzi: 2,3% (19) kilka razy w miesiącu, a 6,4% (52) kilka razy w tygodniu. 5,9% (48) badanych wskazało, że dodatkowym aktywnościom oddawało się do dwóch godzin dziennie. Dłuższy wymiar czasowy według deklaracji innym zajęciom przeznaczało: codziennie od dwóch do czterech godzin 2,8% (23),

a powyżej czterech godzin 9,5% (78) uczniów. 71,4% (583) ankietowanych chłopców nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

2.2. Szkoły podstawowe, klasy 7-8

Deklaracje uczniów dotyczące czasu spędzanego na uprawianiu sportu.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na sport?

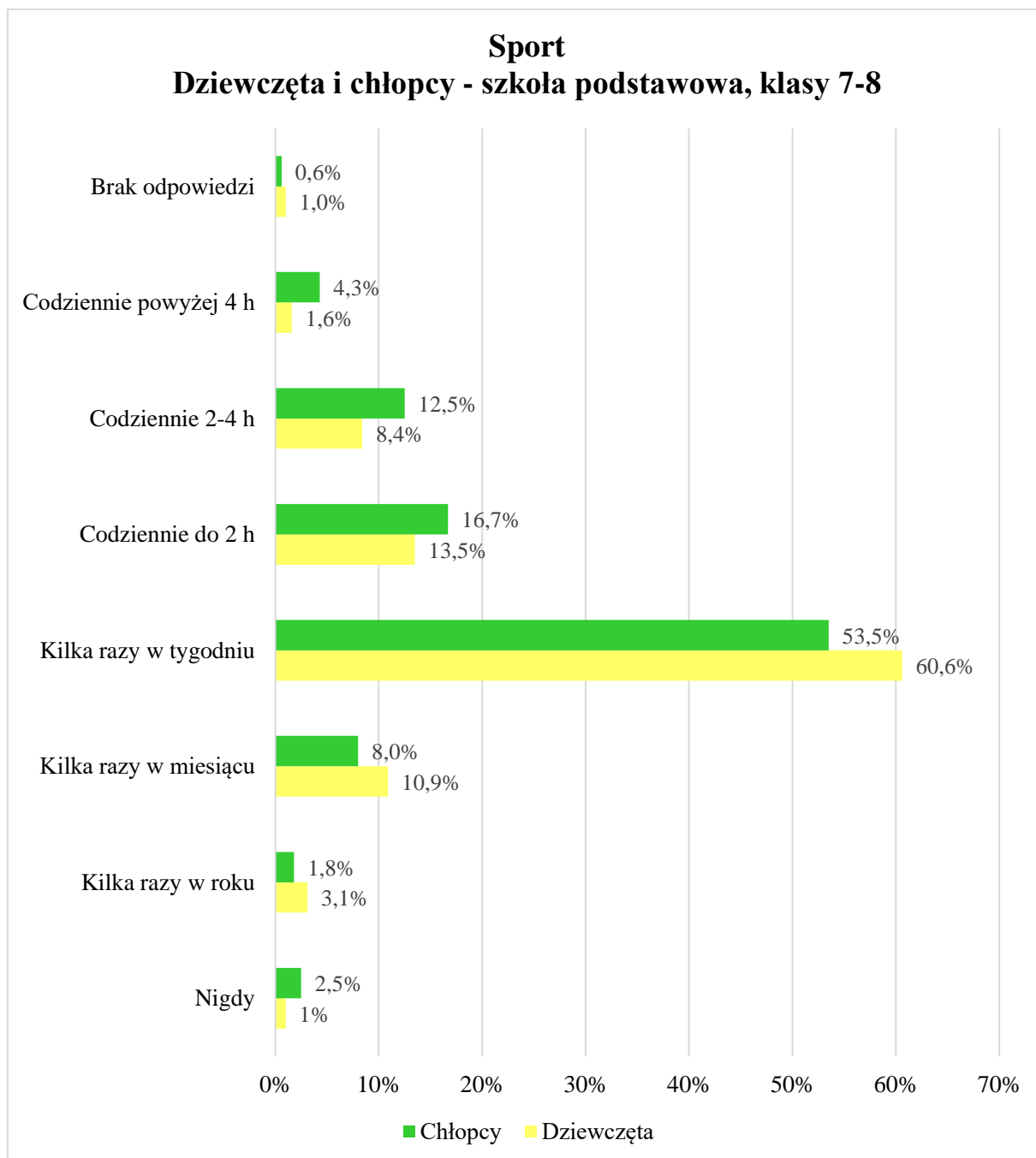
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Uprawianie sportu				
Dziewczęta i chłopcy- szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	7	1,0%	17	2,5%
Kilka razy w roku	23	3,1%	12	1,8%
Kilka razy w miesiącu	80	10,9%	54	8,0%
Kilka razy w tygodniu	446	60,6%	359	53,5%
Codziennie do 2h	99	13,5%	112	16,7%
Codziennie 2-4h	62	8,4%	84	12,5%
Codziennie powyżej 4h	12	1,6%	29	4,3%
Brak odpowiedzi	7	1,0%	4	0,6%
Suma	736	100%	671	100%

Wśród badanych uczennic szkół podstawowych klas 7-8 tylko 1,0% (7 os.) zadeklarowało, że nigdy nie uprawiało sportu, 3,1% (23) odpowiedziało, że ćwiczyło kilka razy w roku, a 10,9% (80) kilka razy w miesiącu, największa grupa badanych dziewcząt, bo aż 60,6% (446) uprawiała sport regularnie kilka razy w tygodniu. Codziennie w czasie do dwóch godzin zajmowało się tym 13,5% (99) badanych, od dwóch do czterech godzin ćwiczyło 8,4% (62). Każdego dnia powyżej czterech godzin ćwiczyło 1,6% (12) badanych dziewcząt. Odpowiedzi na pytanie dotyczące uprawiania sportu nie udzieliło 1,0% (7) badanych uczennic z klas 7-8.

W grupie chłopców w tym samym wieku 2,5% (17) odpowiedziało, że nigdy nie uprawiało sportu, kilka razy w roku robiło to 1,8% (12) badanych, kilka razy w miesiącu już 8,0% (54), a regularnie ćwiczący kilka razy w tygodniu tworzyli największą grupę, bo aż 53,5% (359). Codziennie do dwóch godzin według deklaracji ćwiczyło 16,7% (112) badanych, z kolei od dwóch do czterech godzin 12,5% (84). Według odpowiedzi w ankietach, codziennie

powyżej czterech godzin ćwiczyło 4,3% (29) uczniów klas 7-8. Odpowiedzi na pytanie dotyczące uprawiania sportu nie udzieliło 0,6% (4) badanych.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na hobby.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na hobby?

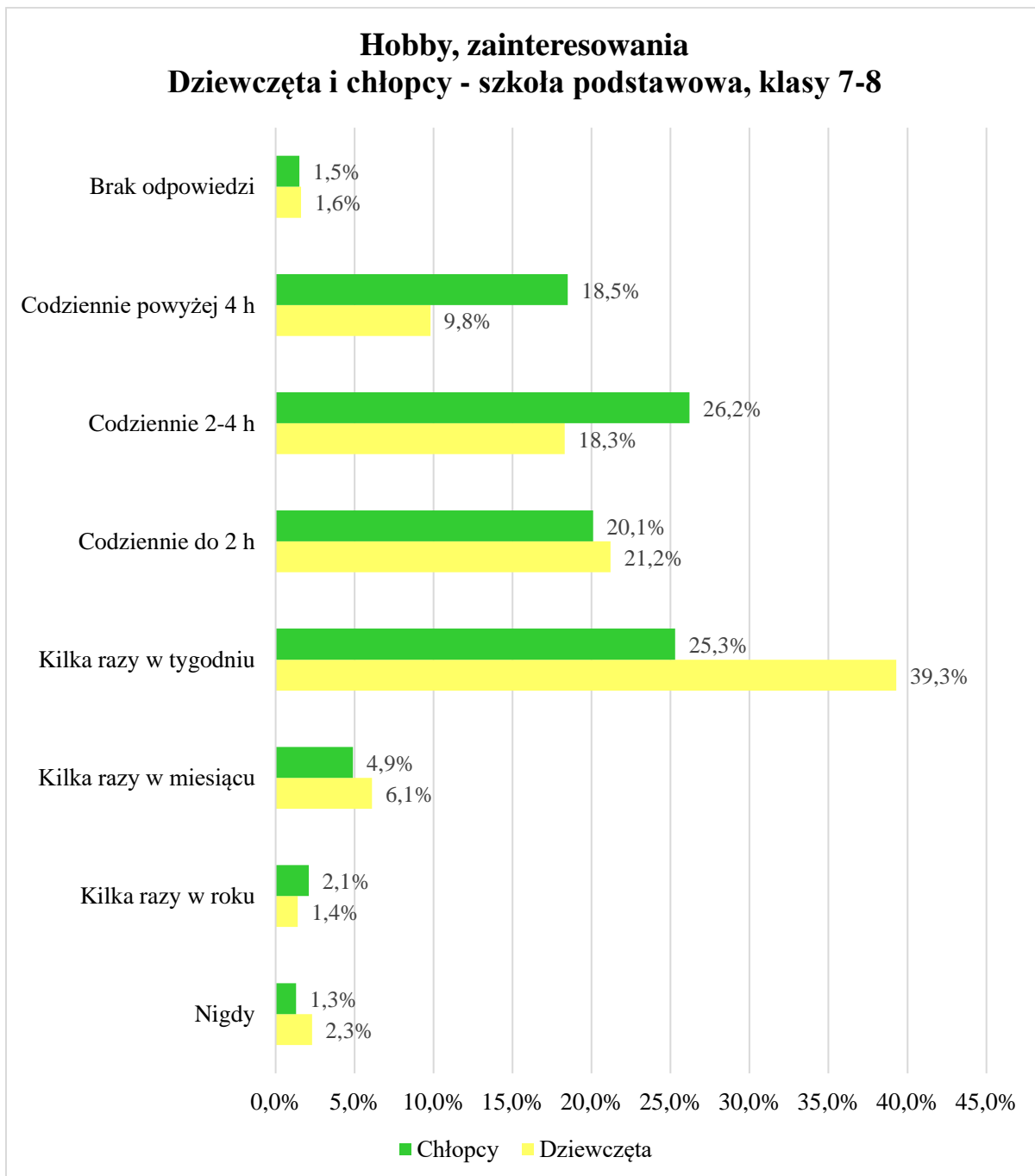
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Hobby, zainteresowania				
Dziewczeta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	17	2,3%	9	1,3%
Kilka razy w roku	10	1,4%	14	2,1%
Kilka razy w miesiącu	45	6,1%	33	4,9%
Kilka razy w tygodniu	289	39,3%	170	25,3%
Codziennie do 2h	156	21,2%	135	20,1%
Codziennie 2-4h	135	18,3%	176	26,2%
Codziennie powyżej 4h	72	9,8%	124	18,5%
Brak odpowiedzi	12	1,6%	10	1,5%
Suma	736	100%	671	100%

Wśród badanych dziewcząt klas 7-8 szkół podstawowych 2,3% (17 os.) zadeklarowało, że nigdy nie poświęcało czasu na hobby w jakiegokolwiek formie. Kilka razy w roku robiło to 1,4% (10), a kilka razy w miesiącu 6,1% (45) badanych dziewcząt. Najwięcej, bo aż 39,3% (289) badanych uczennic odpowiedziało, że zajmowało się swoim hobby kilka razy w tygodniu. Według deklaracji codziennie do dwóch godzin poświęcało na swoje zainteresowania 21,2% (156) uczennic, a od dwóch do czterech godzin zajmowało się swoim hobby 18,3% (135) badanych, a powyżej czterech godzin dziennie 9,8% (72). Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 1,6% (12) dziewcząt.

W grupie chłopców mniejsza ilość osób zadeklarowała, że nigdy nie poświęcała czasu na swoje zainteresowania 1,3% (9). Kilka razy w roku czas na hobby znajdowało 2,1% (14) badanych, z kolei kilka razy w miesiącu 4,9% (33). 25,3% (170) uczniów z klas 7-8 twierdziło, że poświęcało czas na swoje zainteresowania kilka razy w tygodniu, natomiast codziennie do dwóch godzin 20,1% (135). Największą grupę stanowią uczniowie, którzy odpowiedzieli, że codziennie od dwóch do czterech godzin oddawało się swojemu hobby, grupa ta stanowi

26,2% (176) badanych. Każdego dnia powyżej czterech godzin swoimi zainteresowaniami zajmowało się 18,5% (124) badanych uczniów z klas 7-8. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 1,5% (10) osób.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na oglądanie telewizji i filmów.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na oglądanie telewizji i filmów?

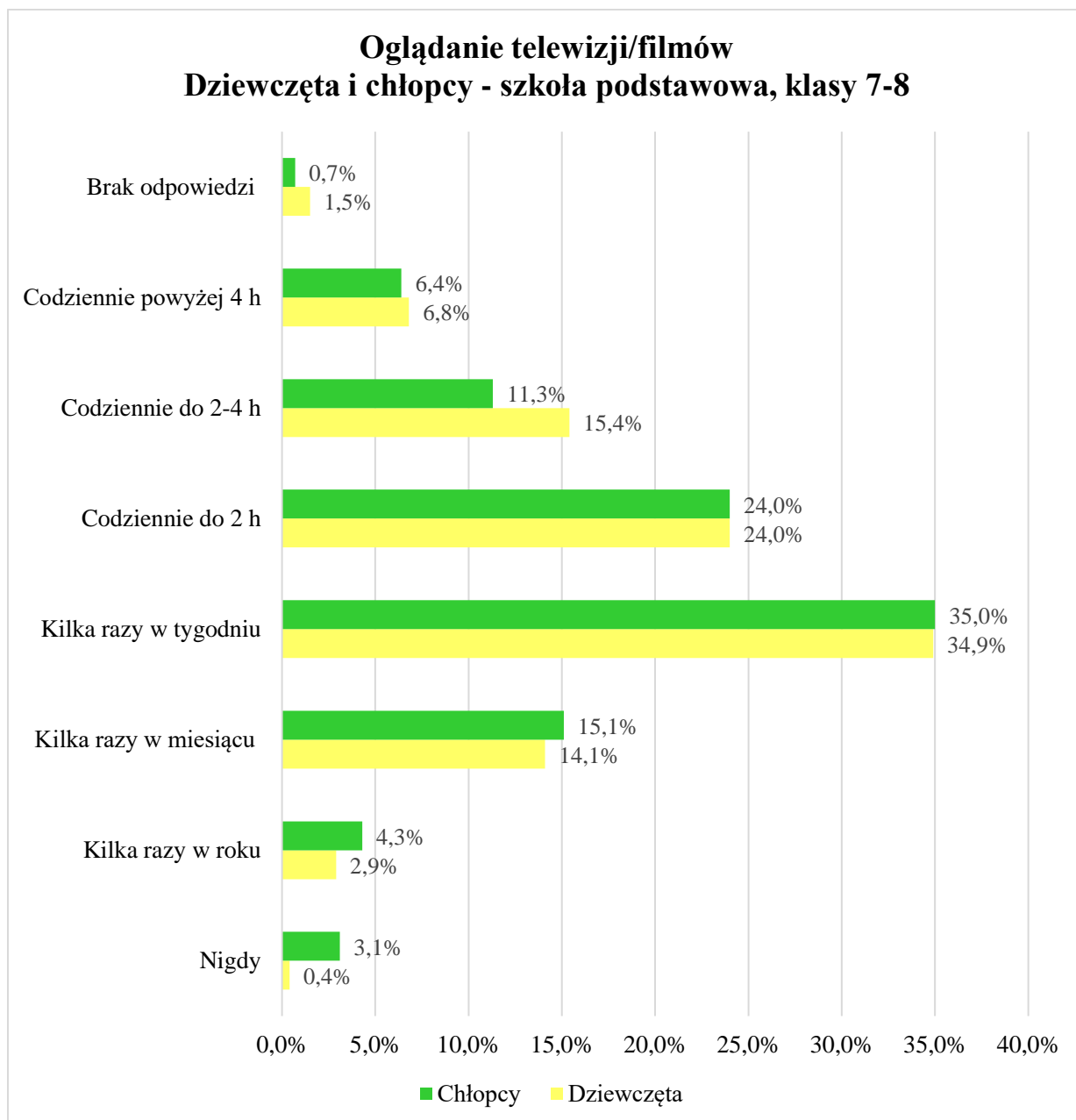
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Oglądanie telewizji i filmów				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	3	0,4%	21	3,1%
Kilka razy w roku	21	2,9%	29	4,3%
Kilka razy w miesiącu	104	14,1%	101	15,1%
Kilka razy w tygodniu	257	34,9%	235	35,0%
Codziennie do 2h	177	24,0%	161	24,0%
Codziennie 2-4h	113	15,4%	76	11,3%
Codziennie powyżej 4h	50	6,8%	43	6,4%
Brak odpowiedzi	11	1,5%	5	0,7%
Suma	736	100%	671	100%

W grupie dziewcząt krakowskich szkół podstawowych klas 7-8 tylko 0,4% (3 os.) zadeklarowało, że nigdy nie oglądało filmów czy telewizji. Kilka razy w roku robiło to 2,9% (21) badanych, a kilka razy w miesiącu 14,1% (104). Najwięcej, bo aż 34,9% (257) respondentek twierdziło, że oglądało telewizje i filmy kilka razy w tygodniu. Według odpowiedzi codziennie do dwóch godzin na oglądanie telewizji poświęcało 24,0% (177) dziewcząt, a każdego dnia od dwóch do czterech godzin robiło to 15,4% (113) badanych. Najdłuższy czas poświęcony na oglądanie telewizji, czyli ten powyżej czterech godzin deklarowała grupa 6,8% (50) uczestniczek badania. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 1,5% (11) osób.

Chłopcy na powyższe pytanie odpowiadali następująco: 3,1% (21) zadeklarowało, że nigdy nie oglądało telewizji, 4,3% (29) oglądało kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu 15,1% (101). Największą grupę stanowią uczniowie, którzy oświadczyli, że oglądali filmy i telewizję kilka razy w tygodniu 35,0% (235). Według odpowiedzi codziennie do dwóch godzin na oglądanie telewizji poświęcało czas 24,0% (161) badanych, a od dwóch do czterech

godzin 11,3% (76). Oglądanie filmów powyżej czterech godzin dziennie deklaruje 6,4% (43).
 Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 0,7% (5) osób.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęcanego na słuchaniu muzyki.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na słuchaniu muzyki?

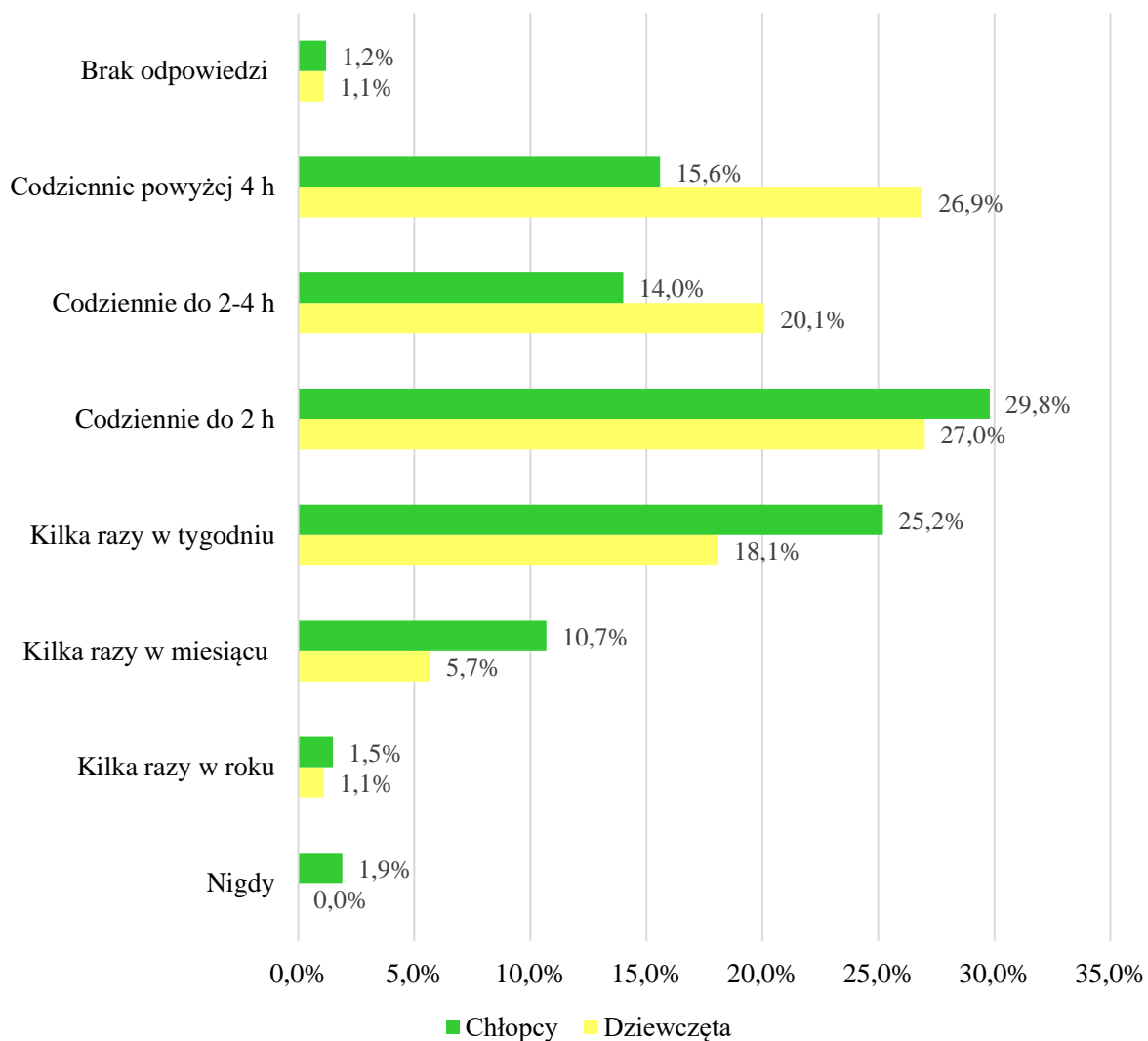
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Słuchanie muzyki				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	0	0,0%	13	1,9%
Kilka razy w roku	8	1,1%	10	1,5%
Kilka razy w miesiącu	42	5,7%	72	10,7%
Kilka razy w tygodniu	133	18,1%	169	25,2%
Codziennie do 2h	199	27,0%	200	29,8%
Codziennie 2-4h	148	20,1%	94	14,0%
Codziennie powyżej 4h	198	26,9%	105	15,6%
Brak odpowiedzi	8	1,1%	8	1,2%
Suma	736	100%	671	100%

Wśród badanych dziewcząt 1,1% (8 os.) zadeklarowało, że słuchało muzyki kilka razy w roku, a 5,7% (42) robiło to zaledwie kilka razy w miesiącu. 18,1% (133) uczennic deklarowało słuchanie muzyki kilka razy w tygodniu. Każdego dnia do dwóch godzin robiło to 27,0% (199) badanych. Według odpowiedzi w ankietach codziennie od dwóch do czterech godzin muzyki słuchało 20,1% (148) respondentek, a powyżej czterech godzin 26,9% (198) dziewcząt. Nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie 1,1% (8) badanych.

W grupie badanych chłopców 1,9% (13) zadeklarowało, że nigdy nie słuchało muzyki, a 1,5% (10) robiło to zaledwie kilka razy w roku. 10,7 (72) respondentów odpowiedziało, że słucha muzyki kilka razy w miesiącu, natomiast kilka razy w tygodniu 25,2% (169). Największą grupę stanowili chłopcy, którzy twierdzili, że słuchają muzyki codziennie do dwóch godzin – 29,8% (200). Każdego dnia od dwóch do czterech godzin muzyki słuchało 14,0% (94) badanych. W ankiecie znalazły się również odpowiedzi respondentów słuchających muzyki codziennie powyżej czterech godzin – 15,6% (105). Odpowiedzi na zadane pytanie nie udzieliło 1,2% (8) badanych chłopców.

Słuchanie muzyki Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 7-8

Deklaracje uczniów dotyczące używania Internetu.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na korzystanie z Internetu?

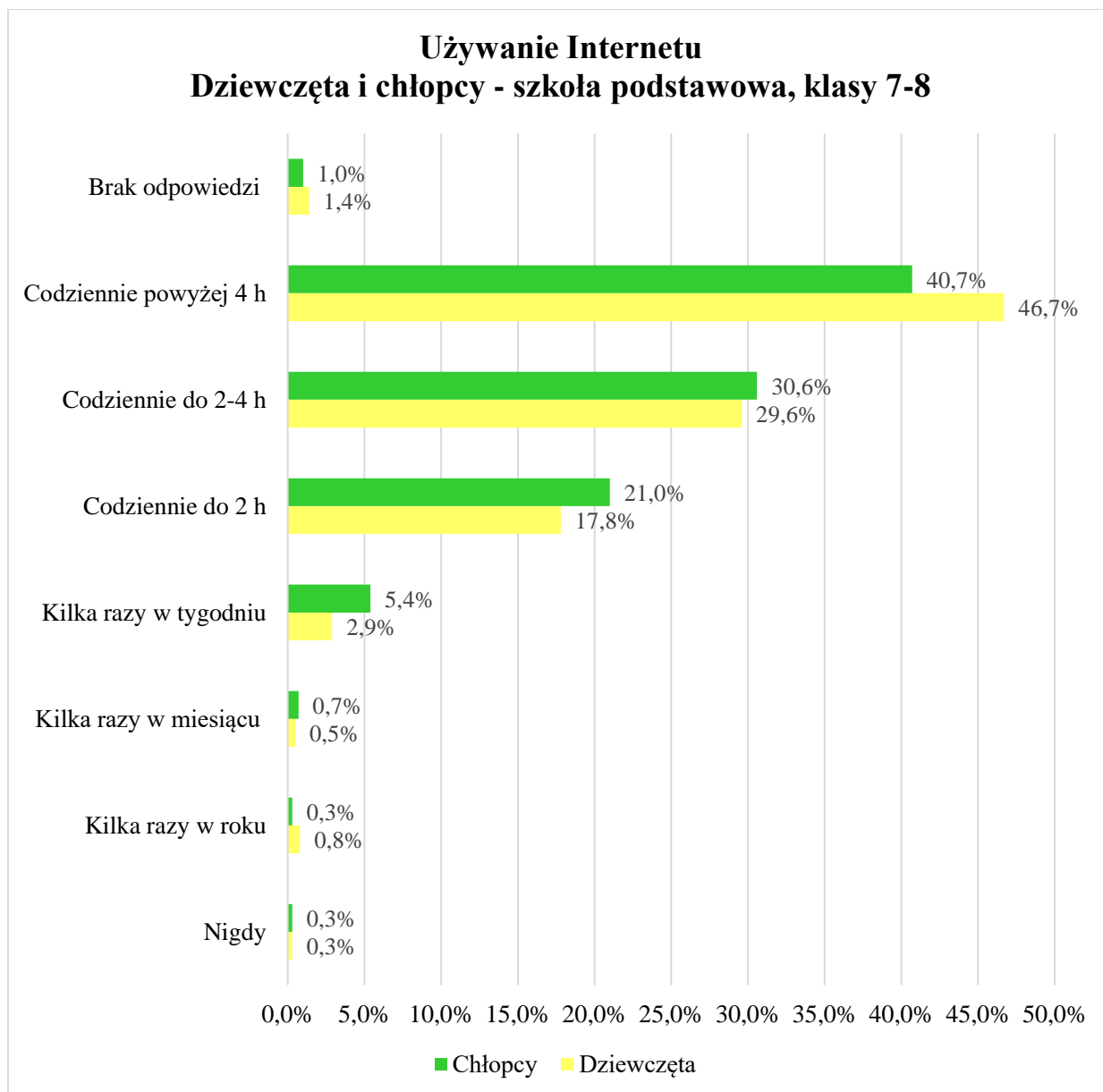
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Używanie Internetu				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	2	0,3%	2	0,3%
Kilka razy w roku	6	0,8%	2	0,3%
Kilka razy w miesiącu	4	0,5%	5	0,7%
Kilka razy w tygodniu	21	2,9%	36	5,4%
Codziennie do 2h	131	17,8%	141	21,0%
Codziennie 2-4h	218	29,6%	205	30,6%
Codziennie powyżej 4h	344	46,7%	273	40,7%
Brak odpowiedzi	10	1,4%	7	1,0%
Suma	736	100%	671	100%

Według deklaracji uczennic tylko 0,3% (2 os.) nigdy nie korzystało z Internetu. Niewiele więcej, bo 0,8% (6) korzystało z niego kilka razy w roku, a kilka razy w miesiącu 0,5% (4). 2,9% (21) respondentek zaznaczyło, że przegląda Internet kilka razy w tygodniu. Codzienne spędzanie czasu w Internecie do dwóch godzin deklarowało 17,8% (131) badanych, a od dwóch do czterech godzin dziennie – 29,6% (218). Najwięcej, bo aż 46,7 (344) badanych dziewcząt korzysta z Internetu powyżej czterech godzin dziennie. Na powyższe pytanie nie udzieliło odpowiedzi 1,4% (10) uczennic z klas 7-8.

U chłopców w tym samym wieku 0,3 % (2) odpowiedziało, że nigdy nie korzystało z Internetu, podobnie jak kilka razy w roku 0,3% (2). Kilka razy w miesiącu korzystanie z Internetu zadeklarowało 0,7% (5) chłopców, a kilka razy w tygodniu 5,4% (36). 21,0% (141) badanych odpowiedziało, że korzysta z Internetu codziennie do dwóch godzin, a od dwóch do czterech godzin dziennie 30,6% (205). Podobnie jak u dziewcząt

tak i u chłopców największy odsetek deklaracji dotyczył spędzania czasu w Internecie powyżej czterech godzin dziennie – 40,7% (273). Na powyższe pytanie nie odpowiedziało 1,0% (7) uczniów z klas 7-8.

Deklaracje uczniów dotyczące grania w gry komputerowe/konsolowe.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz graniu w gry komputerowe/konsolowe?

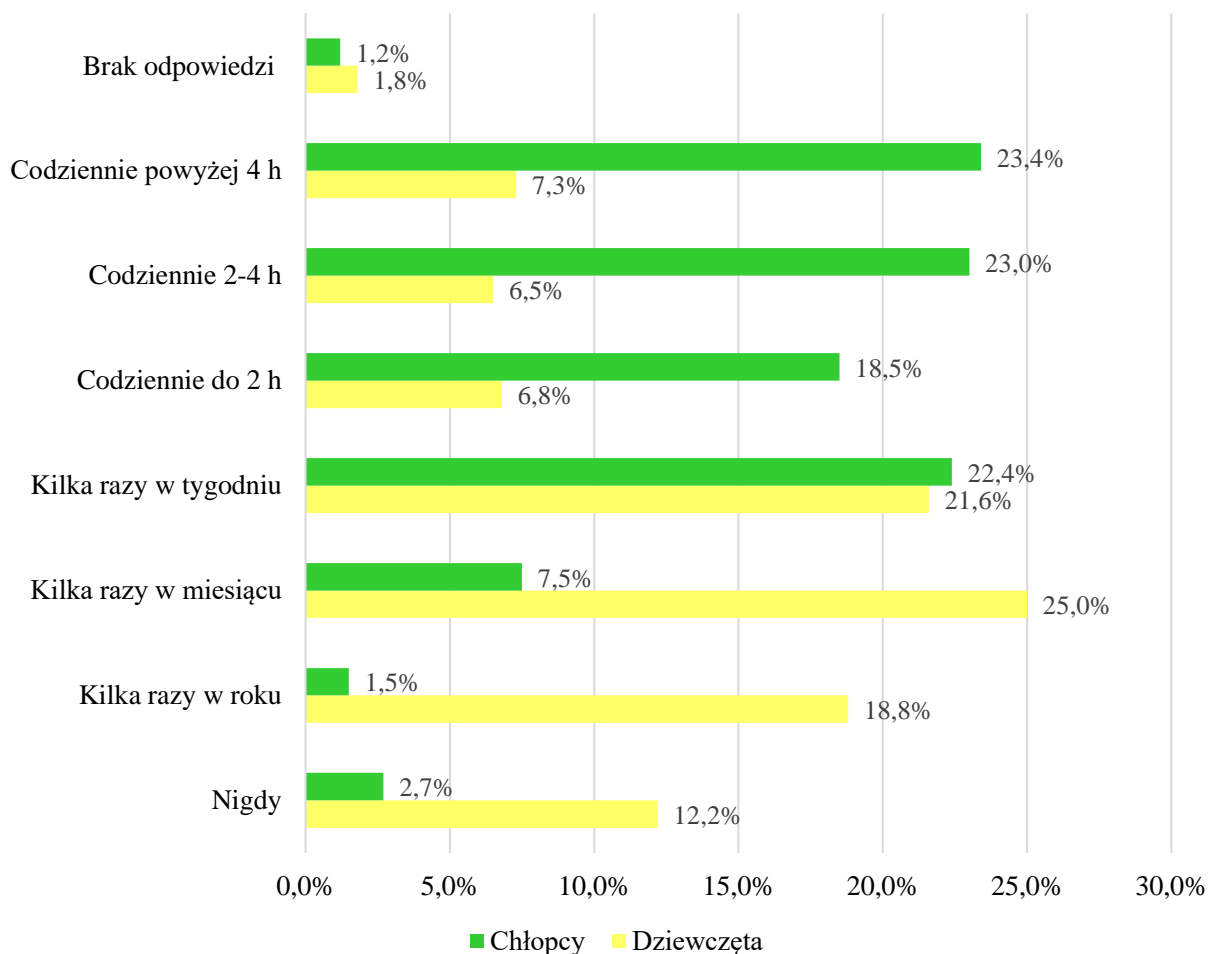
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Granie w gry komputerowe/konsolowe				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	90	12,2%	18	2,7%
Kilka razy w roku	138	18,8%	10	1,5%
Kilka razy w miesiącu	184	25,0%	50	7,5%
Kilka razy w tygodniu	159	21,6%	150	22,4%
Codziennie do 2h	50	6,8%	124	18,5%
Codziennie 2-4h	48	6,5%	154	23,0%
Codziennie powyżej 4h	54	7,3%	157	23,4%
Brak odpowiedzi	13	1,8%	8	1,2%
Suma	736	100%	671	100%

W grupie dziewcząt 12,2% (90 os.) zadeklarowało, że nigdy nie grało w gry komputerowe. Grę kilka razy w roku zakomunikowało 18,8% (138) nastolatek. Najwięcej, bo 25% (184) uczennic grywało kilka razy w miesiącu. Kilka razy w tygodniu - 21,6% (159) badanych. Codziennie do dwóch godzin 6,8% (50) dziewcząt zaznaczyło w ankiecie swoją aktywność w grach. Każdego dnia od dwóch do czterech godzin 6,5% (48) respondentek spędzało w ten sposób czas, a 7,3% (54) dziewcząt deklarowało, że gra codziennie powyżej czterech godzin. Na pytanie nie odpowiedziało 1,8% (13) badanych.

W grupie chłopców 2,7 (18) zadeklarowało, że nigdy nie grało w gry komputerowe. 1,5% (10) grało kilka razy w roku, a 7,5% (50) kilka razy w miesiącu. Czas spędzony w ten sposób kilka razy w tygodniu deklarowało 22,4% (150) nastolatków. Według odpowiedzi, codziennie do dwóch godzin na graniu przeznaczają 18,5% (124), powyżej dwóch godzin, ale nie więcej niż cztery godziny 23,0% (154), a powyżej tego czasu 23,4% (157). Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 1,2% (8) osób.

Granie w gry komputerowe/konsole Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 7-8

Deklaracje uczniów dotyczące korzystania z portali społecznościowych i komunikatorów.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów?

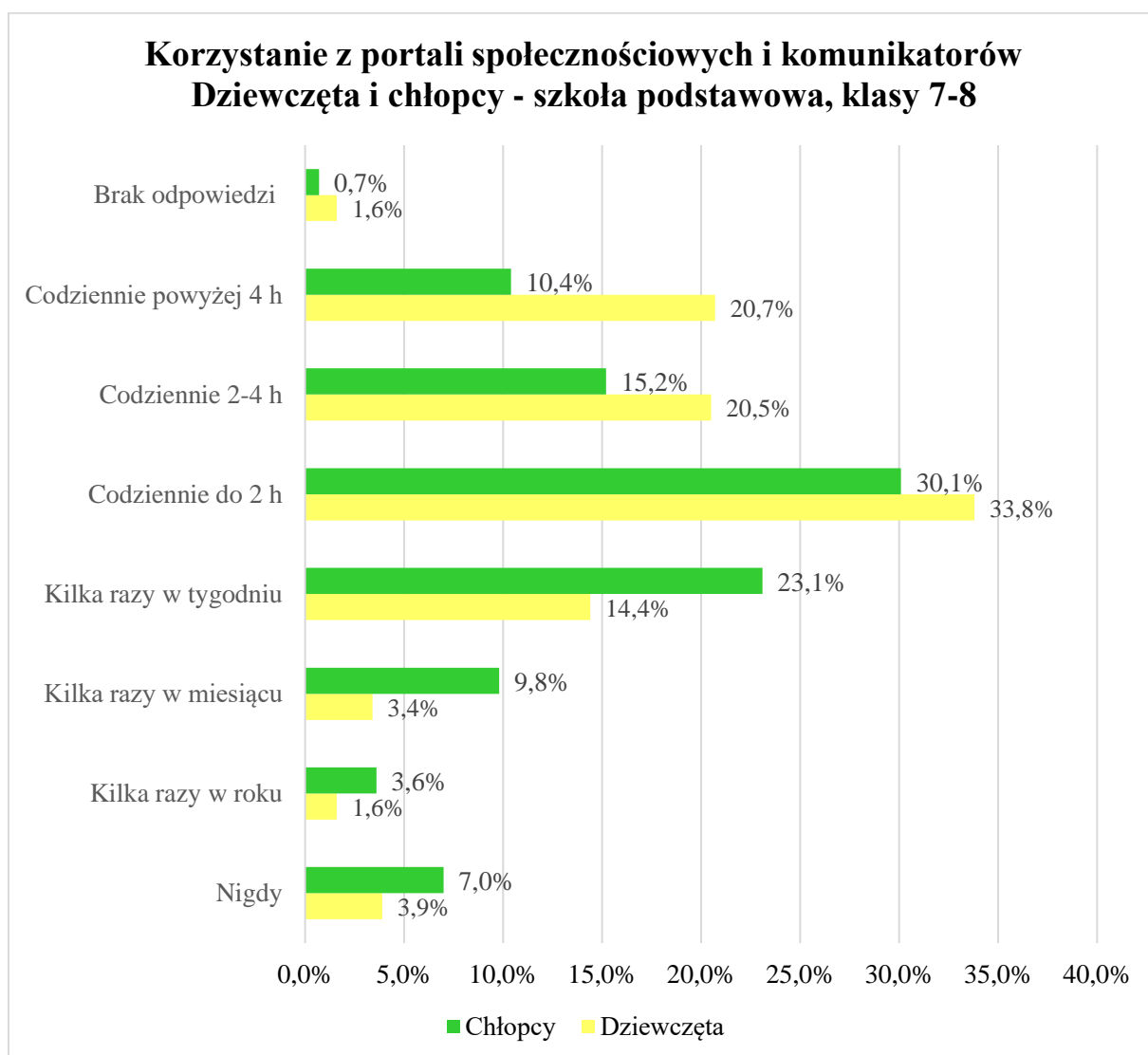
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	29	3,9%	47	7,0%
Kilka razy w roku	12	1,6%	24	3,6%
Kilka razy w miesiącu	25	3,4%	66	9,8%
Kilka razy w tygodniu	106	14,4%	155	23,1%
Codziennie do 2h	249	33,8%	202	30,1%
Codziennie 2-4h	151	20,5%	102	15,2%
Codziennie powyżej 4h	152	20,7%	70	10,4%
Brak odpowiedzi	12	1,6%	5	0,7%
Suma	736	100%	671	100%

Wśród badanych dziewcząt w klasach 4-6, 3,9% (29 os.) zadeklarowało, że nigdy nie korzystało z portali społecznościowych i komunikatorów. 1,6% (12) badanych odpowiedziało, że korzystało z portali społecznościowych i komunikatorów kilka razy w roku, natomiast kilka razy w miesiącu – 3,4% (25) uczennic. Korzystanie kilka razy w tygodniu oświadczyło 14,4% (106), a aż 33,8% (249) korzystało z nich codziennie do dwóch godzin. Każdego dnia od dwóch do czterech godzin 20,5% (151) nastolatek odpowiedziało, że jest aktywne w komunikatorach i portalach społecznościowych, a powyżej czterech godzin dziennie – 20,7% (152) respondentek. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 1,6% (12) uczennic.

Wśród chłopców z analogicznej grupy wiekowej 7,0% (47) deklarowało, że nigdy nie korzystało z portali społecznościowych i komunikatorów. 3,6% (24) uczniów zaznaczyło, że robiło to tylko kilka razy w roku, a 9,8% (66) kilka razy w miesiącu. Kilka razy w tygodniu

23,1% (155) badanych uczniów korzystało w portali społecznościowych oraz komunikatorów. Największy odsetek badanych – 30,1% (202) zaznaczyło, że spędza codziennie do dwóch godzin korzystając z portali społecznościowych i komunikatorów, natomiast 15,2% (102) uczniów deklaruje, że korzystało z nich od dwóch do czterech godzin dziennie, a powyżej czterech godzin 10,4% (70). Na powyższe pytanie nie odpowiedziało 0,7% (5) uczniów.

Deklaracje uczniów dotyczące spotkania się z przyjaciółmi i znajomymi.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz spotkaniom z przyjaciółmi i znajomymi?

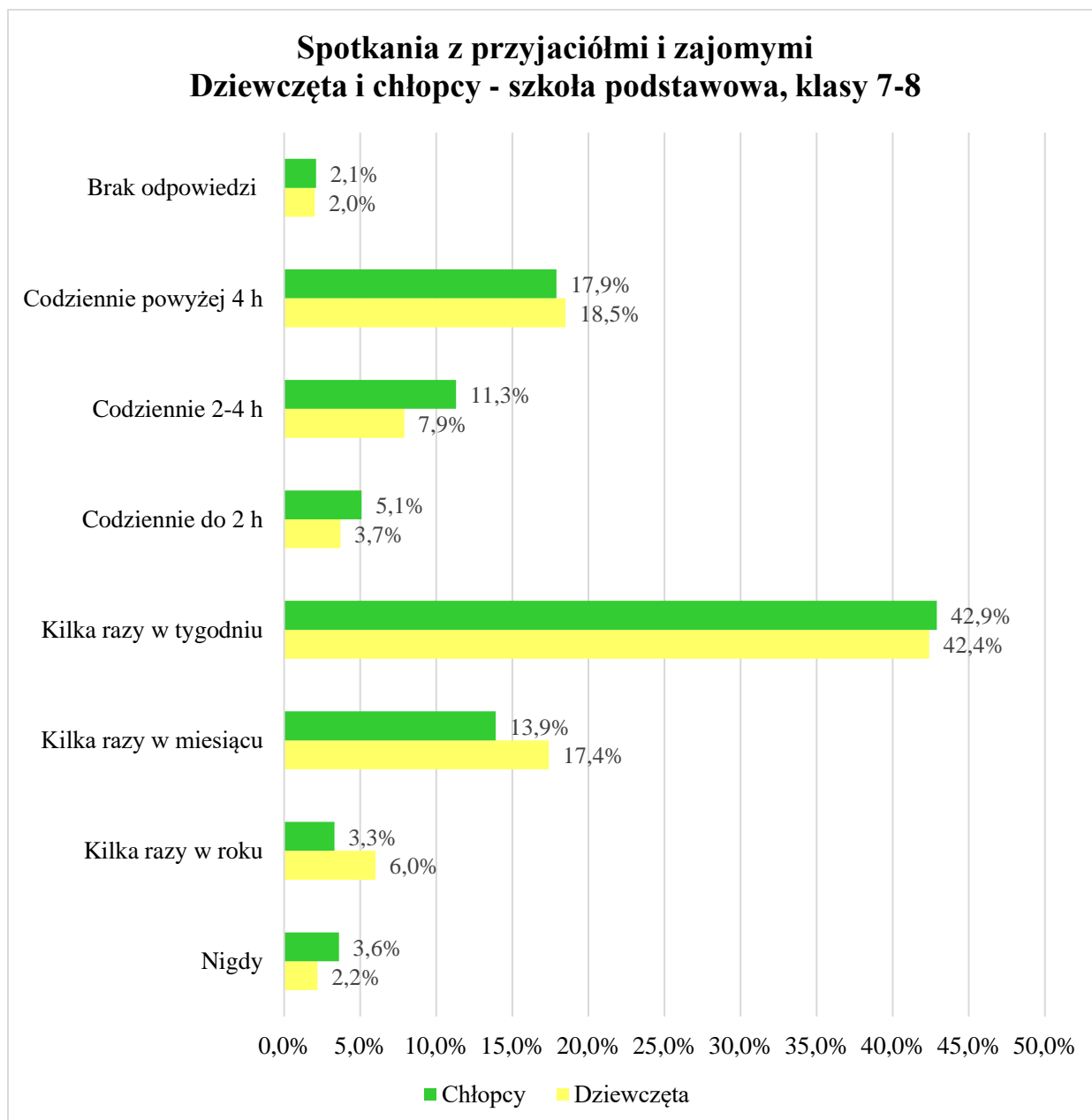
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Spotkania z przyjaciółmi i znajomymi				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	16	2,2%	24	3,6%
Kilka razy w roku	44	6,0%	22	3,3%
Kilka razy w miesiącu	128	17,4%	93	13,9%
Kilka razy w tygodniu	312	42,4%	288	42,9%
Codziennie do 2h	27	3,7%	34	5,1%
Codziennie 2-4h	58	7,9%	76	11,3%
Codziennie powyżej 4h	136	18,5%	120	17,9%
Brak odpowiedzi	15	2,0%	14	2,1%
Suma	736	100%	671	100%

W grupie dziewcząt 2,2% (16 os.) zadeklarowało, że nigdy nie spotykało się z przyjaciółmi i znajomymi, a 6,0% (44) spotykało się kilka razy w roku. 17,4% (128) badanych zaznaczyło, że robiło to kilka razy w miesiącu, a najwięcej, bo aż 42,4% (312) kilka razy w tygodniu. Codziennie do dwóch godzin spotykało się z przyjaciółmi i znajomymi 3,7% (27), od dwóch do czterech godzin 7,9% (58) badanych. Codziennie powyżej czterech godzin – taką częstotliwość spotkań deklarowało 18,5% (136) respondentek. Odpowiedzi nie zaznaczyło 2,0% (15) uczennic.

Wśród chłopców 3,6% (24) zadeklarowało, że nigdy nie spotyka się z przyjaciółmi i znajomymi, 3,3% (22) robi to kilka razy w roku. 13,9% (93) badanych spotykało się z przyjaciółmi i znajomymi kilka razy w miesiącu. Podobnie jak w przypadku dziewcząt w tej samej grupie wiekowej, również najwięcej chłopców spotykało się z przyjaciółmi i znajomymi kilka razy w tygodniu – 42,9% (288). Codziennie do dwóch godzin na tę aktywność poświęcało 5,1% (34) badanych, od dwóch do czterech godzin dziennie -

11,3% (76), a powyżej czterech godzin 17,9% (120). Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 2,1% (14) uczniów klas 7-8.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu spędzanego na imprezach, koncertach, dyskotekach.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na imprezy, koncerty, dyskoteki?

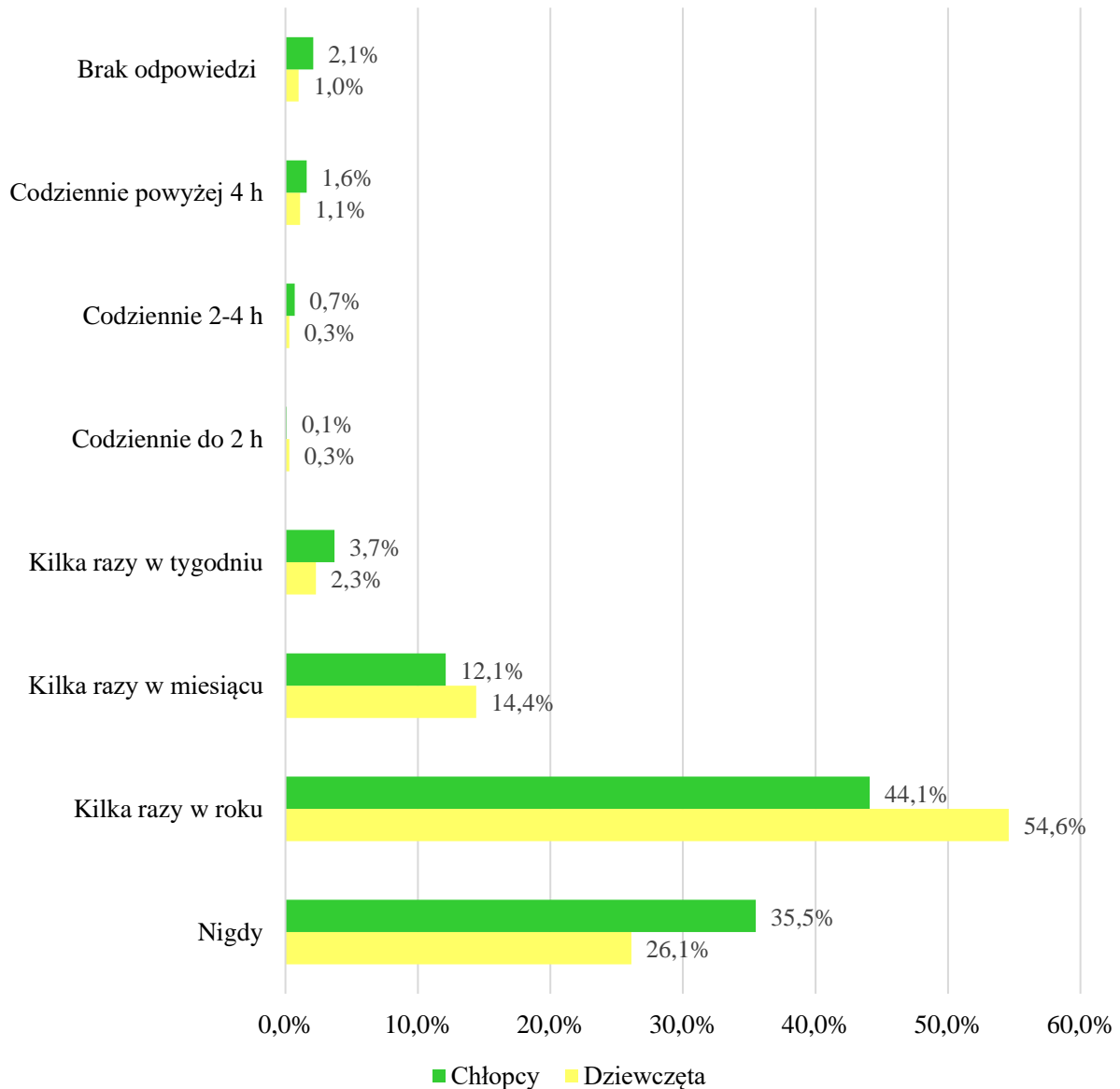
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Imprezy, koncerty i dyskoteki				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	192	26,1%	238	35,5%
Kilka razy w roku	402	54,6%	296	44,1%
Kilka razy w miesiącu	106	14,4%	81	12,1%
Kilka razy w tygodniu	17	2,3%	25	3,7%
Codziennie do 2h	2	0,3%	1	0,1%
Codziennie 2-4h	2	0,3%	5	0,7%
Codziennie powyżej 4h	8	1,1%	11	1,6%
Brak odpowiedzi	7	1,0%	14	2,1%
Suma	736	100%	671	100%

Według deklaracji uczennic z klas 7 i 8 nigdy na imprezy, koncerty i dyskoteki nie chodziło 26,1% (192 os.) Najwięcej, 54,6% (402) dziewcząt chodziło na nie kilka razy w roku, a 14,4% (106) kilka razy w miesiącu. 2,3% (17) uczennic wybrało odpowiedź kilka razy w tygodniu. Codziennie do dwóch godzin na tą aktywność poświęcało czas 0,3% (2), od dwóch do czterech godzin również 0,3% (2) uczennic, a codziennie powyżej czterech godzin 1,1% (8). Na powyższe pytanie odpowiedzi nie udzieliło 1% (7) badanych.

Według deklaracji uczniów z klas 7 i 8, nigdy na imprezy, koncerty i dyskoteki nie chodziło 35,5% (238). Najwięcej badanych z tej grupy, 44,1% (296) zadeklarowało, że poświęcało czas na tę aktywność kilka razy w roku. Kilka razy w miesiącu na imprezy, koncerty i dyskoteki chodziło 12,1% (81) osób, a kilka razy w tygodniu 3,7% (25) badanych uczniów. Odpowiedzi codziennie do dwóch godzin udzieliło 0,1% (1) chłopców, codziennie w przedziale od dwóch do czterech godzin 0,7% (5) osób, a codziennie powyżej czterech godzin 1,6% (11) uczniów. Na powyższe pytanie odpowiedzi nie udzieliło 2,1% (14) osób.

Imprezy, koncerty, dyskoteki Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 7-8

Deklaracje uczniów dotyczące spędzania czasu bez konkretnego zajęcia.

Pytanie: Ile czasu spędzasz bez konkretnego zajęcia?

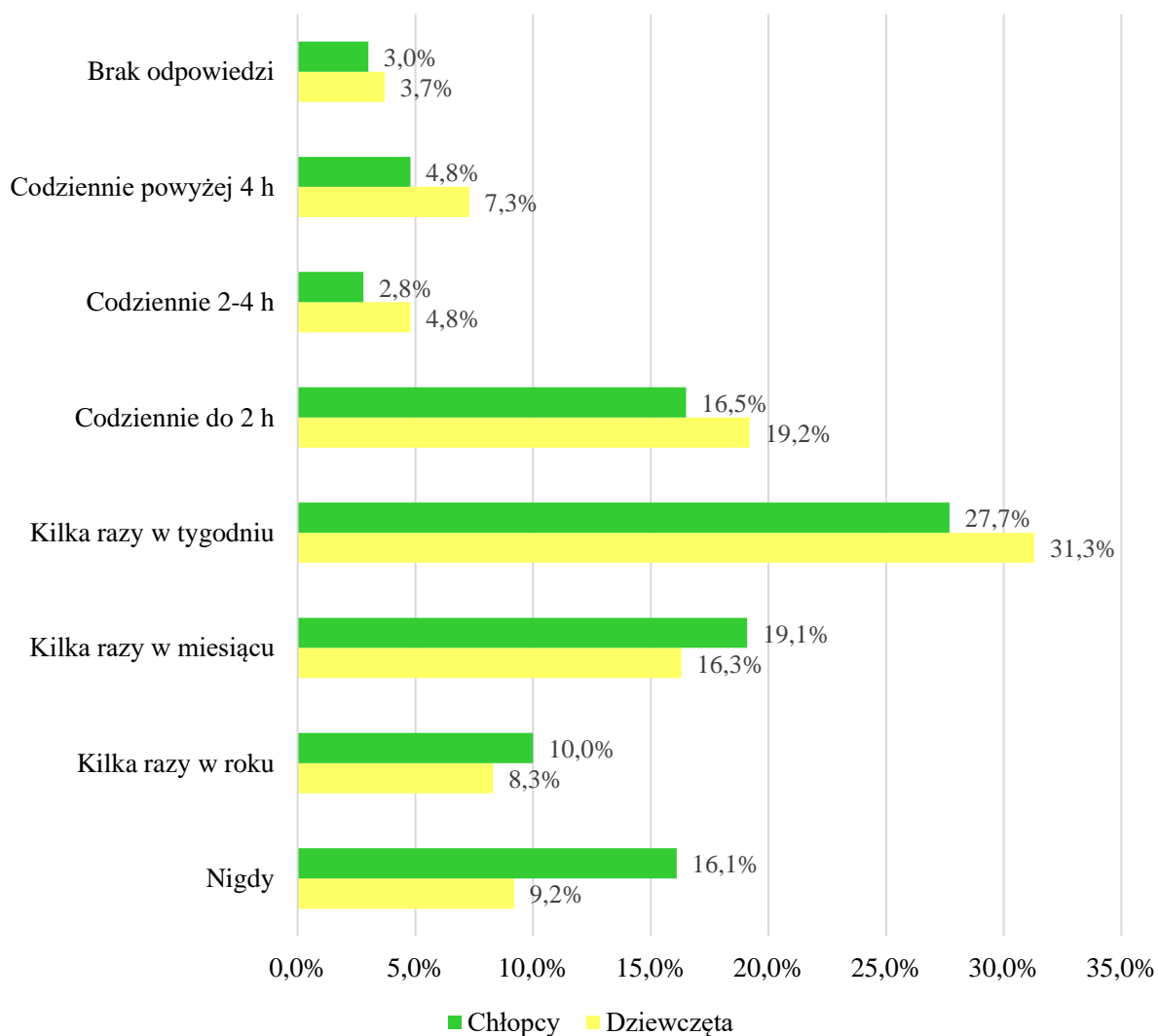
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	68	9,2%	108	16,1%
Kilka razy w roku	61	8,3%	67	10,0%
Kilka razy w miesiącu	120	16,3%	128	19,1%
Kilka razy w tygodniu	230	31,3%	186	27,7%
Codziennie do 2h	141	19,2%	111	16,5%
Codziennie 2-4h	35	4,8%	19	2,8%
Codziennie powyżej 4h	54	7,3%	32	4,8%
Brak odpowiedzi	27	3,7%	20	3,0%
Suma	736	100%	671	100%

W grupie dziewcząt odpowiedzi – „nigdy” na powyższe pytanie udzieliło 9,2% (68 os.). Kilka razy w roku spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia zadeklarowało 8,3% (61) dziewcząt, kilka razy w miesiącu 16,3% (120) osób, a kilka razy w tygodniu 31,3% (230) badanych. Codziennie do dwóch godzin spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia zadeklarowało 19,2% (141) osób, w przedziale od dwóch do czterech godzin – 4,8 (35) badanych, natomiast codziennie powyżej czterech godzin – 7,3% (54) dziewcząt. Na powyższe pytanie odpowiedzi nie udzieliło 3,7% (27) badanych.

W grupie chłopców odpowiedzi „nigdy” udzieliło 16,1% (108) badanych. 10% (67) chłopców zadeklarowało, że spędzało czas bez konkretnego zajęcia kilka razy w roku, a 19,1% (128) kilka razy w miesiącu. Najczęściej wybieraną odpowiedzią była odpowiedź kilka razy w tygodniu i udzieliło jej 27,7% (186) badanych. Codziennie do dwóch godzin spędzanie czasu wolnego bez konkretnego zajęcia zadeklarowało 16,5% (111) osób, codziennie w przedziale od dwóch do czterech godzin 2,8% (19) badanych, a powyżej czterech godzin w ciągu dnia 4,8% (32). Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 3% (20) chłopców.

Spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 7-8

Deklaracje uczniów dotyczące czytania.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na czytanie?

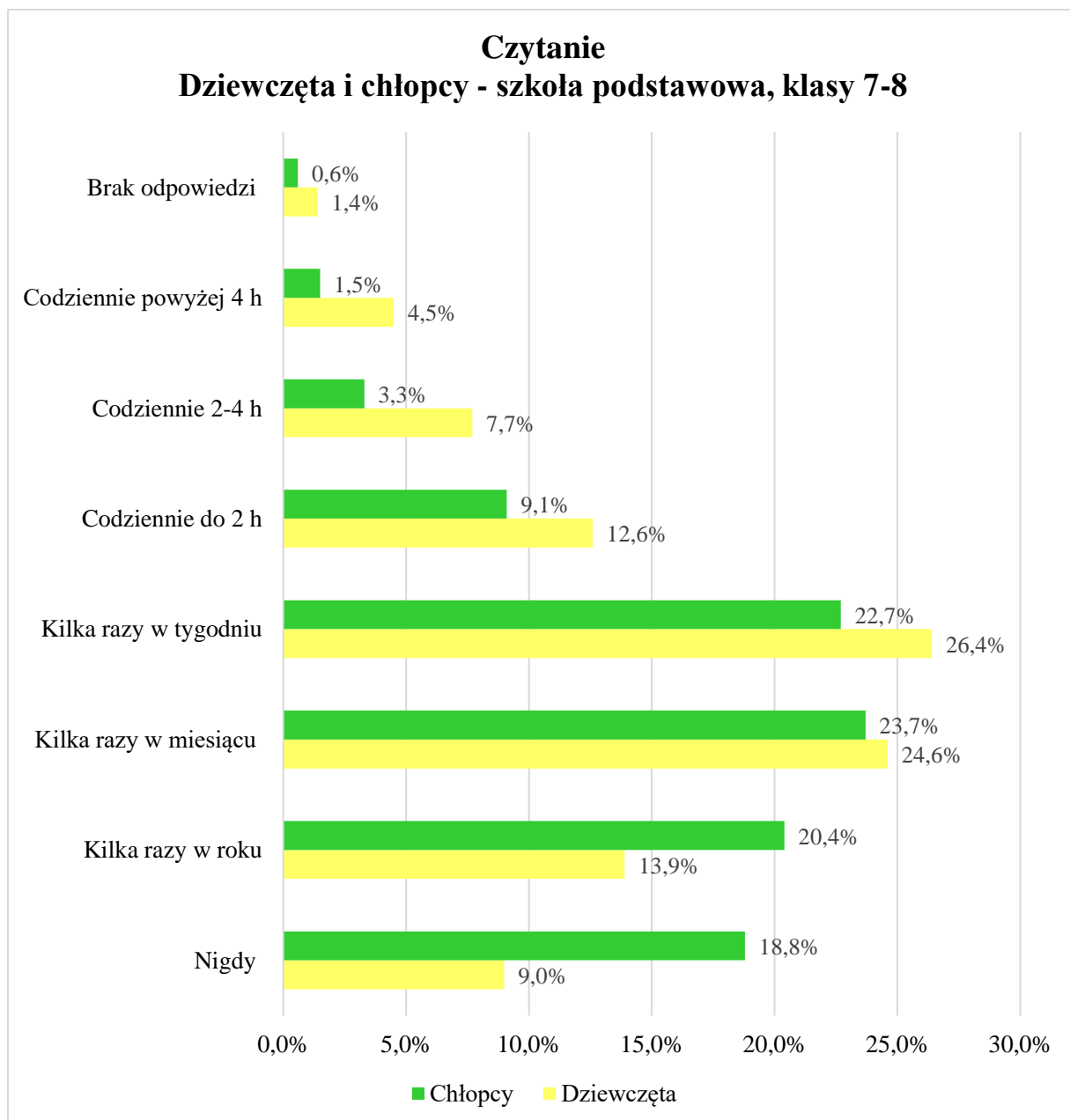
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Czytanie				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	66	9,0%	126	18,8%
Kilka razy w roku	102	13,9%	137	20,4%
Kilka razy w miesiącu	181	24,6%	159	23,7%
Kilka razy w tygodniu	194	26,4%	152	22,7%
Codziennie do 2h	93	12,6%	61	9,1%
Codziennie 2-4h	57	7,7%	22	3,3%
Codziennie powyżej 4h	33	4,5%	10	1,5%
Brak odpowiedzi	10	1,4%	4	0,6%
Suma	736	100%	671	100%

Wśród dziewcząt 9% (66 os.) deklarowało, że nigdy nie czytało. Kilka razy w roku po książkę sięgało 13,9% (102) nastolatek. Natomiast 24,6% (181) nastolatek stwierdziło, że po książkę sięgało kilka razy w miesiącu. Najwięcej, bo 26,4% (194) respondentek deklarowało, że po książkę sięga kilka razy w tygodniu. Codziennie do dwóch godzin czytanie oświadczyło 12,6% (93) badanych. Każdego dnia od dwóch do czterech godzin czytanie deklarowało 7,7% (57) dziewcząt. Codziennie powyżej czterech godzin po książkę sięgało 4,5% (33) badanych. Odpowiedzi na to pytanie ankietowe nie udzieliło 1,4% (10) osób.

W grupie chłopców aż 18,8% (126) oświadczyło, że nigdy nie czytało książek. Grupa 20,4% (137) nastolatków oświadczyła, że po książkę sięgało tylko kilka razy w roku. Najwięcej badanych zaznaczyło w ankiecie czytanie kilka razy w miesiącu, czyli 23,7% (159) respondentów. Kilka razy w tygodniu po książkę sięga 22,7% (152) chłopców. Codzienne czytanie do dwóch godzin deklarowało 9,1% (61), natomiast czytanie od dwóch do czterech godzin dziennie zadeklarowało 3,3% (22) badanych. Codzienne czytanie powyżej

czterech godzin dziennie deklarowała najmniejsza grupa chłopców 1,5% (10). Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 0,6% (4) badanych.

Deklaracje uczniów dotyczące odrabiania lekcji.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na odrabianie lekcji?

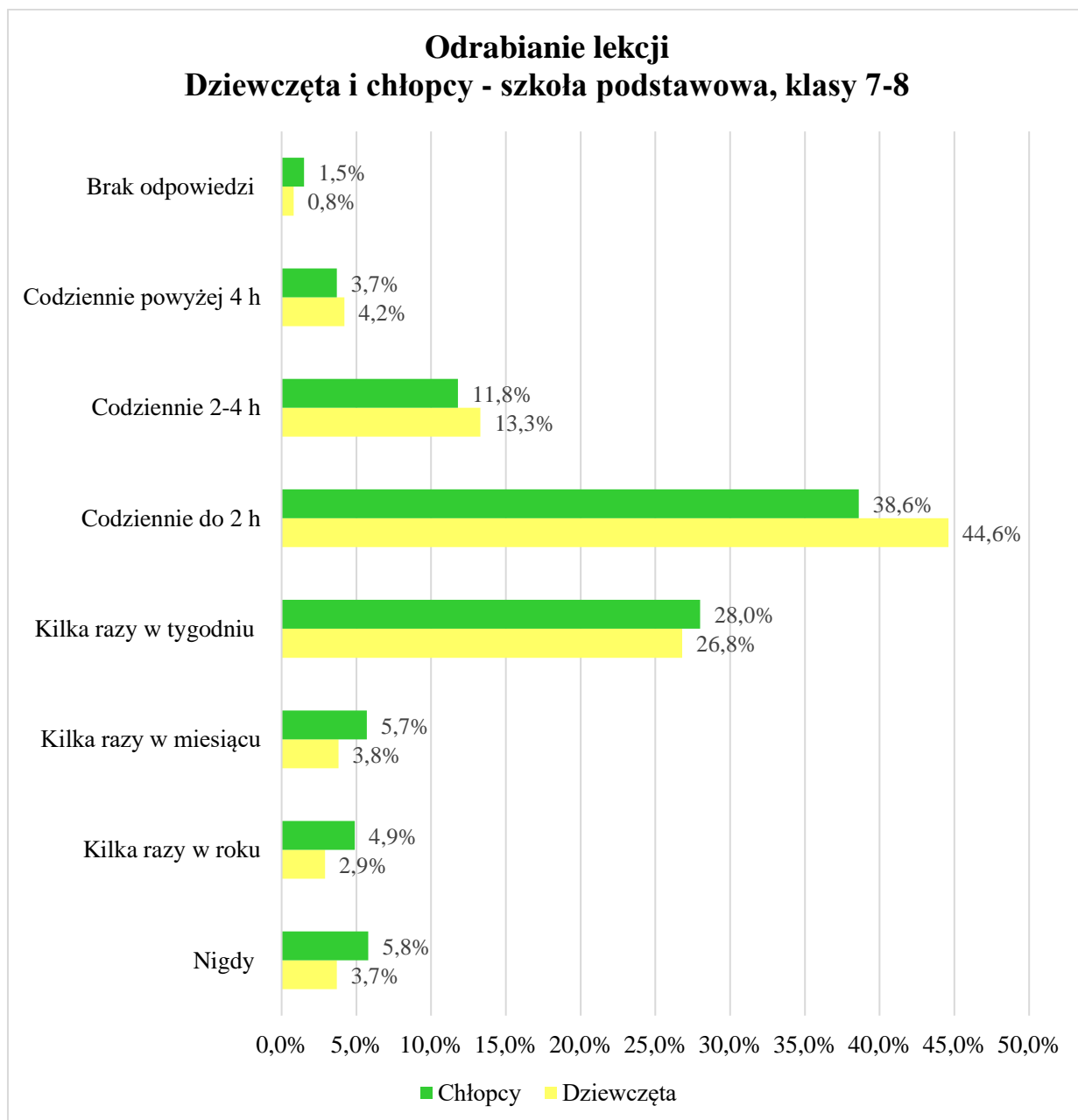
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Odrabianie lekcji				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	27	3,7%	39	5,8%
Kilka razy w roku	21	2,9%	33	4,9%
Kilka razy w miesiącu	28	3,8%	38	5,7%
Kilka razy w tygodniu	197	26,8%	188	28,0%
Codziennie do 2h	328	44,6%	259	38,6%
Codziennie 2-4h	98	13,3%	79	11,8%
Codziennie powyżej 4h	31	4,2%	25	3,7%
Brak odpowiedzi	6	0,8%	10	1,5%
Suma	736	100%	671	100%

W grupie dziewcząt odpowiedzi „nigdy” na powyższe pytanie udzieliło 3,7% (27 os.) ankietowanych. Kilka razy w roku lekcje odrabiała 2,9% (21) dziewcząt. Natomiast 3,8% (28) badanych udzieliło odpowiedzi, że na odrabianie lekcji poświęcało swój czas kilka razy w miesiącu. 26,8% (197) uczniów deklaroowało odrabianie lekcji kilka razy w tygodniu. Największa liczba osób badanych 44,6% (328) odpowiedziała, że odrabia lekcje codziennie do dwóch godzin. Wśród dziewcząt codziennie od dwóch do czterech godzin lekcje odrabiała 13,3% (98) ankietowanych. Natomiast codziennie powyżej czterech godzin lekcje odrabiała 4,2% (31) badanych. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 0,8% (6) badanych.

Wśród chłopców 5,8% (39) deklaroowało, że nigdy nie odrabiała lekcji. Kilka razy w roku lekcje odrabiała grupa 4,9% (33) osób. Natomiast 5,7% (38) badanych udzieliła odpowiedzi, że lekcje odrabiała kilka razy w miesiącu. Znaczna część ankietowanych 28,0% (188) zaznaczyła, iż odrabiała lekcje kilka razy w tygodniu. Największa liczba osób w grupie chłopców zaznaczyła, że odrabia lekcje codziennie do dwóch godzin, czyli 38,6% (259). Codziennie od dwóch do czterech godzin lekcje zadeklaroowało 11,8% (79) badanych.

Codziennie powyżej czterech godzin, według udzielonych odpowiedzi lekcje odrabiali 3,7% (25). Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 1,5% (10) nastolatków.

Deklaracje uczniów dotyczące rozmów z rodzicami.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na rozmowę z rodzicami?

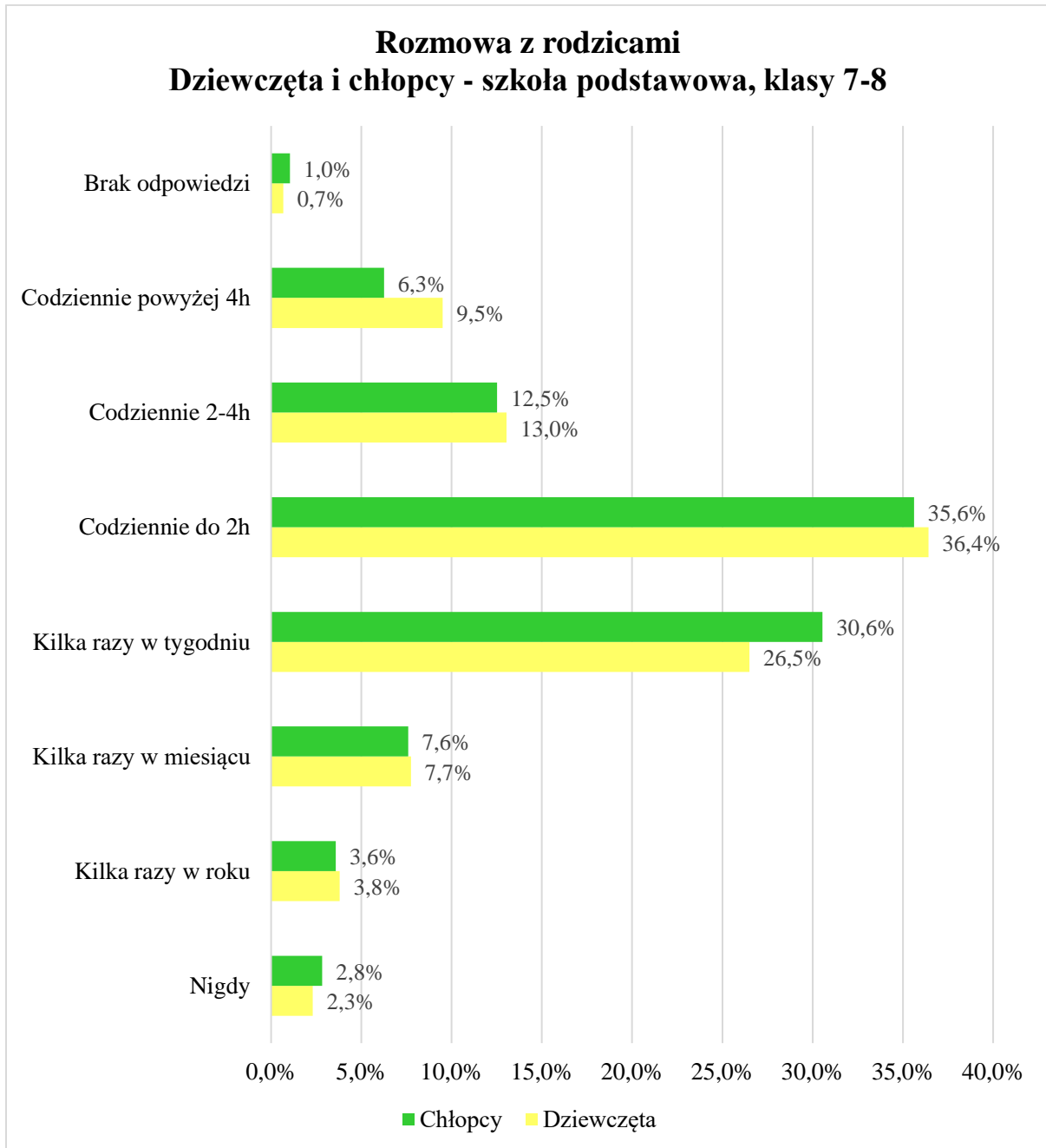
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Rozmowy z rodzicami				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	17	2,3%	19	2,8%
Kilka razy w roku	28	3,8%	24	3,6%
Kilka razy w miesiącu	57	7,7%	51	7,6%
Kilka razy w tygodniu	195	26,5%	205	30,6%
Codziennie do 2h	268	36,4%	239	35,6%
Codziennie 2-4h	96	13,0%	84	12,5%
Codziennie powyżej 4h	70	9,5%	42	6,3%
Brak odpowiedzi	5	0,7%	7	1,0%
Suma	736	100%	671	100%

W grupie dziewcząt 2,3% (17 os.) deklaroowało, że nigdy nie rozmawiało z rodzicami. Według udzielonych odpowiedzi, kilka razy w roku z rodzicami rozmawiało 3,8% (28) badanych, a 7,7% (57) uczennic oświadczyło, że poświęcało temu swój czas kilka razy w miesiącu. Odpowiedź kilka razy w tygodniu została wybrana przez 26,5% (195) dziewcząt. Najwięcej, ponieważ 36,4% (268) z nich zadeklaroowało, że na rozmowę z rodzicami poświęcało czas codziennie, lecz nie dłużej niż dwie godziny. 13,0% (96) ankietowanych odpowiedziało codziennie od dwóch do czterech godzin, z kolei 9,5% (70) powyżej czterech godzin. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 0,7% (5) uczennic.

W badanej grupie chłopców 2,8% (19) deklaroowało, że nigdy nie podejmowało takiej rozmowy. 3,6% (24) uczniów oświadczyło, że rozmawiało z rodzicami kilka razy w roku, a 7,6% (51) kilka razy w miesiącu. Odpowiedź kilka razy w tygodniu wybrało 30,6% (205) nastolatków. Według deklaracji: 35,6% (239) uczniów podejmowało rozmowę z rodzicami codziennie do dwóch, od dwóch do czterech godzin – 12,5% (84), z kolei – 6,3% (42) na tę

aktywność poświęcało codziennie powyżej czterech godzin. Wśród badanych chłopców 1% (7) nie odpowiedziało na powyższe pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące innych zajęć.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na inne zajęcia?

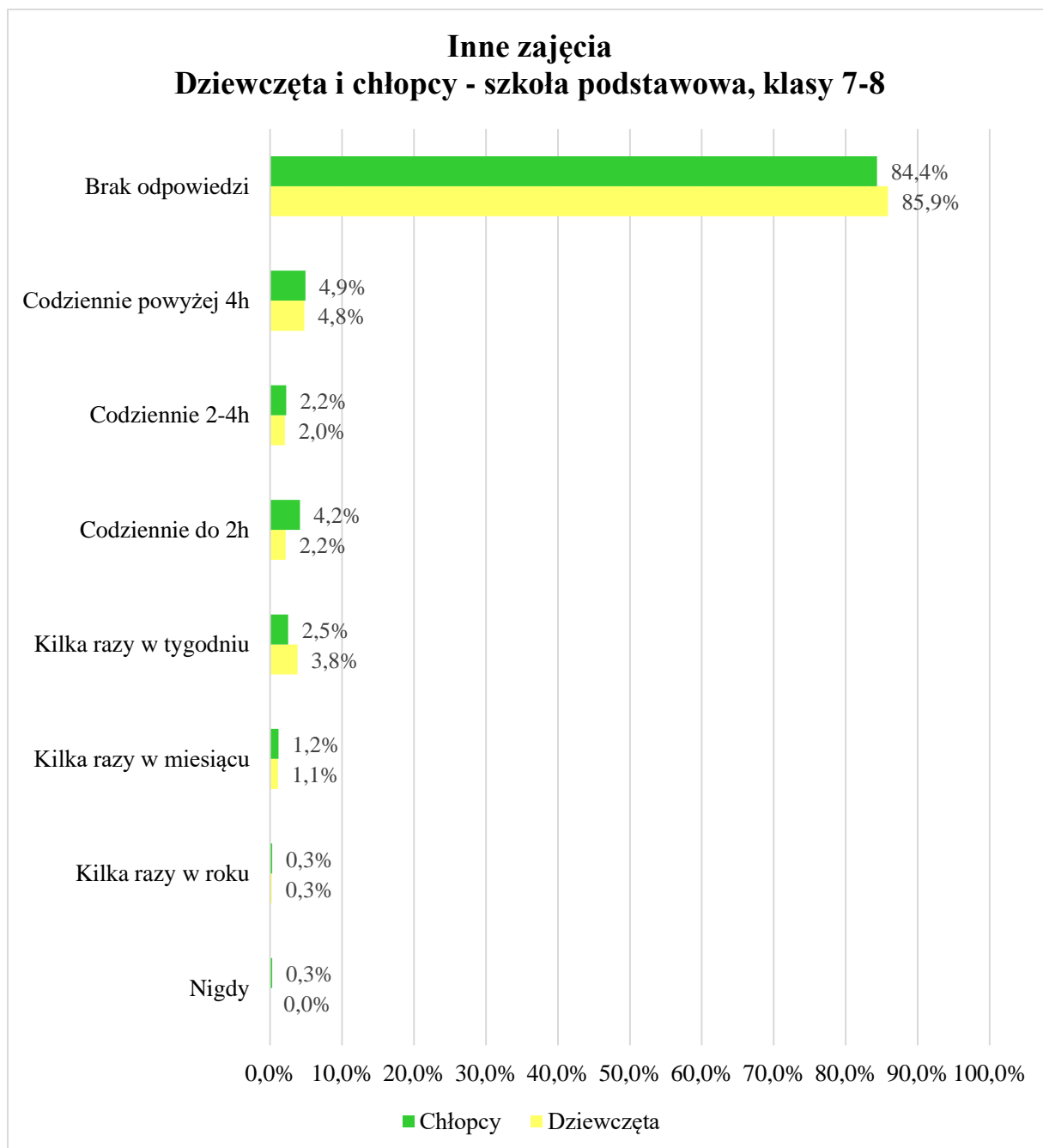
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Inne zajęcia				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	0	0,0%	2	0,3%
Kilka razy w roku	2	0,3%	2	0,3%
Kilka razy w miesiącu	8	1,1%	8	1,2%
Kilka razy w tygodniu	28	3,8%	17	2,5%
Codziennie do 2h	16	2,2%	28	4,2%
Codziennie 2-4h	15	2,0%	15	2,2%
Codziennie powyżej 4h	35	4,8%	33	4,9%
Brak odpowiedzi	632	85,9%	566	84,4%
Suma	736	100%	671	100%

Wśród dziewcząt 0,3% (2 os.) określiło, że spędzało czas na innych zajęciach kilka razy w roku, a 1,1% (8) ankietowanych oświadczyło, że na te aktywności zagospodarowało czas kilka razy w miesiącu. Odpowiedź – kilka razy w tygodniu wybrało 3,8% (28) uczennic. Codzienne poświęcanie czasu na inne zajęcia zadeklarowało: w wymiarze czasowym do dwóch godzin – 2,2% (16), codziennie od dwóch do czterech godzin 2,0% (15) dziewcząt. Według udzielonych odpowiedzi 4,8% (35) uczennic spędzało czas wykonując inne zajęcia codziennie powyżej czterech godzin. Odpowiedzi nie otrzymano od 85,9% (632) dziewcząt.

W grupie chłopców 0,3% (2) odpowiedziało, że nigdy nie poświęcało czasu innym aktywnościom. Odpowiedź kilka razy w roku została wybrana przez 0,3% (2), a kilka razy w miesiącu przez 1,2% (8) badanych. Z deklaracji uczniów wynika, że 2,5% (17) poświęcało swój czas innym zajęciom kilka razy w tygodniu. 4,2% (28) uczniów wskazało, że dodatkowym aktywnościom oddawało się do dwóch godzin dziennie. Według deklaracji dłuższy wymiar czasowy przeznaczano innym zajęciom: codziennie od dwóch do czterech godzin 2,2% (15),

a powyżej czterech godzin 4,9% (33) badanych. 84,4% (566) respondentów nie udzieliło odpowiedzi na pytanie dotyczące czasu poświęcanego na inne zajęcia.

2.3. Szkoły ponadpodstawowe

Deklaracje uczniów dotyczące czasu spędzanego na uprawianiu sportu.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na sport?

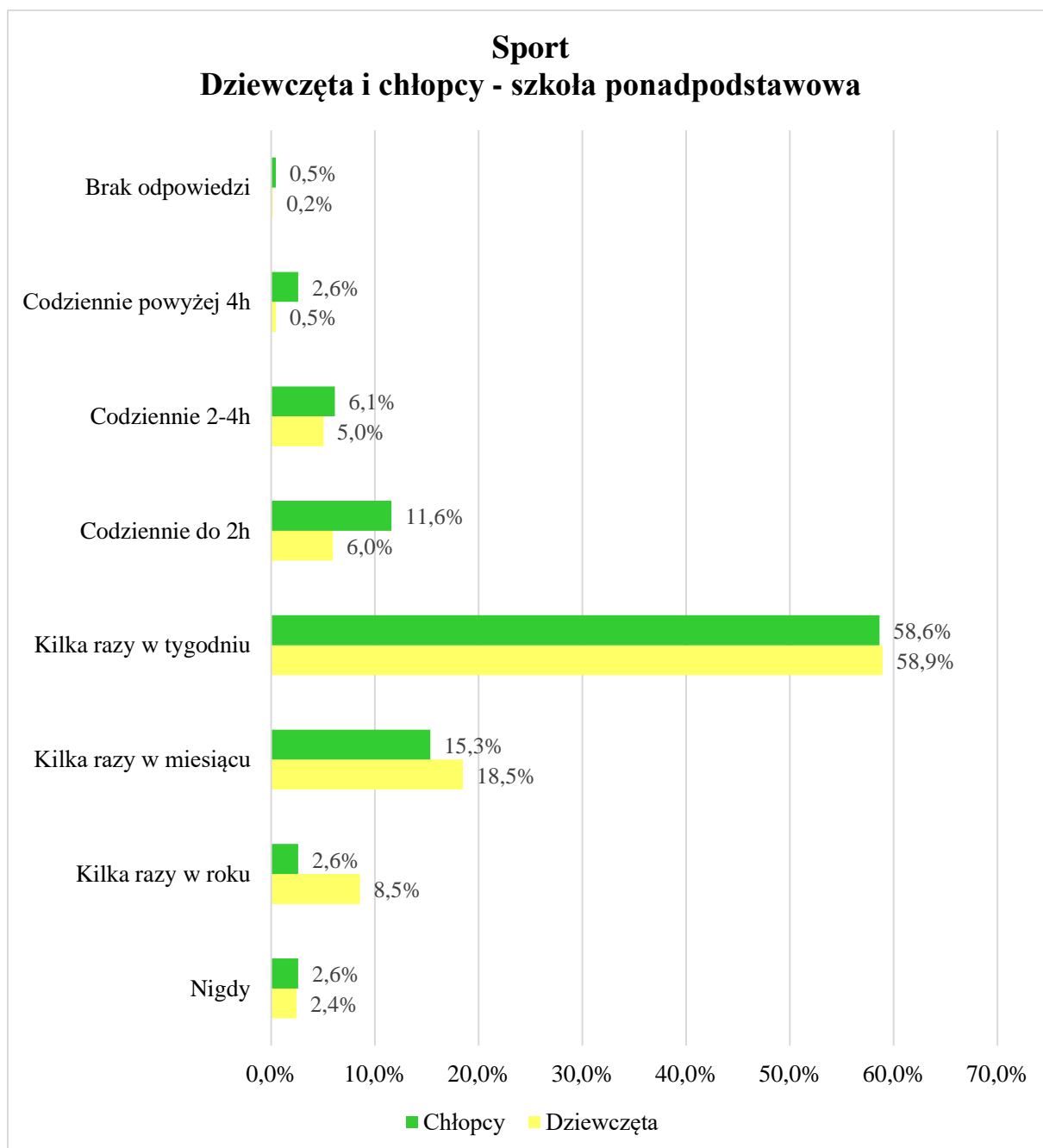
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Uprawianie sportu				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	16	2,4%	23	2,6%
Kilka razy w roku	56	8,5%	23	2,6%
Kilka razy w miesiącu	121	18,5%	135	15,3%
Kilka razy w tygodniu	386	58,9%	516	58,6%
Codziennie do 2h	39	6,0%	102	11,6%
Codziennie 2-4h	33	5,0%	54	6,1%
Codziennie powyżej 4h	3	0,5%	23	2,6%
Brak odpowiedzi	1	0,2%	4	0,5%
Suma	655	100%	880	100%

Wśród uczennic szkół ponadpodstawowych 2,4% (16 os.) zadeklarowało, że nigdy nie uprawiało sportu. 8,5% (56) respondentek stwierdziło, że w ten sposób kilka razy w roku spędzało swój czas. 18,5% (121) odpowiedziało, że uprawiało go kilka razy w miesiącu, a 58,9% (386) kilka razy w tygodniu. Według deklaracji 6% (39) uczennic uprawiała sport codziennie do dwóch godzin. 5% (33) badanych określiło częstotliwość uprawianego sportu w przedziale od dwóch do czterech godzin dziennie, a powyżej czterech godzin 0,5% (3). 0,2% (1) nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

W grupie chłopców 2,6% (23) wskazało, że nigdy nie uprawiało sportu. Według odpowiedzi robiło to: kilka razy w roku 2,6% (23), kilka razy w miesiącu 15,3% (135), a kilka razy w tygodniu 58,6% (516) badanych. Codzienne uprawianie sportu do dwóch godzin dziennie zadeklarowało 11,6% (102) nastolatków. Według odpowiedzi dłuższy okres

przeznaczało: 6,1% (54) – od dwóch do czterech godzin dziennie, a powyżej czterech godzin 2,6% (23) respondentów. Odpowiedzi nie udzieliło 0,5% (4) nastolatków.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na hobby?

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na hobby/zainteresowania?

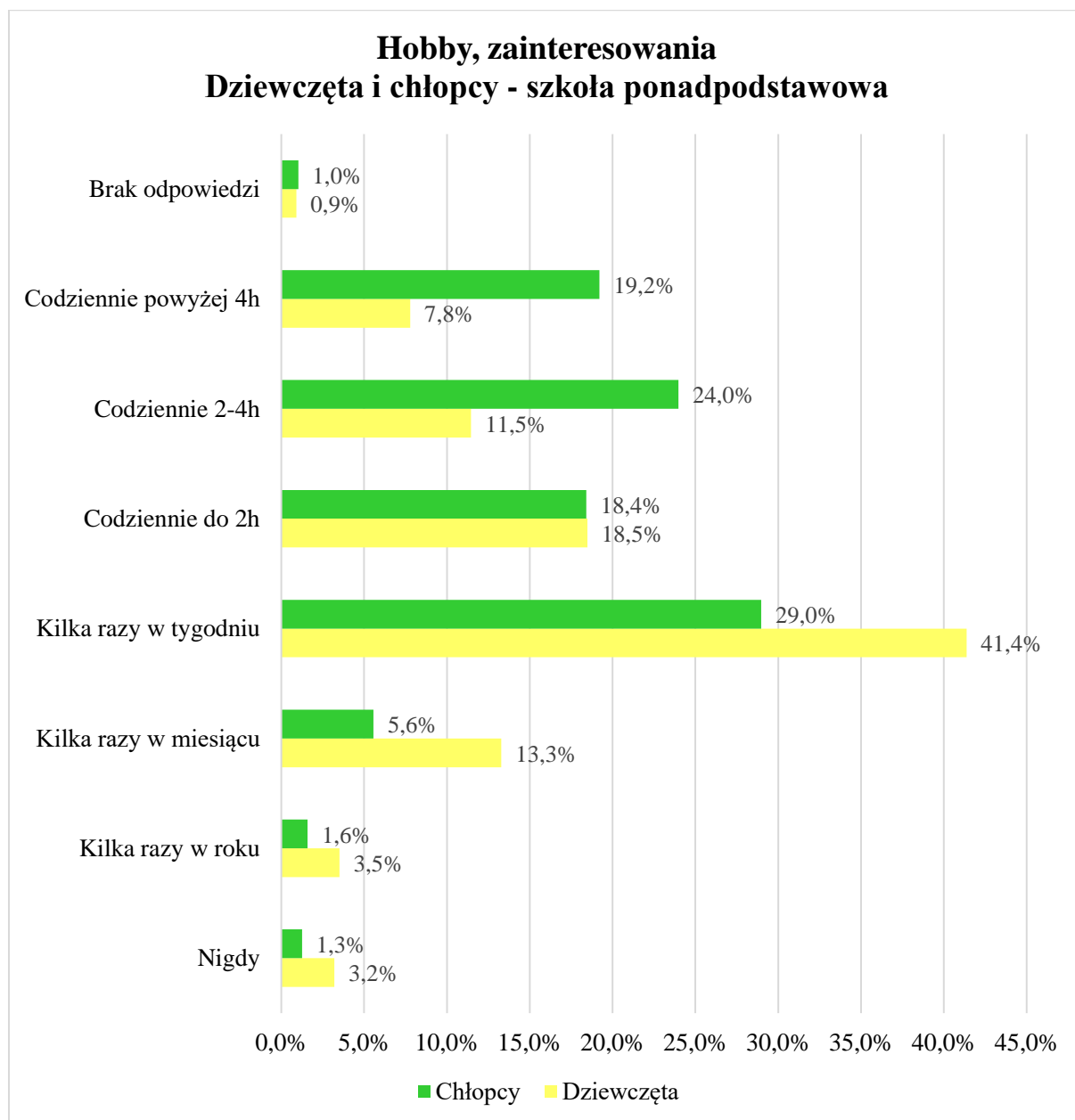
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Hobby, zainteresowania				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	21	3,2%	11	1,3%
Kilka razy w roku	23	3,5%	14	1,6%
Kilka razy w miesiącu	87	13,3%	49	5,6%
Kilka razy w tygodniu	271	41,4%	255	29,0%
Codziennie do 2h	121	18,5%	162	18,4%
Codziennie 2-4h	75	11,5%	211	24,0%
Codziennie powyżej 4h	51	7,8%	169	19,2%
Brak odpowiedzi	6	0,9%	9	1,0%
Suma	655	100%	880	100%

W badanej grupie dziewcząt 3,2% (21 os.) stwierdziło, że nigdy nie poświęciło swojego czasu na aktywności związane z hobby. Działania takie – kilka razy w roku zadeklarowało 3,5% (23) respondentek. Według odpowiedzi działania związane z rozwojem zainteresowań były podejmowane: kilka razy w miesiącu przez 13,3% (87), a kilka razy w tygodniu przez 41,4% (271) badanych. Codzienne realizowanie pasji deklarowało: do dwóch godzin 18,5% (121), od dwóch do czterech godzin 11,5% (75), a powyżej czterech godzin 7,8% (51). Odpowiedzi nie udzieliło 0,9% (6) uczennic.

Wśród chłopców 1,3% (11) zadeklarowało, że nigdy nie podejmowało żadnych działań związanych z rozwojem zainteresowań. Według odpowiedzi swoje hobby rozwijało: kilka razy w roku 1,6% (14), kilka razy w miesiącu 5,6% (49), a kilka razy w tygodniu 29% (255) badanych. 18,4% (162) respondentów stwierdziło, że poświęca temu codziennie do dwóch godzin. W przedziale od dwóch do czterech godzin dziennie umieszcilo się 24% (211) badanych,

a powyżej czterech godzin 19,2% (169) uczniów. Nie otrzymano odpowiedzi na to pytanie od 1% (9) badanych.

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na oglądanie telewizji i filmów.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na oglądanie telewizji/filmów?

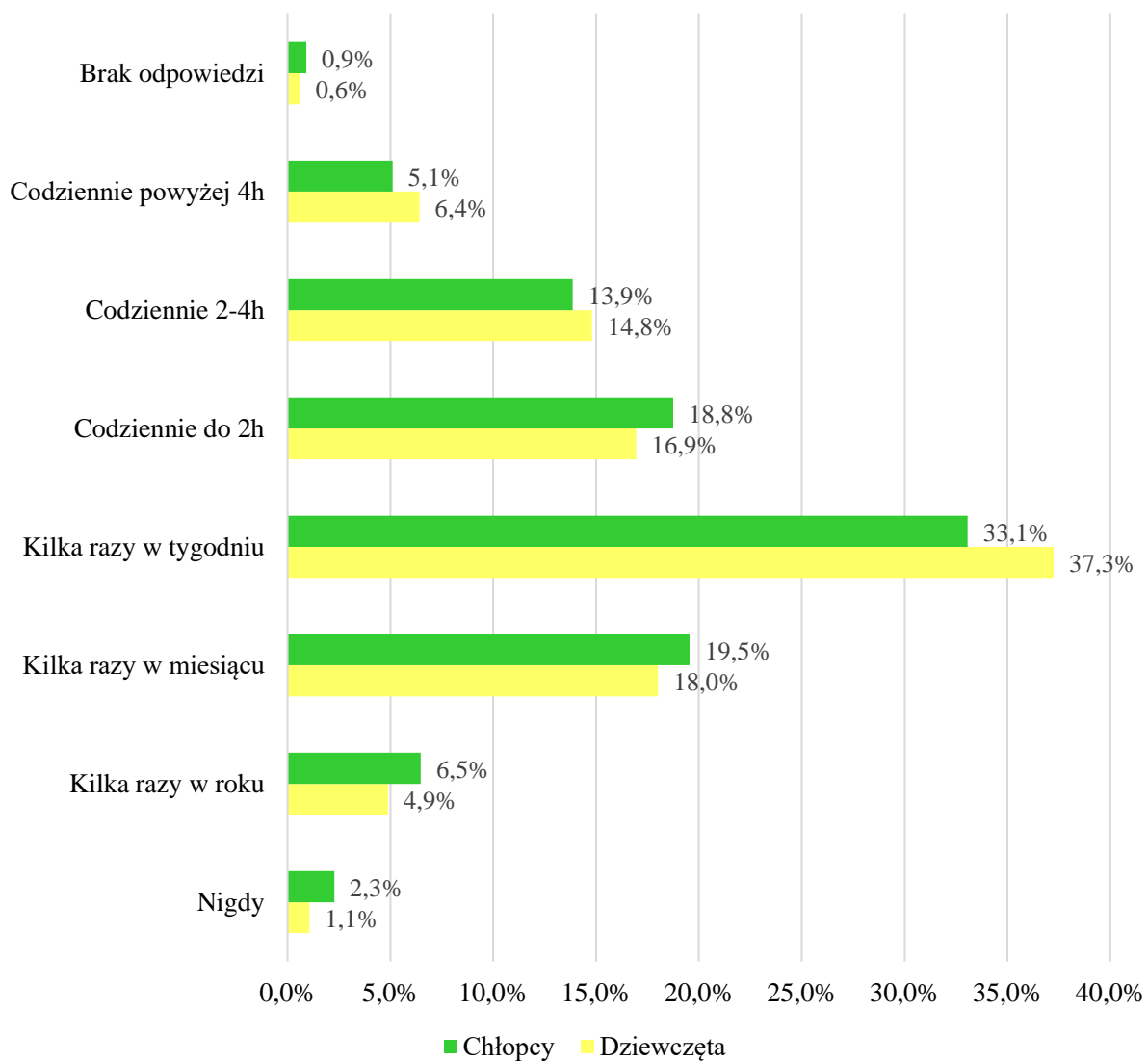
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Oglądanie telewizji i filmów				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	7	1,1%	20	2,3%
Kilka razy w roku	32	4,9%	57	6,5%
Kilka razy w miesiącu	118	18,0%	172	19,5%
Kilka razy w tygodniu	244	37,3%	291	33,1%
Codziennie do 2h	111	16,9%	165	18,8%
Codziennie 2-4h	97	14,8%	122	13,9%
Codziennie powyżej 4h	42	6,4%	45	5,1%
Brak odpowiedzi	4	0,6%	8	0,9%
Suma	655	100%	880	100%

W grupie uczennic szkół ponadpodstawowych 1,1% (7 os.) stwierdziło, że nigdy nie oglądało telewizji i/lub filmów. 4,9% (32) przyznało, że robiło to kilka razy w roku. Odpowiedź: kilka razy w miesiącu wybrało 18,0% (118), a kilka razy w tygodniu 37,3% (244) badanych. Codzienne spędzanie wolnego czasu w ten sposób zadeklarowało: do dwóch godzin 16,9% (111), od dwóch do czterech godzin 14,8% (97), z kolei powyżej czterech godzin 6,4% (42) ankietowanych. 0,6% (4) dziewcząt nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Wśród badanych chłopców 2,3% (20) zadeklarowało, że nigdy nie oglądało filmów czy telewizji. 6,5% (57) odpowiedziało, że robiło to kilka razy w roku, a 19,5% (172) kilka razy w miesiącu. Najliczniejsza grupa przyznała, że oglądała telewizję/filmy kilka razy w tygodniu – 33,1% (291). Codzienne spędzanie czasu w ten sposób deklarowało: do dwóch godzin 18,8% (165), od dwóch do czterech godzin 13,9% (122), a powyżej czterech godzin 5,1% (45) respondentów. 0,9% (8) uczniów nie odpowiedziało na to pytanie.

Oglądanie telewizji/filmów Dziewczęta i chłopcy - szkoły ponadpodstawowe

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na słuchanie muzyki.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na słuchanie muzyki?

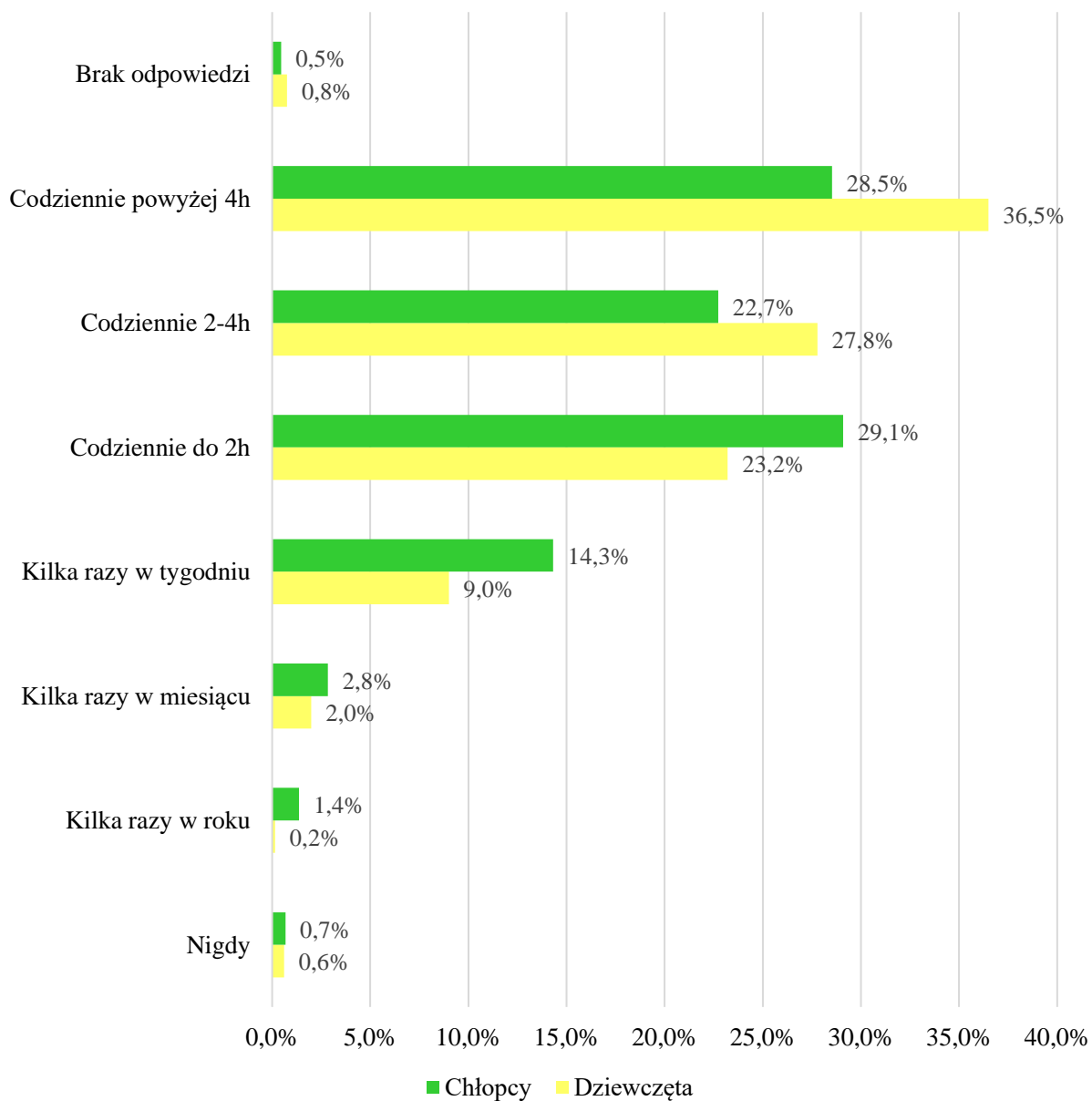
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Słuchanie muzyki				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	4	0,6%	6	0,7%
Kilka razy w roku	1	0,2%	12	1,4%
Kilka razy w miesiącu	13	2,0%	25	2,8%
Kilka razy w tygodniu	59	9,0%	126	14,3%
Codziennie do 2h	152	23,2%	256	29,1%
Codziennie 2-4h	182	27,8%	200	22,7%
Codziennie powyżej 4h	239	36,5%	251	28,5%
Brak odpowiedzi	5	0,8%	4	0,5%
Suma	655	100%	880	100%

W grupie dziewcząt ze szkół ponadpodstawowych zaledwie 0,6% (4 os.) oświadczyło, że nigdy nie słuchało muzyki. Jedna uczennica – 0,2% (1) zadeklarowała, że słuchała muzyki kilka razy w roku, 2% (13) respondentek wybrało odpowiedź kilka razy w miesiącu, a 9% (59) kilka razy w tygodniu. Słuchanie muzyki codziennie do dwóch godzin zadeklarowało 23,2% (152) uczennic, a codziennie od dwóch do czterech godzin 27,8% (182). Najwięcej dziewcząt z tej grupy – 36,5% (239) oświadczyło, że słuchało muzyki powyżej czterech godzin dziennie. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 0,8% (5) ankietowanych.

Wśród chłopców ze szkoły ponadpodstawowej 0,7% (6) zadeklarowało, że w ogóle nie słuchało muzyki. Z kolei 1,4% (12) wybrało opcję kilka razy w roku, 2,8% (25) kilka razy w miesiącu, a 14,3% (126) kilka razy w tygodniu. Najwięcej – 29,1% (256) chłopców z tej grupy deklarowało codzienne słuchanie muzyki do dwóch godzin. 22,7% (200) chłopców oświadczyło, że słuchało muzyki codziennie od dwóch do czterech godzin, a 28,5% (251) powyżej czterech godzin dziennie. Żadnej odpowiedzi nie wybrało 0,5% (4) uczniów.

Słuchanie muzyki Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące czasu poświęconego na używanie Internetu.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na używanie Internetu (telefon/komputer/tablet)?

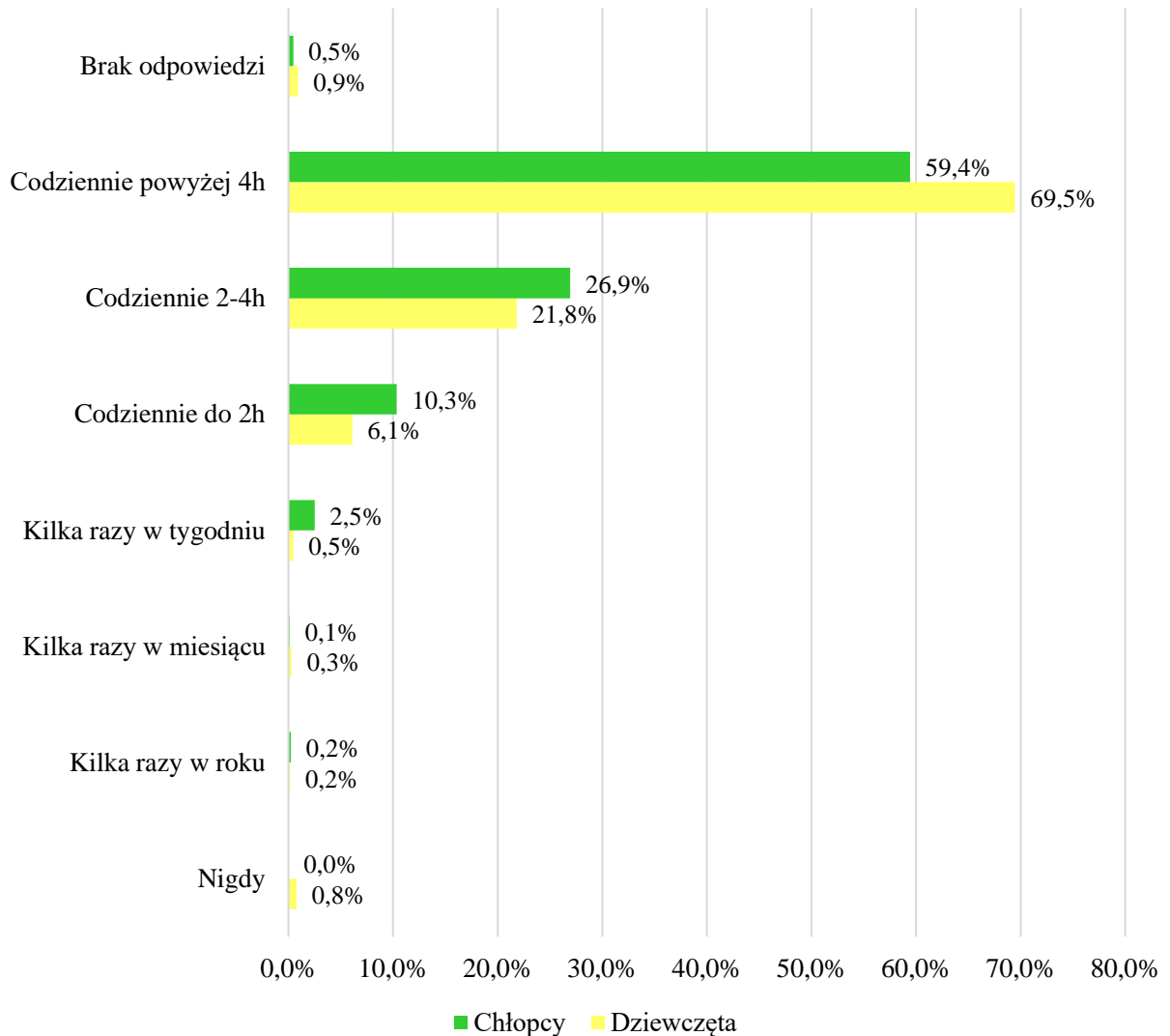
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Używanie Internetu				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	5	0,8%	0	0,0%
Kilka razy w roku	1	0,2%	2	0,2%
Kilka razy w miesiącu	2	0,3%	1	0,1%
Kilka razy w tygodniu	3	0,5%	22	2,5%
Codziennie do 2h	40	6,1%	91	10,3%
Codziennie 2-4h	143	21,8%	237	26,9%
Codziennie powyżej 4h	455	69,5%	523	59,4%
Brak odpowiedzi	6	0,9%	4	0,5%
Suma	655	100%	880	100%

Według deklaracji uczennic zaledwie 0,8% (5 os.) nigdy nie korzystało z Internetu. Tylko jedna osoba – 0,2% (1) wybrała odpowiedź kilka razy w roku, dwie uczennice – 0,3% (2) zaznaczyły opcję kilka razy w miesiącu, a trzy nastolatki – 0,5% (3) udzieliły odpowiedzi kilka razy w tygodniu. 6,1% (40) dziewcząt zadeklarowało, że przeglądało Internet codziennie do dwóch godzin, a 21,8% (143) codziennie od dwóch, do czterech godzin. Zdecydowanie najwięcej uczennic z tej grupy-69,5% (455) oświadczyło, że korzystało z Internetu powyżej czterech godzin dziennie. Na powyższe pytanie odpowiedzi nie udzieliło 0,9% (6) badanych.

W grupie chłopców, według deklaracji nie było osoby, która nigdy nie korzystała z sieci internetowej. Opcję kilka razy w roku wybrały dwie osoby – 0,2% (2) a odpowiedź kilka razy w miesiącu jedna osoba – 0,1% (1). 2,5% (22) uczniów zadeklarowało, że korzystało z Internetu kilka razy w tygodniu. Codzienne przeglądanie Internetu do dwóch godzin zadeklarowało 10,3% (91) uczniów, codziennie od dwóch do czterech godzin 26,9% (237), a powyżej czterech godzin dziennie 59,4% (523). Nie uzyskano odpowiedzi od 0,5% (4) uczniów.

Używanie Internetu Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące grania w gry komputerowe/konsolowe.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na granie w gry komputerowe/konsolowe?

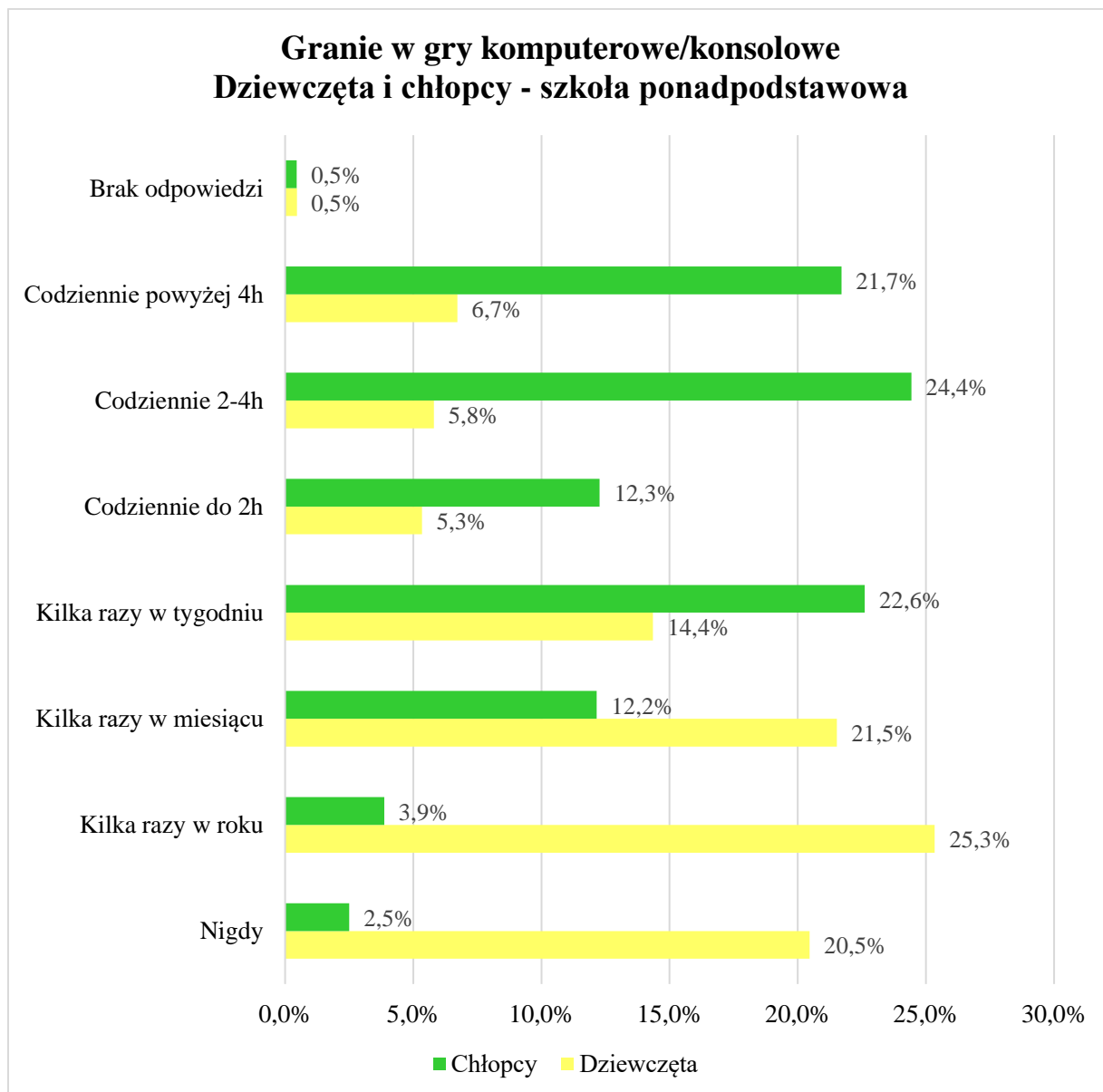
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Granie w gry komputerowe/konsolowe				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	134	20,5%	22	2,5%
Kilka razy w roku	166	25,3%	34	3,9%
Kilka razy w miesiącu	141	21,5%	107	12,2%
Kilka razy w tygodniu	94	14,4%	199	22,6%
Codziennie do 2h	35	5,3%	108	12,3%
Codziennie 2-4h	38	5,8%	215	24,4%
Codziennie powyżej 4h	44	6,7%	191	21,7%
Brak odpowiedzi	3	0,5%	4	0,5%
Suma	655	100%	880	100%

Wśród uczennic szkół ponadpodstawowych 20,5% (134 os.) oświadczyło, że nigdy nie grało w gry komputerowe/konsolowe. Odpowiedzi kilka razy w roku udzieliło 25,3% (166) dziewcząt, kilka razy w miesiącu 21,5% (141) a kilka razy w tygodniu 14,4% (94). Według deklaracji codziennie do dwóch godzin na granie przeznaczają 5,3% (35) uczennic, natomiast codziennie w przedziale od dwóch do czterech godzin 5,8% (38). Odpowiedź powyżej czterech godzin dziennie wybrało 6,7% (44) nastolatek. Odpowiedzi na pytanie dotyczące grania w gry komputerowe/konsolowe nie udzieliło 0,5% (3) dziewcząt.

Wśród chłopców uczących się w szkołach ponadpodstawowych 2,5% (22) zadeklarowało, że nigdy nie grało w gry. Czas spędzony w ten sposób kilka razy w roku deklarowało 3,9% (34) badanych. Odpowiedź kilka razy w miesiącu wybrało 12,2% (107) nastolatków, a kilka razy w tygodniu 22,6% (199). Codzienne spędzanie czasu w ten sposób deklarowało: do dwóch godzin 12,3% (108), od dwóch do czterech godzin 24,4% (215),

a powyżej czterech godzin dziennie 21,7% (191) respondentów. 0,5% (4) uczniów nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące korzystania z portali społecznościowych i komunikatorów.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów?

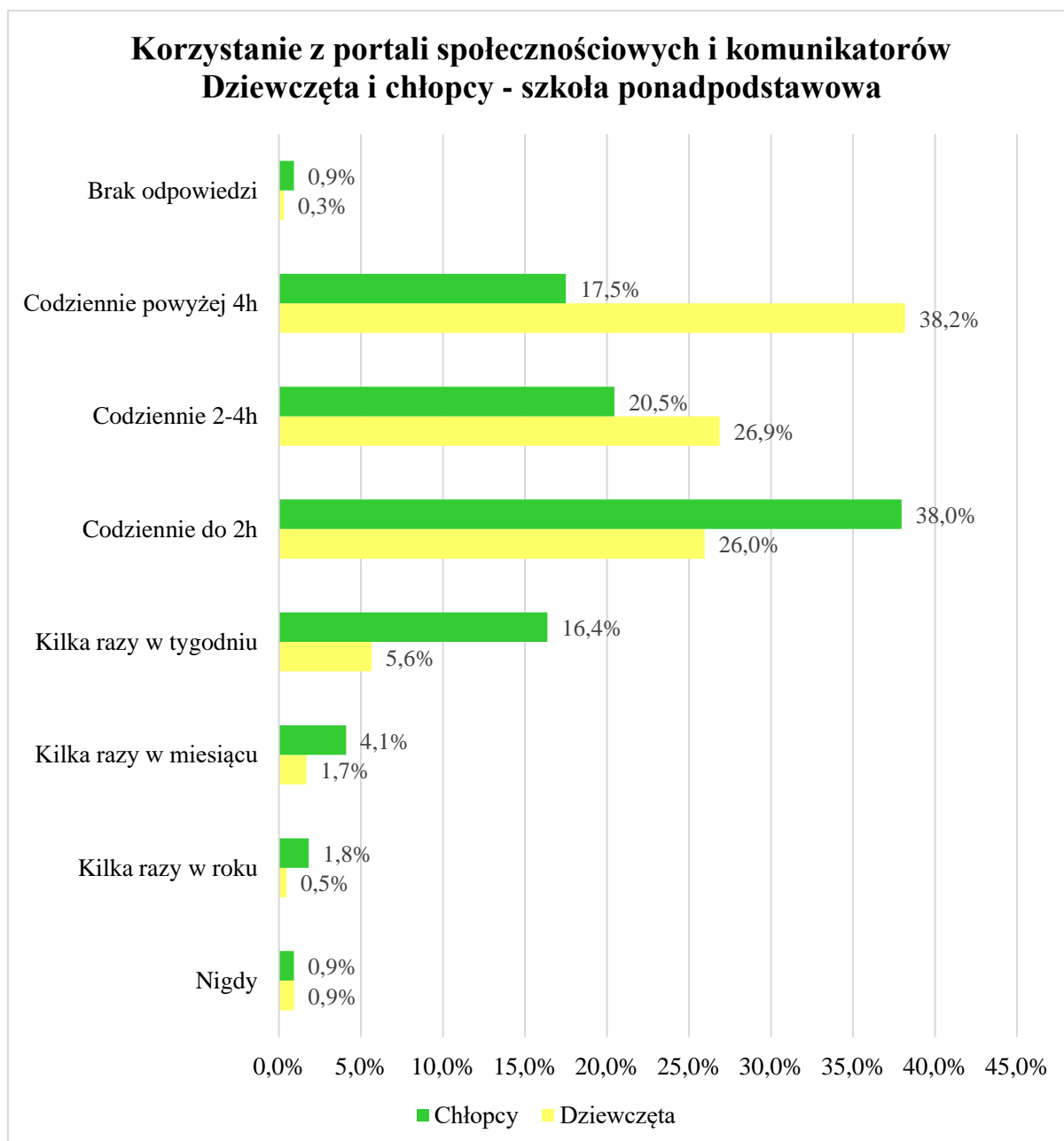
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	6	0,9%	8	0,9%
Kilka razy w roku	3	0,5%	16	1,8%
Kilka razy w miesiącu	11	1,7%	36	4,1%
Kilka razy w tygodniu	37	5,6%	144	16,4%
Codziennie do 2h	170	26,0%	334	38,0%
Codziennie 2-4h	176	26,9%	180	20,5%
Codziennie powyżej 4h	250	38,2%	154	17,5%
Brak odpowiedzi	2	0,3%	8	0,9%
Suma	655	100%	880	100%

W badanej grupie dziewcząt 0,9% (6 os.) oświadczyło, że nigdy nie korzystało z portali społecznościowych i komunikatorów. Trzy nastolatki – 0,5% (3) wybrały odpowiedź kilka razy w roku. Opcję kilka razy w miesiącu zaznaczyło 1,7% (11) uczennic a kilka razy w tygodniu 5,6% (37). Codzienne korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów zadeklarowało: do dwóch godzin 26% (170), od dwóch do czterech godzin 26,9% (176) a powyżej czterech godzin – 38,2% (250) badanych. Nie uzyskano odpowiedzi od 0,3% (2) respondentek.

Według deklaracji badanych chłopców uczących się w szkołach ponadpodstawowych 0,9% (8) nigdy nie korzystało z portali społecznościowych i komunikatorów. 1,8% (16) oświadczyło, że korzystało z nich kilka razy w roku, 4,1% (36) kilka razy w miesiącu a 16,4% (144) kilka razy w tygodniu. Najwięcej uczniów z tej grupy – 38% (334) wybrało odpowiedź codziennie do dwóch godzin. Odpowiedź codziennie od dwóch do czterech godzin zaznaczyło

20,5% (180), natomiast powyżej czterech godzin dziennie 17,5% (154). Odpowiedzi nie uzyskano od 0,9% (8) respondentów.

Deklaracje uczniów dotyczące spotkania się z przyjaciółmi.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na spotkanie z przyjaciółmi?

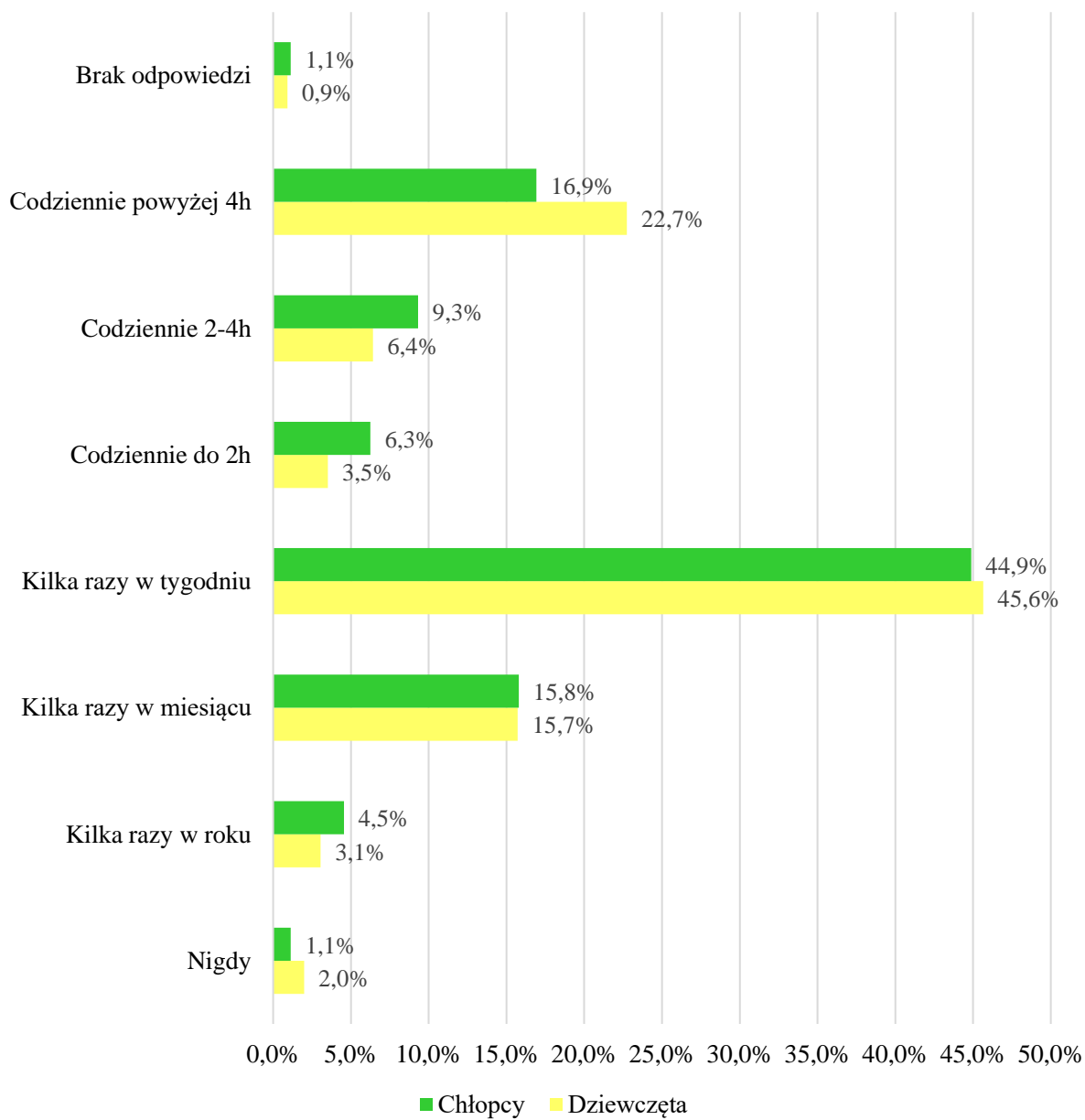
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Spotkania z przyjaciółmi i znajomymi				
Dziewczeta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	13	2,0%	10	1,1%
Kilka razy w roku	20	3,1%	40	4,5%
Kilka razy w miesiącu	103	15,7%	139	15,8%
Kilka razy w tygodniu	299	45,6%	395	44,9%
Codziennie do 2h	23	3,5%	55	6,3%
Codziennie 2-4h	42	6,4%	82	9,3%
Codziennie powyżej 4h	149	22,7%	149	16,9%
Brak odpowiedzi	6	0,9%	10	1,1%
Suma	655	100%	880	100%

W grupie badanych uczennic szkół ponadpodstawowych 2% (13 os.) stwierdziło, że nigdy nie spotykało się ze znajomymi. Według wybranych przez badane odpowiedzi, w ten sposób spędzało czas: 3,1% (20) – kilka razy w roku, 15,7% (103) – kilka razy w miesiącu, a 45,6% (299) – kilka razy w tygodniu. 3,5% (23) respondentek zadeklarowało, że spotkaniom z przyjaciółmi poświęcało do dwóch godzin dziennie. Odpowiedź codziennie od dwóch do czterech godzin dziennie wybrało 6,4% (42), z kolei powyżej czterech godzin 22,7% (149) uczennic. Odpowiedzi nie udzieliło 0,9% (6) dziewcząt.

Wśród chłopców ze szkół ponadpodstawowych 1,1% (10) zadeklarowało, że nigdy nie spędzało wolnego czasu na spotkaniach ze znajomymi. 4,5% (40) uczniów oświadczyło, że robiło to kilka razy w roku, natomiast 15,8% (139) kilka razy w miesiącu. Największa grupa respondentów – 44,9% (395) według odpowiedzi spotykała się ze znajomymi kilka razy w tygodniu. Codzienne spędzanie czasu w ten sposób zadeklarowało: do dwóch godzin – 6,3% (55), od dwóch do czterech godzin 9,3% (82) respondentów. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie uzyskano od 1,1% (10) uczniów.

Spotkania z przyjaciółmi i znajomymi Dziewczeta i chłopcy - szkoły ponadpodstawowe

Deklaracje uczniów dotyczące czasu spędzanego na imprezach, koncertach, dyskotekach.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na imprezy, koncerty, dyskoteki?

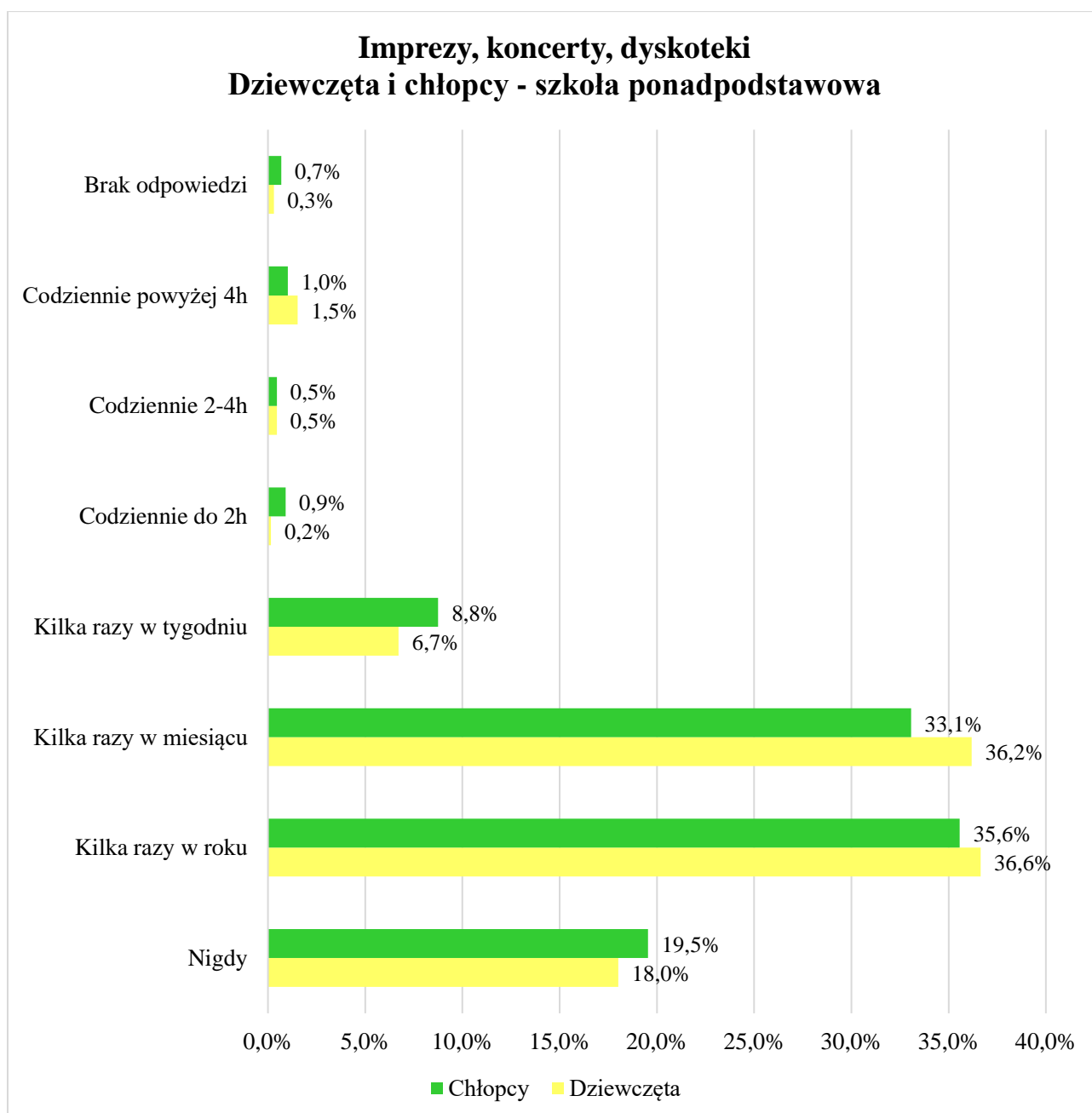
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Imprezy, koncerty i dyskoteki				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	118	18,0%	172	19,5%
Kilka razy w roku	240	36,6%	313	35,6%
Kilka razy w miesiącu	237	36,2%	291	33,1%
Kilka razy w tygodniu	44	6,7%	77	8,8%
Codziennie do 2h	1	0,2%	8	0,9%
Codziennie 2-4h	3	0,5%	4	0,5%
Codziennie powyżej 4h	10	1,5%	9	1,0%
Brak odpowiedzi	2	0,3%	6	0,7%
Suma	655	100%	880	100%

W grupie dziewcząt ze szkół ponadpodstawowych 18,0% (118 os.) zadeklarowało, że nigdy nie brało udziału w imprezach/dyskotekach czy koncertach. Odpowiedź kilka razy w roku została wybrana przez 36,6% (240), a kilka razy w miesiącu przez 36,2% (237) badanych. Według oświadczeń w ten sposób swój czas wolny spędzało kilka razy w tygodniu 6,7% (44) dziewcząt. Codzienna aktywność w postaci brania udziału w imprezach lub koncertach została zadeklarowana w czasie: do dwóch godzin – 0,2% (1), od dwóch do czterech godzin – 0,5% (3), z kolei powyżej czterech godzin – 1,5% (10) badanych. W ankiecie odpowiedzi nie udzieliło 0,3% (2) respondentek.

Wśród chłopców ze szkół ponadpodstawowych według deklaracji 19,5% (172), nigdy nie uczestniczyło w imprezach lub koncertach. Największa grupa osób stwierdziła, że brała udział w takich aktywnościach kilka razy w roku – 35,6% (313). Mniej badanych, bo 33,1% (291) wybrało odpowiedź kilka razy w miesiącu. 8,8% (77) zadeklarowało, że spędzało czas w ten sposób kilka razy w tygodniu. 0,9% (8) uczniów szkół ponadpodstawowych odpowiedziało, iż wyjściom na koncerty, imprezy czy dyskoteki

poświęcało codziennie czas do dwóch godzin, a 0,5% (4) od dwóch do czterech godzin. Odpowiedź – codziennie powyżej czterech godzin –wybrało 1,0% (9) chłopców. Odpowiedzi nie udzieliło 0,7% (6) respondentów.

Deklaracje uczniów dotyczące spędzania czasu bez konkretnego zajęcia.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia?

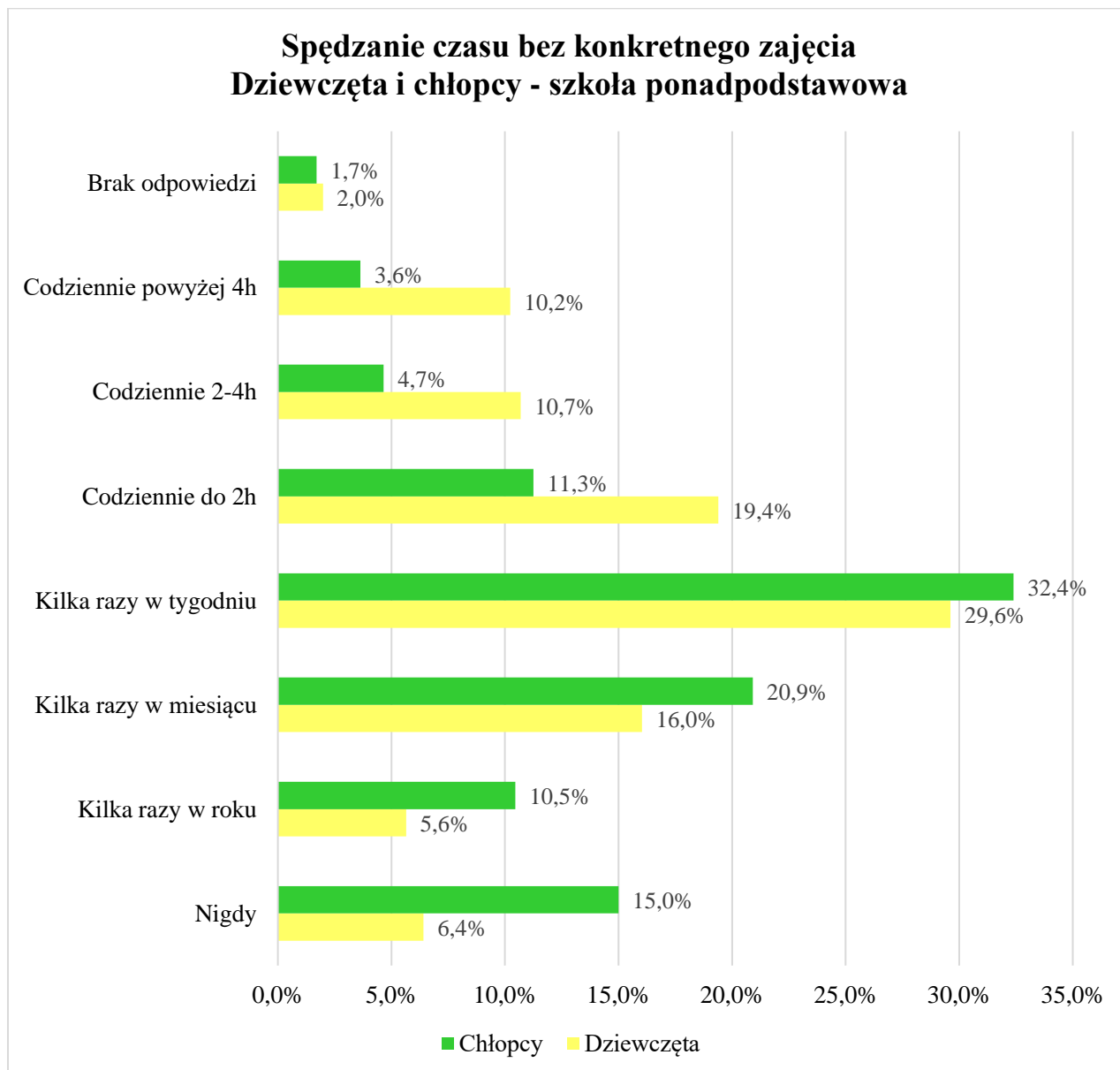
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	42	6,4%	132	15,0%
Kilka razy w roku	37	5,6%	92	10,5%
Kilka razy w miesiącu	105	16,0%	184	20,9%
Kilka razy w tygodniu	194	29,6%	285	32,4%
Codziennie do 2h	127	19,4%	99	11,3%
Codziennie 2-4h	70	10,7%	41	4,7%
Codziennie powyżej 4h	67	10,2%	32	3,6%
Brak odpowiedzi	13	2,0%	15	1,7%
Suma	655	100%	880	100%

Wśród badanych dziewcząt, 6,4% (42 os.) stwierdziło, że nigdy nie spędzało czasu bez konkretnego zajęcia. Ten sposób zadeklarowało: kilka razy w roku – 5,6% (37), a kilka razy w miesiącu – 16,0% (105) badanych. Najczęstszą odpowiedzią była – kilka razy w tygodniu – wybrana przez 29,6% (194) uczennic. Drugą co do wielkości grupą, były dziewczęta, które według deklaracji spędzały czas bez konkretnego zajęcia codziennie do dwóch godzin – 19,4% (127). Codzienne spędzanie czasu w ten sposób było wybierane również: od dwóch do czterech godzin przez 10,7% (70), a powyżej czterech godzin przez 10,2% (67) respondentek. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 2,0% (13) uczennic.

W grupie chłopców 15,0% (132) zadeklarowało, że nigdy nie spędzało czasu bez sprecyzowanego celu. 10,5% (92) odpowiedziało, że zdarzało się to kilka razy w roku, a 20,9% (184) – kilka razy w miesiącu. 32,4% (285) oświadczyło, że spędzało czas bez konkretnego zajęcia kilka razy w tygodniu. Według udzielonych przez uczniów odpowiedzi codziennie spędzało w ten sposób czas, według długości przedziałów, następujące

procenty badanych: do dwóch godzin – 11,3% (99), od dwóch do czterech godzin – 4,7% (41), powyżej czterech godzin – 3,6% (32). Odpowiedzi na pytanie nie udzieliło 1,7% (15) chłopców.

Deklaracje uczniów dotyczące czytania.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na czytanie?

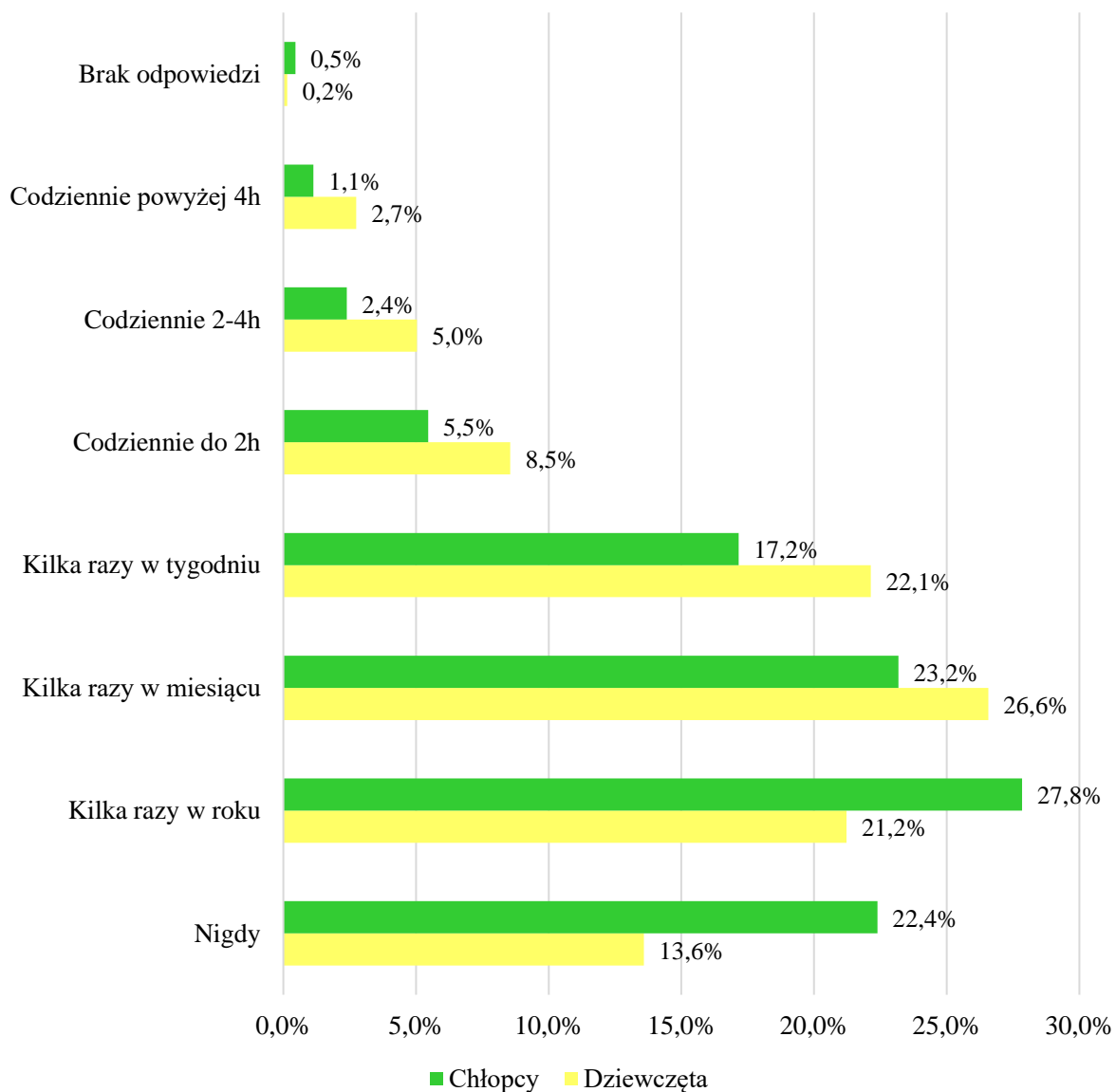
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Czytanie				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	89	13,6%	197	22,4%
Kilka razy w roku	139	21,2%	245	27,8%
Kilka razy w miesiącu	174	26,6%	204	23,2%
Kilka razy w tygodniu	145	22,1%	151	17,2%
Codziennie do 2h	56	8,5%	48	5,5%
Codziennie 2-4h	33	5,0%	21	2,4%
Codziennie powyżej 4h	18	2,7%	10	1,1%
Brak odpowiedzi	1	0,2%	4	0,5%
Suma	655	100%	880	100%

Wśród uczennic szkół ponadpodstawowych 13,6% (89 os.) oświadczyło, że nigdy nie czytało. Jako formę aktywności czytanie wybierało kilka razy w roku 21,2% (139) badanych. Odpowiedź – kilka razy w miesiącu, została udzielona przez 26,6% (174) dziewcząt. 22,1% (145) zadeklarowało, że czytało kilka razy w tygodniu. Codziennie tej czynności, według odpowiedzi, oddawało się: do dwóch godzin – 8,5% (56), od dwóch do czterech godzin – 5,0% (33), a powyżej czterech godzin – 2,7% (18) respondentek. Odpowiedzi na pytanie nie uzyskano od 0,2% (1) uczennic.

W grupie chłopców ze szkół ponadpodstawowych 22,4% (197) stwierdziło, że nigdy nie czytało. 27,8% (245) uczniów odpowiedziało, że wybierało ten sposób spędzania czasu kilka razy w roku. Czytanie książek kilka razy w miesiącu deklarowało – 23,2% (204), a kilka razy w tygodniu – 17,2% (151) badanych. Według udzielanych odpowiedzi codzienne czytanie do dwóch godzin dotyczyło – 5,5% (48) chłopców, od dwóch do czterech godzin – 2,4% (21), a powyżej czterech godzin – 1,1% (10) badanych. 0,5% (4) uczniów nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Czytanie Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące odrabiania lekcji.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na odrabianie lekcji?

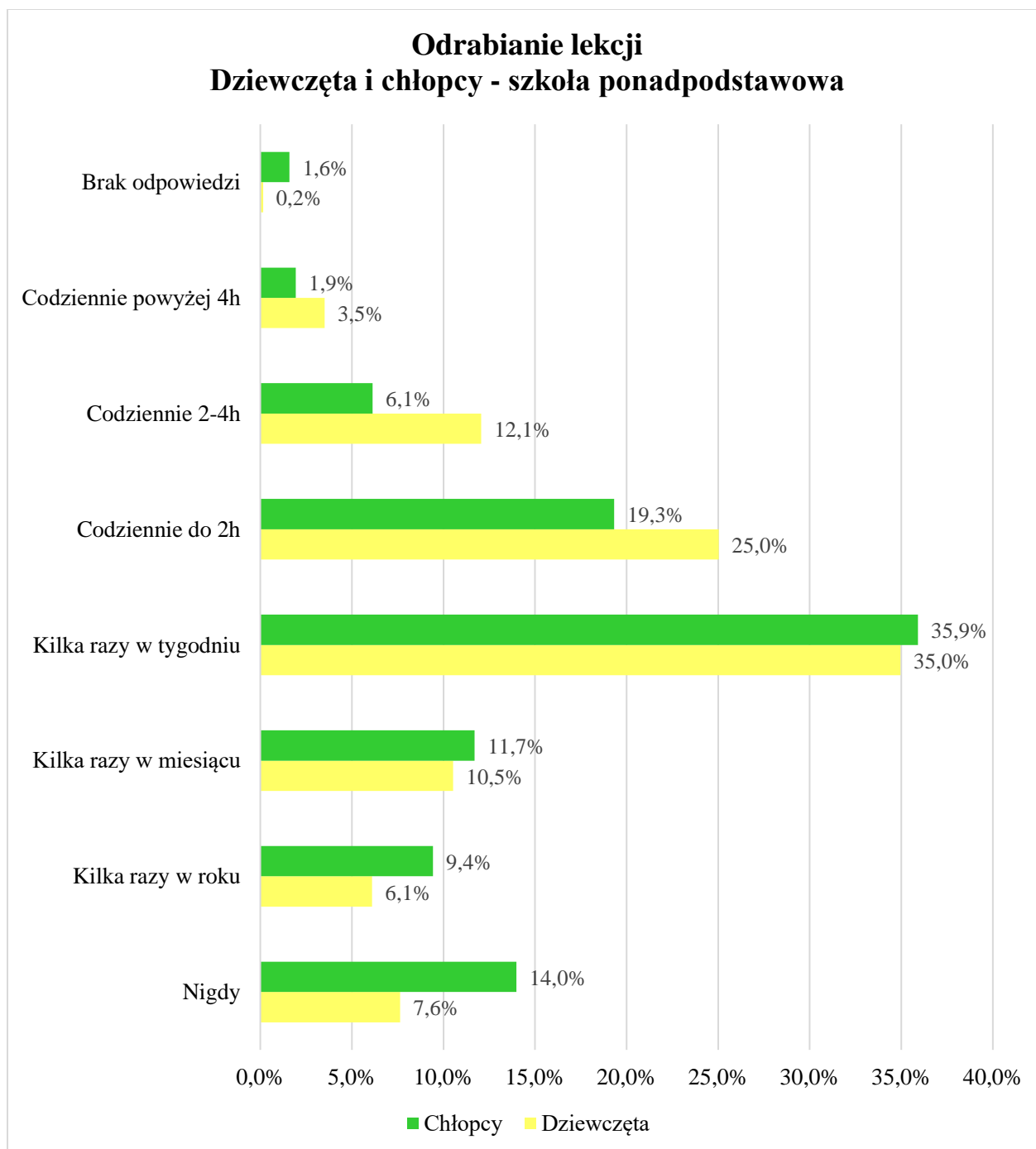
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Odrabianie lekcji				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	50	7,6%	123	14,0%
Kilka razy w roku	40	6,1%	83	9,4%
Kilka razy w miesiącu	69	10,5%	103	11,7%
Kilka razy w tygodniu	229	35,0%	316	35,9%
Codziennie do 2h	164	25,0%	170	19,3%
Codziennie 2-4h	79	12,1%	54	6,1%
Codziennie powyżej 4h	23	3,5%	17	1,9%
Brak odpowiedzi	1	0,2%	14	1,6%
Suma	655	100%	880	100%

Wśród uczennic szkół ponadpodstawowych 7,6% (50 os.) z nich odpowiedziało, że nigdy nie odrabiało zadań domowych. 6,1% (40) zadeklarowało, że robiło to kilka razy w roku. Odpowiedź kilka razy w miesiącu wybrało 10,5% (69) badanych. Najliczniejsza grupa, bo 35,0% (229) stwierdziła, że odrabiała zadanie domowe kilka razy w tygodniu. Według odpowiedzi, codziennie do dwóch godzin – 25,0% (164) respondentek poświęcało swój czas na odrabianie pracy domowej. Opcję codziennie od dwóch do czterech godzin dziennie wskazało 12,1% (79), a powyżej czterech godzin dziennie 3,5% (23) uczennic. Na pytanie nie udzieliło odpowiedzi 0,2% (1) dziewcząt.

W grupie chłopców uczących się w szkołach ponadpodstawowych 14,0% (123) wskazało, że nigdy nie odrabiało zadań domowych. Odpowiedź kilka razy w roku została wybrana przez 9,4% (83), a kilka razy w miesiącu przez 11,7% (103) badanych. Znacznie więcej uczniów – 35,9% (316) stwierdziło, że odrabiało lekcje kilka razy w tygodniu. Do codziennego odrabiania lekcji, do dwóch godzin, przyznało się 19,3% (170) ankietowanych.

6,1% (54) badanych, stwierdziło, że robiło to od dwóch do czterech godzin dziennie, z kolei 1,9% (17) powyżej czterech godzin dziennie. 1,6% (14) chłopców nie odpowiedziało na pytanie.

Deklaracje uczniów dotyczące rozmów z rodzicami.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na rozmowy z rodzicami?

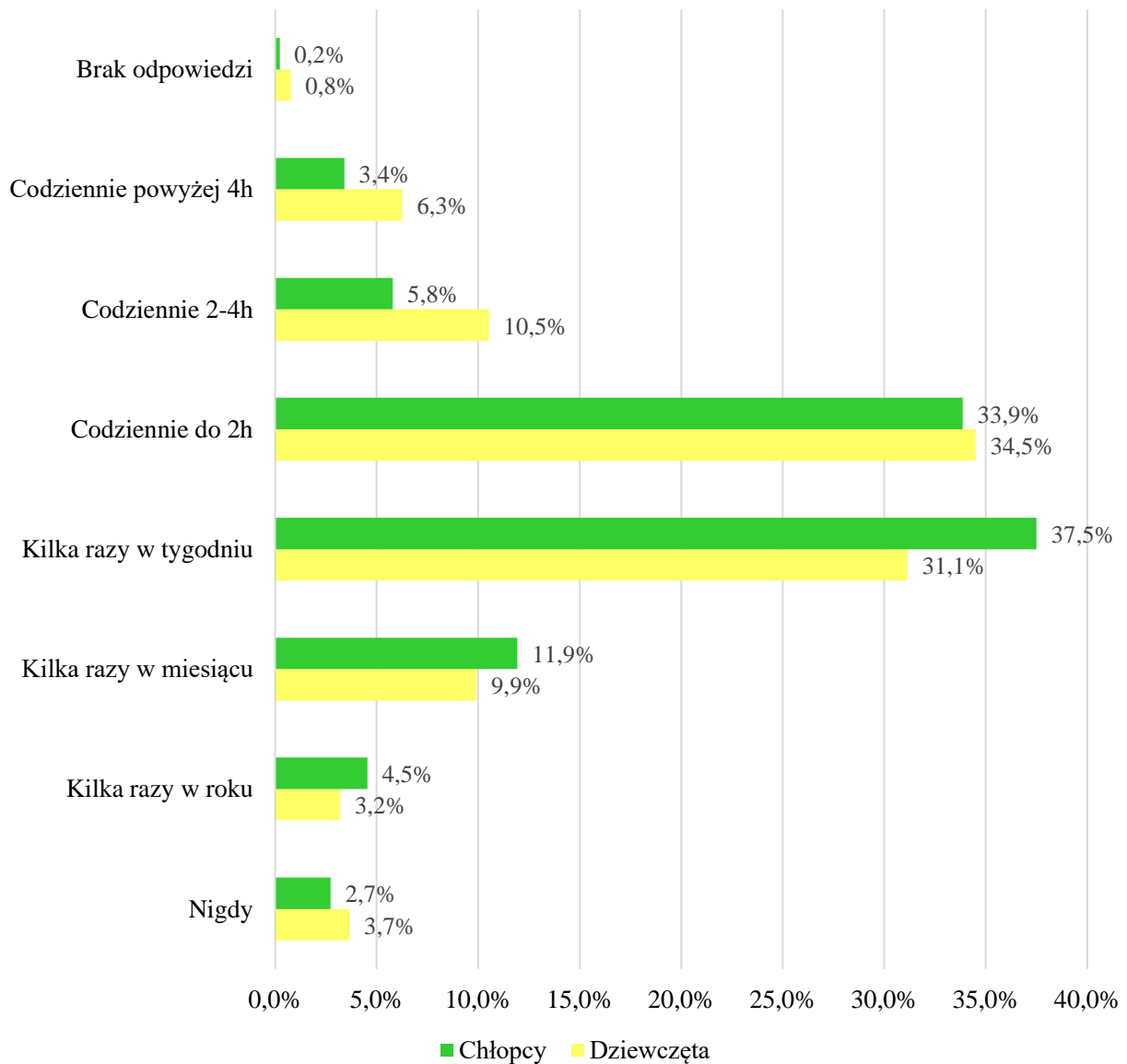
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie do 2 godzin, 2-4 godziny, powyżej 4 godzin.

Rozmowy z rodzicami				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	24	3,7%	24	2,7%
Kilka razy w roku	21	3,2%	40	4,5%
Kilka razy w miesiącu	65	9,9%	105	11,9%
Kilka razy w tygodniu	204	31,1%	330	37,5%
Codziennie do 2h	226	34,5%	298	33,9%
Codziennie 2-4h	69	10,5%	51	5,8%
Codziennie powyżej 4h	41	6,3%	30	3,4%
Brak odpowiedzi	5	0,8%	2	0,2%
Suma	655	100%	880	100%

W grupie dziewcząt 3,7% (24 os.) zadeklarowało, że nigdy nie prowadziło rozmowy z rodzicami. 3,2% (21) stwierdziło, że robiło to kilka razy w roku, a 9,9% (65) kilka razy w miesiącu. Jako określenie częstotliwości rozmów z rodzicami 31,1% (204) wybrało odpowiedź – kilka razy w tygodniu. 34,5% (226) stwierdziło, że prowadziło takie rozmowy do dwóch godzin, codziennie. W przedziale od dwóch do czterech godzin dziennie umieściło się 10,5% (69) respondentek. Codzienne rozmowy z rodzicami, trwające powyżej czterech godzin zadeklarowało 6,3% (41) uczennic. Nie otrzymano odpowiedzi od 0,8% (5) ankietowanych.

Wśród chłopców 2,7% (24) oświadczyło, że nigdy nie rozmawiało z rodzicami. Odpowiedź kilka razy w roku została wybrana przez 4,5% (40) badanych. 11,9% (105) stwierdziło, że robiło to kilka razy w miesiącu, a 37,5% (330) kilka razy w tygodniu. Codzienne rozmowy z rodzicami zadeklarowało: do dwóch godzin – 33,9% (298), od dwóch do czterech godzin – 5,8% (51), powyżej czterech godzin – 3,4% (30) ankietowanych. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie uzyskano od 0,2% (2) respondentów

Rozmowy z rodzicami Dziewczęta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące innych zajęć.

Pytanie: Ile czasu poświęcasz na inne zajęcia?

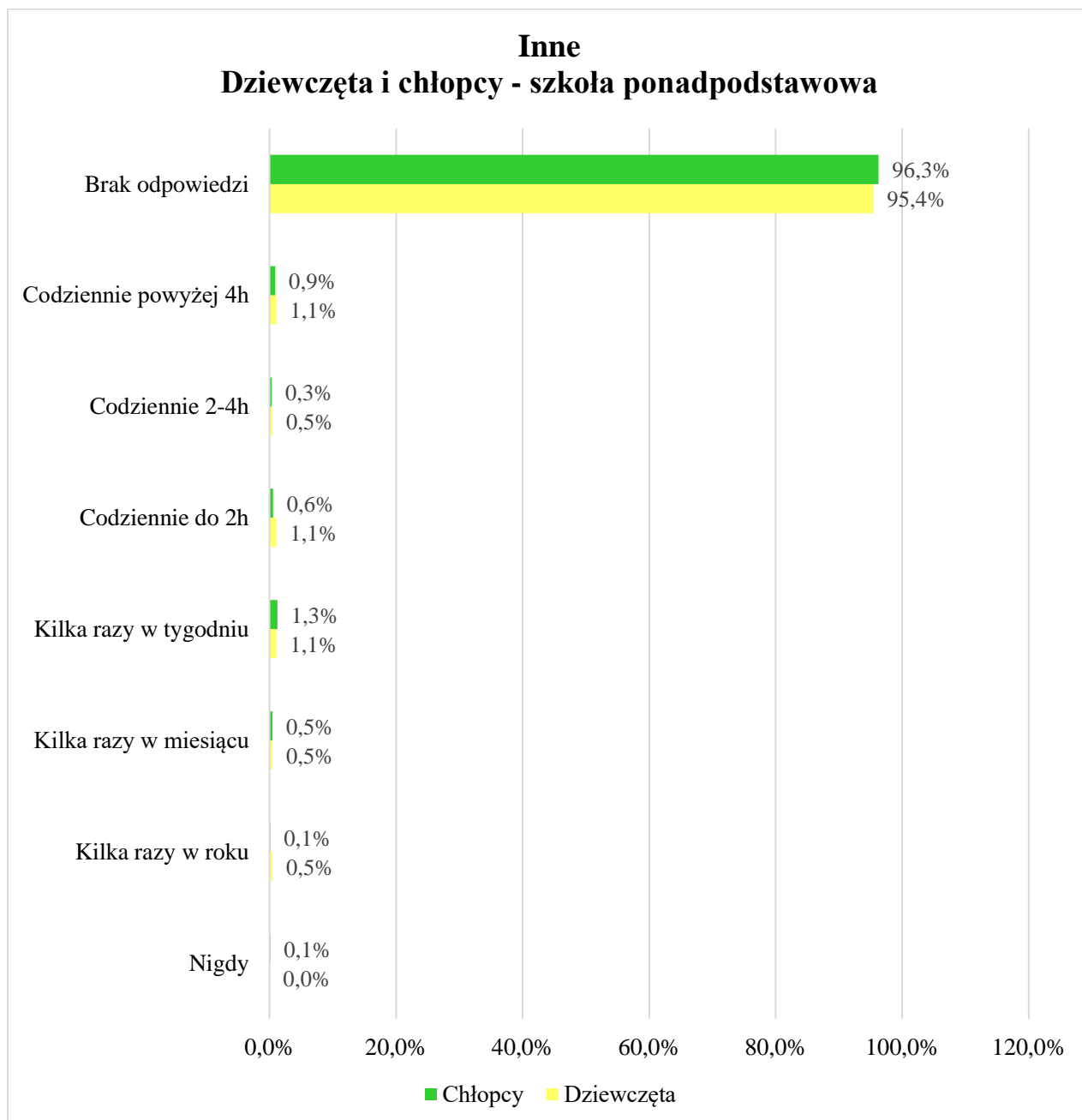
Możliwe odpowiedzi: nigdy, kilka razy w roku, kilka razy w miesiącu, kilka razy w tygodniu, codziennie: do 2 godzin, 2-4 godzin, powyżej 4 godzin.

Inne zajęcia				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
Kategoria	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Nigdy	0	0,0%	1	0,1%
Kilka razy w roku	3	0,5%	1	0,1%
Kilka razy w miesiącu	3	0,5%	4	0,5%
Kilka razy w tygodniu	7	1,1%	11	1,3%
Codziennie do 2h	7	1,1%	5	0,6%
Codziennie 2-4h	3	0,5%	3	0,3%
Codziennie powyżej 4h	7	1,1%	8	0,9%
Brak odpowiedzi	625	95,4%	847	96,3%
Suma	655	100%	880	100%

Wśród dziewcząt uczących się w szkołach ponadpodstawowych 0,5% (3 os.) określiło, że spędzało czas na innych zajęciach kilka razy w roku, a 0,5% (3) ankietowanych oświadczyło, że na tę aktywność zagospodarowało czas kilka razy w miesiącu. Odpowiedź – kilka razy w tygodniu wybrało 1,1% (7) uczennic. Codzienne poświęcanie czasu na inne zajęcia zadeklarowało: w wymiarze czasowym do dwóch godzin – 1,1% (7), codziennie od dwóch do czterech godzin 0,5% (3) respondentek. Według udzielonych odpowiedzi 1,1% (7) uczennic spędzało czas wykonując inne zajęcia codziennie powyżej czterech godzin. Odpowiedzi nie otrzymano od 95,4% (625) dziewcząt.

W grupie chłopców 0,1% (1) odpowiedziało, że nigdy nie poświęcało czasu innym aktywnościom. Odpowiedź kilka razy w roku została wybrana przez 0,1% (1), a kilka razy w miesiącu przez 0,5% (4) badanych. Z deklaracji uczniów wynika, że 1,3% (11) poświęcało swój czas innym zajęciom kilka razy w tygodniu. 0,6% (5) uczniów wskazało, że dodatkowym aktywnościom oddawało się do dwóch godzin dziennie. Według deklaracji dłuższy wymiar czasowy przeznaczano innym zajęciom: codziennie od dwóch do czterech godzin 0,3% (3),

a powyżej czterech godzin 0,9% (8) badanych. 96,3% (847) nie udzieliło odpowiedzi na pytanie dotyczące czasu poświęcanego na inne zajęcia.

Rozdział III: Postawy i opinie uczniów wobec używania substancji psychoaktywnych

3.1. Szkoły podstawowe, klasy 4-6

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych

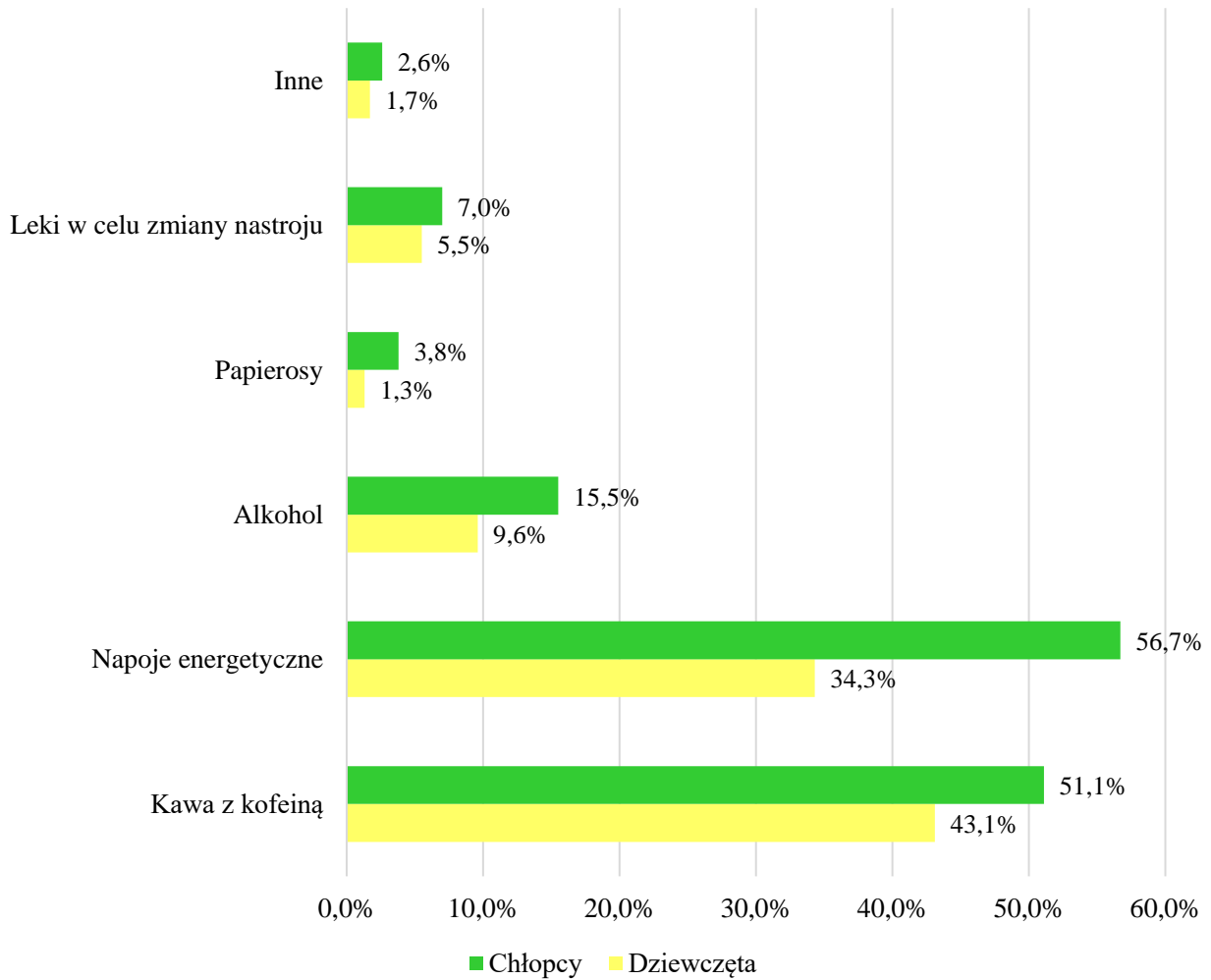
Respondenci, udzielając odpowiedzi na pytanie dotyczące rodzajów używanych przez nich substancji psychoaktywnych, mogli wskazać więcej niż jeden rodzaj substancji.

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Kawa z kofeiną	297	43,1%	352	51,1%
Napoje energetyczne	236	34,3%	391	56,7%
Alkohol	66	9,6%	107	15,5%
Papierosy	9	1,3%	26	3,8%
Leki w celu zmiany nastroju	38	5,5%	48	7,0%
Inne	12	1,7%	18	2,6%

W grupie dziewcząt 43,1% (297 os.) oświadczyło, że przynajmniej raz w życiu piło kawę z kofeiną, a 34,3% (236) zadeklarowało spożycie napojów energetycznych. Z deklaracji wynika, że 9,6% (66) badanych respondentek piło już alkohol, z kolei 1,3% (9) paliło papierosy. Stosowanie leków w celu zmiany nastroju potwierdziło 5,5% (38) uczennic. Odpowiedzi „inne” udzieliło 1,7% (12) badanych dziewcząt uczących się w klasach 4-6.

Wśród chłopców najwięcej, bo 51,1% (352) odpowiedziało, że spożywało już kawę z kofeiną. 56,7% (391) uczniów potwierdziło picie napojów energetycznych. Spożycie alkoholu oświadczyło 15,5% (107) respondentów, a palenie papierosów 3,8% (26). W grupie chłopców 7,0% (48) zadeklarowało stosowanie leków, których celem była zmiana nastroju. Odpowiedzi „inne” udzieliło 2,6% (18) uczniów.

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych Chłopcy i dziewczęta - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Częstotliwość używania substancji psychoaktywnych.

Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 4-6.

Uczennice zostały zapytane o to, jak często sięgają po poszczególne substancje psychoaktywne.

Używanie substancji psychoaktywnych – częstotliwość														
Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 4-6														
	Brak odpowiedzi		Nigdy		Raz lub kilka razy w życiu		Kilka razy w roku		Kilka razy w miesiącu		Kilka razy w tygodniu		Codziennie	
Kawa z kofeiną	20	2,9%	372	54,0%	159	23,1%	55	8,0%	42	6,1%	24	3,5%	17	2,4%
Napoje energetyczne	23	3,3%	430	62,4%	133	19,3%	36	5,2%	34	4,9%	21	3,2%	12	1,7%
Alkohol	25	3,6%	598	86,8%	56	8,1%	3	0,5%	4	0,6%	1	0,1%	2	0,3%
Papierosy	26	3,8%	654	94,9%	6	0,9%	0	0,0%	2	0,3%	0	0,0%	1	0,1%
Leki w celu zmiany nastroju	26	3,8%	625	90,7%	18	2,6%	3	0,5%	7	1,0%	1	0,1%	9	1,3%
Inne	644	93,4%	33	4,8%	2	0,3%	1	0,1%	3	0,5%	2	0,3%	4	0,6%

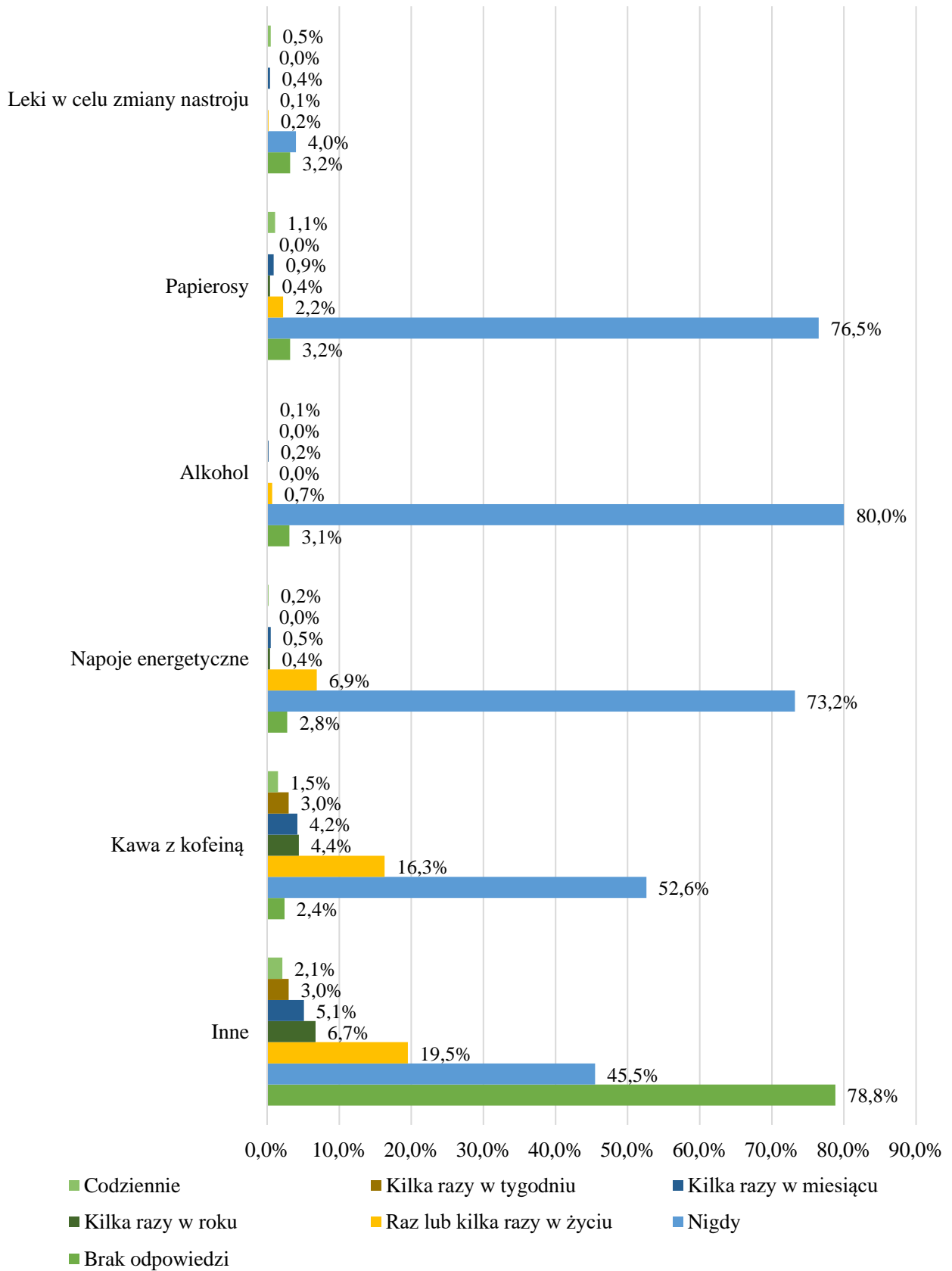
W grupie badanych dziewcząt wyniki prezentują się następująco:

- Według deklaracji kawy nigdy nie piło 54% (372 os.) dziewcząt uczących się w klasach 4-6 szkół podstawowych. Spożywanie kawy raz lub kilka razy w życiu oświadczyło 23,1% (159) respondentek, kilka razy w roku 8% (55), a kilka razy w miesiącu 6,1% (42). Spożywanie kofeiny kilka razy w tygodniu deklarowało 3,5% (24) uczennic, z kolei codziennie 2,4% (17). Żadnej opcji nie wybrało 2,9% (20) ankietowanych z badanej grupy.
- Jak wynika z deklaracji, napojów energetycznych nigdy nie spożywało 62,4% (430) uczennic. 19,3% (133) respondentek odpowiedziało, że napoje energetyczne spożywało raz lub kilka razy w życiu, z kolei 5,2% (36) kilka razy w roku. Picie napojów energetycznych kilka razy w miesiącu zadeklarowało 4,9% (34) dziewcząt, a kilka razy tygodniu 3,2% (21). Według odpowiedzi napoje energetyczne spożywało codziennie nie więcej niż 1,7% (12) ankietowanych z badanej grupy. 3,3% (23) uczennic nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.
- Najwięcej, bo 86,8% (598) dziewcząt deklarowało, że nigdy nie piło alkoholu, a 8,1% (56) odpowiedziało, że piło go raz lub kilka razy w życiu. Według udzielonych

odpowiedzi 0,5% (3) respondentek spożywało alkohol kilka razy w roku, a 0,6% (4) kilka razy w miesiącu. Sięganie po napoje alkoholowe przynajmniej raz w tygodniu oświadczyło 0,1% (1) uczennic, a codzienne 0,3% (2). Odpowiedzi nie udzieliło 3,6% (25) ankietowanych.

- Wśród respondentek aż 94,9% (654) odpowiedziało, że nigdy nie paliło papierosów, z kolei 0,9% (6) oświadczyło, że paliło papierosy raz lub kilka razy w życiu. Według deklaracji palenie tytoniu kilka razy w miesiącu dotyczyło 0,3% (2) dziewcząt. 0,1% (1) uczennic oświadczyła, że po papierosy sięgało codziennie. 3,8% (26) ankietowanych z badanej grupy, nie udzieliło odpowiedzi na zadane pytanie.
- 90,7% (625) uczennic deklarowało, że nigdy nie stosowało leków w celu zmiany nastroju, a 2,6% (18) respondentek wybrało opcję raz lub kilka razy w życiu. Stosowanie leków w wyżej wymienionym celu kilka razy w roku oświadczyło – 0,5% (3), kilka razy w miesiącu – 1% (7), natomiast kilka razy w tygodniu 0,1% (1). Według deklaracji leki w celu zmiany nastroju stosowało codziennie 1,3% (9) respondentek. 3,8% (26) uczennic nie udzieliło żadnej odpowiedzi na pytanie.
- Wśród respondentek 4,8% (33) zadeklarowało, że nigdy nie sięgało po inne substancje psychoaktywne, z kolei 0,3% (2) wybrało opcję raz lub kilka razy w życiu. Spożywanie innych substancji kilka razy w roku deklarowało 0,1% (1), kilka razy w miesiącu 0,5% (3), a kilka razy w tygodniu 0,3% (2). Według oświadczeń inne substancje codziennie stosowało 0,6% (4) uczennic. Na zadane pytanie nie odpowiedziało 93,4% (644) dziewcząt.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość Dziewczęta - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Częstotliwość używania substancji psychoaktywnych.

Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6.

Uczniowie zostali zapytani o to, jak często sięgają po poszczególne substancje psychoaktywne.

Używanie substancji psychoaktywnych – częstotliwość														
Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6														
	Brak odpowiedzi		Nigdy		Raz lub kilka razy w życiu		Kilka razy w roku		Kilka razy w miesiącu		Kilka razy w tygodniu		Codziennie	
Kawa z kofeiną	25	3,1%	440	53,9%	168	20,6%	57	7,0%	63	7,7%	41	5,0%	23	2,8%
Napoje energetyczne	28	3,4%	398	48,7%	170	20,8%	82	10,0%	82	10,0%	39	4,8%	18	2,2%
Alkohol	29	3,5%	681	83,4%	86	10,5%	9	1,1%	4	0,5%	4	0,5%	4	0,5%
Papierosy	27	3,3%	764	93,5%	15	1,8%	3	0,4%	3	0,4%	1	0,1%	4	0,5%
Leki w celu zmiany nastroju	35	4,3%	734	89,8%	25	3,1%	7	0,9%	5	0,6%	7	0,9%	4	0,5%
Inne	768	94,0%	31	3,8%	4	0,5%	3	0,4%	2	0,2%	3	0,4%	6	0,7%

W grupie chłopców z klas 4 – 6 szkół podstawowych wyniki przedstawiają się następująco:

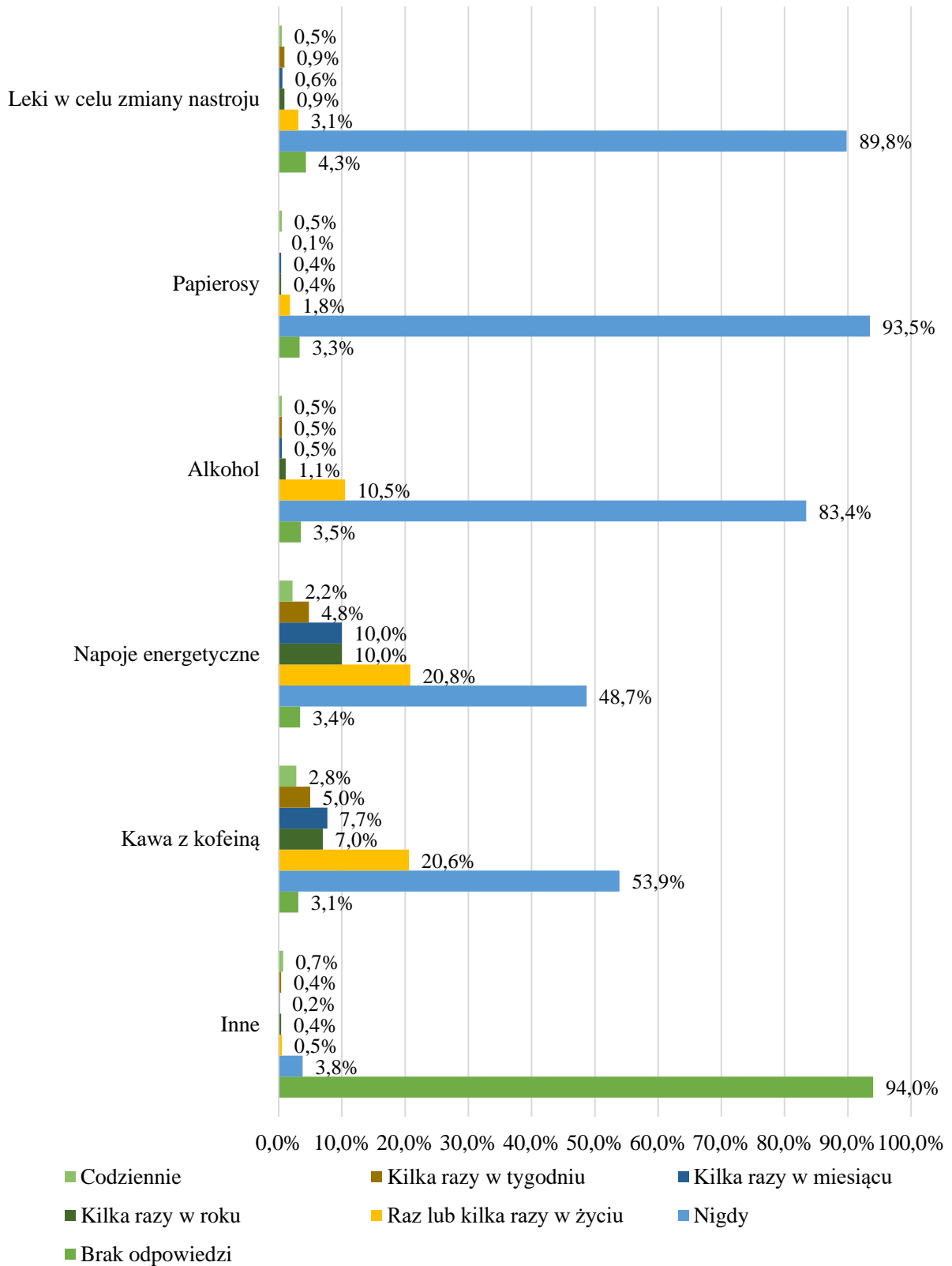
- Według deklaracji kawy nigdy nie piło 53,9% (440 os.). Odpowiedź – raz lub kilka razy w życiu wybrało 20,6% (168). W grupie 7,0% (57) badanych stwierdziło, że piło kawę kilka razy w roku, z kolei 7,7% (63) kilka razy w miesiącu. Według deklaracji kawę kilka razy w tygodniu piło 5,0% (41) chłopców. Do codziennego picia kawy przyznało się 2,8% (23) uczniów. Odpowiedzi na pytanie nie udzieliło 3,1% (25) respondentów.
- Z oświadczeń wynika, że 48,7% (398) uczniów nigdy nie piło napojów energetycznych. 20,8% (170) stwierdziło, że robiło to raz lub kilka razy w życiu. Według odpowiedzi 10,0% (82) piło napoje energetyczne kilka razy w roku, jak również 10,0% (82) kilka razy w miesiącu. 4,8% (39) ankietowanych oświadczyła, iż piła je kilka razy w tygodniu. Odpowiedź – codziennie została wybrana przez 2,2% (18) uczniów. Brak odpowiedzi otrzymano od 3,4% (28) chłopców.
- Alkoholu według oświadczeń nigdy nie piło 83,4% (681) ankietowanych. Odpowiedź – raz lub kilka razy w życiu została wybrana przez 10,5% (86), – kilka razy w roku

przez 1,1% (9) chłopców. 0,5% (4) stwierdziło, że piłko alkohol kilka razy w miesiącu. Takie same wyniki uzyskano odnośnie do stosowania alkoholu kilka razy w tygodniu oraz codziennie. Odpowiedzi nie otrzymano od 3,5% (29) uczniów.

- 93,5% (764) uczniów zadeklarowało, że nigdy nie paliło papierosów. Według otrzymanych danych raz lub kilka razy w życiu paliło 1,8% (15) respondentów. Następujące odpowiedzi zostały wybrane: kilka razy w roku – przez 0,4% (3), kilka razy w miesiącu – przez 0,4% (3), kilka razy w tygodniu – przez 0,1% (1) badanych. Według deklaracji codziennie robiło to 0,5% (4). Na pytanie nie odpowiedziało 3,3% (27) chłopców.
- W badanej grupie 89,8% (734) ankietowanych stwierdziło, że nigdy nie brało leków w celu zmiany nastroju. 3,1% (25) chłopców zadeklarowało zażywanie ich raz lub kilka razy w życiu. Kilka razy w roku było odpowiedzią wybraną przez 0,9% (7), a kilka razy w miesiącu przez 0,6% (5) chłopców. 0,9% (7) uczniów oświadczyło, że przyjmowało leki zmieniające nastrój kilka razy w tygodniu. Odpowiedź codziennie uzyskała 0,5% (4) wszystkich odpowiedzi. Brak odpowiedzi stanowiły ankiety 4,3% (35) uczniów.
- Wśród respondentów 3,8% (31) zadeklarowało, że nigdy nie przyjmowało innych substancji psychoaktywnych. 0,5% (4) udzieliło odpowiedzi – raz lub kilka razy w życiu, 0,4% (3) – kilka razy w roku, a 0,2% (2) – kilka razy w miesiącu. 0,4% (3) stwierdziło, że używało innych substancji kilka razy w tygodniu. Odpowiedź – codziennie została wybrana przez 0,7% (6) badanych. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie otrzymano od 94,0% (768) chłopców.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość Chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Deklaracje dotyczące wieku pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi.

Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 4-6.

Pytanie: Ile miałaś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej?

Możliwe odpowiedzi: poniżej 7. roku życia, między 7. a 11. rokiem życia, powyżej 12. roku życia, brak odpowiedzi.

Ile miałaś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej?								
Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 4-6								
	Poniżej 7 r.ż.		Między 7 a 11 r.ż.		Powyżej 12 r.ż.		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	8	1,2%	157	22,8%	22	3,2%	502	72,9%
Napoje energetyczne	9	1,3%	121	17,6%	21	3,0%	538	78,1%
Alkohol	8	1,2%	26	3,8%	4	0,6%	651	94,5%
Papierosy	0	0,0%	3	0,4%	2	0,3%	684	99,3%
Leki w celu zmiany nastroju	1	0,1%	11	1,6%	3	0,4%	674	97,8%
Inne	2	0,3%	4	0,6%	0	0,0%	683	99,1%

Pierwsze spożycie kawy poniżej 7. roku życia zadeklarowało 1,2% (8 os.) dziewcząt, między 7. a 11. rokiem życia 22,8% (157), a powyżej 12. lat 3,2% (22). Na pytanie nie udzieliło odpowiedzi 72,9% (502) respondentek.

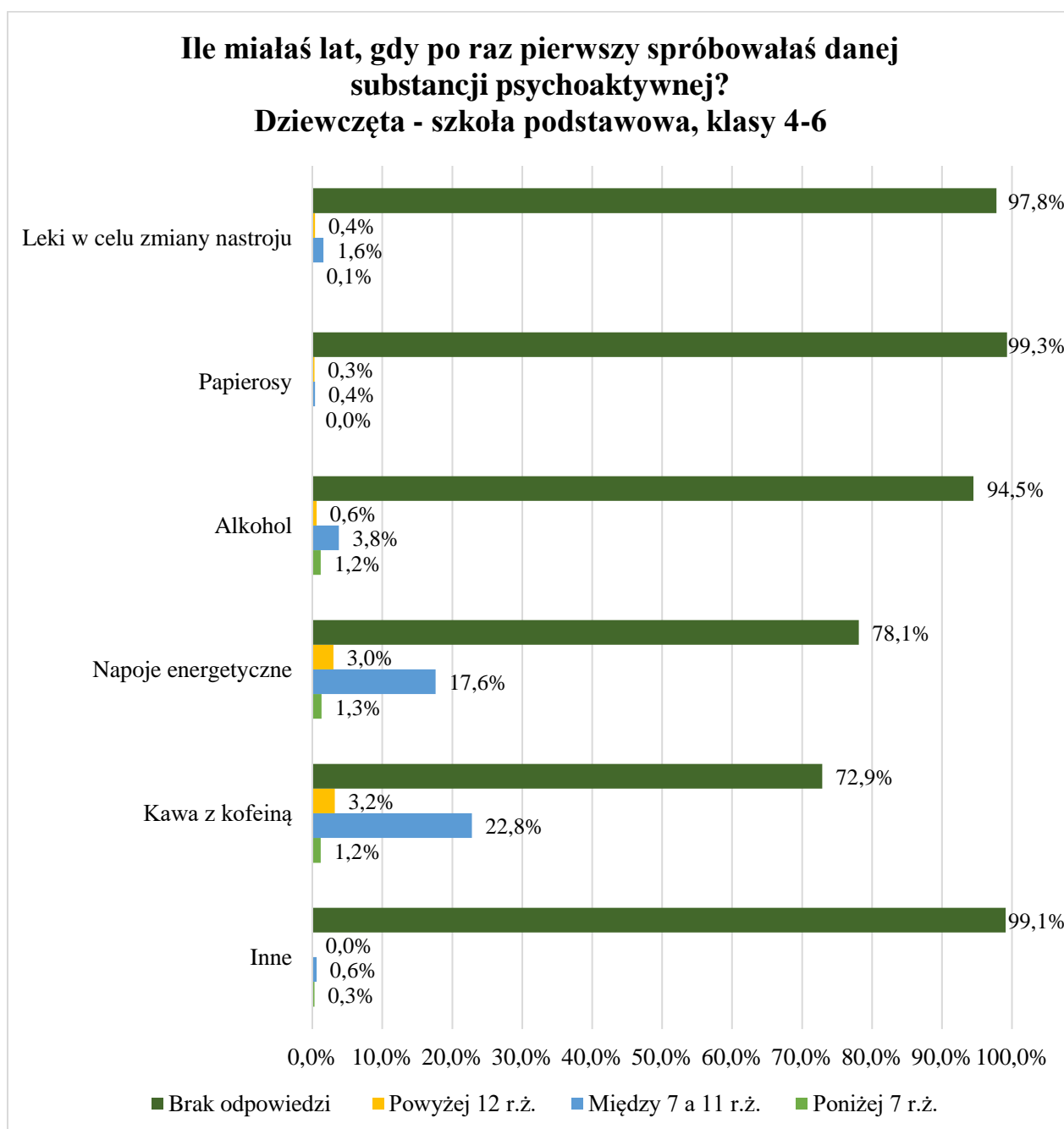
1,3% (9) uczennic oświadczyło, że sięgnęło po napoje energetyczne poniżej 7. roku życia. Według oświadczeń 17,6% (121) respondentek spożywało napoje energetyczne między 7. a 11. rokiem życia, a 3% (21) powyżej 12. roku życia. 78,1% (538) dziewcząt wstrzymało się od udzielenia odpowiedzi.

Picie alkoholu poniżej 7. roku życia deklarowało 1,2% (8) respondentek, a między 7. a 11. rokiem życia 3,8% (26). Jak wynika z udzielonych odpowiedzi 0,6% (4) dziewcząt spożyło pierwszy raz alkohol, powyżej 12. roku życia. Na pytanie nie odpowiedziało 94,5% (651) uczennic.

Żadna z badanych uczennic nie zadeklarowała zapalenia papierosa przed 7. rokiem życia, 0,4% (3) dziewcząt oświadczyło, że pierwszy raz zapaliło papierosa między 7. a 11. rokiem życia, z kolei 0,3% (2) powyżej 12. roku życia. Odpowiedzi nie udzieliło 99,3% (684) respondentek.

Wśród dziewcząt jedna osoba – 0,1% zadeklarowała, że stosowała leki w celu zmiany nastroju przed 7. rokiem życia, 1,6% (11) między 7. a 11. rokiem życia, 0,4% (3) powyżej 12. roku życia. Na pytanie nie odpowiedziało 97,8% (674) dziewcząt.

Pierwsze spożycie innej substancji psychoaktywnej poniżej 7 roku życia oświadczyło 0,3% (2) uczennic, a między 7. a 11. rokiem życia 0,6% (4). Żadna z badanych uczennic nie deklaruje spożycia innej substancji po 12. roku życia. 99,1% respondentek nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Deklaracje dotyczące wieku pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi.

Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6.

Pytanie: Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?

Możliwe odpowiedzi: poniżej 7. roku życia, między 7. a 11. rokiem życia, powyżej 12. roku życia, brak odpowiedzi.

Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?								
Chłopcy– szkoła podstawowa, klasy 4-6								
	Poniżej 7 r.ż.		Między 7 a 11 r.ż.		Powyżej 12 r.ż.		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	16	2,0%	147	18,0%	16	2,0%	638	78,1%
Napoje energetyczne	9	1,1%	169	20,7%	18	2,2%	621	76,0%
Alkohol	16	2,0%	36	4,4%	4	0,5%	761	93,1%
Papierosy	4	0,5%	4	0,5%	1	0,1%	808	98,9%
Leki w celu zmiany nastroju	5	0,6%	10	1,2%	2	0,2%	800	97,9%
Inne	5	0,6%	4	0,5%	1	0,1%	807	98,8%

W grupie chłopców spożycie kawy z kofeiną poniżej 7. roku życia oświadczyło 2% (16 os.) uczniów, między 7. a 11. rokiem życia 18% (147), a powyżej 12. roku życia 2% (16). Odpowiedzi na pytanie nie udzieliło 78,1% (638) ankietowanych.

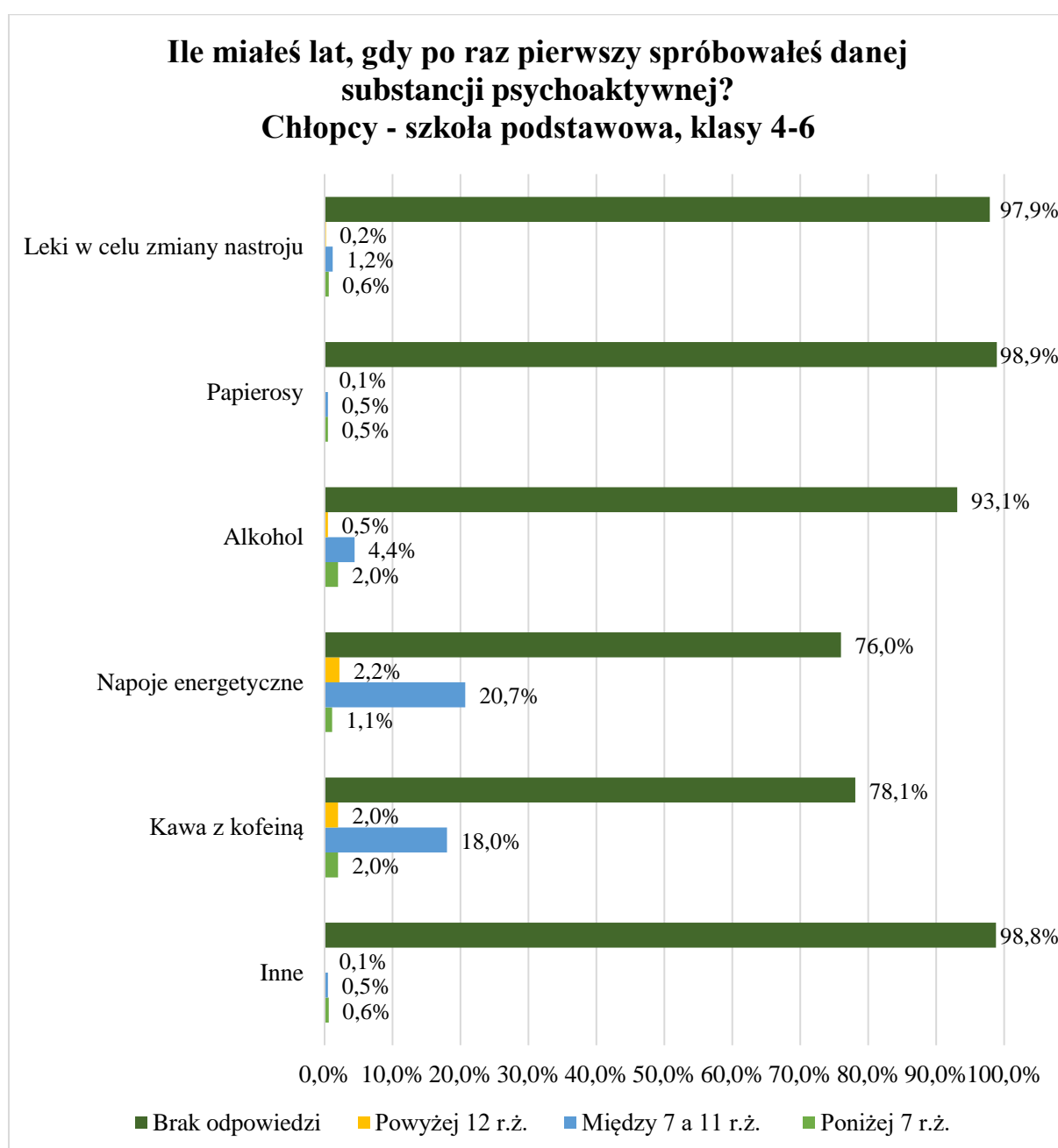
Pierwsze spożycie napojów energetycznych poniżej 7. roku życia oświadczyło 1,1% (9) chłopców, natomiast między 7. a 11. rokiem życia 20,7% (169). Z udzielonych deklaracji wynika, że po ukończeniu 12. roku życia, po napoje energetyczne sięgnęło 2,2 % (18) respondentów. Od udzielenia odpowiedzi wstrzymało się 76% (621) uczniów.

2,0% (16) chłopców oświadczyło, że pierwszy raz napiło się alkoholu przed ukończeniem 7. roku życia, zaś 4,4% (36) między 7. a 11. rokiem życia. Z deklaracji wynika, że 0,5% (4) uczniów spożyła alkohol po ukończeniu 12 lat. Na pytanie nie udzieliło odpowiedzi 93,1% respondentów.

Zapalenie papierosa poniżej 7. lat deklarowało 0,5% (4) uczniów biorących udział w badaniu. 0,5% (4) respondentów oświadczyło zapalenie papierosa po raz pierwszy między 7. a 11. rokiem życia, z kolei 0,1 % (1) odpowiedziało, że zrobiło to po ukończeniu 12 roku życia. Żadnej deklaracji nie udzieliło 98,9% chłopców.

Stosowanie leków w celu zmiany nastroju przed 7. rokiem życia przyznało 0,6% (5) respondentów, między 7. a 11. rokiem życia 1,2% (10), z kolei powyżej 12 lat 0,2% (2) chłopców. Na pytanie nie odpowiedziało 97,9 (800) badanych.

Pierwsze sięgnięcie po inną substancję psychoaktywną poniżej 7. roku życia zadeklarowało 0,6% (5) chłopców, między 7. a 11. rokiem życia 0,5% (4), z kolei powyżej 12. roku życia jedna osoba – 0,1%. Odpowiedź na pytanie, nie została udzielona przez 98,8% (807) ankietowanych z badanej grupy.

Deklaracje dotyczące możliwych następstw spożywania alkoholu.

Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 4-6.

Pytanie: Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

- *Mogę mieć kłopoty w domu/ w szkole/ z policją. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac). Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę się uzależnić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę zrobić coś, czego będę żałować. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?										
Dziewczęta– szkoła podstawowa, klasy 4-6										
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie	
Mogę mieć kłopoty w domu/w szkole/ z policją	54	7,8%	347	50,4%	201	29,2%	55	8,0%	32	4,6%
Może poprawić się mój nastrój; mogę świetnie się bawić	73	10,6%	65	9,4%	113	16,4%	179	26,0%	259	37,6%
Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac)	65	9,4%	438	63,6%	128	18,6%	27	3,9%	31	4,5%
Mogę się uzależnić	63	9,1%	307	44,6%	150	21,8%	108	15,7%	61	8,9%
Mogę zrobić coś, czego będę żałował	63	9,1%	362	52,5%	180	26,1%	58	8,4%	26	3,8%

Wśród dziewcząt uczących się w klasach 4 – 6 na pytanie dotyczące kłopotów w domu, szkole, bądź z policją 50,4% (347 os.) deklarowała, że zdecydowanie miałyby takie kłopoty. Zdaniem 29,2% (201) respondentek raczej mogłyby mieć kłopoty, a 8,0% (55) oświadczyła, że raczej nie. Według deklaracji zdecydowanie nie obawiało się kłopotów 4,6% (32) uczennic. Odpowiedź nie została udzielona przez 7,8% (54) dziewcząt.

Na pytanie dotyczące picia alkoholu w celu poprawy nastroju 9,4% (65) respondentek oświadczyło, że zdecydowanie poprawia on nastroju, z kolei 16,4% (113) uważała, że raczej poprawia. Zdaniem 26,0% (179) dziewcząt, picie alkoholu raczej nie poprawia nastroju, natomiast 37,6% (259) wybrało opcję – zdecydowanie nie. Od odpowiedzi uchyliło się 10,6% (73) uczennic.

Związek pomiędzy piciem alkoholu, a możliwymi szkodami zdrowotnymi takimi jak: nudności, wymioty, ból głowy, kac, zdecydowanie dostrzega aż 63,6% (438) uczennic, a raczej dostrzega 18,6% (128). Zdaniem 3,9% (27) dziewcząt raczej picie alkoholu nie szkodzi zdrowiu, a 4,5% (31) uważało, że zdecydowanie nie zaszkodzi. Odpowiedzi nie udzieliło 9,4% (65) respondentek.

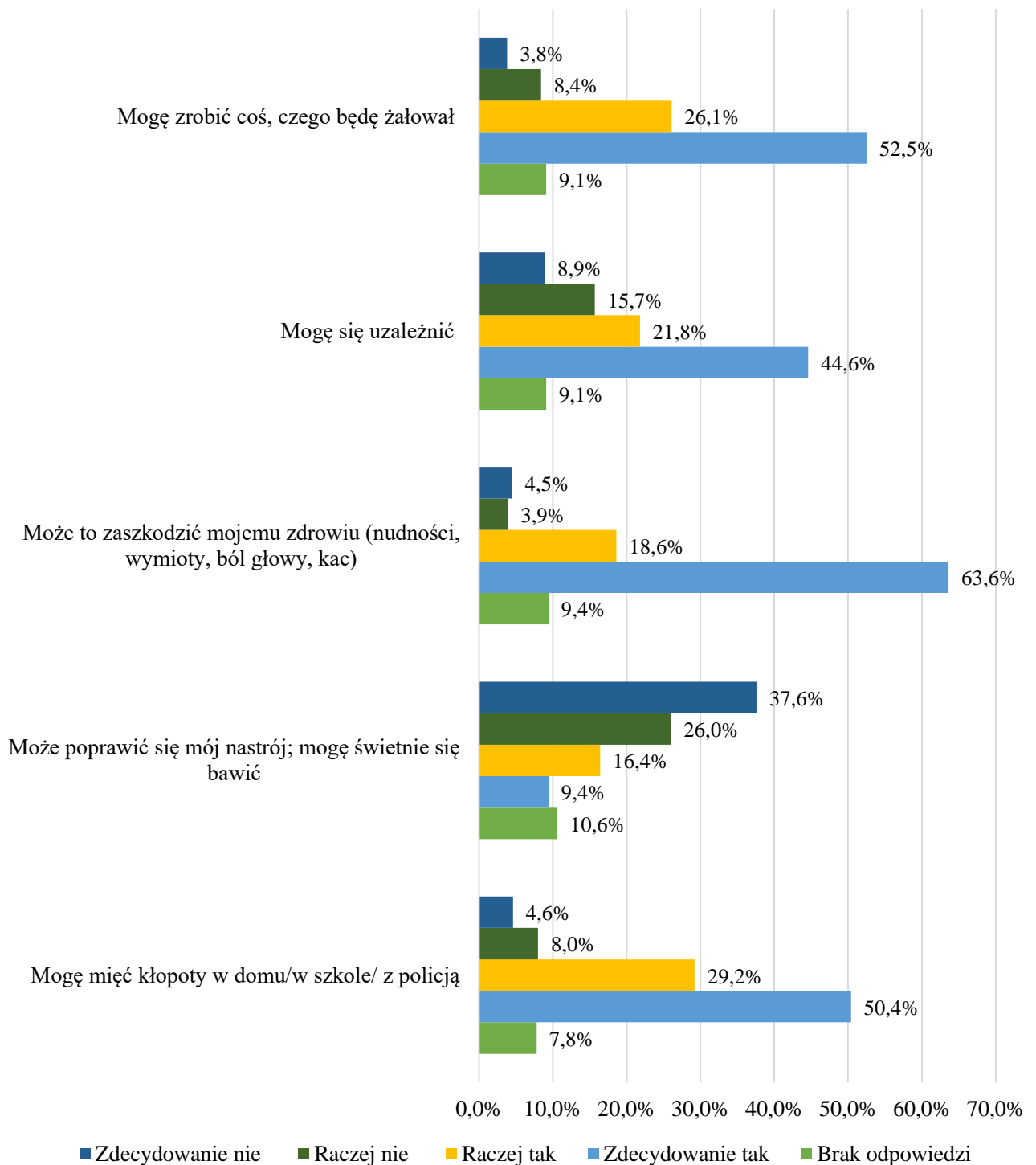
44,6% (307) dziewcząt deklarowało, że zdecydowanie ma świadomość możliwości uzależnienia się od alkoholu, a 21,8% (150) raczej ma tę świadomość. Zdaniem 15,7% (108) respondentek od alkoholu raczej nie można się uzależnić, natomiast 8,9% (61) uczennic uważała, że zdecydowanie nie zauważa możliwości uzależnienia. Odpowiedź nie została udzielona przez 9,1% (63) ankietowanych.

Na pytanie, czy pod wpływem alkoholu można zrobić coś czego będzie się żałować, najczęściej, czyli 52,5% (362) respondentek deklarowała, że zdecydowanie jest to możliwe. Mniej, bo 26,1% (180) twierdziła, że raczej jest to prawdopodobne, 8,4% (58) była zdania, że raczej jest to niemożliwe. Odpowiedź – zdecydowanie nie wybrało 3,8% (26) ankietowanych. Swojego zdania na ten temat nie przedstawiło 9,1% (63) uczennic.

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

Dziewczęta - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Deklaracje dotyczące możliwych następstw spożywania alkoholu.

Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6.

Pytanie: Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

- *Mogę mieć kłopoty w domu/ w szkole/ z policją. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac). Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę się uzależnić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę zrobić coś, czego będę żałować. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?										
Chłopcy– szkoła podstawowa, klasy 4-6										
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie	
Mogę mieć kłopoty w domu/w szkole/ z policją	63	7,7%	445	54,5%	173	21,2%	60	7,3%	76	9,3%
Może poprawić się mój nastrój; mogę świetnie się bawić	80	9,8%	86	10,5%	131	16,0%	207	25,3%	313	38,3%
Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac)	78	9,5%	486	59,5%	140	17,1%	40	4,9%	73	8,9%
Mogę się uzależnić	73	8,9%	411	50,3%	160	19,6%	92	11,3%	81	9,9%
Mogę zrobić coś, czego będę żałował	79	9,7%	425	52,0%	179	21,9%	51	6,2%	83	10,2%

Zdecydowana większość chłopców 54,5% (445 os.) deklarowało, że może mieć kłopoty w domu, w szkole, z policją, spowodowane spożywaniem alkoholu. Mniej, gdyż 21,2% (173) twierdziło, że pijąc alkohol raczej można mieć kłopoty w tych obszarach. 7,3% (60) uczniów oświadczyło, że raczej nie, a 9,3% wybrało opcję – zdecydowanie nie. Od odpowiedzi uchyliło się 7,7% (63) badanych.

W kwestii poprawy nastroju, jaką wywołać może spożywanie alkoholu, opinia chłopców przedstawia się następująco: zdecydowanie poprawia nastrój – 10,5% (86), raczej tak – 16,0% (131), raczej nie – 25,3% (207), zdecydowanie nie poprawia nastroju – 38,3% (313). Odpowiedzi nie udzieliło 9,8% (80) uczniów.

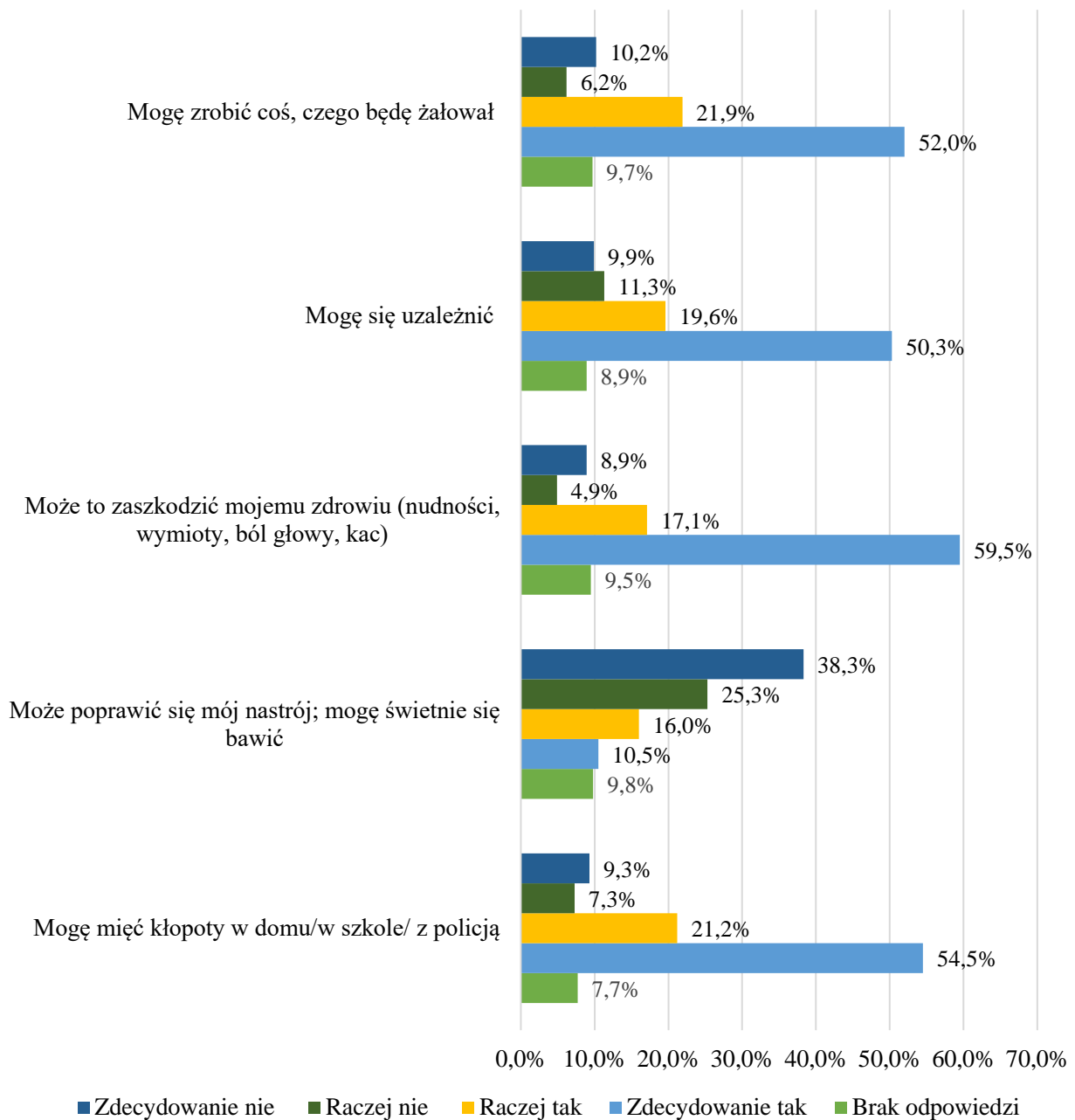
Wyrażając swoje zdanie na temat szkodliwego wpływu alkoholu na zdrowie respondenci odpowiadali: zdecydowanie tak – 59,5% (486), raczej tak – 17,1% (140), raczej nie – 4,9% (40), zdecydowanie nie – 8,9% (73). Odpowiedzi nie uzyskano od 9,5% (78) chłopców.

50,3% (411) uczniów twierdziło, że od alkoholu zdecydowanie można się uzależnić, a 19,6% (160) wybrało opcję – raczej tak. Według deklaracji 11,3% (92) chłopców raczej nie obawiało się tego, a 9,9% (81) zdecydowanie się nie. Odpowiedzi nie udzieliło 8,9% (73) respondentów.

Aż 52,0% (425) chłopców uważa, że zdecydowanie pod wpływem alkoholu można zrobić coś czego będzie się potem żałować, a zdaniem 21,9% (179) raczej jest taka możliwość. Według 6,2% (51) ankietowanych raczej nie można zrobić czegoś takiego, a 10,2% (83) uważało, że zdecydowanie nie jest to możliwe. Na pytanie nie odpowiedziała grupa 9,7% (79) chłopców.

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

Chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 4-6

Opinie, jakie mają bliskie osoby na temat spożywania alkoholu.

Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 4-6.

Ankiety skierowane do uczennic szkół podstawowych zawierały pytanie dotyczące opinii bliskich osób na temat picia przez osobę badaną alkoholu. Osoby bliskie uwzględnione w pytaniu to mama, tata, inny dorosły, opiekun, najlepszy przyjaciel oraz znajomi.

Pytanie: Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu, raczej nie wolno mi pić alkoholu, to jest moja sprawa, od czasu do czasu mogę napić się alkoholu, zdecydowanie mogę pić alkohol.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Dziewczęta– szkoła podstawowa, klasy 4-6												
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu		Raczej nie powinienem pić alkoholu		To jest moja sprawa		Od czasu do czasu mogę napić się alkoholu		Zdecydowanie mogę pić alkohol	
Mama uważa, że	62	9,0%	523	75,9%	77	11,2%	15	2,2%	9	1,3%	3	0,4%
Tata uważa, że	81	11,8%	478	69,4%	94	13,6%	17	2,5%	14	2,0%	5	0,7%
Inny dorosły opiekun uważa, że	70	10,2%	499	72,4%	76	11,0%	35	5,1%	6	0,9%	3	0,4%
Najlepszy przyjaciel uważa, że	72	10,4%	397	57,6%	106	15,4%	82	11,9%	19	2,8%	13	1,9%
Znajomi uważają, że	72	10,4%	380	55,2%	106	15,4%	104	15,1%	12	1,7%	15	2,2%

Deklaracje dziewcząt na temat opinii ich matek dotyczące picia przez nich alkoholu były następujące: 75,9% (523 os.) ankietowanych oświadczyło, że ich matki uważają, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu, a 11,2% (77) oświadczyło, że według matek raczej nie powinny spożywać alkoholu. 2,2% (15) uczennic twierdziło, iż w opinii matek jest to ich sprawa, z kolei 1,3% (9) respondentek uważała, że matka pozwoliłaby im od czasu do czasu napić się alkoholu. Według deklaracji 0,4% (3) dziewcząt matka przyzwoliłaby

im zdecydowane na napicie się alkoholu. 9,0% (62) respondentek nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

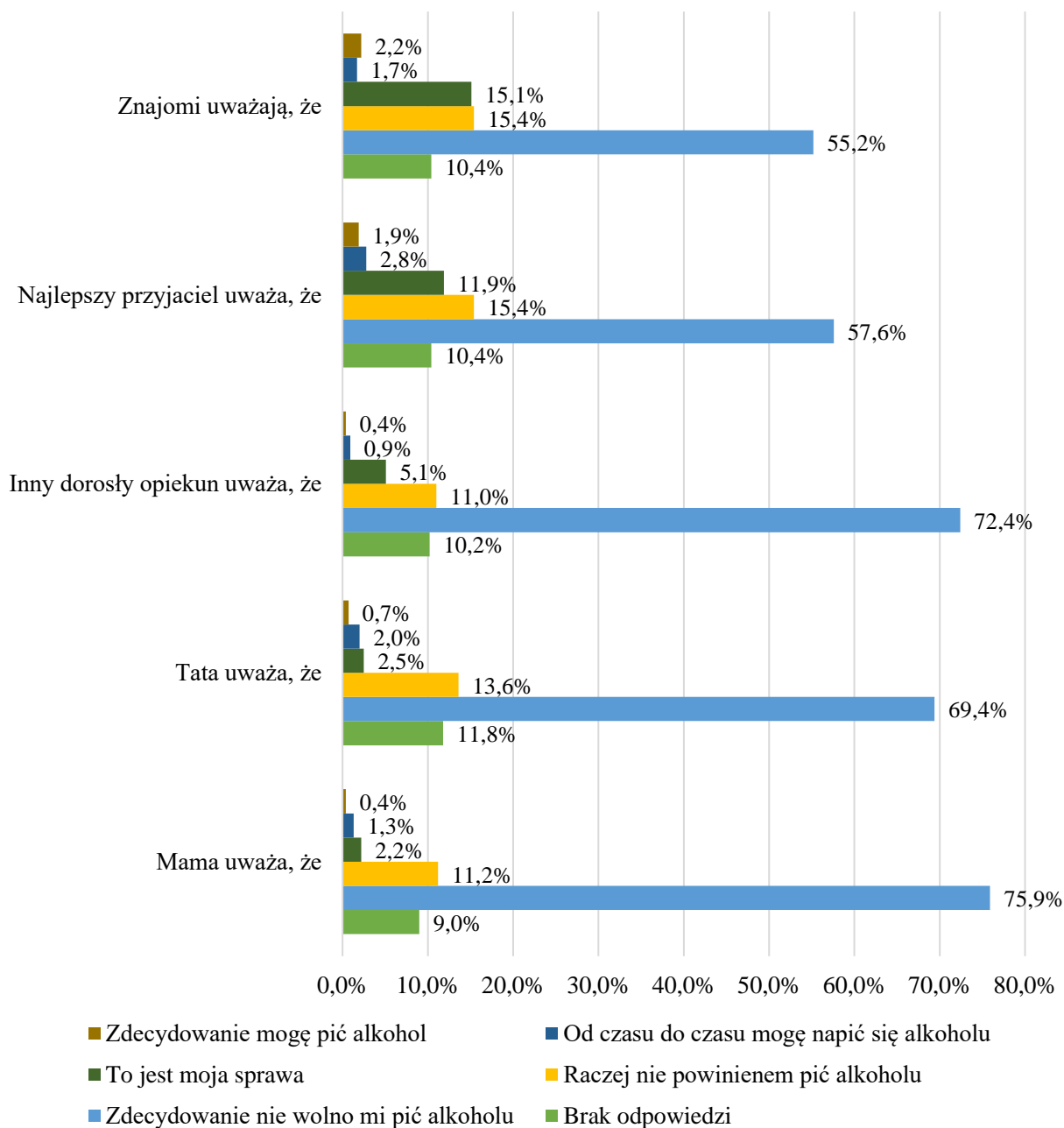
Przekonania badanych uczennic dotyczące opinii ich ojców na temat picia alkoholu, kształtują się następująco: 69,4% (478) uważało, że ich ojcowie zdecydowanie zabroniliby im pić alkohol, a 13,6% (94) twierdziło, że zdaniem ojców raczej nie powinny spożywać alkoholu. W opinii 2,0% (14) respondentek, ich ojcowie mogliby pozwolić, aby od czasu do czasu napiły się alkoholu, z kolei 0,7% (5) uważało, że mają od ojców zdecydowane pozwolenie na picie alkoholu. Na to pytanie nie odpowiedziało 11,8% (81) dziewcząt.

Odpowiedzi uczennic odnośnie opinii innych opiekunów lub dorosłych na temat picia alkoholu przedstawiają się następująco: 72,4% (499) dziewcząt miało przekonanie, że zdaniem ich opiekunów albo innych dorosłych zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu, a 11,0% (76) twierdziło, że raczej nie powinny go pić. 5,1% (35) uważało, że według ich opiekunów lub innych dorosłych jest to ich sprawa, z kolei 0,9% (6) zaznaczyła odpowiedź, świadcząca o przyzwoleniu opiekunów i innych dorosłych na picie alkoholu od czasu do czasu. Według oświadczeń 0,4% (3) respondentek otrzymałoby na to zdecydowane przyzwolenie. Odpowiedzi nie udzieliło 10,2% (70) uczennic.

Oдноśnie deklaracji dziewcząt dotyczących kwestii opinii najlepszego przyjaciela, co do picia przez nich alkoholu: zdaniem 57,6% (397) respondentek najlepszy przyjaciel uważa, że zdecydowanie nie wolno im spożywać alkoholu, a 15,4% (106) twierdziło, że raczej nie powinny tego robić. Według 11,9% (82) uczennic ich najlepszy przyjaciel uważało, że picie alkoholu jest ich sprawą, z kolei 2,8% (19) twierdziło, że mają przyzwolenie na spożywanie alkoholu od czasu do czasu. Zdaniem 1,9% (13) miałyby one zdecydowane pozwolenie na picie alkoholu. 10,4% (72) uczennic nie odpowiedziało na pytanie.

Opinie badanych dziewcząt, dotyczących zdania ich znajomych na temat picia przez nich alkoholu: 55,2% (380) badanych oświadczyło, że ich znajomi zdecydowanie sprzeciwiają się picciu przez nich alkoholu, a 15,4% (106) deklaroowało, że w opinii znajomych raczej nie powinni pić alkoholu. 15,1% (104) dziewcząt uważało, że znajomi pozostawiliby to ich decyzji. 1,7% (12) uczennic twierdziło, że ich znajomi mogliby pozwolić im na picie od czasu do czasu, a zdecydowaną zgodę według respondentek wyraża 2,2% (15) ich znajomych, Na pytanie nie udzieliło odpowiedzi 10,4% (72) uczennic.

**Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?
Dziewczęta - szkoła podstawowa, klasy 4-6**

Opinie, jakie mają bliskie osoby na temat spożywania alkoholu.

Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6.

Ankiety skierowane do uczennic szkół podstawowych zawierały pytanie dotyczące opinii bliskich osób na temat picia przez osobę badaną alkoholu. Osoby bliskie uwzględnione w pytaniu to mama, tata, inny dorosły, opiekun, najlepszy przyjaciel oraz znajomi.

Pytanie: Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu, raczej nie wolno mi pić alkoholu, to jest moja sprawa, od czasu do czasu mogę napić się alkoholu, zdecydowanie mogę pić alkohol.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?												
Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 4-6												
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu		Raczej nie powinienem pić alkoholu		To jest moja sprawa		Od czasu do czasu mogę napić się alkoholu		Zdecydowanie mogę pić alkohol	
Mama uważa, że	75	9,2%	606	74,2%	79	9,7%	27	3,3%	24	2,9%	6	0,7%
Tata uważa, że	84	10,3%	560	68,5%	102	12,5%	34	4,2%	28	3,4%	9	1,1%
Inny dorosły opiekun uważa, że	86	10,5%	561	68,7%	99	12,1%	44	5,4%	20	2,4%	7	0,9%
Najlepszy przyjaciel uważa, że	85	10,4%	420	51,4%	117	14,3%	133	16,3%	31	3,8%	31	3,8%
Znajomi uważają, że	82	10,0%	400	49,0%	131	16,0%	147	18,0%	31	3,8%	26	3,2%

Wśród chłopców ze szkół podstawowych z klas 4 – 6, najczęściej badanych, tj. 74,2% (606 os.) zadeklarowało, że ich mamy zdecydowanie nie popierają picia przez nich alkoholu. Przekonanie, że jej zdaniem raczej nie powinni tego robić miało 9,7% (79). 3,3% (27) badanych stwierdziło, że mamy uważają to za ich decyzję. Według 2,9% (24) uczniów matki zezwalają im na picie alkoholu od czasu do czasu, a 0,7% (6) stwierdziło, że ma pozwolenie na picie alkoholu z ich strony. 9,2% (75) badanych nie udzieliło odpowiedzi.

Wśród badanej grupy 68,5% (560) stwierdziło, że ich ojcowie zdecydowanie sprzeciwiają się picciu przez nich alkoholu. 12,5% (102) respondentów udzieliło odpowiedzi, że według ich ojców raczej nie powinni pić alkoholu. 4,2% (34) uczniów zadeklarowało, że ojcowie uważają to za ich decyzję. Według 3,4% (28) badanych stwierdziło, iż ojcowie pozwalają na napicie się alkoholu od czasu do czasu. 1,1% (9) biorących udział w badaniu udzieliło odpowiedzi, że mają pozwolenie na używanie przez nich alkoholu. 10,3% (84) badanych nie odpowiedziało na pytanie.

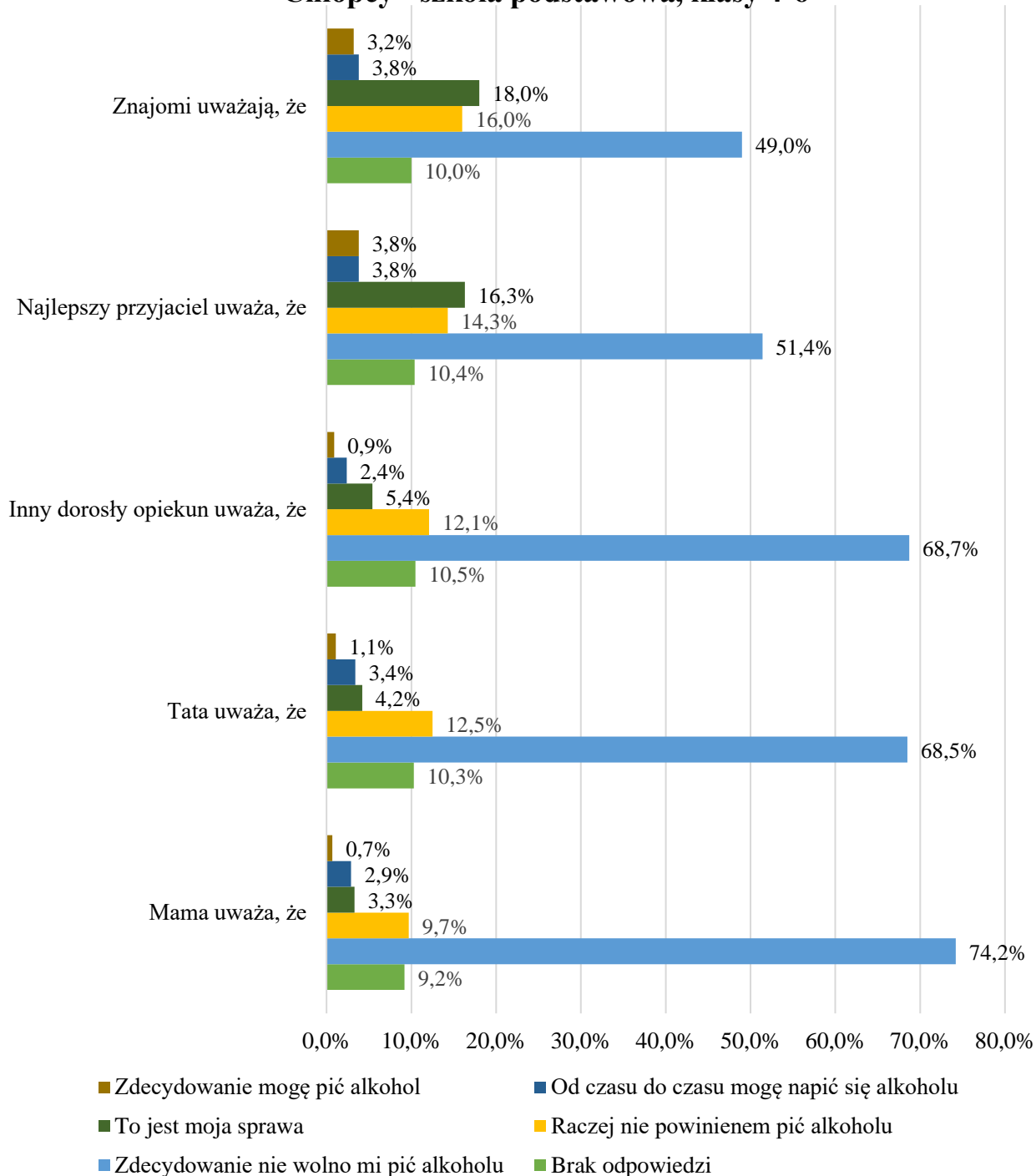
Pośród badanych chłopców 68,7% (561) stwierdziło, że inny dorosły opiekun zdecydowanie sprzeciwia się picciu przez nich alkoholu. 12,1% (99) badanych udzieliło odpowiedzi, że w opinii innego opiekuna raczej nie powinien tego robić. 5,4% (44) respondentów zadeklarowało, że według innego opiekuna, to czy piją alkohol to ich sprawa. Przekonanie, że w jego opinii od czasu do czasu mogą się napić alkoholu, wyraziło 2,4% (20) badanych uczniów. 0,9% (7) biorących udział w badaniu, udzieliło odpowiedzi, że według innego opiekuna mają zezwolenie na picie alkoholu. 10,5% (86) chłopców nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Najwięcej spośród badanych, bo 51,4% (420) udzieliło odpowiedzi, że według opinii ich najlepszego przyjaciela zdecydowanie nie powinni pić alkoholu. 14,3% (117) badanych stwierdziło, że ich najlepszy przyjaciel uważa, że raczej nie powinni pić alkoholu. 16,3% (133) badanych udzieliło odpowiedzi, iż przyjaciel sądzi, że to ich sprawa. 3,8% (31) zadeklarowało, że jego w opinii zdecydowanie mogą pić alkohol. Odpowiedzi nie uzyskano od 10,4% (85) respondentów.

W grupie chłopców największy odsetek, bo 49,0% (400) stwierdziło, że według ich znajomych zdecydowanie nie powinni pić alkoholu. Przekonanie, że w ich opinii raczej nie powinni tego robić miało 16,0% (131). Według 18,0% (147) uczniów zadeklarowało, że ich znajomi uważają to za ich decyzję. Wśród badanych 3,8% (31) uczniów udzieliło odpowiedzi, że ich znajomi zezwalają na picie alkoholu od czasu do czasu. Bardzo niewielki odsetek badanych, czyli 3,2% (26) respondentów stwierdził, że w opinii ich znajomych mają całkowite zezwolenie na picie alkoholu. 10,0% (82) badanych nie odpowiedziało na zadane pytanie.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 4-6

3.2. Szkoły podstawowe, klasy 7-8

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych.

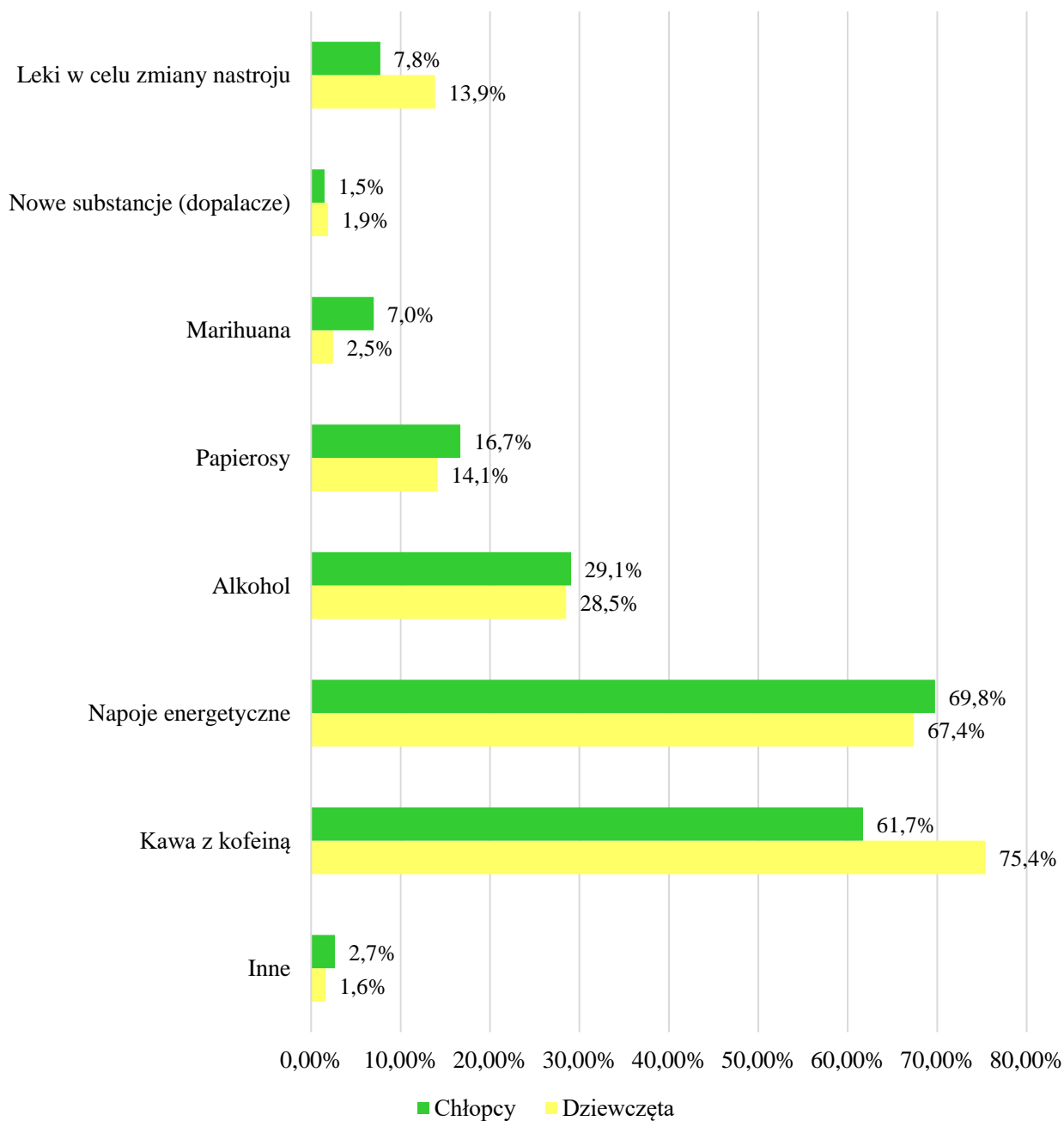
Respondenci, udzielając odpowiedzi na pytanie dotyczące rodzajów używanych przez nich substancji psychoaktywnych, mogli wskazać więcej niż jeden rodzaj substancji.

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Kawa z kofeiną	555	75,4%	414	61,7%
Napoje energetyczne	496	67,4%	468	69,8%
Alkohol	210	28,5%	195	29,1%
Papierosy	104	14,1%	112	16,7%
Marihuana	18	2,5%	47	7,0%
Nowe substancje (dopalacze)	14	1,9%	10	1,5%
Leki w celu zmiany nastroju	102	13,9%	52	7,8%
Inne	12	1,6%	18	2,7%

Wśród dziewcząt z klas 7 – 8, uczących się w szkołach podstawowych 75,4% (555 os.) zadeklarowało, że przynajmniej raz w życiu piło kawę. 67,4% (496) respondentek stwierdziło, że spożywało napoje energetyczne. 28,5% (210) badanych zadeklarowało picie alkoholu, a 14,1% (104) paliło już papierosy. 2,5% (18) wskazało na stosowanie marihuany. 1,9% (14) odpowiedziało, że używało nowych substancji (dopalaczy), z kolei 13,9% (102) stosowało leki w celu zmiany nastroju. Według deklaracji 1,6% (12) używało innych substancji psychoaktywnych.

Spośród uczniów klas 7-8 szkół podstawowych 61,7% (414) stwierdziło, że piło już kawę. Najwięcej, bo aż 69,8% (468) ankietowanych spożywało napoje energetyczne. Picie alkoholu potwierdziło 29,1% (195) badanych chłopców, a palenie papierosów 16,7% (112). 7,0% (47) respondentów stwierdziło, że miało w użyciu marihuanę. 1,5% (10) zapytanych uczniów przyznało się do stosowania nowych substancji (dopalaczy), a 7,8% (52) zadeklarowało korzystanie z leków w celu zmiany nastroju. 2,7% (18) oświadczyło, że stosowało też inne substancje psychoaktywne.

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych Chłopcy i dziewczęta - szkoła podstawowa, klasy 7-8

Częstotliwość używania substancji psychoaktywnych.

Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 7-8.

Uczennice zostały zapytane o to, jak często sięgają po poszczególne substancje psychoaktywne.

Używanie substancji psychoaktywnych – częstotliwość														
Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 7-8														
	Brak odpowiedzi		Nigdy		Raz lub kilka razy w życiu		Kilka razy w roku		Kilka razy w miesiącu		Kilka razy w tygodniu		Codziennie	
Kawa z kofeiną	13	1,8%	168	22,8%	167	22,7%	83	11,3%	118	16,0%	128	17,4%	59	8,0%
Napoje energetyczne	13	1,8%	227	30,8%	178	24,2%	88	12,0%	129	17,5%	78	10,6%	23	3,1%
Alkohol	18	2,4%	508	69,0%	155	21,1%	23	3,1%	24	3,3%	7	1,0%	1	0,1%
Papierosy	16	2,2%	616	83,7%	62	8,4%	12	1,6%	9	1,2%	12	1,6%	9	1,2%
Marihuana	19	2,6%	699	95,0%	8	1,1%	5	0,7%	3	0,4%	0	0,0%	2	0,3%
Nowe substancje (dopalacze)	17	2,3%	705	95,8%	7	1,0%	1	0,1%	3	0,4%	1	0,1%	2	0,3%
Leki w celu zmiany nastroju	20	2,7%	614	83,4%	54	7,3%	11	1,5%	16	2,2%	10	1,4%	11	1,5%
Inne	718	97,6%	6	0,8%	5	0,7%	0	0,0%	2	0,3%	3	0,4%	2	0,3%

22,8% (168 os.) badanych uczennic klas 7-8 szkół podstawowych deklaroowało, że nigdy nie piło kawy, a raz lub kilka razy w życiu 22,7% (167). 11,3% (83) uczennic odpowiedziało, że piło kawę kilka razy w roku, a 16,0% (118) robiło to kilka razy w miesiącu. 17,4% (128) badanych oświadczyło, że piło kawę kilka razy w tygodniu, z kolei 8,0% (59) korzystało z niej codziennie. Odpowiedzi nie udzieliło 1,8% (13) respondentek.

Niespożywanie napojów energetycznych zadeklarowało 30,8% (227) dziewcząt, kilka razy w życiu próbowanie ich – 24,2% (178) uczennic. Według odpowiedzi 12,0% (88) badanych piło napoje energetyczne kilka razy w roku, a 17,5% (129) kilka razy w miesiącu. 10,6% (78) badanych deklaroowało korzystanie kilka razy w tygodniu, a 3,1% (23) codziennie. Odpowiedzi nie otrzymano od 1,8% (13) dziewcząt.

Z wypełnionych ankiet wynika, że alkoholu nie spróbowało nigdy 69,0% (508) badanych uczennic, kilka razy w życiu piło go 21,1% (155). Spożycie alkoholu kilka razy w roku zadeklarowało 3,1% (23) ankietowanych, a kilka razy w miesiącu 3,3% (24).

1,0% (7) respondentek oświadczyło, że piło alkohol kilka razy w tygodniu, a 0,1% (1) każdego dnia. Odpowiedzi nie udzieliło 2,4% (18) badanych.

Zdecydowana większość 83,7% (616) nastolatków według deklaracji nigdy nie próbowała palenia papierosów, kilka razy w życiu zrobiło to 8,4% (62) respondentek, a 1,6% (12) kilka razy w roku. Zgodnie z udzielonymi odpowiedziami: 1,2% (9) uczennic paliło papierosy kilka razy w miesiącu, 1,6% (12) kilka razy w tygodniu, a 1,2% (9) codziennie. Nie uzyskano odpowiedzi od 2,2% (16) ankietowanych.

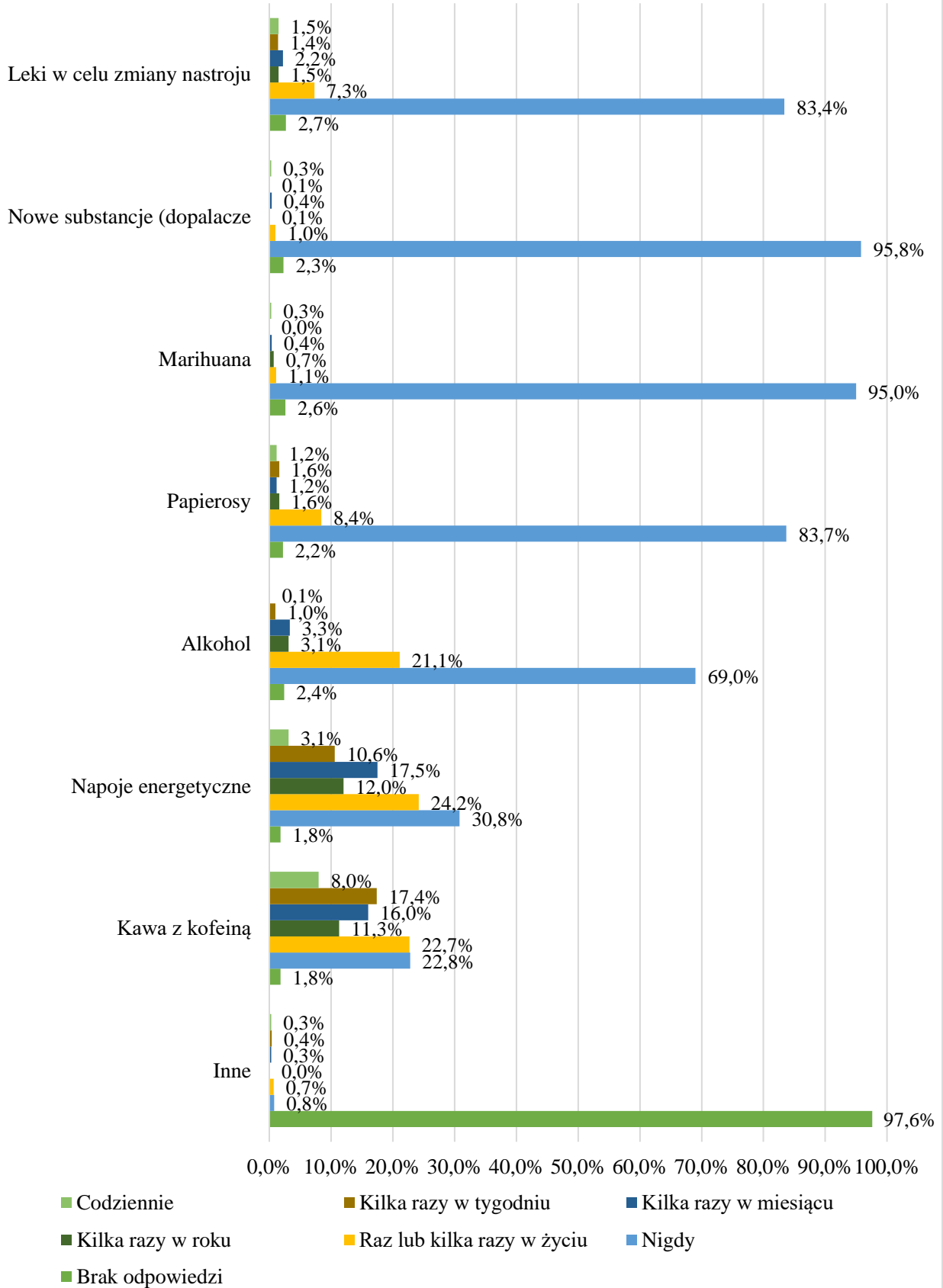
Większość dziewcząt 95,0% (699) stwierdziło, że nigdy nie próbowało marihuany. Kilka razy w życiu skorzystało z niej 1,1% (8) nastolatków, a kilka razy w roku 0,7% (5). Według ankiet 0,4% (3) uczennic próbowało jej kilka razy w miesiącu, a 0,3% (2) stosowało codziennie. Odpowiedzi nie udzieliło 2,6% (19) badanych.

Gdy chodzi o nowe substancje (dopalacze) największa grupa dziewcząt nie próbowała ich nigdy, 95,8% (705) badanych nastolatków zadeklarowało brak kontaktu z tymi używkami. Kontakt z nimi kilka razy w życiu oświadczyło 1,0% (7), a kilka razy w roku 0,1% (1) badanych. 0,4% (3) ankietowanych wskazuje, że stosowało dopalacze kilka razy w miesiącu, a 0,1% (1) kilka razy w tygodniu. Codzienne używanie dopalaczy deklarowało 0,3% (2) respondentek. Odpowiedzi nie udzieliło 2,3% (17) uczennic z klas 7 – 8.

Jak wynika z analizy ankiet, 83,4% (614) nigdy nie stosowało leków w celu zmiany nastroju, a 7,3% (54) miała z nimi kontakt raz lub kilka razy w życiu. Według deklaracji przyjmowanie leków o działaniu psychoaktywnym kilka razy w roku dotyczyło 1,5% (11) badanych, kilka razy w miesiącu – 2,2% (16), a kilka razy w tygodniu – 1,4% (10). Do codziennego stosowania leków w celu zmiany nastroju przyznało się 1,5% (11) badanych dziewcząt. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 2,7% (20) uczennic z klas 7-8.

W badanej grupie 0,8% (6) uczennic odpowiedziało, że nigdy nie przyjmowało innych substancji psychoaktywnych. Do kilkukrotnego przyjmowania w ciągu życia przyznało się 0,7% (5), do kilkukrotnego w miesiącu – 0,3% (2), a w ciągu tygodnia – 0,4% (2). Codzienne stosowanie innych substancji psychoaktywnych oświadczyło 0,3% (2) dziewcząt. Odpowiedzi na to pytanie nie uzyskano od 97,6% (718) ankietowanych.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość Dziewczęta - szkoła podstawowa, klasy 7-8

Częstotliwość używania substancji psychoaktywnych.

Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8.

Uczniowie analogicznie jak uczennice, zostali zapytani o to, jak często sięgają po poszczególne substancje psychoaktywne

Używanie substancji psychoaktywnych – częstotliwość														
Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8														
	Brak odpowiedzi		Nigdy		Raz lub kilka razy w życiu		Kilka razy w roku		Kilka razy w miesiącu		Kilka razy w tygodniu		Codziennie	
Kawa z kofeiną	13	1,9%	244	36,4%	155	23,1%	55	8,2%	87	13,0%	85	12,7%	32	4,8%
Napoje energetyczne	12	1,8%	191	28,5%	152	22,7%	95	14,2%	115	17,1%	89	13,3%	17	2,5%
Alkohol	22	3,3%	454	67,7%	126	18,8%	28	4,2%	25	3,7%	6	0,9%	10	1,5%
Papierosy	18	2,7%	541	80,6%	59	8,8%	20	3,0%	14	2,1%	12	1,8%	7	1,0%
Marihuana	24	3,6%	600	89,4%	22	3,3%	4	0,6%	6	0,9%	4	0,6%	11	1,6%
Nowe substancje (dopalacze)	19	2,8%	642	95,7%	4	0,6%	2	0,3%	1	0,1%	0	0,0%	3	0,4%
Leki w celu zmiany nastroju	19	2,8%	600	89,4%	22	3,3%	9	1,3%	2	0,3%	9	1,3%	10	1,5%
Inne	645	96,1%	8	1,2%	4	0,6%	0	0,0%	3	0,4%	4	0,6%	7	1,0%

36,4% (244 os.) badanych uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej deklaroowało, że nigdy nie piło kawy, a raz lub kilka razy w życiu 23,1% (155). 8,2% (55) uczniów odpowiedziało, że korzystało z kawy kilka razy w roku, a 13,0% (87) kilka razy w miesiącu. 12,7% (85) badanych oświadczyło, że piło kawę kilka razy w tygodniu, a 4,8% (32) codziennie. Odpowiedzi nie udzieliło 1,9% (13) badanych.

W grupie 28,5% (191) chłopców, oświadczyło, że nigdy nie korzystało z napojów energetycznych, kilka razy w życiu próbowało ich 22,7% (152) uczniów. Według odpowiedzi 14,2% (95) badanych piło napoje energetyczne kilka razy w roku, a 17,1% (115) kilka razy w miesiącu. 13,3% (89) respondentów zadeklarowało, picie tych napoi kilka razy w tygodniu, a 2,5% (17) codziennie. Odpowiedzi nie uzyskano od 1,8% (12) nastolatków.

Według deklaracji alkoholu nigdy nie spożywało 67,7% (454) uczniów. Kilka razy w życiu próbowało go 18,8% (126) badanych, a kilka razy w roku 4,2% (28). Odpowiedzi w ankietach wskazywały, że 3,7% (25) chłopców piło kilka razy w miesiącu, a kilka razy w tygodniu – 0,9% (6). Wśród badanych są również uczniowie, którzy twierdzili, że piją alkohol codziennie – 1,5% (10). Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 3,3% (22) badanych.

80,6% (541) uczniów oświadczyło, że nigdy nie paliło papierosów. 8,8% (59) chłopców deklarowało, że paliło kilka razy w życiu, z kolei kilka razy w roku – 3,0% (20). Według odpowiedzi kilka razy w miesiącu z nikotyny korzystało 2,1% (14) badanych. Zgodnie z danymi z ankiet używanie papierosów kilka razy w tygodniu dotyczyło 1,8% (12) chłopców, natomiast codzienne palenie – 1,0% (7). 2,7% (18) respondentów nie odpowiedziało na to pytanie.

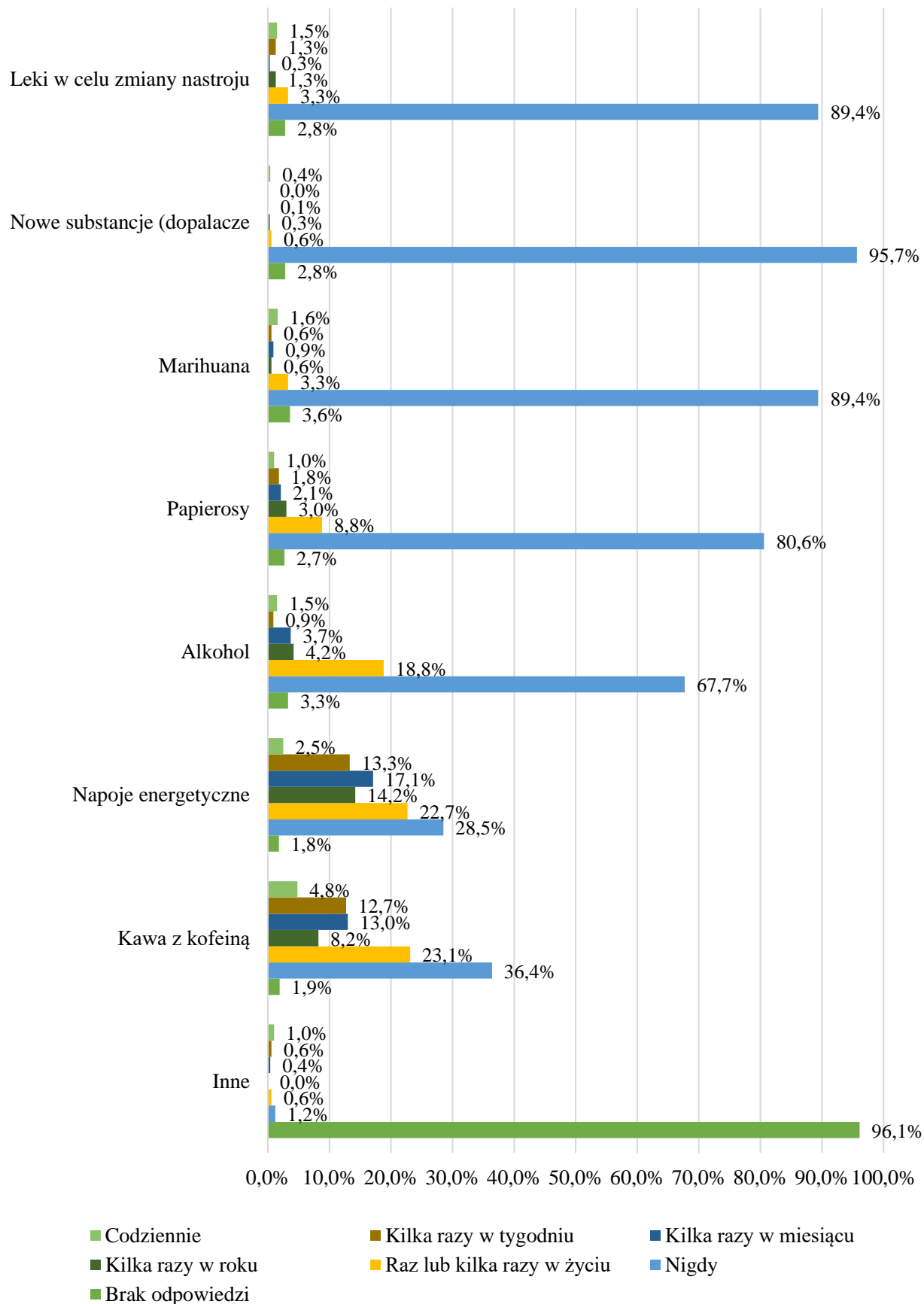
Większość chłopców zadeklarowało, że nigdy nie próbowało marihuany – to 89,4% (600) badanych. 3,3% (22) respondentów oświadczyło, że próbowało marihuany kilka razy w życiu, kilka razy w roku 0,6% (4), a 0,9% (6) kilka razy w miesiącu. Według odpowiedzi w ankietach 0,6% (4) stosowało marihuanę kilka razy w tygodniu, a codziennie robiło to 1,6% (11) badanych chłopców. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 3,6% (24).

W przypadku nowych substancji (dopalaczy) największa grupa chłopców 95,7% (642) zadeklarowała, że nigdy ich nie próbowało. 0,6% (4) badanych oświadczyło, że brało dopalacze kilka razy w życiu, 0,3% (2) kilka razy w roku, a 0,1 (1) kilka razy w miesiącu. Analizując ankietę, codzienne stosowanie dopalaczy dotyczyło 0,4% (3) respondentów. Odpowiedzi nie udzieliło 2,8% (19) badanych.

Jak wynika z analizowanych odpowiedzi, leków w celu zmiany nastroju nigdy nie stosowało 89,4% (600) chłopców. Kontakt z nimi kilka razy w życiu miało 3,3% (22), kilka razy w roku 1,3% (9), a kilka razy w miesiącu 0,3% (2) badanych. 1,3% (9) respondentów oświadczyło również, że kilka razy w tygodniu stosowało leki w celu zmiany nastroju, a codziennie robiło to 1,5% (10). Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 2,8% (19) chłopców.

Wśród nastolatków 1,2% (8) odpowiedziało, że nigdy nie przyjmowało innych substancji psychoaktywnych. Do kilkukrotnego przyjmowania w ciągu życia przyznało się 0,6% (4), do kilkukrotnego w rok – 1,3% (9). 0,6% (4) oświadczyło, że stosowało inne substancje psychoaktywne kilka razy w tygodniu, a do codziennego stosowania przyznało się 1,0% (7). Pytanie o kontakt z innymi substancjami psychoaktywnymi w ogóle nie zostało wypełnione przez 96,1% (645) ankietowanych w grupie.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość Chłopcy - szkoła podstawowa klasy 7-8

Deklaracje dotyczące wieku pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi.

Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 7-8

Pytanie: Ile miałas lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej?

Możliwe odpowiedzi: poniżej 7. roku życia, między 7. a 11. rokiem życia, powyżej 12. roku życia, brak odpowiedzi.

Ile miałas lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej?								
Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 7-8								
	Poniżej 7 r.ż.		Między 7 a 11 r.ż.		Powyżej 12 r.ż.		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	8	1,1%	176	23,9%	188	25,5%	364	49,5%
Napoje energetyczne	1	0,1%	127	17,3%	202	27,4%	406	55,2%
Alkohol	9	1,2%	49	6,7%	66	9,0%	612	83,2%
Papierosy	0	0,0%	14	1,9%	61	8,3%	661	89,8%
Marihuana	0	0,0%	3	0,4%	14	1,9%	719	97,7%
Nowe substancje (dopalacze)	0	0,0%	1	0,1%	5	0,7%	730	99,2%
Leki w celu zmiany nastroju	1	0,1%	12	1,6%	49	6,7%	674	91,6%
Inne	2	0,3%	2	0,3%	2	0,3%	730	99,2%

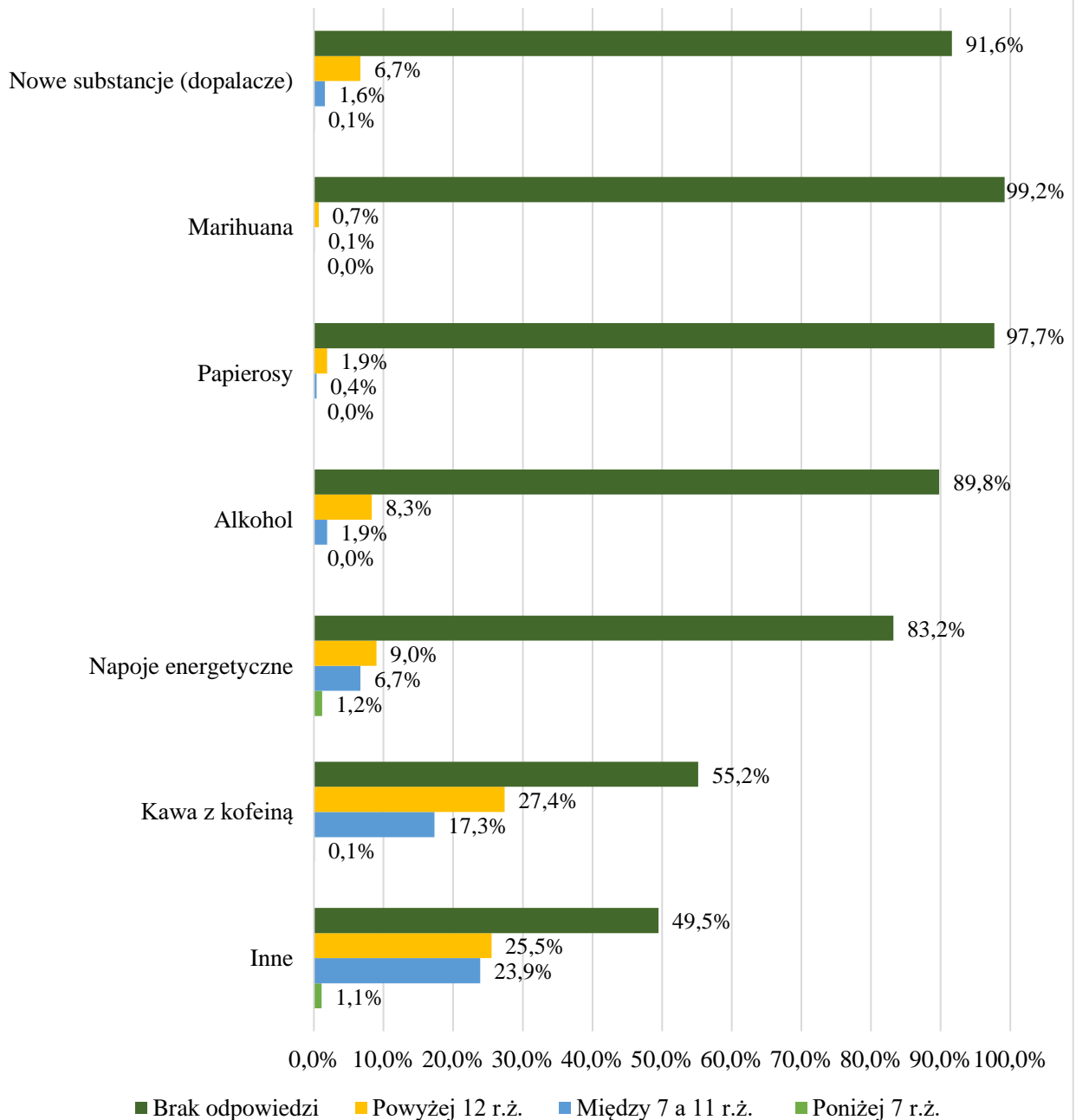
W grupie dziewcząt z klas 7 – 8 szkół podstawowych wyniki przedstawiają się następująco:

- Według deklaracji zaledwie 1,1% (8 os.) spróbowało kawy przed 7. rokiem życia, 23,9% (176) pomiędzy 7. a 11. rokiem życia. Najwięcej uczennic – 25,5% (188) oświadczyło, że pierwszy raz napilo się kawy powyżej 12. roku życia. Odpowiedzi na powyższe pytanie nie udzieliło 49,5% (364) nastolatek.
- Odpowiedzi pokazują, że 0,1% (1) dziewcząt spróbowało napojów energetycznych przed 7. rokiem życia, a 23,9% (176) zrobiło to między 7. a 11. rokiem życia. 25,5% (188) respondentek deklarowało, że pierwszy raz spróbowało napojów energetycznych powyżej 12. roku życia. Nie otrzymano odpowiedzi od 55,2% (406) badanych.
- 1,2% (9) uczennic oświadczyło, że spróbowało alkoholu przed 7. rokiem życia, z kolei 6,7% (66) między 7. a 11. rokiem życia. Z odpowiedzi wynika, że 9,0% (66) uczennic

spróbowało pierwszy raz alkoholu po 12. roku życia. W ankiecie na to pytanie nie odpowiedziało 83,2% (612) badanych.

- Według deklaracji ankietowanych papierosy między 7. a 11. rokiem życia zaczęło palić 1,9% (14), a powyżej 12. roku życia 8,3% (61). W tym pytaniu odpowiedzi nie uzyskano od 89,8% (661) dziewcząt.
- Według deklaracji nastolatek marihuanę między 7. a 11. rokiem życia zaczęło palić 0,4% (3), a powyżej 12. roku życia – 1,9% (14). Na pytanie nie odpowiedziało 97,7% (719) dziewcząt.
- 0,1% (1) badanych zadeklarowało pierwsze użycie nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy) między 7. a 11. rokiem życia, niewiele więcej, bo 0,7% (5) ankietowanych uczennic z klas 7-8 zadeklarowało pierwszy kontakt z tymi substancjami powyżej 12. roku życia. Nie uzyskano odpowiedzi od 99,2% (730) respondentek.
- W badanej grupie 0,1% (1) ankietowanych uczennic zadeklarowało pierwsze użycie leków nie zaleconych przez lekarza, w celu zmiany nastroju poniżej 7. roku życia, 1,6% (12) wskazało na okres pomiędzy 7. a 11. rokiem życia. Natomiast 6,7% (49) oświadczyło, że spróbowało ich powyżej 12. roku życia. Na pytanie nie odpowiedziało 91,6% (674) dziewcząt.
- Na kontakt z innymi substancjami psychoaktywnymi poniżej 7. roku życia wskazało 0,3% (2) ankietowanych. Pomędzy 7. a 11. rokiem życia próbowało ich 0,3% (2) dziewcząt, a powyżej 12. roku życia również 0,3% (2). Nie uzyskano odpowiedzi od 99,2% (730) dziewcząt.

**Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?
Dziewczęta - szkoła podstawowa, klasy 7-8**

Deklaracje dotyczące wieku pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi.

Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8

Pytanie: Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?

Możliwe odpowiedzi: poniżej 7. roku życia, między 7. a 11. rokiem życia, powyżej 12. roku życia, brak odpowiedzi.

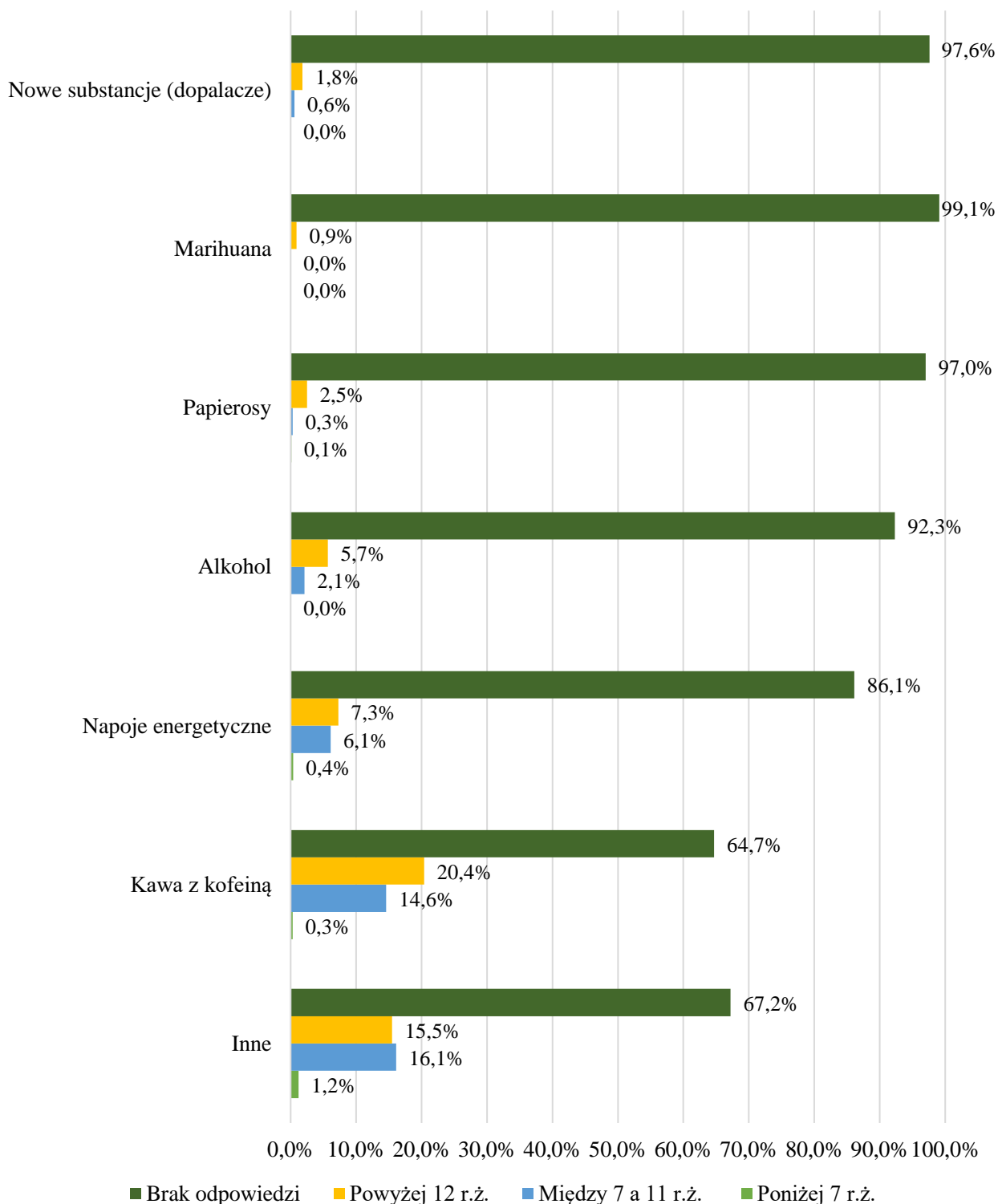
Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?								
Chłopcy– szkoła podstawowa, klasy 7-8								
	Poniżej 7 r.ż.		Między 7 a 11 r.ż.		Powyżej 12 r.ż.		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	8	1,2%	108	16,1%	104	15,5%	451	67,2%
Napoje energetyczne	2	0,3%	98	14,6%	137	20,4%	434	64,7%
Alkohol	3	0,4%	41	6,1%	49	7,3%	578	86,1%
Papierosy	0	0,0%	14	2,1%	38	5,7%	619	92,3%
Marihuana	1	0,1%	2	0,3%	17	2,5%	651	97,0%
Nowe substancje (dopalacze)	0	0,0%	0	0,0%	6	0,9%	665	99,1%
Leki w celu zmiany nastroju	0	0,0%	4	0,6%	12	1,8%	655	97,6%
Inne	5	0,7%	2	0,3%	6	0,9%	658	98,1%

W grupie chłopców wyniki przedstawiają się następująco:

- 1,2% (8 os.) twierdziło, że napiło się kawy po raz pierwszy poniżej 7. roku życia. Większa grupa, bo 16,1% (108) wskazywała na okres pomiędzy 7. a 11. rokiem życia, a 15,5% (104) powyżej 12. roku życia. Odpowiedzi nie udzieliło 67,2% (451) respondentów.
- Według deklaracji zaledwie 0,3% (2) badanych uczniów spróbowało napojów energetycznych przed 7. rokiem życia. Z odpowiedzi wynika, że 14,6% (98) respondentów pierwszy raz napiło się ich między 7. a 11. rokiem życia, a 20,4% (137) po 12. roku życia. 64,7% (434) chłopców nie odpowiedziało na to pytanie w ankiecie.

- Dane pokazują, że alkoholu poniżej 7. roku życia spróbowało 0,4% (3) respondentów. W okresie między 7. a 11. rokiem życia swój pierwszy kontakt z tą substancją według deklaracji miało 6,1% (41) chłopców. Powyżej 12. roku życia spożyło go 7,3% (49) badanych. 86,1% (578) uczniów nie odpowiedziało na to pytanie.
- Papierosy między 7. a 11. rokiem życia według udzielonych odpowiedzi zaczęło palić 2,1% (14) badanych uczniów, a powyżej 12. roku życia 5,7% (38). Nie otrzymano odpowiedzi od 92,3% (619).
- Według udzielonych odpowiedzi marihuanę zaczęło palić poniżej 7. roku życia 0,1% (1) badanych, między 7. a 11. rokiem życia – 0,3% (2), z kolei powyżej 12. lat – 2,5% (17). Nie uzyskano odpowiedzi od 97,0% (651) chłopców.
- W badanej grupie 0,9% (6) uczniów deklaroowało pierwsze użycie nowych substancji (dopalaczy) w wieku powyżej 12. roku życia. Pytanie zostało pominięte przez 99,1% (665) respondentów.
- Wśród chłopców 0,6% (4) deklaroowało pierwsze użycie leków w celu zmiany nastroju między 7. a 11. rokiem życia, natomiast 1,8% (12) powyżej 12. roku życia. Odpowiedzi nie uzyskano od 97,6% (655) nastolatków.
- W przypadku innych substancji psychoaktywnych, dane wskazują, że 0,7% (5) uczniów próbowało ich pierwszy raz poniżej 7. roku życia. 0,3% (2) chłopców wskazywało na pierwszy kontakt pomiędzy 7. a 11. rokiem życia. Powyżej 12. roku życia próbowało ich 0,9% (6) ankietowanych. Na pytanie nie odpowiedziało 98,1% (658) badanych.

**Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?
Chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 7-8**

Deklaracje dotyczące wchodzenia w posiadanie substancji psychoaktywnej.

Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 7-8

Uczennice zostały zapytane o to, w jaki sposób wchodzi w posiadanie poszczególnych substancji psychoaktywnych, jeśli ich używają.

Jeśli używasz którejkolwiek substancji, napisz w jaki sposób wchodzisz w jej posiadanie

Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 7-8

	Zakup legalny		Zakup nielegalny		Od znajomych		Od rodzeństwa		Od rodziców		Inni dorośli		Żadne z wymienionych		Brak odpowiedzi	
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
Kawa z kofeiną	71	9,6%	0	0,0%	5	0,7%	3	0,4%	113	15,4%	2	0,3%	38	5,2%	504	68,5%
Napoje energetyczne	142	19,3%	0	0,0%	41	5,6%	4	0,5%	18	2,4%	1	0,1%	4	0,5%	526	71,5%
Alkohol	0	0,0%	11	1,5%	11	1,5%	2	0,3%	33	4,5%	3	0,4%	13	1,8%	663	90,1%
Papierosy	0	0,0%	13	1,8%	20	2,7%	1	0,1%	4	0,5%	0	0,0%	1	0,1%	697	94,7%
Marihuana	0	0,0%	3	0,4%	5	0,7%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	728	98,9%
Nowe substancje (dopalacze)	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	0	0,0%	3	0,4%	0	0,0%	0	0,0%	732	99,5%
Leki w celu zmiany nastroju	6	0,8%	1	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	10	1,4%	0	0,0%	11	1,5%	708	96,2%
Inne	1	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	734	99,7%

Wśród dziewcząt deklaracje wchodzenia w posiadanie kawy z kofeiną wyglądały następująco: 9,6% (71 os.) – kupowała ją w legalny sposób. 0,7% (5) otrzymywała tę substancję od znajomych, 0,4% (3) dostała od rodzeństwa. 15,4% (113) respondentek zaznaczyło, że kawę otrzymywało od rodziców. 0,3% (2) nastolatek udzieliło odpowiedzi, że kawę dostały od innych dorosłych, a 5,2% (38) zadeklarowało, że nie jest to żadna z wymienionych możliwości. Najwięcej, bo aż 68,5% (504) nie udzieliło odpowiedzi.

Uczennice zadeklarowały wchodzenie w posiadanie napojów energetycznych następująco: 19,3% (142) oświadczyła, że dokonała legalnego zakupu. 5,6% (41) z nich udzieliło odpowiedzi, że napoje energetyczne otrzymało od znajomych. 0,5% (4) weszła w posiadanie napojów energetycznych za pośrednictwem rodzeństwa. 2,4% (18) uczennic dostało

te substancje od rodziców. 0,1% (1) stwierdziło, iż zdobyło napoje energetyczne z pomocą innych dorosłych, a 0,5% (4) badanych uczennic oświadczyło, że w posiadanie napojów energetycznych weszło w inny sposób niż przykłady podane w ankiecie.

Wśród badanych dziewcząt 1,5% (11) zadeklarowało, że w posiadanie alkoholu weszło w nielegalny sposób. Taka sama liczba uczennic dostała alkohol od znajomych. 0,3% (2) udzieliło odpowiedzi, że zdobyły alkohol za pośrednictwem rodzeństwa. 4,5% (33) respondentek stwierdziło, że alkohol otrzymały od rodziców. 0,4% (3) badanych uczennic zadeklarowało, że uzyskały dostęp do alkoholu przez innych dorosłych. 1,8% (13) stwierdziło, że nie jest to żaden z wymienionych przykładów. W grupie nastolatek, 90,1% (663) z nich nie udzieliło odpowiedzi na zadane w ankiecie pytanie.

Gdy chodzi o wejście w posiadanie papierosów, to 1,8% (13) dziewcząt zadeklarowało zdobycie go w sposób nielegalny. 2,7% (20) stwierdziło, że papierosy dostały od znajomych. 0,1% (1) stwierdziło, że dostęp do substancji zapewniło im rodzeństwo. 0,5% (4) spośród badanych zadeklarowało, że papierosy otrzymało od rodziców. 0,1% (1) uczennic zaznaczyło, że nie jest to żadna z wymienionych opcji. Najwięcej, bo 94,7% badanych nie udzieliło odpowiedzi.

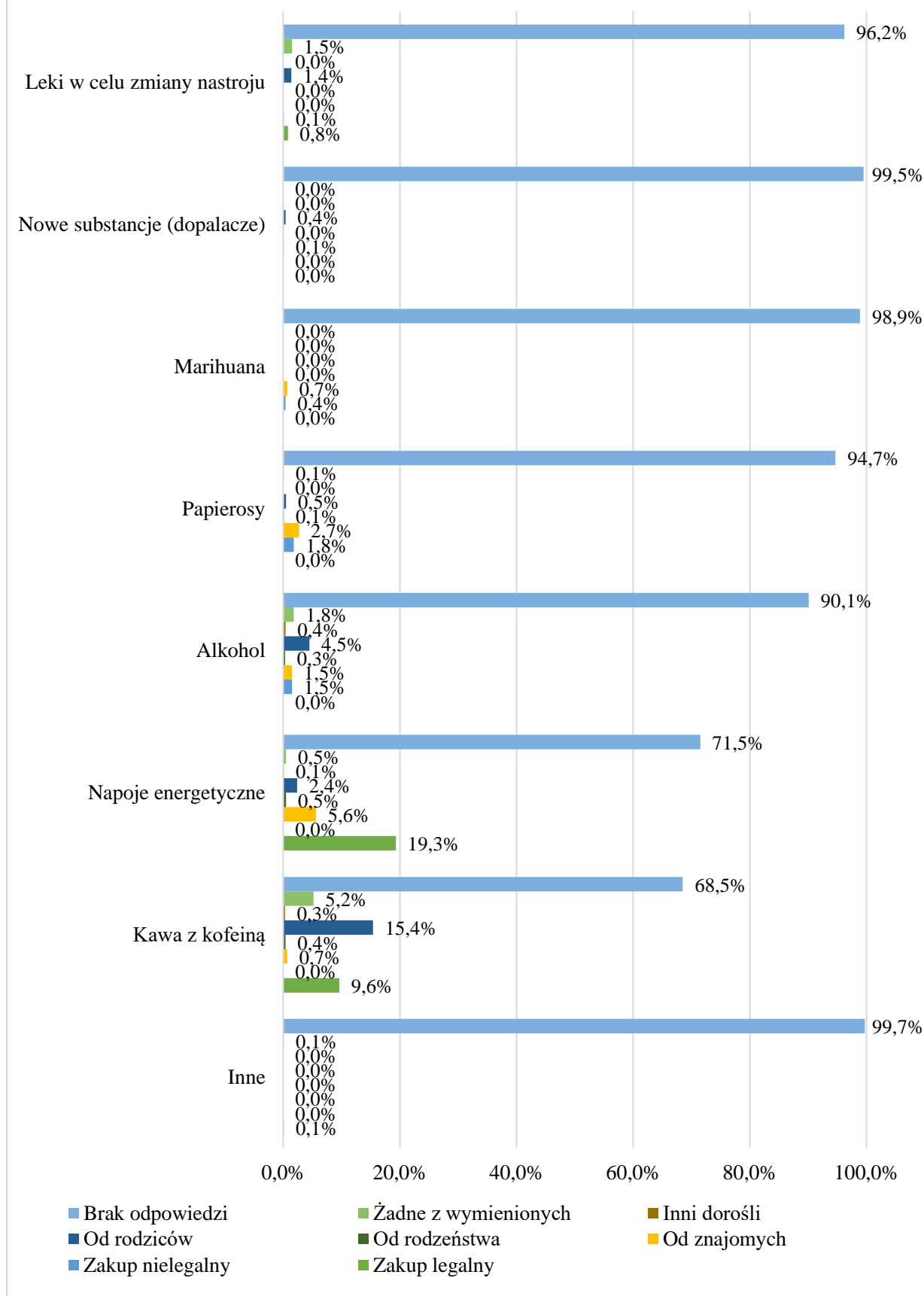
Według deklaracji nastolatek 0,4% (3) weszło w posiadanie marihuany w sposób nielegalny. 0,7% (5) zaznaczyło, że tę substancję dostało od znajomych. 98,9% (728) dziewcząt nie odpowiedziało na to pytanie.

Uczennice deklarowały zdobywanie nowych substancji (dopalaczy) od znajomych – 0,1% (1). 0,4% (3) spośród badanych udzieliło odpowiedzi, że dopalacze otrzymało od rodziców. Aż 99,5% (732) respondentek nie udzieliło odpowiedzi.

Leki w celu zmiany nastroju, według odpowiedzi, kupiło w sposób legalny 0,8% (6) dziewcząt. 0,1% (1) udzieliło odpowiedzi, że leki dostało od znajomych, z kolei 1,4% (10) stwierdziło, że w posiadanie tych substancji weszło za pośrednictwem rodziców. 1,5% (11) badanych zaznaczyło, że nie jest to żadna z wymienionych możliwości. Nie uzyskano odpowiedzi na pytanie od 96,2% (708) uczennic.

Na pytanie o inne substancje psychoaktywne 0,1% (1) dziewcząt zadeklarowało legalny zakup, kolejne 0,1% (1) zaznaczyło, że nie jest to żadna z wymienionych w ankiecie propozycji. Pozostałe 99,7% (734) nie udzieliło odpowiedzi.

Sposób zdobywania substancji psychoaktywnych Dziewczęta - szkoła podstawowa, klasy 7-8

Deklaracje dotyczące wchodzenia w posiadanie substancji psychoaktywnej.

Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8

Uczniowie również zostali zapytani o to, w jaki sposób wchodzi w posiadanie poszczególnych substancji psychoaktywnych, jeśli ich używają.

Jeśli używasz którejkolwiek substancji, napisz w jaki sposób wchodzisz w jej posiadanie

Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8

	Zakup legalny		Zakup nielegalny		Od znajomych		Od rodzeństwa		Od rodziców		Inni dorośli		Żadne z wymienionych		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	39	5,8%	0	0,0%	3	0,4%	0	0,0%	52	7,7%	2	0,3%	24	3,6%	551	82,1%
Napoje energetyczne	106	15,8%	0	0,0%	12	1,8%	1	0,1%	10	1,5%	1	0,1%	1	0,1%	540	80,5%
Alkohol	0	0,0%	7	1,0%	9	1,3%	0	0,0%	18	2,7%	2	0,3%	8	1,2%	627	93,4%
Papierosy	0	0,0%	8	1,2%	11	1,6%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	4	0,6%	648	96,6%
Marihuana	0	0,0%	5	0,7%	3	0,4%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	662	98,7%
Nowe substancje (dopalacze)	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	671	99,9%
Leki w celu zmiany nastroju	1	0,1%	1	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	3	0,4%	0	0,0%	2	0,3%	664	99,0%
Inne	0	0,0%	1	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,3%	0	0,0%	2	0,3%	666	99,3%

Wśród chłopców deklaracje wchodzenia w posiadanie kawy z kofeiną wyglądały następująco: 5,8% (39 os.) badanych kupowało ją w legalny sposób, a 0,4% (3) dostało kawę od znajomych. 7,7% (52) odpowiedziało, że kawę zdobyli za pośrednictwem rodziców, z kolei 0,3% (2) stwierdziło, że otrzymało ją od innych dorosłych. 3,6% (24) ankietowanych wskazało na inną opcję wejścia w posiadanie, która nie jest wskazana w ankiecie. Najwięcej spośród uczniów, bo 82,1% (551) nie udzieliło odpowiedzi.

Badani uczniowie oświadczyli, że wchodzenie w posiadanie napojów energetycznych wyglądało następująco: 15,8% (106) zadeklarowało legalny zakup, a 1,8% (12) dostało je od znajomych. 0,1% (1) wskazuje, że napoje energetyczne otrzymało od rodzeństwa. 1,5% (10) udzieliło odpowiedzi, że weszli w posiadanie napojów energetycznych przy pomocy

rodziców. 0,1% (1) deklarowało, że tego rodzaju substancje otrzymało od innych dorosłych. Odpowiedzi nie otrzymano od 80,5% (540) respondentów.

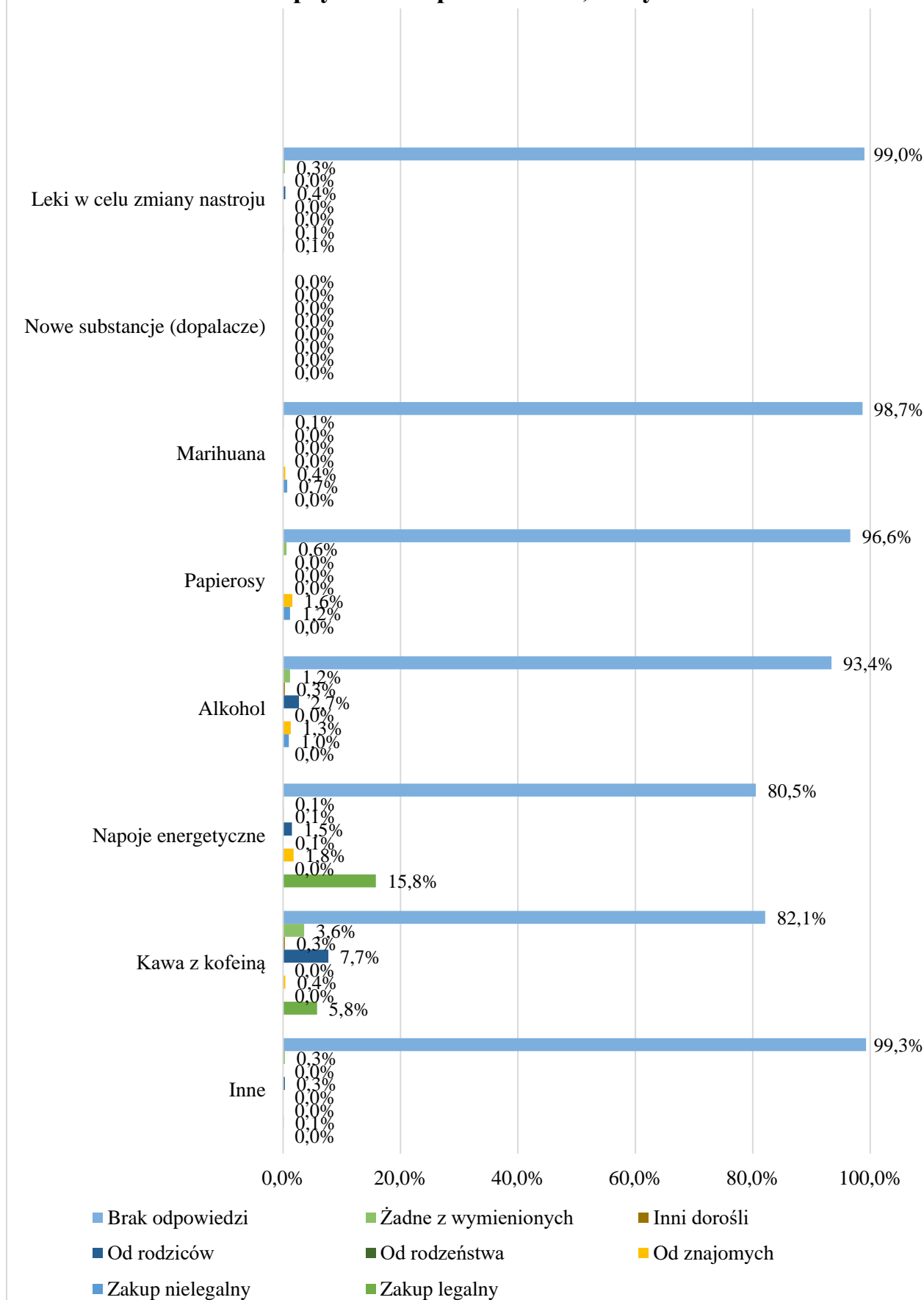
W przypadku alkoholu ankietowani jako źródło pozyskania substancji wskazywali: 1,0% (7) – zakup nielegalny, 1,3% (9) znajomi, 2,7% (18) rodzice, 0,3% (2) inni dorośli. 1,2% (8) chłopców stwierdziło, że nie był to żaden z wymienionych w ankiecie sposobów. 93,4% (627) nastolatków nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

0,7% (5) respondentów weszło w nielegalny sposób w posiadanie marihuany. 0,4% (3) wskazały, że otrzymało ją od znajomych. Jedna osoba – 0,1% wskazała, że zdobyła ją w innym sposób. Nie uzyskano odpowiedzi od 98,7% (662) uczniów.

Według danych z ankiet leki stosowane w celu zmiany nastroju, były pozyskiwane zarówno w sposób legalny – 0,1% (1) jak i nielegalny – 0,1% (1). 0,4% (3) otrzymało je od rodziców, z kolei 0,3% (2) zadeklarowało inny sposób zdobycia. 99,0% (664) uczniów nie zostawiło odpowiedzi na to pytanie.

Jedna osoba – 0,1% wskazała na nielegalny zakup innej substancji psychoaktywnej, 0,3% (2) badanych otrzymało je od rodziców. Grupa 0,3% (2) stwierdziła, że miała inne źródło dostępu niż te wymienione w ankiecie. Odpowiedzi nie otrzymano od 99,3% (666) chłopców.

Sposób zdobywania substancji psychoaktywnych Chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 7-8

Deklaracje dotyczące możliwych następstw spożywania alkoholu.

Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 7-8.

Pytanie: Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

- *Mogę mieć kłopoty w domu/ w szkole/ z policją. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac). Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę się uzależnić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę zrobić coś, czego będę żałować. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?										
Dziewczęta– szkoła podstawowa, klasy 7-8										
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie	
Mogę mieć kłopoty w domu/w szkole/ z policją	23	3,1%	350	47,6%	251	34,1%	87	11,8%	25	3,4%
Może poprawić się mój nastrój; mogę świetnie się bawić	30	4,1%	79	10,7%	282	38,3%	234	31,8%	111	15,1%
Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac)	25	3,4%	384	52,2%	223	30,3%	74	10,1%	30	4,1%
Mogę się uzależnić	24	3,3%	259	35,2%	223	30,3%	179	24,3%	51	6,9%
Mogę zrobić coś, czego będę żałował	27	3,7%	349	47,4%	254	34,5%	83	11,3%	23	3,1%

47,6% (350 os.) ankietowanych odpowiedziało, że napicie się alkoholu zdecydowanie spowoduje kłopoty w domu, szkole lub z policją. Takich kłopotów raczej spodziewało się 34,1% (251). Z kolei 11,8% (87) uważało, że takie kłopoty raczej się nie zdarzą, dodatkowo 3,4% (25) badanych dziewcząt uważało, że po spożyciu alkoholu zdecydowanie nie będzie miało żadnych problemów. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 3,1% (23) uczennic.

W badanej grupie 10,7% (79) dziewcząt twierdziło, że wypicie alkoholu zdecydowanie przyczyni się do poprawy ich nastroju i pozytywnie wpłynie na zabawę, raczej tak odpowiedziało 38,3% (282) uczennic. Poprawy nastroju raczej nie spodziewało się 31,8% (234) ankietowanych, a zdecydowanie takiej poprawy nie spodziewało się 15,1% (111) respondentek. 4,1% (30) uczennic nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Na pytanie, czy może to zaszkodzić mojemu zdrowiu, 52,2% (384) uważało, że spożycie napojów alkoholowych zdecydowanie zaszkodzi ich zdrowiu. Odpowiedź stojąca za raczej szkodliwym wpływem alkoholu na zdrowie wybrało 30,3% (223) badanych. 10,1% (74) dziewcząt deklaroowało, że napicie się alkoholu raczej nie zaszkodzi ich zdrowiu, a za zdecydowanym brakiem szkodliwości opowiadało się 4,1% (30) respondentek. 3,4% (25) uczestniczek badania nie zaznaczyło żadnej odpowiedzi na to pytanie.

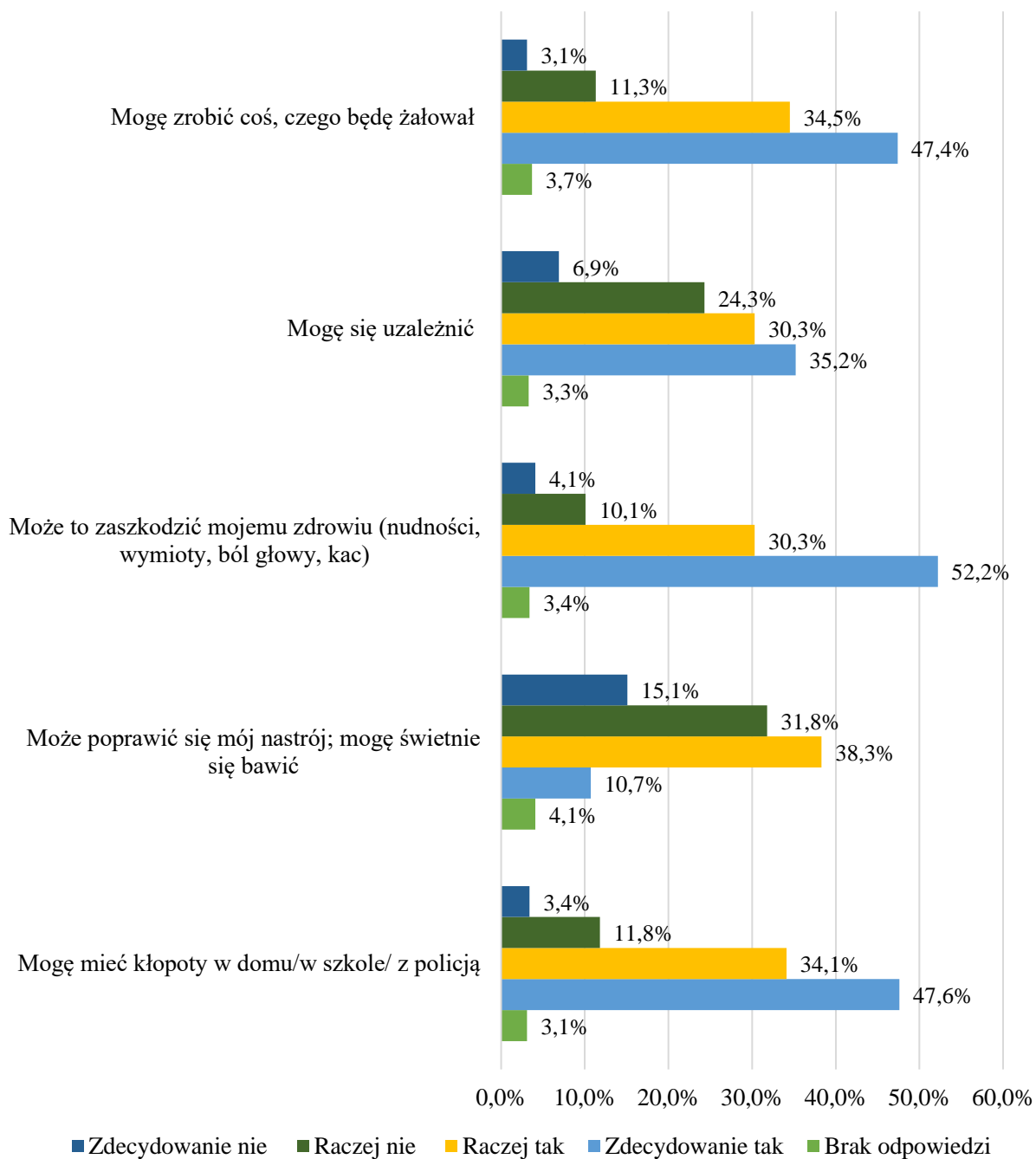
Zdecydowaną możliwość uzależnienia się od alkoholu w następstwie jego napicia się brało pod uwagę 35,2% (259) uczennic; 30,3% (223) uważało, że raczej może uzależnić się od alkoholu. Aż 24,3% (179) dziewcząt twierdziło, że raczej nie może uzależnić się od alkoholu, a 6,9% (51) badanych, że zdecydowanie nie może. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 3,3% (24) ankietowanych.

Następne pytanie jakie zadano uczennicom dotyczyło możliwości zrobienia po alkoholu czegoś, czego będzie się żałowało. 47,4% (349) dziewcząt uważało, że zdecydowanie może zrobić coś niewłaściwego; prawdopodobieństwo takich sytuacji przewidywało 34,5% (254) badanych. 11,3% (83) twierdziło, że takie wydarzenia raczej nie będą miały miejsca, a 3,1% (23) zdecydowanie nie przewidywało występowania tego rodzaju konsekwencji spożycia alkoholu. Na to pytanie odpowiedzi nie udzieliło 3,7% (27) ankietowanych.

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

Dziewczęta - szkoła podstawowa, klasy 7-8

Deklaracje dotyczące możliwych następstw spożywania alkoholu.

Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8.

Pytanie: Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

- *Mogę mieć kłopoty w domu/ w szkole/ z policją. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac). Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę się uzależnić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę zrobić coś, czego będę żałować. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?										
Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8										
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie	
Mogę mieć kłopoty w domu/w szkole/ z policją	29	4,3%	345	51,4%	169	25,2%	73	10,9%	55	8,2%
Może poprawić się mój nastrój; mogę świetnie się bawić	33	4,9%	70	10,4%	202	30,1%	232	34,6%	134	20,0%
Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac)	29	4,3%	352	52,5%	192	28,6%	54	8,0%	44	6,6%
Mogę się uzależnić	28	4,2%	262	39,0%	204	30,4%	125	18,6%	52	7,7%
Mogę zrobić coś, czego będę żałował	27	4,0%	310	46,2%	199	29,7%	88	13,1%	47	7,0%

W grupie chłopców z krakowskich szkół, którzy przystąpili do badania 51,4% (345 os.) deklaroowało, że zdecydowanie spodziewałoby się kłopotów w domu, w szkole lub z policją spowodowanych napiciem się alkoholu. Takich kłopotów według deklaracji raczej spodziewało się 25,2% (169). 10,9% (73) badanych uważało, że takie problemy raczej nie zaistnieją, 8,2% (55) chłopców uważało, że po spożyciu alkoholu zdecydowanie nie będzie mieć problemów. 4,3% (29) uczniów nie udzieliło odpowiedzi.

W następnej kolejności uczniowie odpowiadali na pytanie, czy ich zdaniem wypicie alkoholu poprawi im nastrój. Z badanej grupy 10,4% (70) respondentów uważało, że zdecydowanie tak, raczej tak odpowiedziało 30,1% (202); raczej nie – 34,6% (232), a zdecydowani przeciwnicy opcji poprawy nastroju po spożyciu alkoholu stanowili liczną grupę, bo 20,0% (134) badanych. 4,9% (33) ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

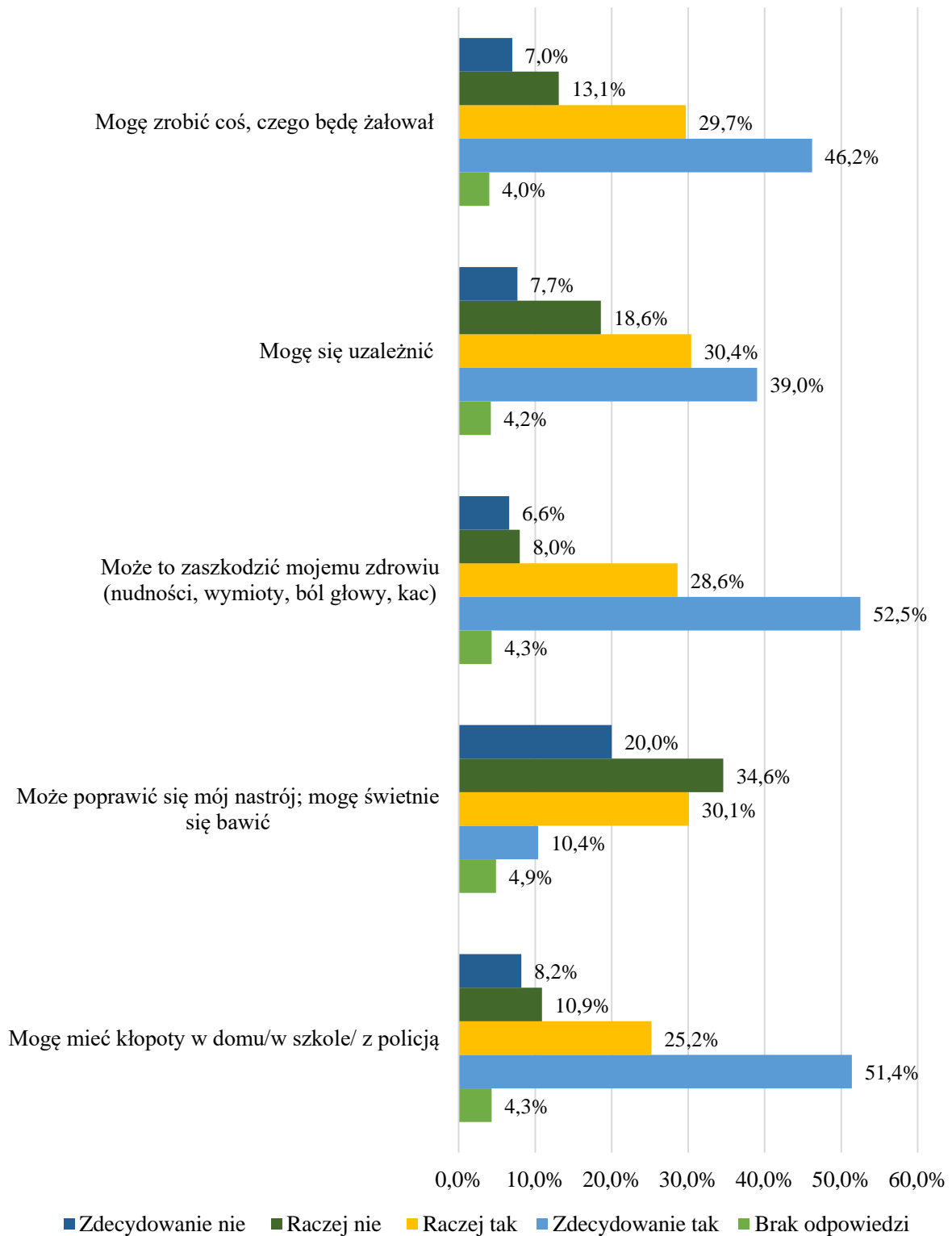
Szkodliwość alkoholu jest dość duża w przekonaniu uczniów krakowskich szkół. 52,5% (352) uważało, że picie zdecydowanie zaszkodzi ich zdrowiu; za raczej szkodliwym wpływem alkoholu na zdrowie opowiadało się 28,6% (192) badanych. 8,0% (54) chłopców uważało, że napicie się alkoholu nie zaszkodzi ich zdrowiu, a za zdecydowanym brakiem szkodliwości deklarowało się 6,6% (44) respondentów. 4,3% (29) uczniów nie zaznaczyło żadnej odpowiedzi.

Zdecydowaną możliwość uzależnienia się od alkoholu brało pod uwagę 39,0% (262) pytanych, 30,4% (204) uważało, że raczej można uzależnić się od alkoholu. Aż 18,6% (125) badanych uważało, że raczej nie można się uzależnić od alkoholu, a 7,7% (52) uczniów stwierdziło, że zdecydowanie nie ma takiej możliwości. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 4,2% (28).

Ostatnie pytanie dotyczyło zrobienia rzeczy, których można żałować w związku z napiciem się alkoholu. 46,2% (310) chłopców uważało, że zdecydowanie może zrobić coś niewłaściwego, odpowiedzi raczej tak udzieliło 29,7% (199) badanych. 13,1% (88) stwierdziło, że takie wydarzenia raczej nie będą miały miejsca, a 7,0% (47) zdecydowanie nie przewidywało występowania tego rodzaju konsekwencji spożycia alkoholu. Na to pytanie odpowiedzi nie udzieliło 4,0% (27) uczniów klas 7-8.

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

Chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 7-8

Opinie, jakie mają bliskie osoby na temat spożywania alkoholu.

Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 7-8

Ankiety skierowane do uczennic zawierały pytanie dotyczące opinii bliskich osób na temat picia przez osobę badaną alkoholu. Bliscy uwzględnieni w pytaniu to mama, tata, inny dorosły, opiekun, najlepszy przyjaciel oraz znajomi.

Pytanie: Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu, raczej nie wolno mi pić alkoholu, to jest moja sprawa, od czasu do czasu mogę napić się alkoholu, zdecydowanie mogę pić alkohol.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?												
Dziewczęta – szkoła podstawowa, klasy 7-8												
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu		Raczej nie powinienem pić alkoholu		To jest moja sprawa		Od czasu do czasu mogę napić się alkoholu		Zdecydowanie mogę pić alkohol	
Mama uważa, że	32	4,3%	472	64,1%	161	21,9%	24	3,3%	44	6,0%	3	0,4%
Tata uważa, że	50	6,8%	437	59,4%	162	22,0%	35	4,8%	44	6,0%	8	1,1%
Inny dorosły opiekun uważa, że	57	7,7%	416	56,5%	161	21,9%	73	9,9%	25	3,4%	4	0,5%
Najlepszy przyjaciel uważa, że	43	5,8%	215	29,2%	175	23,8%	184	25,0%	71	9,6%	48	6,5%
Znajomi uważają, że	36	4,9%	172	23,4%	162	22,0%	257	34,9%	65	8,8%	44	6,0%

Wypowiedzi uczennic dotyczące opinii ich matek na temat picia przez nie alkoholu były następujące: 64,1% (472 os.) badanych zadeklarowało, że ich matki uważają, że zdecydowanie nie wolno pić im alkoholu. 21,9% (161) stwierdziło, że w opinii matek raczej nie powinny spożywać tej substancji psychoaktywnej. Według dziewcząt 3,3% (24) mam uważało, że picie to sprawa córek. 6,0% (44) ankietowanych twierdziło, że ich matki dopuszczają picie alkoholu od czasu do czasu. Według respondentek 0,4% (3) mam zdecydowanie pozwala im pić alkohol. 4,3% (32) biorących udział w badaniu, nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

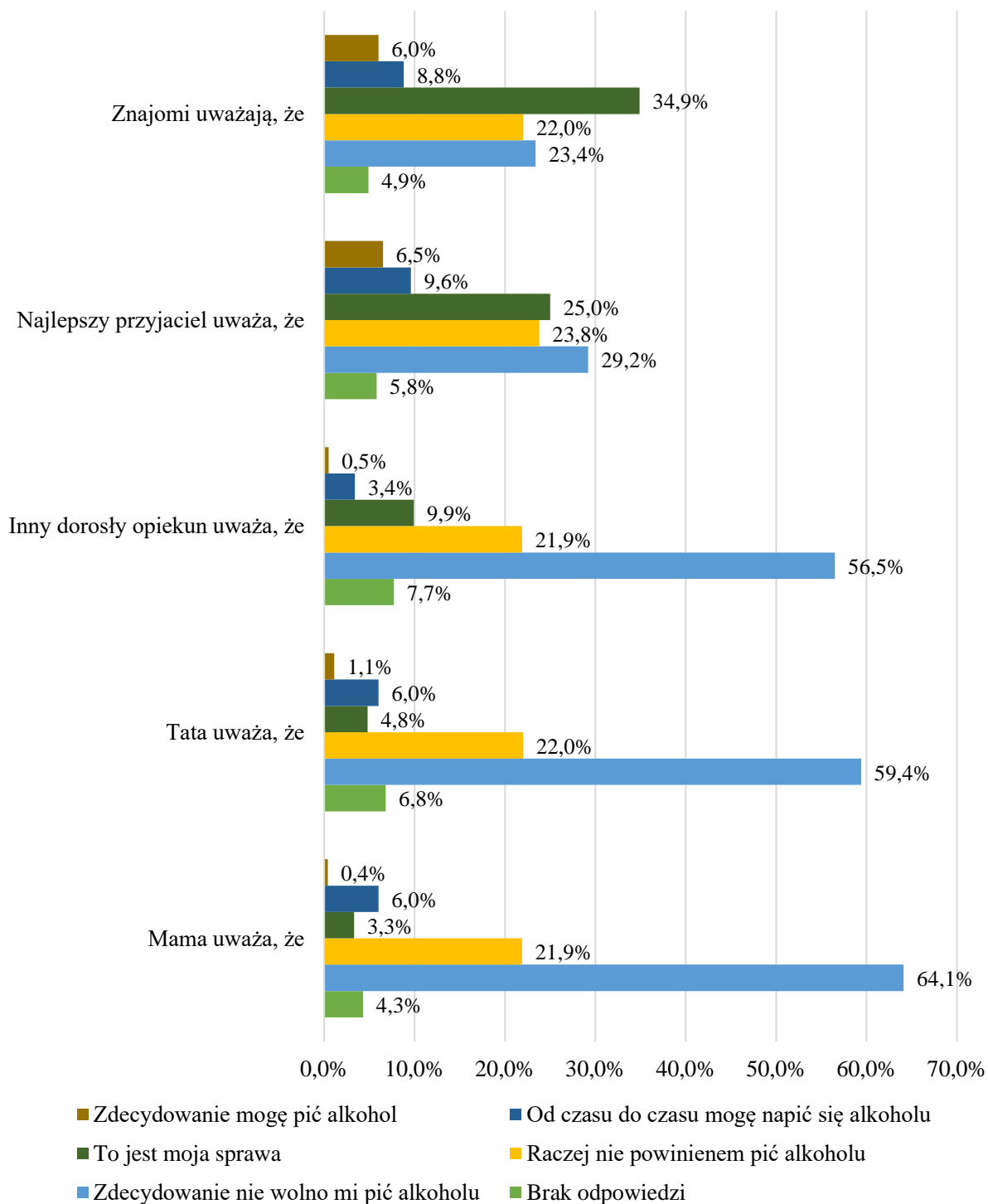
Deklaracje dziewcząt dotyczące opinii ich ojców na temat picia przez nie alkoholu przedstawiają się następująco: 59,4% (437) ankietowanych deklarowało, że ich ojcowie zdecydowanie zabraniają picia. 22% (162) ankietowanych twierdziło, że według ich ojców raczej nie powinny sięgać po alkohol. 3,3% (24) respondentek odpowiedziało, że według ojców to ich sprawa. 6,0% (44) oświadczyło, że ich ojcowie dopuszczają picie alkoholu, przez swoje córki, od czasu do czasu. 1,1% (4) respondentek odpowiedziało, że w opinii swoich ojców zdecydowanie mogą spożywać alkohol. 6,8% (50) badanych nie udzieliło odpowiedzi.

Wypowiedzi dotyczące opinii innych dorosłych opiekunów na temat picia alkoholu kształtują się następująco: 56,5% (416) dziewcząt uważało, że w opinii innych dorosłych zdecydowanie nie powinny pić. 21,9% (161) badanych udzieliło odpowiedzi, że inni dorośli opiekunowie uważają, że raczej nie powinny spożywać alkoholu. 9,9% (73) badanych dziewcząt udzieliło odpowiedzi, że według dorosłych opiekunów, to czy piją to ich sprawa. 3,4% (25) respondentek stwierdziło, że inni opiekunowie wyrażają zgodę na picie przez nie alkoholu od czasu do czasu. 0,5% (4) dorosłych opiekunów uważa, że dziewczyny mogą pić alkohol. 7,7% (57) respondentek nie odpowiedziało.

Przekonania badanych uczennic odnośnie opinii ich najlepszego przyjaciela, co do picia przez nie alkoholu są następujące: 29,2% (215) badanych uważa, że według ich najlepszego przyjaciela zdecydowanie nie powinny pić. 23,8% (175) respondentek zadeklarowało, że w opinii ich przyjaciela raczej nie powinny sięgać po alkohol. 25,0% (184) udzieliło odpowiedzi, że ich przyjaciel uważa, że to czy piją to ich sprawa. 9,6% (71) badanych dziewcząt stwierdziło, że ich najlepszy przyjaciel uważa, że od czasu do czasu mogą się napić alkoholu. 6,5% (48) respondentek stwierdziło, że ich najlepszy przyjaciel wyraża całkowitą aprobatę, co do picia przez nie alkoholu. 5,8% (43) badanych nie odpowiedziało na to pytanie.

W przypadku postaw znajomych wobec korzystania z alkoholu, przekonania ankietowanych kształtują się następująco: 23,4% (172) uczennic twierdzi, że znajomi sądzą, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu. Grupa 22,0% (162) dziewcząt stwierdziła, że według grona znajomych raczej nie powinny sięgać po alkohol. 34,9% (257) wybrało odpowiedź – to jest moja sprawa. 8,8% (65) respondentek była przekonana, że znajomi uważają, że czasem mogą się napić, a 6,0% (44), że zdecydowanie mogą pić alkohol. Odpowiedzi na pytanie nie uzyskano od 4,9% (36) badanych.

**Co Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?
Dziewczęta - szkoła podstawowa, klasy 7-8**

Opinie, jakie mają bliskie osoby na temat spożywania alkoholu.

Chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8

Ankiety zawierały pytanie dotyczące opinii bliskich osób na temat picia przez osobę badaną alkoholu. Bliscy uwzględnieni w pytaniu to mama, tata, inny dorosły, opiekun, najlepszy przyjaciel oraz znajomi.

Pytanie: Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu, raczej nie wolno mi pić alkoholu, to jest moja sprawa, od czasu do czasu mogę napić się alkoholu, zdecydowanie mogę pić alkohol.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?												
Chłopcy– szkoła podstawowa, klasy 7-8												
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu		Raczej nie powinienem pić alkoholu		To jest moja sprawa		Od czasu do czasu mogę napić się alkoholu		Zdecydowanie mogę pić alkohol	
Mama uważa, że	32	4,8%	472	70,3%	110	16,4%	30	4,5%	16	2,4%	11	1,6%
Tata uważa, że	43	6,4%	408	60,8%	132	19,7%	43	6,4%	29	4,3%	16	2,4%
Inny dorosły opiekun uważa, że	46	6,9%	416	62,0%	104	15,5%	82	12,2%	14	2,1%	9	1,3%
Najlepszy przyjaciel uważa, że	42	6,3%	206	30,7%	136	20,3%	184	27,4%	33	4,9%	70	10,4%
Znajomi uważają, że	39	5,8%	192	28,6%	123	18,3%	203	30,3%	50	7,5%	64	9,5%

Deklaracje uczniów dotyczących opinii ich matek na temat picia przez nich alkoholu były następujące: 70,3% (472 os.) badanych zadeklarowało, że według ich matek zdecydowanie nie powinni używać alkoholu. 16,4% (110) twierdziło, że według matek raczej nie powinni pić. 4,5% (30) badanych udzieliło odpowiedzi, że w opinii ich matek picie alkoholu to ich prywatna sprawa. 2,4% (16) respondentów udzieliło odpowiedzi, że według ich matek mogą się napić alkoholu od czasu do czasu. 1,6% (11) osób odpowiedziało, że ich matki zdecydowanie pozwalają im spożywać alkohol. 4,8% (32) uczniów nie odpowiedziało na pytanie.

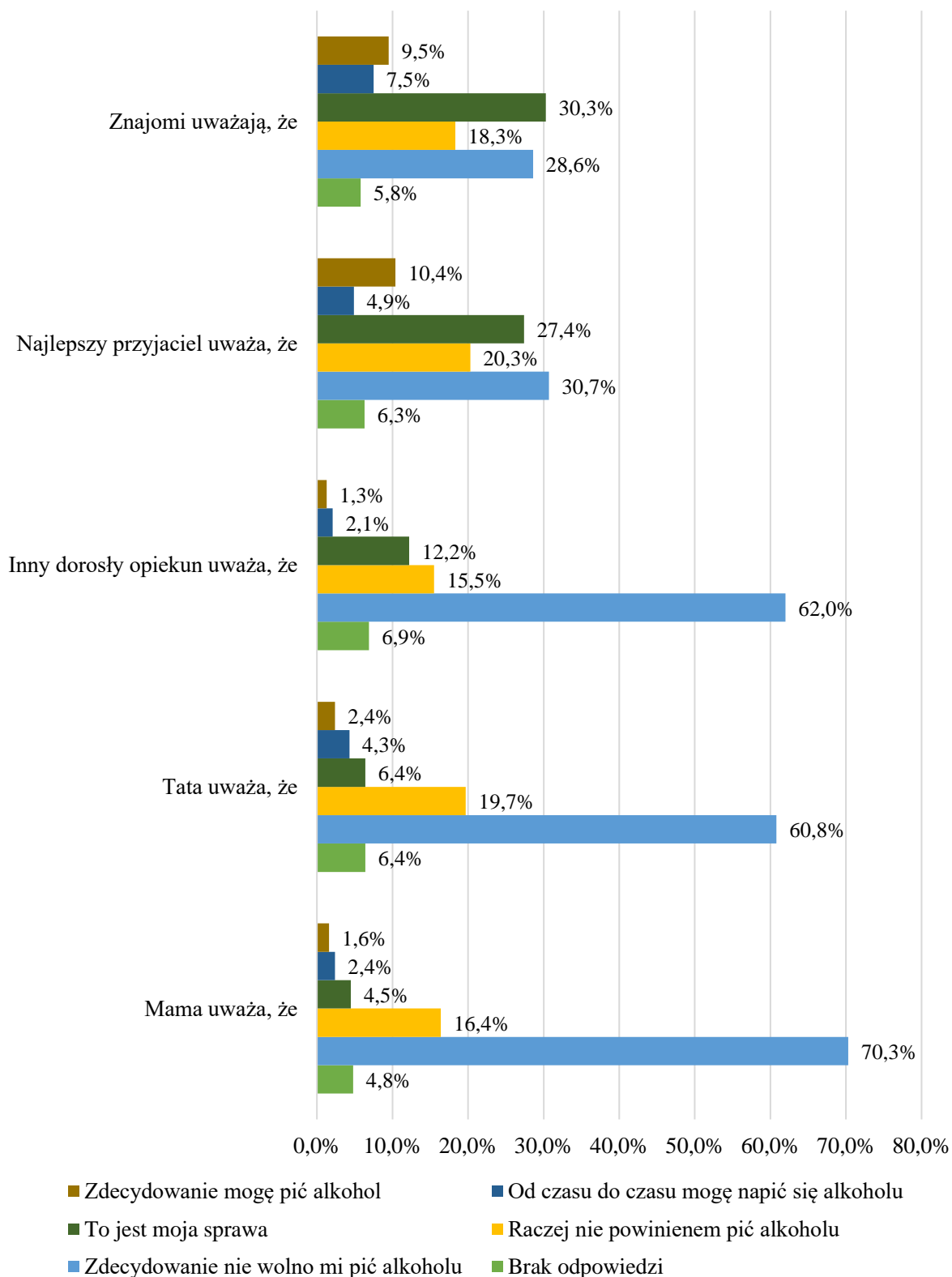
Odnosnie wypowiedzi chłopców dotyczących opinii ich ojców na temat picia przez nich alkoholu, zdecydowana większość, bo 60,8% (408) odpowiedziało, że ich ojcowie zdecydowanie sprzeciwiają się piciu alkoholu przez swoich synów. 19,7% (132) udzieliło odpowiedzi, że według ich ojców raczej nie powinni pić. 6,4% (43) uczniów stwierdziło, że w opinii ich ojców to czy piją alkohol to jest ich sprawa. 4,3% (29) zadeklarowało opinię ojców według której mogą się napić od czasu do czasu. 1,3% (9) odpowiedział, że ich ojcowie zdecydowanie nie mają nic przeciwko jeśli chodzi o picie alkoholu przez synów. 6,4% (43) ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi.

Wypowiedzi dotyczące opinii innych dorosłych opiekunów na temat picia alkoholu kształtują się następująco: 62,0% (416) badanych odpowiedziało, że według innych dorosłych zdecydowanie nie powinni pić alkoholu. 15,5% (104) uczniów zadeklarowało, że w opinii innych dorosłych raczej nie powinni pić. 12,2% (82) udzieliło odpowiedzi, że według innych dorosłych opiekunów to czy piją to jest ich sprawa. 2,1% (14) stwierdziło, że zdaniem innych dorosłych od czasu do czasu mogą się napić, a 1,3% (9) odpowiedział, że według opinii innych dorosłych opiekunów zdecydowanie mają przyzwolenie na picie alkoholu. 6,9% (46) respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Opinie badanych w stosunku do picia alkoholu w oczach najlepszego przyjaciela są następujące: 30,7% (206) respondentów udzieliło odpowiedzi, że według ich najlepszego przyjaciela zdecydowanie nie powinni pić. 20,3% (136) badanych udzieliło odpowiedzi, że w opinii ich znajomych raczej nie powinni pić alkoholu. 27,4% (184) biorących udział w ankiecie odpowiedziało, że według ich przyjaciela to, czy piją alkohol to ich sprawa. 4,9% (33) chłopców odpowiedziało, że ich najlepszy przyjaciel twierdzi, że od czasu do czasu mogą się napić alkoholu. 10,4% (70) respondentów udzieliło odpowiedzi, że ich najlepszy przyjaciel zdecydowanie popiera picie przez nich alkoholu. 6,3% (42) chłopców nie udzieliło odpowiedzi.

Odnosnie opinii znajomych osób badanych, co do picia przez nich alkoholu: według 28,6% (192) uczniów ich znajomi uważali, że zdecydowanie nie wolno im pić alkoholu. 18,3% (123) respondentów udzieliło odpowiedzi, że w opinii ich znajomych raczej nie powinni sięgać po alkohol. 30,3% (203) badanych określiło, że według ich znajomych to czy piją to ich sprawa. 7,5% (50) ankietowanych stwierdziło, że zdaniem ich znajomych od czasu do czasu mogą się napić alkoholu. 9,5% (64) biorących udział w ankiecie stwierdziło, że ich znajomi zdecydowanie pozwalają im na używanie alkoholu. 5,8% (39) nastolatków nie udzieliło odpowiedzi.

**Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?
Chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 7-8**

Deklaracje uczniów dotyczące najczęściej wybieranego alkoholu.

Szkoła podstawowa, klasy 7-8

Badani zostali poproszeni o zaznaczenie rodzaju alkoholu, który wybierają najczęściej, jeśli piją go przynajmniej raz w miesiącu. Uczniowie, udzielając odpowiedzi na pytanie dotyczące rodzajów używanych przez nich alkoholi, mogli wskazać więcej niż jeden rodzaj substancji.

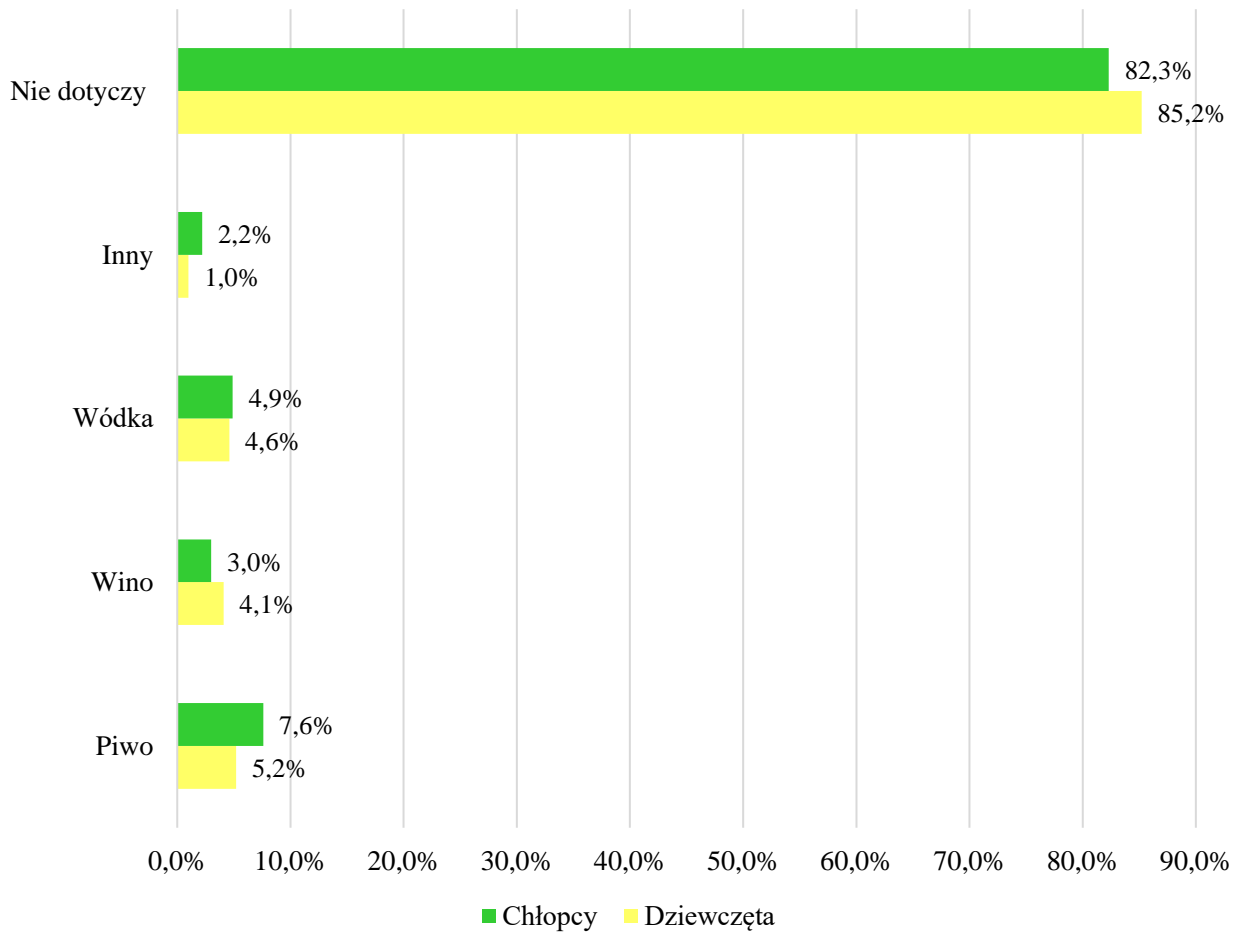
Pytanie: Jeśli pijesz alkohol raz w miesiącu lub częściej, podaj który z wymienionych niżej alkoholi wybierasz zazwyczaj.

Możliwe odpowiedzi: piwo, wino, wódka, inny (napisz jaki), nie dotyczy.

Jeśli pijesz alkohol raz w miesiącu lub częściej, podaj który z wymienionych niżej alkoholi wybierasz zazwyczaj				
Dziewczeta i chłopcy – szkoła podstawowa, klasy 7-8				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Piwo	38	5,2%	51	7,6%
Wino	30	4,1%	20	3,0%
Wódka	34	4,6%	33	4,9%
Inny	7	1,0%	15	2,2%
Nie dotyczy	627	85,2%	552	82,3%

Zarówno wśród dziewcząt jak i chłopców najczęściej deklarowanym alkoholem było piwo. U dziewcząt wskazało go 5,2% (38 os.), a u chłopców 7,6% (51) respondentów. Na wódkę jako preferowany trunek zdecydowało się 4,6% (34) dziewcząt oraz 4,9% (33) chłopców. Wino wybrało 4,1% (30) respondentek i 3,0% (20) badanych respondentów. Na inny alkohol zdecydowało się 1,0% (7) uczennic a 2,2% (15) biorących udział w ankiecie uczniów. Zadowolający jest fakt, że największą grupę stanowią jednak te dziewczęta i chłopcy, którzy stwierdzili, że powyższe pytanie ich nie dotyczy – 85,5% (627) nastolatek i 82,3% (552) nastolatków.

**Jeśli pijesz alkohol raz w miesiącu lub częściej, podaj który z wymienionych niżej alkoholi wybierasz zazwyczaj
Dziewczęta i chłopcy - szkoła podstawowa, klasy 7-8**

3.3. Szkoła ponadpodstawowa.

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych.

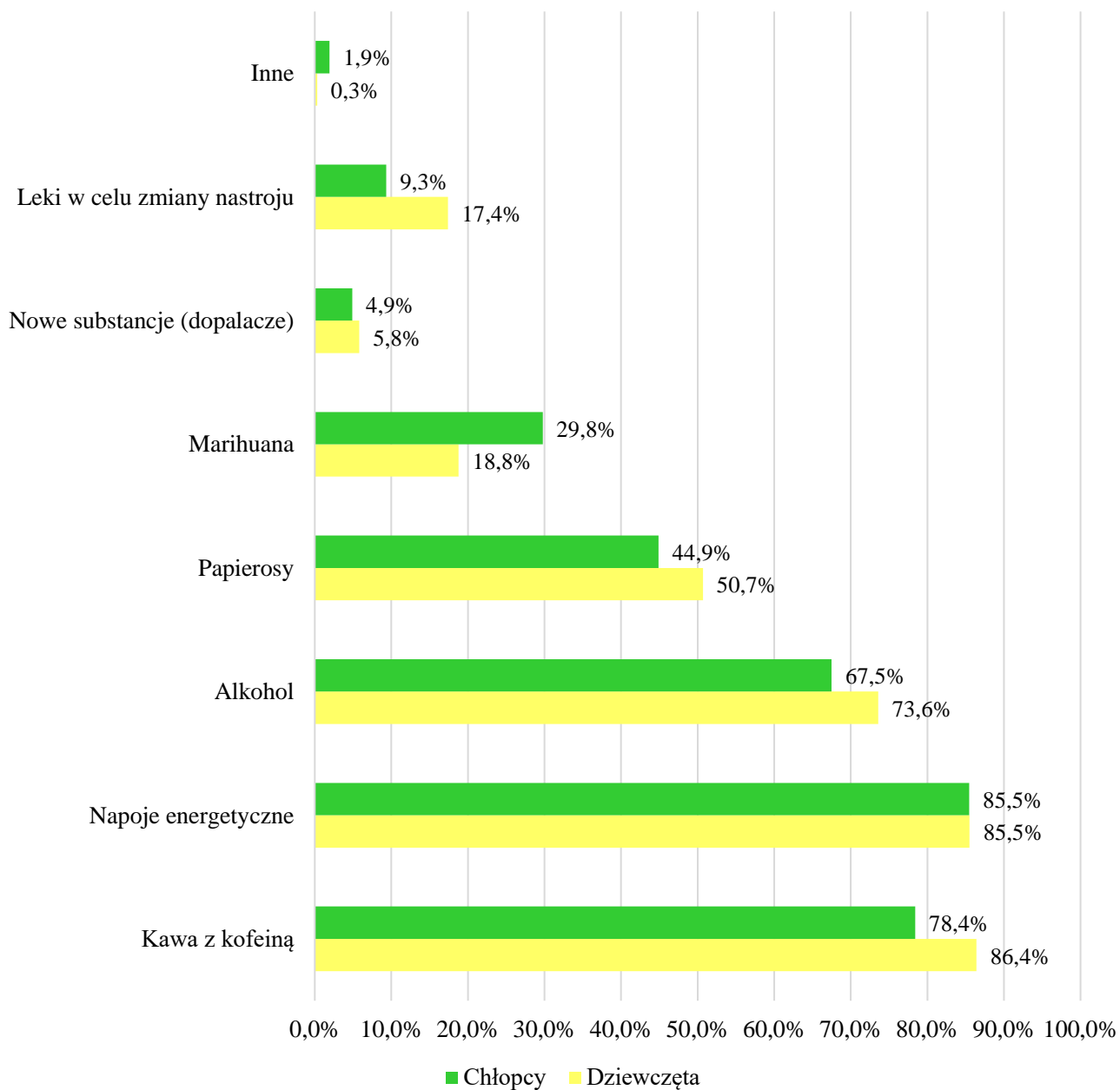
Respondenci, udzielając odpowiedzi na pytanie dotyczące rodzajów używanych przez nich substancji psychoaktywnych, mogli wskazać więcej niż jeden rodzaj substancji.

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych				
Dziewczęta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Kawa z kofeiną	566	86,4%	690	78,4%
Napoje energetyczne	560	85,5%	752	85,5%
Alkohol	482	73,6%	594	67,5%
Papierosy	332	50,7%	395	44,9%
Marihuana	123	18,8%	262	29,8%
Nowe substancje (dopalacze)	38	5,8%	43	4,9%
Leki w celu zmiany nastroju	114	17,4%	82	9,3%
Inne	2	0,3%	17	1,9%

Wśród dziewcząt szkół ponadpodstawowych 86,4% (566 os.) zadeklarowało, że spożywało kawę z kofeiną, a 85,5% (560) napoje energetyczne. 73,6% (482) uczennic oświadczyło, że sięgnęło już po alkohol, a 50,7% (323) po papierosy. Według deklaracji 18,8% (123) respondentek paliło marihuanę, 5,8% (38) zażywało nowe substancje (dopalacze), a 17,4% (114) stosowało leki w celu zmiany nastroju. Spożycie innych substancji psychoaktywnych deklarowało 0,3% (2) ankietowanych.

W grupie chłopców 78,4% (690) oświadczyło, że piło kawę, a 85,5% (752) spożywało napoje energetyczne. 67,5% (594) uczniów deklarowało picie alkoholu, a 44,9% (395) palenie papierosów. Według odpowiedzi 29,8% (262) respondentów stwierdziło, że sięgnęło po marihuanę, 4,9% (43) po nowe substancje (dopalacze), a 9,3% (82) po leki w celu zmiany nastroju. Wśród badanych 1,9% (17) oświadczyło sięgnięcie po inne substancje psychoaktywne.

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych Chłopcy i dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa

Częstotliwość używania substancji psychoaktywnych.

Dziewczęta – szkoła ponadpodstawowa.

Uczennice zostały zapytane o to, jak często sięgają po poszczególne substancje psychoaktywne.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość														
Dziewczęta – szkoła ponadpodstawowa														
	Brak odpowiedzi		Nigdy		Raz lub kilka razy w życiu		Kilka razy w roku		Kilka razy w miesiącu		Kilka razy w tygodniu		Codziennie	
Kawa z kofeiną	2	0,3%	87	13,3%	82	12,5%	52	7,9%	140	21,4%	162	24,7%	130	19,8%
Napoje energetyczne	2	0,3%	93	14,2%	93	14,2%	81	12,4%	170	26,0%	140	21,4%	76	11,6%
Alkohol	6	0,9%	167	25,5%	145	22,1%	119	18,2%	177	27,0%	33	5,0%	8	1,2%
Papierosy	5	0,8%	318	48,5%	119	18,2%	39	6,0%	49	7,5%	41	6,3%	84	12,8%
Marihuana	10	1,5%	522	79,7%	64	9,8%	25	3,8%	21	3,2%	6	0,9%	7	1,1%
Nowe substancje (dopalacze)	6	0,9%	611	93,3%	20	3,1%	8	1,2%	4	0,6%	2	0,3%	4	0,6%
Leki w celu zmiany nastroju	8	1,2%	533	81,4%	53	8,1%	15	2,3%	15	2,3%	5	0,8%	26	4,0%
Inne	653	99,7%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,3%	0	0,0%	0	0,0%

Wśród dziewcząt 13,3% (87 os.) deklarowało, że nigdy nie piło kawy, 12,5% (82) próbowało jej raz lub kilka razy w życiu, a 7,9% (52) kilka razy w roku. Według udzielonych odpowiedzi 21,4% (140) uczennic spożywało kawę kilka razy w miesiącu, 24,7% (162) kilka razy w tygodniu, z kolei 19,8% (130) codziennie. Nie uzyskano odpowiedzi od 0,3% (2) respondentek.

14,2% (93) uczennic oświadczyło, że nigdy nie sięgnęło po napoje energetyczne. Według deklaracji 14,2% (93) respondentek piło je raz lub kilka razy w życiu, a 12,4% (81) kilka razy w roku. Wśród dziewcząt 26,0% (170) odpowiedziało, że napoje energetyczne spożywało kilka razy w miesiącu, 21,4% (140) kilka razy w tygodniu, a 11,6% (76) każdego dnia. Na pytanie nie odpowiedziało 0,3% (2) ankietowanych z badanej grupy.

Wśród dziewcząt 25,5% (167) deklarowało, że nigdy nie piło alkoholu, 22,1% (145) próbowało go raz lub kilka razy w życiu, a 18,2% (119) kilka razy w roku. Według deklaracji 27,0% (177) uczennic spożywało alkohol kilka razy w miesiącu, 5,0% (33) kilka razy w tygodniu, z kolei 1,2% (8) codziennie. Odpowiedzi nie udzieliło 0,9% (6) ankietowanych.

48,5% (318) dziewcząt oświadczyło, że nigdy nie paliło tytoniu. Według deklaracji 18,2% (119) uczennic paliło papierosy raz lub kilka razy w życiu, a 6,0% (39) kilka razy w roku. Wśród respondentek 7,5% (49) odpowiedziało, że po papierosy sięgało kilka razy w miesiącu, 6,3% (41) kilka razy w tygodniu, z kolei 12,8% (84) każdego dnia. Od odpowiedzi na pytanie uchyliło się 0,8% (5) badanych.

Wśród respondentek 79,7% (522) deklarowało, że nigdy nie paliło marihuany. Według odpowiedzi 9,8% (64) uczennic sięgnęło po nią raz lub kilka razy w życiu, a 3,8% (25) kilka razy w roku. 3,2% (21) uczennic stwierdziło, że paliło ją kilka razy w miesiącu, 0,9% (6) kilka razy w tygodniu, a 1,1% (7) codziennie. Odpowiedzi na zadane pytanie nie udzieliło 1,5% (10) dziewcząt.

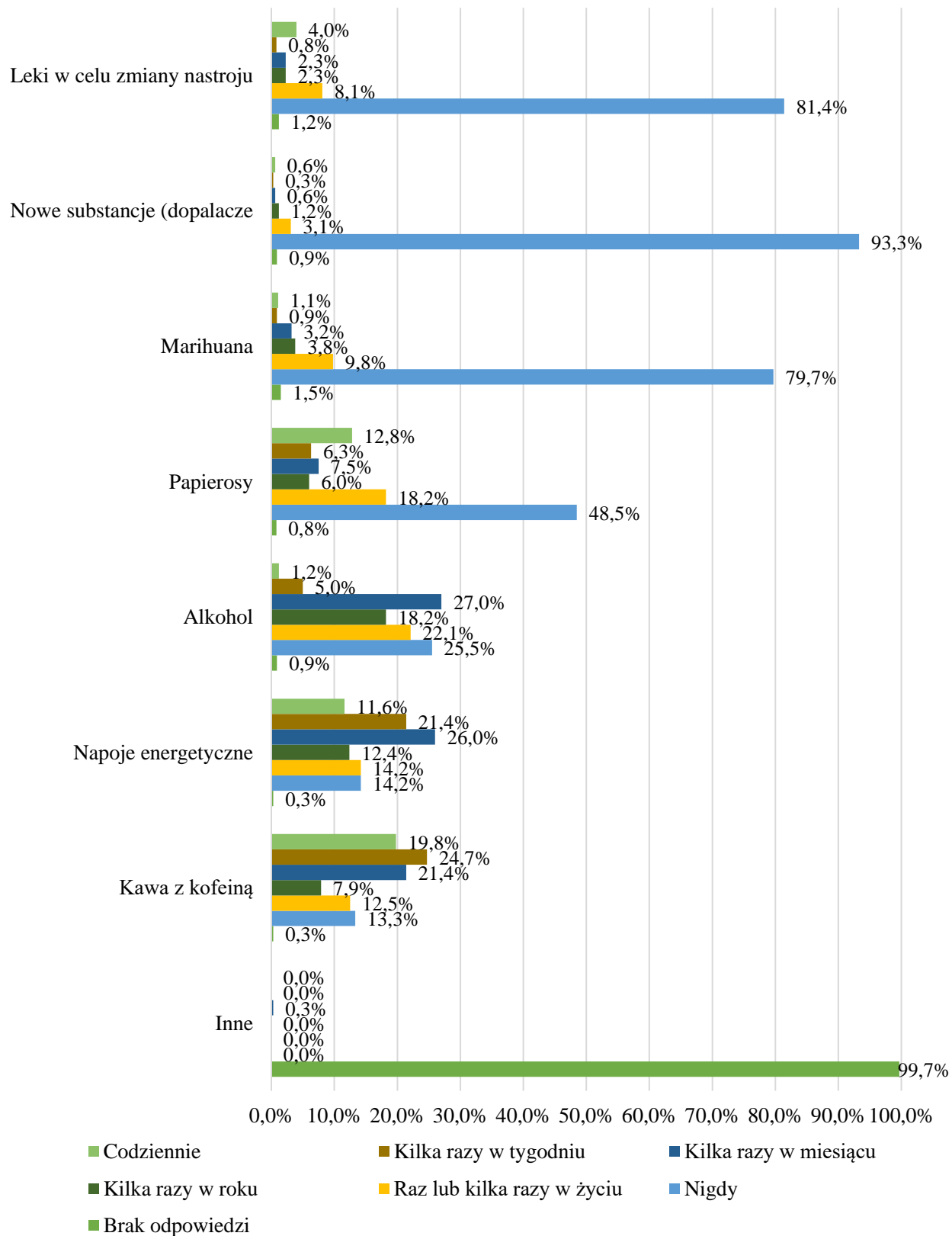
93,3% (611) uczennic oświadczyło, że nigdy nie zażyło nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy). Z deklaracji wynika, że 3,1% (20) dziewcząt sięgnęło po nie raz lub kilka razy w roku, 1,2% (8) kilka razy w roku, a 0,6% (4) kilka razy w miesiącu. Wśród respondentek 0,3% (2) odpowiedziało, że nowe substancje psychoaktywne (dopalacze) spożywało kilka razy w tygodniu, z kolei 0,6% (4) codziennie. Nie otrzymano odpowiedzi od 0,9% (6) ankietowanych z badanej grupy.

Wśród respondentek 81,4% (533) zadeklarowało, że nigdy nie sięgało po leki w celu zmiany nastroju. 8,1% (53) dziewcząt oświadczyło, że stosowało je raz lub kilka razy w życiu, a 2,3% (15) kilka razy w roku. Według deklaracji 2,3% (15) uczennic zażywało leki w celu zmiany nastroju kilka razy w miesiącu, 0,8% (5) kilka razy w tygodniu, z kolei 4,0% (26) codziennie. Na pytanie nie odpowiedziało 1,2% (8) nastolatek.

Zdecydowana większość uczennic szkół ponadpodstawowych – 99,7% (653) nie udzieliła odpowiedzi, na pytanie dotyczące stosowania innych środków psychoaktywnych. 0,3% (2) dziewcząt zadeklarowała, że zażywa je kilka razy w miesiącu.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość Dziewczeta - szkoła ponadpodstawowa

Częstotliwość używania substancji psychoaktywnych.

Chłopcy – szkoła ponadpodstawowa.

Uczniowie, analogicznie jak dziewczęta, zostali zapytani o to, jak często sięgają po poszczególne substancje psychoaktywne.

Używanie substancji psychoaktywnych - częstotliwość														
Chłopcy – szkoła ponadpodstawowa														
	Brak odpowiedzi		Nigdy		Raz lub kilka razy w życiu		Kilka razy w roku		Kilka razy w miesiącu		Kilka razy w tygodniu		Codziennie	
Kawa z kofeiną	2	0,2%	188	21,4%	124	14,1%	90	10,2%	188	21,4%	173	19,7%	115	13,1%
Napoje energetyczne	5	0,6%	123	14,0%	113	12,8%	144	16,4%	232	26,4%	203	23,1%	60	6,8%
Alkohol	7	0,8%	279	31,7%	153	17,4%	127	14,4%	230	26,1%	63	7,2%	21	2,4%
Papierosy	9	1,0%	476	54,1%	143	16,3%	46	5,2%	54	6,1%	49	5,6%	103	11,7%
Marihuana	12	1,4%	606	68,9%	102	11,6%	71	8,1%	44	5,0%	21	2,4%	24	2,7%
Nowe substancje (dopalacze)	9	1,0%	828	94,1%	14	1,6%	8	0,9%	7	0,8%	0	0,0%	14	1,6%
Leki w celu zmiany nastroju	10	1,1%	788	89,5%	40	4,5%	12	1,4%	9	1,0%	2	0,2%	19	2,2%
Inne	858	97,5%	5	0,6%	5	0,6%	1	0,1%	4	0,5%	2	0,2%	5	0,6%

Z deklaracji wynika, że 21,4% (188 os.) chłopców uczących się w szkołach ponadpodstawowych nigdy nie piło kawy, a 14,1% (124) piło ją raz lub kilka razy w życiu. 10,2% (90) badanych oświadczyło, że stosowało ją kilka razy w roku. Odpowiedź – kilka razy w miesiącu zostało wybrana przez 21,4% (188), a kilka razy tygodniu przez 19,7% (173) respondentów. Według oświadczeń 13,1% (115) respondentów używało kawy codziennie. Na pytanie nie odpowiedziało 0,2% (2) uczniów.

Dane z ankiety pokazują, że napojów energetycznych nigdy nie spożywało 14,0% (123) badanych. Według oświadczeń 12,8% (113) chłopców piło je raz lub kilka razy w życiu, natomiast 16,4% (144) kilka razy w roku. Sięganie po napoje energetyczne kilka razy w miesiącu zadeklarowało 26,4% (232) respondentów, a kilka razy w tygodniu 23,1% (203). Według stwierdzeń 6,8% (60) chłopców piło te napoje codziennie. Na powyższe pytanie nie odpowiedziało 0,6% (5) uczniów.

Wśród respondentów 31,7% (279) zadeklarowało, że nigdy nie piło alkoholu, za to 17,4% (153) oświadczyło, iż spróbowało go jednorazowo lub kilka razy w życiu. 14,4% (127) stwierdziło, że używało alkohol kilka razy w roku, natomiast 26,1% (230) – kilka razy w miesiącu. W grupie chłopców 7,2% (63) oświadczyło, że spożywało alkohol kilka razy w tygodniu, a jedynie 2,4% (21) codziennie. Na pytanie nie uzyskano odpowiedzi od 0,8% (7) respondentów.

Według odpowiedzi, większość ankietowanych tj. 54,1% (476) nigdy nie sięgnęło po papierosy, natomiast 16,3% (143) zapaliło raz lub kilka razy w życiu. 5,2% (46) chłopców oświadczyło, że papierosy paliło kilka razy w roku, 6,1% (54) – kilka razy w miesiącu, a 5,6% (49) – kilka razy w tygodniu. Wśród uczniów 11,7% (103) zadeklarowało, że paliło codziennie. Od udzielenia odpowiedzi na pytanie uchyliło się 1,0% (9) respondentów.

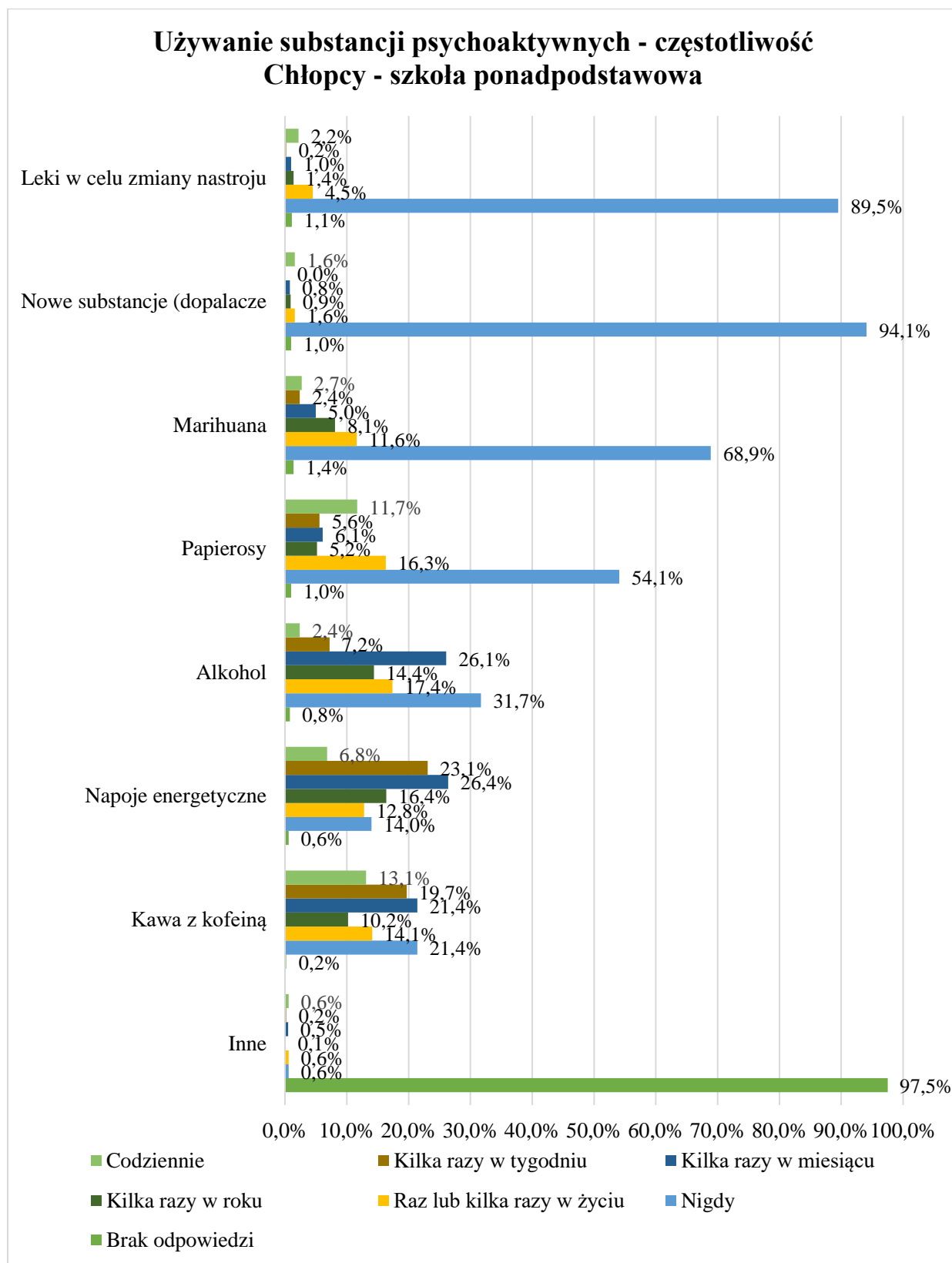
Zdecydowana większość chłopców 68,9% (606) oświadczyła, że nigdy nie palili marihuany, za to 11,6% (102) próbowało jej jednorazowo lub kilka razy w życiu. Według odpowiedzi marihuany używało kilka razy w roku 8,1% (71) uczniów, natomiast kilka razy w miesiącu 5,0% (44). Uczniowie, którzy stwierdzili, że stosowali marihuanę kilka razy w tygodniu stanowili 2,4% (21) wszystkich respondentów. Codzienny kontakt z tą substancją zadeklarowało 2,7% (24) badanych. Na pytanie nie odpowiedziało 1,4% (12) badanych.

94,1% (828) chłopców deklarowało, że nigdy nie stosowało nowych substancji psychoaktywnych (dopalaczy). 1,6% (14) uczniów oświadczyło, że próbowało ich raz lub kilka razy w życiu, a 0,9% (8) kilka razy w roku. Według odpowiedzi regularne używanie kilka razy w miesiącu miało miejsce w przypadku 0,8% uczniów (7), a codzienne 1,6% (14). Na pytanie nie udzieliło odpowiedzi 1,0% (9) respondentów.

Według deklaracji 89,5% (788) uczniów nigdy nie stosowała leków w celu zmiany nastroju. Raz lub kilka razy w życiu w niemedyczny sposób leków używało 4,5% (40) chłopców, a 1,4% (12) kilka razy w roku. Regularne używanie, kilka razy w miesiącu oświadczyło 1,0% (9), z kolei kilka razy w tygodniu – 0,2% (2) respondentów. 2,2% (19) badanych stwierdziło, że po leki w celu zmiany nastroju sięgało codziennie. Odpowiedzi na pytanie nie uzyskano od 1,1% (10) chłopców.

Z odpowiedzi chłopców wynika, że 0,6% (5) z nich nigdy nie zażyło innych środków psychoaktywnych. Taka sama liczba respondentów zadeklarowała, że spożywała je raz lub kilka razy w życiu, a 0,1% (1) kilka razy w roku. Według stwierdzeń regularnie używało: kilka razy w miesiącu – 0,5% (4), kilka razy w tygodniu – 0,2% (2), natomiast codziennie – 0,6% (5). Zdecydowana większość uczniów szkół ponadpodstawowych –

97,5% (858) nie udzieliła odpowiedzi na pytanie dotyczące stosowania innych środków psychoaktywnych.

Deklaracje dotyczące wieku pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi.

Dziewczęta – szkoła ponadpodstawowa.

Pytanie: Ile miałas lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej?

Możliwe odpowiedzi: poniżej 7. roku życia, między 7. a 11. rokiem życia, powyżej 12. roku życia, brak odpowiedzi.

Ile miałas lat, gdy po raz pierwszy spróbowałaś danej substancji psychoaktywnej?								
Dziewczęta – szkoła ponadpodstawowa								
	Poniżej 7 r.ż.		Między 7 a 11 r.ż.		Powyżej 12 r.ż.		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	3	0,5%	84	12,8%	368	56,2%	200	30,5%
Napoje energetyczne	1	0,2%	61	9,3%	370	56,5%	223	34,0%
Alkohol	1	0,2%	14	2,1%	357	54,5%	283	43,2%
Papierosy	1	0,2%	13	2,0%	247	37,7%	394	60,2%
Marihuana	0	0,0%	2	0,3%	93	14,2%	560	85,5%
Nowe substancje (dopalacze)	0	0,0%	2	0,3%	26	4,0%	627	95,7%
Leki w celu zmiany nastroju	0	0,0%	6	0,9%	76	11,6%	573	87,5%
Inne	1	0,2%	0	0,0%	3	0,5%	651	99,4%

Według oświadczeń pierwszy raz, poniżej 7. roku życia po kawę z kofeiną sięgnęło 0,5% (3 os.) dziewcząt. 12,8% (84) między 7. a 11. rokiem życia, a 56,2% (368) powyżej 12. roku życia. Od odpowiedzi uchyliło się 30,5% (200) badanych.

Po napoje energetyczne poniżej 7. roku życia po raz pierwszy sięgnęło 0,2% (1) badanych. 9,3% (61) między 7. a 11. rokiem życia, a 56,5% (370) po 12. roku życia. Na pytanie nie odpowiedziało 34,0% (223) badanych.

Pierwszy raz po alkohol, poniżej 7. roku życia sięgnęło 0,2% (1) badanych. 2,1% (14) między 7. a 11. rokiem życia. Po 12. roku życia alkoholu spróbowało 54,5% (357) badanych dziewcząt. Na pytanie nie udzieliło odpowiedzi 43,2% (283) badanych.

Pierwszy raz po papierosy poniżej 7. roku życia sięgnęło 0,2% (1) badanych. 2,0% (13) między 7. a 11. rokiem życia, a 37,7% (247) powyżej 12. roku życia. Na pytanie nie udzieliło odpowiedzi 60,2% (394) badanych.

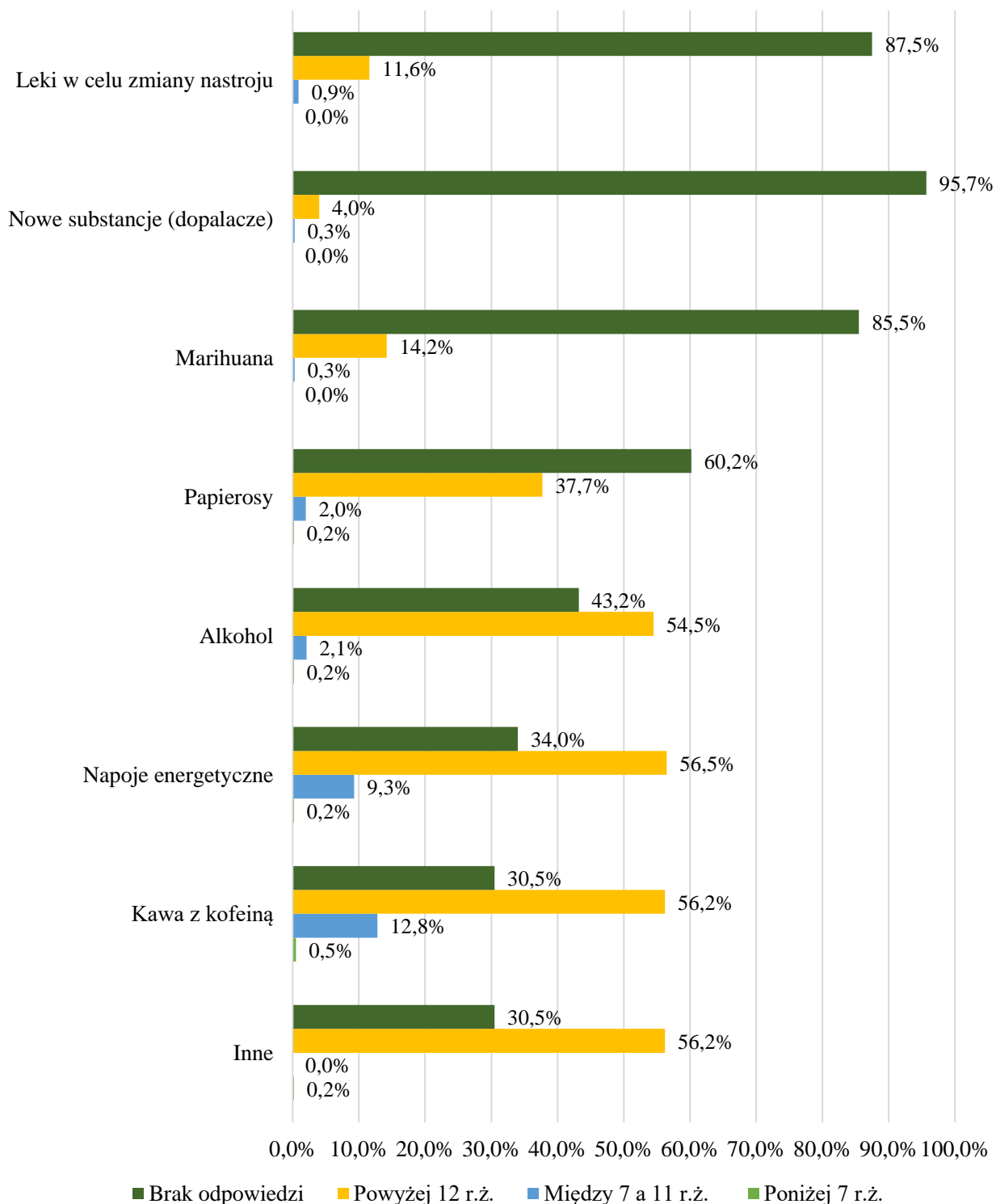
0,3% (2) badanych spróbowało marihuany po raz pierwszy między 7. a 11. rokiem życia. 14,2% (93) po 12. roku życia. Odpowiedzi na pytanie nie otrzymano od 85,5% (560) respondentek.

W badanej grupie 0,3% (2) dziewcząt pierwszy raz spróbowało nowych substancji (dopalaczy) między 7. a 11. rokiem życia, a 4,0% (26) powyżej 12. roku życia. 95,7% (627) uczennic nie udzieliło odpowiedzi.

0,9% (6) badanych użyło pierwszy raz leków w celu zmiany nastroju między 7. a 11. rokiem życia, a 11,6% (76) powyżej 12. roku życia. 87,5% (573) ankietowanych nie odpowiedziało na powyższe pytanie.

Jeśli chodzi o inne substancje psychoaktywne 0,2% (1) dziewcząt zażyło je pierwszy raz poniżej 7. roku życia, a 0,5% (3) powyżej 12. roku życia. Aż 99,4% (651) badanych nie udzieliło odpowiedzi.

**Ile miałaś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?
Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa**

Deklaracje dotyczące wieku pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi.

Chłopcy – szkoła ponadpodstawowa.

Pytanie: Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?

Możliwe odpowiedzi: poniżej 7. roku życia, między 7. a 11. rokiem życia, powyżej 12. roku życia, brak odpowiedzi.

Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?								
Chłopcy – szkoła ponadpodstawowa								
	Poniżej 7 r.ż.		Między 7 a 11 r.ż.		Powyżej 12 r.ż.		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	8	0,9%	81	9,2%	371	42,2%	420	47,7%
Napoje energetyczne	2	0,2%	118	13,4%	361	41,0%	399	45,3%
Alkohol	4	0,5%	20	2,3%	377	42,8%	479	54,4%
Papierosy	2	0,2%	26	3,0%	239	27,2%	613	69,7%
Marhuana	1	0,1%	5	0,6%	172	19,5%	702	79,8%
Nowe substancje (dopalacze)	1	0,1%	1	0,1%	20	2,3%	858	97,5%
Leki w celu zmiany nastroju	0	0,0%	4	0,5%	55	6,3%	821	93,3%
Inne	0	0,0%	0	0,0%	11	1,3%	869	98,8%

Po raz pierwszy kawę z kofeiną spróbowało poniżej 7. roku życia 0,9% (8 os.) chłopców, 9,2% (81) między 7. a 11. rokiem życia, a 42,2% (371) powyżej 12. roku życia. 47,7% (420) badanych nie udzieliło odpowiedzi.

Po napoje energetyczne poniżej 7. roku życia sięgnęło 0,2% (2) badanych, 13,4% (118) między 7. a 11. rokiem życia, 41,0% (361) powyżej 12. roku życia. Odpowiedzi nie uzyskano od 45,3% (399) badanych.

Po raz pierwszy po alkohol poniżej 7. roku życia sięgnęło 0,5% (4) badanych, 2,3% (20) między 7. a 11. rokiem życia, z kolei 42,8% (377) powyżej 12. roku życia. 54,4% (479) respondentów nie odpowiedziało na to pytanie.

0,2% (2) respondentów zapaliło pierwszego papierosa poniżej 7. roku życia. 3,0% (26) pomiędzy 7. a 12., z kolei 27,2% (239) powyżej 12. roku życia. 69,7% (613) badanych nie udzieliło odpowiedzi.

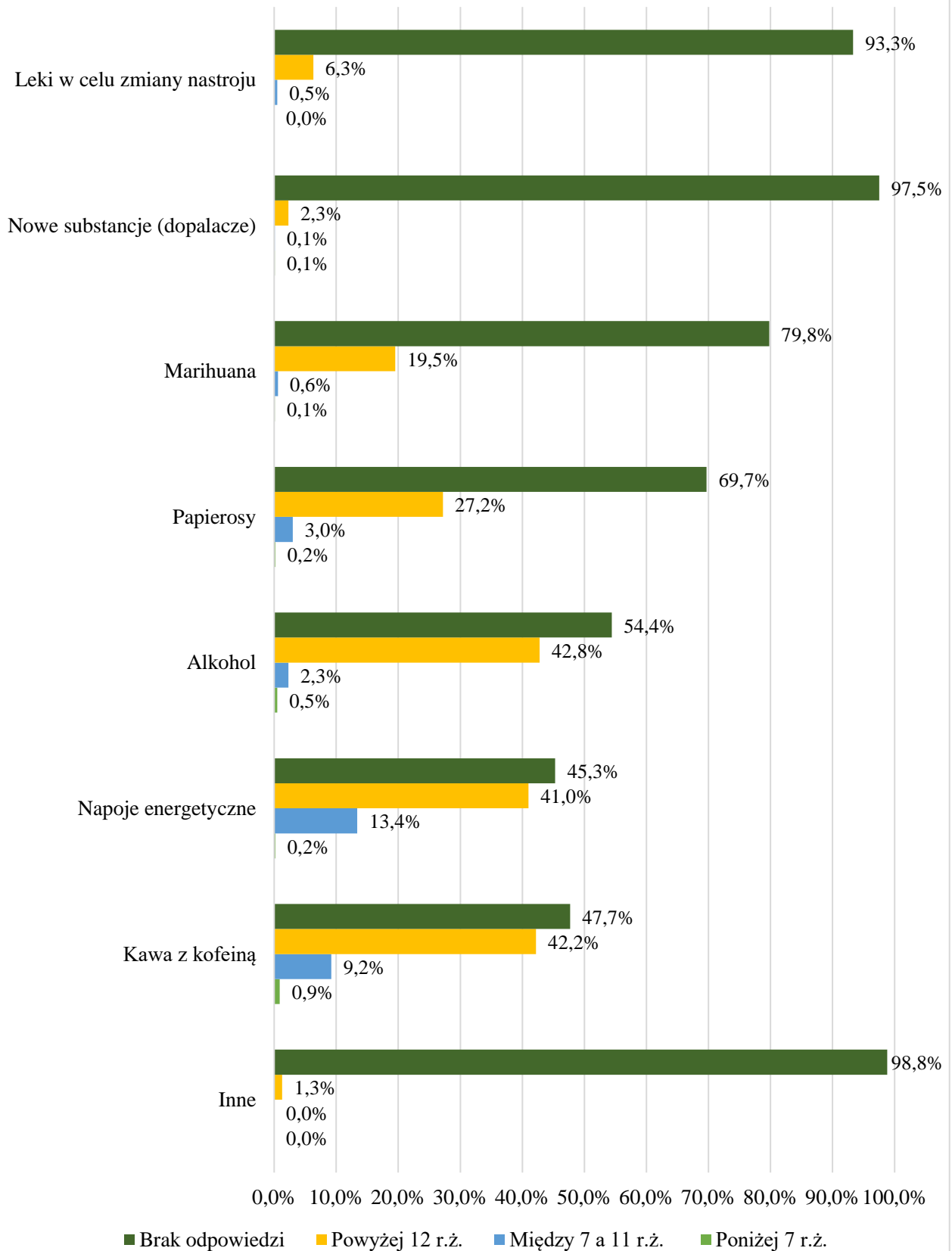

0,1% (1) chłopców spróbowało marihuany poniżej 7. roku życia 0,6% (5) pomiędzy 7. i a 12. rokiem życia. 19,5% (172) powyżej 12. roku życia. 79,8% (702) chłopców nie udzieliło odpowiedzi.

Jeśli chodzi o nowe substancje (dopalacze) 0,1% (1) spróbowało ich poniżej 7. roku życia. 0,1% (1) między 7. a 11. rokiem życia, a 2,3% (20) powyżej 12. roku życia. W badanej grupie 97,5% (858) osób nie udzieliło odpowiedzi.

Wśród chłopców ze szkół ponadpodstawowych 1,3% (11) sięgnęło po inne substancje psychoaktywne po raz pierwszy po 12. roku życia, a 98,8% (869) nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

**Ile miałeś lat, gdy po raz pierwszy spróbowałeś danej substancji psychoaktywnej?
Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa**

Deklaracje dotyczące wchodzenia w posiadanie substancji psychoaktywnej.

Dziewczęta – szkoła podstawowa.

Uczennice zostały zapytane o to, w jaki sposób wchodzi w posiadanie poszczególnych substancji psychoaktywnych, jeśli ich używają.

Jeśli używasz którejkolwiek substancji, napisz w jaki sposób wchodzisz w jej posiadanie

Dziewczęta – szkoła ponadpodstawowa

	Zakup legalny		Zakup nielegalny		Od znajomych		Od rodzeństwa		Od rodziców		Inni dorośli		Żadne z wymienionych		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	75	11,5%	0	0,0%	6	0,9%	1	0,2%	124	18,9%	4	0,6%	33	5,0%	412	62,9%
Napoje energetyczne	170	26,0%	0	0,0%	36	5,5%	2	0,3%	12	1,8%	0	0,0%	7	1,1%	428	65,3%
Alkohol	7	1,1%	42	6,4%	105	16,0%	1	0,2%	22	3,4%	6	0,9%	9	1,4%	463	70,7%
Papierosy	3	0,5%	26	4,0%	90	13,7%	0	0,0%	2	0,3%	1	0,2%	6	0,9%	527	80,5%
Marihuana	0	0,0%	8	1,2%	32	4,9%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,3%	1	0,2%	612	93,4%
Nowe substancje (dopalacze)	0	0,0%	3	0,5%	8	1,2%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,2%	1	0,2%	642	98,0%
Leki w celu zmiany nastroju	20	3,1%	4	0,6%	5	0,8%	0	0,0%	5	0,8%	0	0,0%	10	1,5%	611	93,3%
Inne	0	0,0%	1	0,2%	2	0,3%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	652	99,5%

Dziewczęta ze szkół ponadpodstawowych zadeklarowały, że w 11,5% (75 os.) zdobyły kawę z kofeiną za pomocą legalnego zakupu. 0,9% (6) z nich stwierdziło, że dostało od znajomych, a 0,2% (1) respondentek odpowiedziało, że napój zapewniło im rodzeństwo. 18,9% (124) oświadczyło, że otrzymało kawę od rodziców, a 0,6% (4) od innych dorosłych. 5,0% (33) dziewcząt udzieliło odpowiedzi, że nie była to żadna z wymienionych opcji, z kolei 62,9% (412) nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Jeśli chodzi o sposób wejścia w posiadanie napojów energetycznych, to 26,0% (170) respondentek zadeklarowało, że kupiło je w legalny sposób. 5,5% (36) udzieliło odpowiedzi, że dostało je od znajomych, a 0,3% (2) od rodzeństwa. 1,8% (12) badanych oświadczyło, iż dostęp do napojów energetycznych zapewnili im rodzice. 1,1% (7) spośród badanych dziewcząt odpowiedziało, że nie była to żadna z wymienionych możliwości dostępu, a 65,3% (428) nie odpowiedziało na to pytanie.

1,1% (7) badanych stwierdziło, że alkohol zdobyło poprzez legalny zakup. 6,4% (42) respondentek przyznało, że w posiadanie alkoholu weszło w sposób nielegalny. 16,0% (105) zadeklarowało, że alkohol otrzymało od znajomych, a 0,2% (1) od rodzeństwa. 3,4% (22) stwierdziło, że alkohol dostało od rodziców. 0,9% (6) ankietowanych udzieliło odpowiedzi, że tę substancję otrzymało od innych dorosłych. 1,4% (9) dziewcząt wybrało odpowiedź – żadna z wymienionych opcji. 70,7% (463) biorących udział w ankiecie nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Dziewczęta zadeklarowały, że w 0,5% (3) zdobyły papierosy w sposób legalny, a 4,0% (26) odpowiedziało, że papierosy kupiły nielegalnie. 13,7% (90) przyznało, że otrzymało je od znajomych. 0,3% (2) respondentek zadeklarowało, że papierosy dostało od rodziców. 0,2% (1) badanych wskazało, że papierosy otrzymały od innych dorosłych, a 0,9% (6) wskazało, że to żadna z wymienionych w pytaniu opcji. 80,5% (527) zdecydowało nie odpowiadać na pytanie.

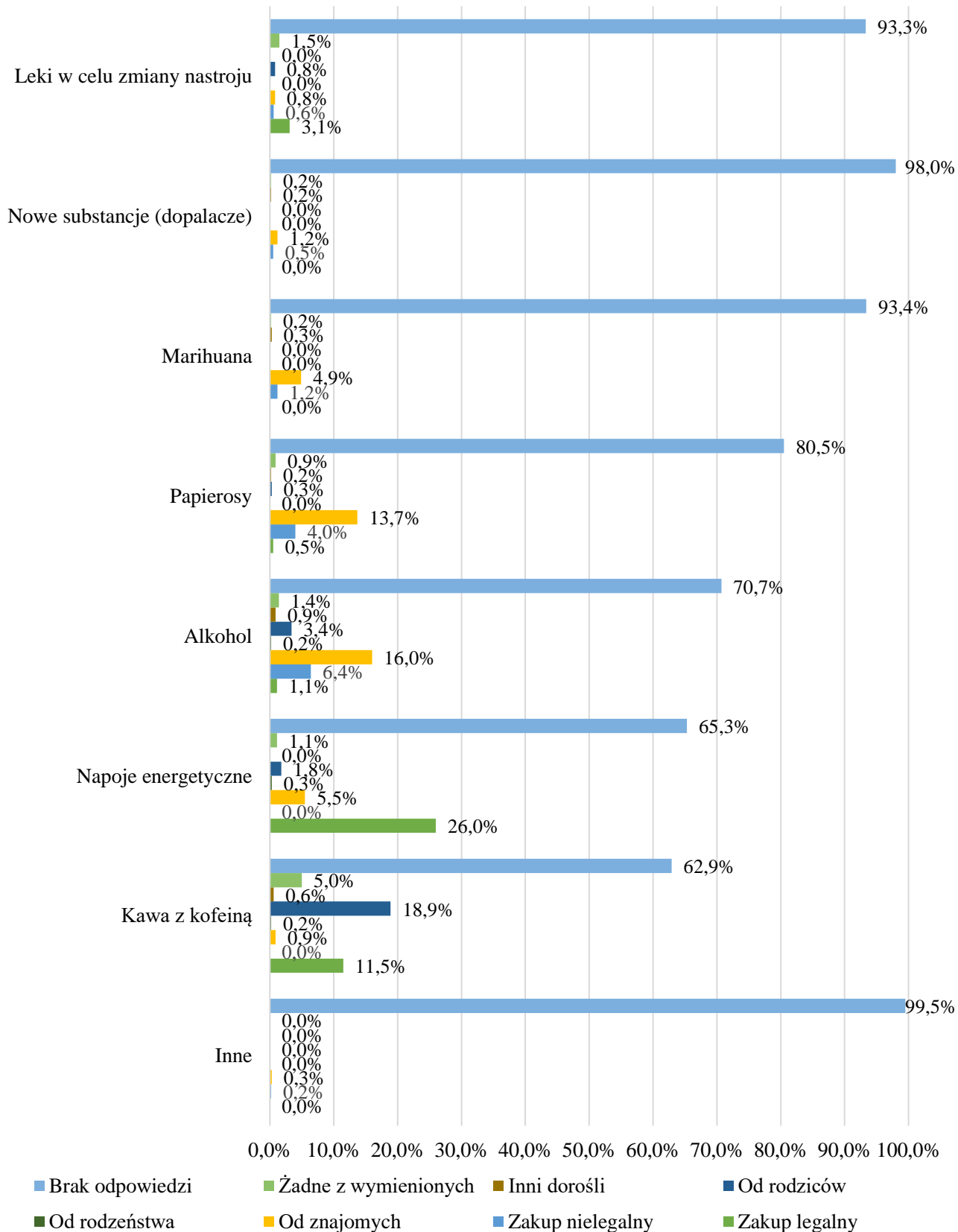
1,2% (8) badanych dziewcząt zadeklarowało zdobycie marihuany poprzez nielegalny zakup. 4,9% (32) respondentek udzieliło odpowiedzi, że tę substancję otrzymało od znajomych, a 0,3% (2) od innych dorosłych. 0,2% (1) zadeklarowało, że nie jest to żadna z wymienionych opcji, a 93,4% (612) nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

W badanej grupie dziewcząt 0,5% (3) udzieliło odpowiedzi, że nowe substancje (dopalacze) uzyskały poprzez nielegalny zakup. 1,2% (8) respondentek stwierdziło, że dopalacze otrzymały od znajomych, a 0,2% (1) od innych dorosłych. 0,2% (1) zadeklarowało, że to żadna z wymienionych opcji. Wśród uczennic 98,0% (642) nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Jeśli chodzi o sposoby wejścia w posiadanie leków w celu zmiany nastroju, 3,1% (20) badanych zadeklarowało, że kupiło je w sposób legalny. 0,6% (4) spośród badanych dziewcząt przyznało, że leki uzyskało w sposób nielegalny. 0,8% (5) udzieliło odpowiedzi, że leki otrzymało od znajomych, tyle samo zadeklarowało, że zapewnili im je rodzice. 1,5% (10) respondentek zadeklarowało, że to żadna z wymienionych opcji, z kolei 93,3% (611) nie udzieliło odpowiedzi na pytanie.

Według deklaracji inne substancje psychoaktywne w sposób nielegalny zakupiło 0,2% (1) dziewcząt, z kolei 0,3% (2) otrzymało je od znajomych. 99,5% (652) respondentek nie udzieliło odpowiedzi.

Sposób zdobywania substancji psychoaktywnych Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje dotyczące wchodzenia w posiadanie substancji psychoaktywnej.

Chłopcy – szkoła podstawowa.

Uczniowie również zostali zapytani o to, w jaki sposób wchodzi w posiadanie poszczególnych substancji psychoaktywnych, jeśli ich używają.

Jeśli używasz którejkolwiek substancji, napisz w jaki sposób wchodzisz w jej posiadanie																
Chłopcy – szkoła ponadpodstawowa																
	Zakup legalny		Zakup nielegalny		Od znajomych		Od rodzeństwa		Od rodziców		Inni dorośli		Żadne z wymienionych		Brak odpowiedzi	
Kawa z kofeiną	139	15,8%	0	0,0%	7	0,8%	0	0,0%	114	13,0%	3	0,3%	21	2,4%	596	67,7%
Napoje energetyczne	255	29,0%	0	0,0%	18	2,0%	3	0,3%	8	0,9%	1	0,1%	5	0,6%	590	67,0%
Alkohol	11	1,3%	87	9,9%	91	10,3%	0	0,0%	25	2,8%	8	0,9%	10	1,1%	648	73,6%
Papierosy	4	0,5%	57	6,5%	74	8,4%	1	0,1%	1	0,1%	1	0,1%	6	0,7%	736	83,6%
Marihuana	0	0,0%	25	2,8%	55	6,3%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,2%	4	0,5%	794	90,2%
Nowe substancje (dopalacze)	0	0,0%	3	0,3%	2	0,2%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	1	0,1%	873	99,2%
Leki w celu zmiany nastroju	9	1,0%	4	0,5%	3	0,3%	0	0,0%	2	0,2%	2	0,2%	8	0,9%	852	96,8%
Inne	1	0,1%	3	0,3%	3	0,3%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	0	0,0%	872	99,1%

15,8% (139 os.) chłopców ze szkół ponadpodstawowych deklaroowało, że zdobyło kawę z kofeiną poprzez legalny zakup. 0,8% (7) respondentów stwierdziło, że dostało ją od znajomych, a 13,0% (114) stwierdziło, że kawę z kofeiną otrzymało od rodziców. 0,3% (3) badanych udzieliło odpowiedzi, że zapewnili im ją inni dorośli. 2,4% (21) respondentów przyznało, że nie jest to żadna z wymienionych opcji, a 67,7% (596) nie udzieliło odpowiedzi.

Jeśli chodzi o sposób wejścia w posiadanie napojów energetycznych, 29,9% (255) badanych deklaruje, że zakupiło je w sposób legalny. 2,0% (18) udzieliło odpowiedzi, że napoje energetyczne dostało od znajomych. 0,3% (3) stwierdziło, że dostało je od rodzeństwa, a 0,9% (8) od rodziców. 0,1% (1) deklaruje, że napoje energetyczne otrzymali od innych dorosłych, z kolei 0,6% (5) deklaruje, że nie ma tu odpowiedniej opcji do wyboru. Odpowiedzi nie uzyskano od 67% (590) uczniów.

Sposoby zdobycia alkoholu przez chłopców ze szkół ponadpodstawowych kształtują się następująco: 1,3% (11) badanych udzieliło odpowiedzi, że zakupiło alkohol w sposób legalny, 9,9% (87) przyznało, że zakupu tej substancji dokonało w sposób nielegalny, 10,3% (91) nastolatków przyznało, że alkohol dostało od znajomych, a 2,8% (25) od rodziców. 0,9% (8) stwierdziło, że alkohol zapewnili im inni dorośli, a 1,1% (10) zaznaczyło, że nie ma tutaj odpowiedniej opcji do wyboru. 73,6% (648) respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

0,5% (4) chłopców ze szkół ponadpodstawowych zadeklarowało legalny zakup papierosów. 6,5% (57) respondentów przyznało, że papierosy zdobyło w sposób nielegalny. 8,4% (74) odpowiedziało, że papierosy dostało od znajomych, a 0,1% (1) od rodzeństwa – czyli tyle samo co od rodziców. Nastolatkwie zadeklarowali, że 0,1% (1) z nich, przy zdobywaniu papierosów skorzystało z pomocy innych dorosłych. 0,7% (6) badanych udzieliło odpowiedzi, że nie ma tu odpowiednich możliwości do wyboru. Nie uzyskano odpowiedzi od 83,6% (736) badanych.

Jeśli chodzi o zdobywanie, 2,8% (25) z nich przyznało się do nielegalnego zakupu. 6,3% (55) zadeklarowało, że marihuanę dostało od znajomych, a 0,2% (2) od innych dorosłych. 0,5% (4) wskazało, że żadna z wymienionych opcji nie jest odpowiednia. 90,2% (794) uczniów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

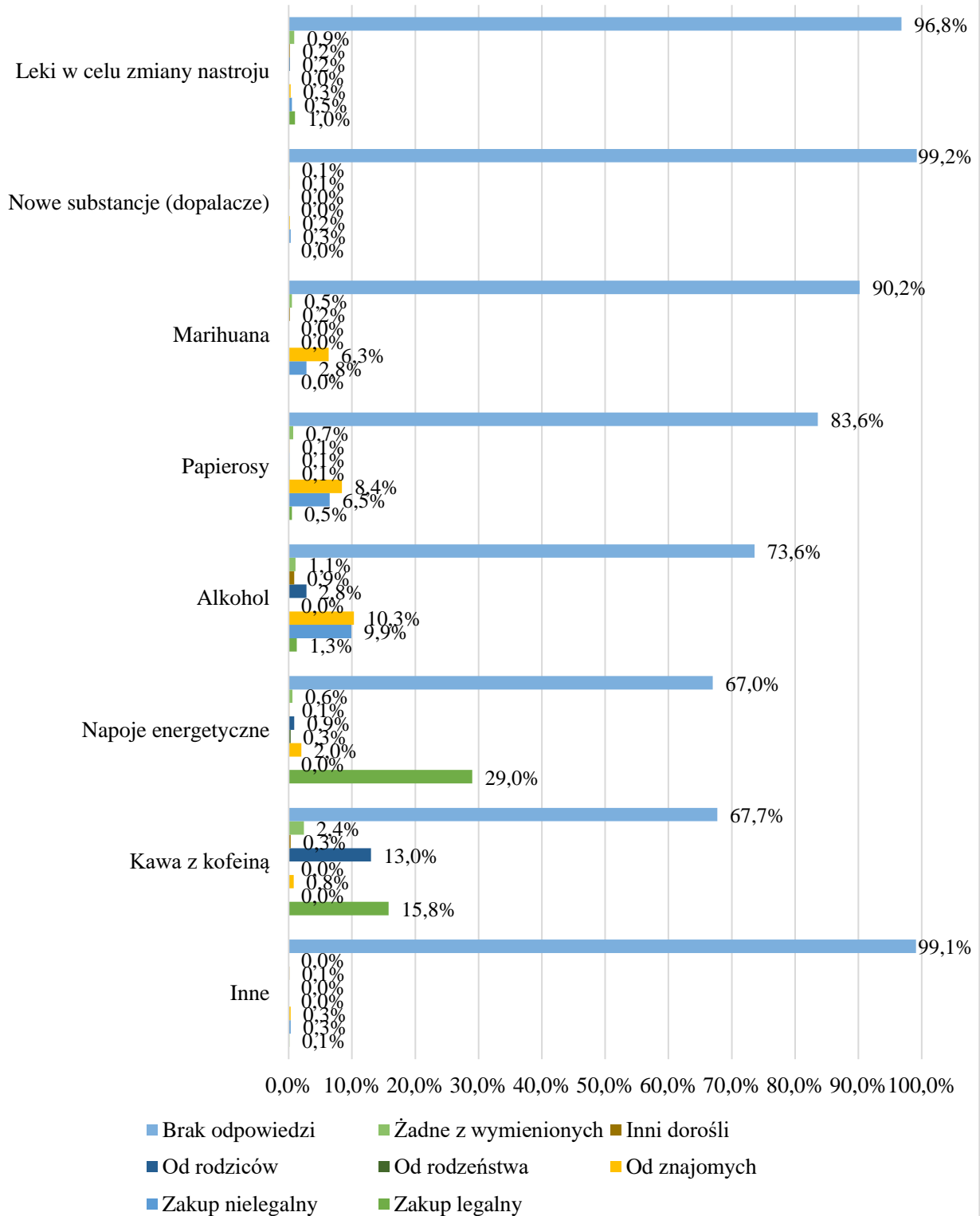
Do nielegalnego zakupu nowych substancji (dopalaczy) przyznało się 0,3% (3) chłopców. 0,2% (2) zadeklarowało, że dopalacze otrzymało od znajomych, a 0,1% (1) od innych dorosłych. 0,1% (1) badanych stwierdziło, że to żadna z wymienionych możliwości. 99,2% (872) ankietowanych nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Jeśli chodzi o leki w celu zmiany nastroju, do ich legalnego zakupu przyznało się 1,0% (9) chłopców. 0,5% (4) zadeklarowało nielegalne zdobycie leków, a 0,3% (3) stwierdziło, że te substancje otrzymało od znajomych. 0,2% (2) nastolatków udzieliło odpowiedzi, że leki w celu zmiany nastroju dostali od rodziców – taki sam odsetek badanych, co od innych dorosłych. 0,9% (8) uczniów przyznało, że żadne z wymienionych odpowiedzi, a 96,8% (852) nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Do legalnego zakupu innych substancji psychoaktywnych przyznało się 0,1% (1) badanych respondentów, a 0,3% (3) badanych udzieliło odpowiedzi, że substancje kupiło w sposób nielegalny. 0,3% (3) otrzymało inne substancje psychoaktywne od znajomych, a 0,1% (1) od innych dorosłych. 99,1% (872) badanych nastolatków nie odpowiedziało na pytanie.

Sposób zdobywania substancji psychoaktywnych Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje dotyczące możliwych następstw spożywania alkoholu.

Dziewczęta – szkoła ponadpodstawowa.

Pytanie: Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

- *Mogę mieć kłopoty w domu/ w szkole/ z policją. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac). Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę się uzależnić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę zrobić coś, czego będę żałować. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?										
Dziewczęta– szkoła ponadpodstawowa										
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie	
Mogę mieć kłopoty w domu/w szkole/ z policją	7	1,1%	187	28,5%	231	35,3%	168	25,6%	62	9,5%
Może poprawić się mój nastrój; mogę świetnie się bawić	7	1,1%	169	25,8%	306	46,7%	127	19,4%	46	7,0%
Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac)	11	1,7%	230	35,1%	255	38,9%	127	19,4%	32	4,9%
Mogę się uzależnić	9	1,4%	157	24,0%	164	25,0%	233	35,6%	92	14,0%
Mogę zrobić coś, czego będę żałował	10	1,5%	238	36,3%	228	34,8%	142	21,7%	37	5,6%

Kłopotów w domu/szkole/z policją zdecydowanie spodziewało się 28,5% (187 os.) ankietowanych dziewcząt ze szkół ponadpodstawowych. Takie konsekwencje raczej przewidywało 35,3% (231) ankietowanych. 25,6% (168) badanych uczennic raczej nie spodziewało się tego typu kłopotów, a 9,5% (62) respondentek uważało, że poprzez picie alkoholu zdecydowanie nie doświadczą kłopotów w domu/szkole, czy z policją. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 1,1% (7) badanych.

Według odpowiedzi poprawy nastroju po spożyciu alkoholu zdecydowanie spodziewało się 25,8% (169) ankietowanych, a 46,7% (306) uważało, że raczej może się dobrze bawić po alkoholu. Za to 19,4% (127) respondentek stwierdziło, że raczej nie będzie się dobrze bawić po spożyciu alkoholu. 7,0% (46) badanych dziewcząt udzieliło odpowiedzi, że alkohol zdecydowanie nie poprawi im nastroju. 1,1% (7) uczennic nie udzieliło odpowiedzi.

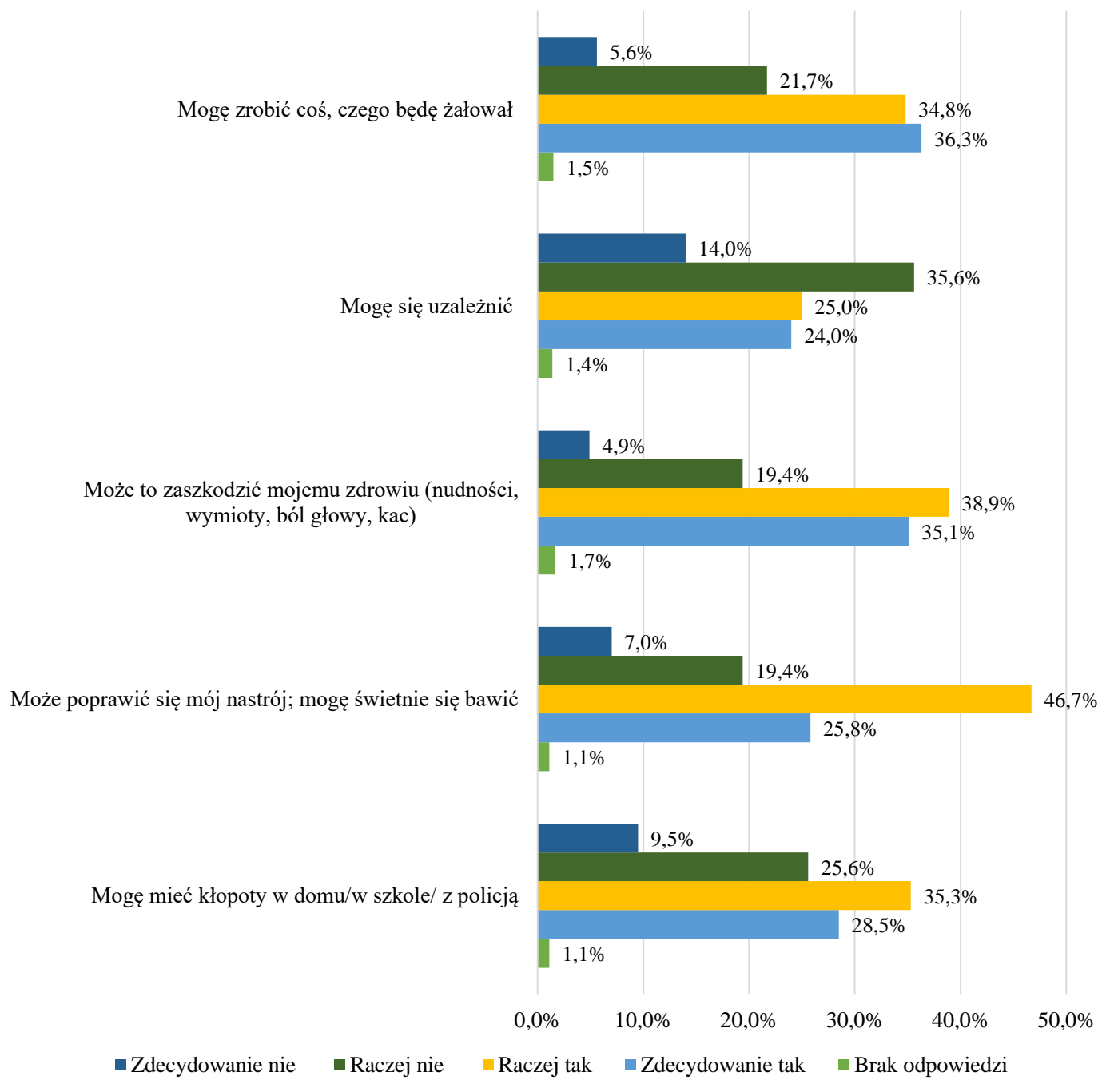
35,1% (230) respondentek udzieliło odpowiedzi, że alkohol może zdecydowanie zaszkodzić ich zdrowiu. Przeświadczenie, że raczej będą się czuły źle po spożyciu alkoholu wykazało 38,9% (255) dziewcząt. O tym, że alkohol raczej źle wpłynie na zdrowie miało przekonanie 19,4% (127) badanych. 4,9% (32) badanych wykazało zdecydowany sprzeciw, co do złego wpływu alkoholu na zdrowie. 1,7% (11) pozostawiło to pytanie bez odpowiedzi.

Zdecydowaną możliwość uzależnienia się od alkoholu jako następstwa picia, wzięło pod uwagę 24,0% (157) badanych dziewcząt. 25,0% (164) uważało, że raczej mogą się uzależnić. Jednak już 35,6% (233) wykazało przekonanie, że raczej nie mogą popaść w uzależnienie. 14,0% (92) badanych respondentek zdecydowanie nie spodziewało się takiej konsekwencji picia. 1,4% (9) nastolatek nie odpowiedziało na pytanie.

Możliwość zarobienia pod wpływem alkoholu, czegoś czego będzie się żałować zdecydowanie brało pod uwagę 36,3% (238) ankietowanych. Taką konsekwencję raczej przewidywało 34,8% (228) badanych dziewcząt. 21,7% (142) uznało, że raczej nie może nic takiego zrobić, a 5,6% (37) uczennic uznało, że zdecydowanie nie może. Nie uzyskano odpowiedzi od 1,5% (10) dziewcząt.

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje dotyczące możliwych następstw spożywania alkoholu.

Chłopcy – szkoła ponadpodstawowa.

Pytanie: Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?

- *Mogę mieć kłopoty w domu/ w szkole/ z policją. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może poprawić się mój nastrój; mogę się świetnie bawić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac). Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę się uzależnić. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*
- *Mogę zrobić coś, czego będę żałował. Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie tak, raczej tak, raczej nie, zdecydowanie nie*

Picie alkoholu ma różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?										
Chłopcy– szkoła ponadpodstawowa										
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie	
Mogę mieć kłopoty w domu/w szkole/ z policją	20	2,3%	254	28,9%	250	28,4%	236	26,8%	120	13,6%
Może poprawić się mój nastrój; mogę świetnie się bawić	20	2,3%	204	23,2%	398	45,2%	176	20,0%	82	9,3%
Może to zaszkodzić mojemu zdrowiu (nudności, wymioty, ból głowy, kac)	20	2,3%	296	33,6%	290	33,0%	198	22,5%	76	8,6%
Mogę się uzależnić	17	1,9%	234	26,6%	219	24,9%	260	29,5%	150	17,0%
Mogę zrobić coś, czego będę żałował	20	2,3%	285	32,4%	289	32,8%	199	22,6%	87	9,9%

W badanej grupie chłopców szkół ponadpodstawowych 28,9% (254 os.) odpowiedziało, że napicie się alkoholu zdecydowanie może przynieść kłopoty w domu/w szkole/z policją. 28,4% (250) ankietowanych udzieliło odpowiedzi, że raczej mogą się spodziewać takich konsekwencji, a 26,8% (236) stwierdziło, że picie alkoholu raczej nie sprawi im takich kłopotów. 13,6% (120) respondentów oświadczyło, że picie alkoholu zdecydowanie

nie przyczynia się do problemów w domu, szkole, czy też z policją. Odpowiedzi nie uzyskano od 2,3% (20) respondentów.

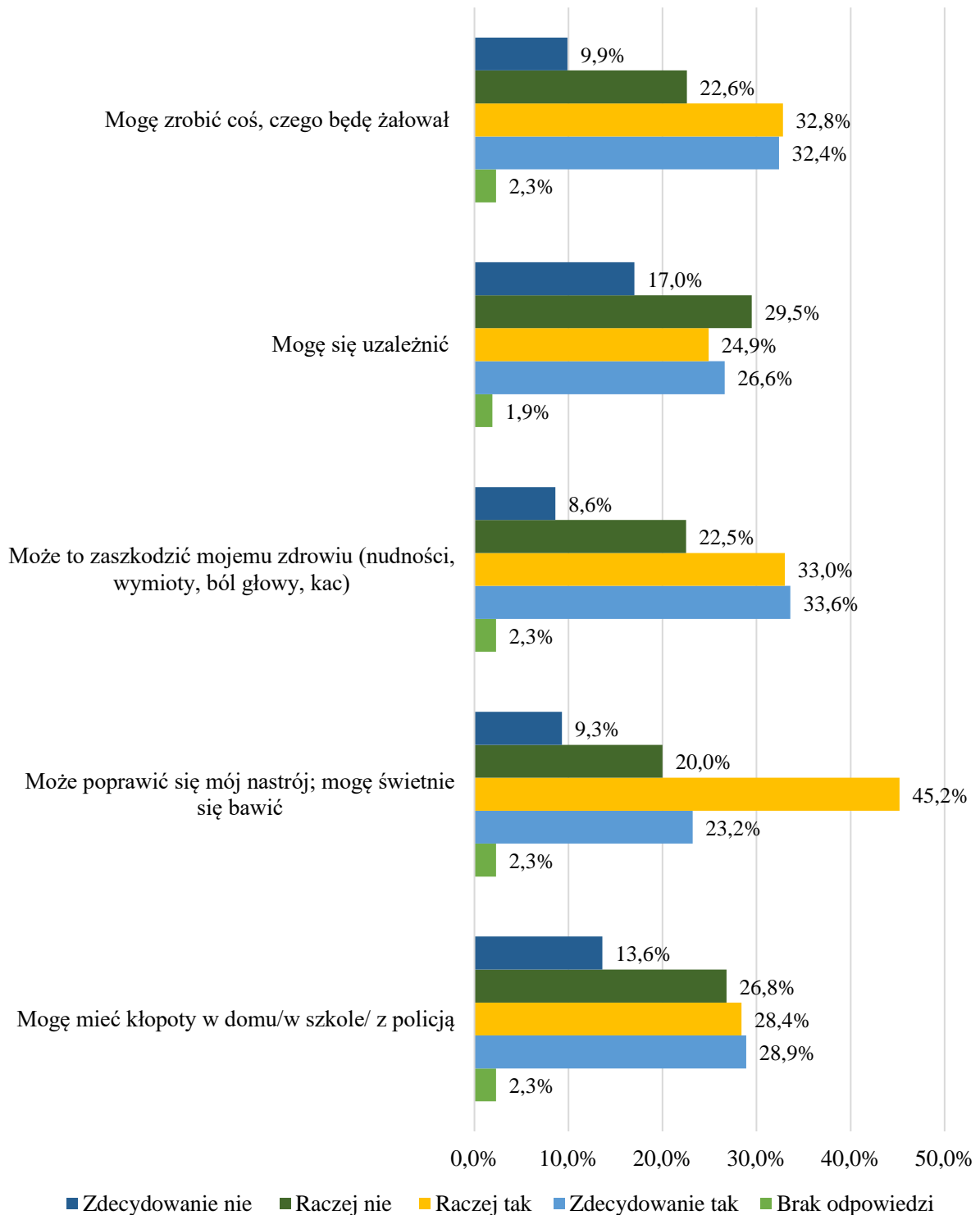
Poprawy nastroju, a także dobrej zabawy po alkoholu zdecydowanie spodziewało się 23,2% (204) uczniów. 45,2% (398) badanych deklaroowało, że ich nastrój raczej może się poprawić. Z drugiej strony 20,0% (176) respondentów stwierdziło, że ich nastrój raczej się nie poprawi. 9,3% (82) udzieliło odpowiedzi, że alkohol zdecydowanie nie wpłynie na poprawę ich nastroju. 2,3% (20) chłopców nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Według deklarowanych odpowiedzi uczniów, grupa przekonana, co do szkodliwości wpływu alkoholu na ich zdrowie stanowiła 33,6% (296) wszystkich badanych. 33,0% (290) respondentów stwierdziło, że alkohol raczej może negatywnie wpłynąć na ich zdrowie, a 22,5% (198) udzieliło odpowiedzi, że alkohol raczej nie zagrazi ich zdrowiu. 8,6% (76) badanych uczniów odpowiedziało, że alkohol zdecydowanie nie przyniesie negatywnych konsekwencji zdrowotnych. Odpowiedzi nie otrzymano od 2,3% (20) nastolatków

26,6% (234) ankietowanych udzieliło odpowiedzi, że poprzez picie alkoholu zdecydowanie można się uzależnić, a 24,9% (219) badanych uczniów stwierdziło, że raczej alkohol może się przyczynić do powstania uzależnienia. 29,5% (260) respondentów odpowiedziało, że przez alkohol raczej nie można się uzależnić. Odpowiedź dotyczącą zdecydowanego braku możliwości uzależnienia zaznaczyło 17,0% (150) ankietowanych. 1,9% (17) chłopców nie udzieliło odpowiedzi.

Możliwość zrobienia pod wpływem alkoholu czegoś, czego się będzie żałować zdecydowanie deklaroowało 32,4% (285) badanych. Taką możliwość z mniejszą pewnością rozpatrywało 32,8% (289) respondentów. 22,6% (199) ankietowanych uznało, że raczej nie może zrobić nic, czego będzie żałować, a 9,9% (87) uczniów uznało, że zdecydowanie nie może. Nie otrzymano odpowiedzi od 2,3% (20) chłopców.

**Picie alkoholu może mieć różne następstwa. Jakie konsekwencje może mieć dla Ciebie?
Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa**

Opinie, jakie mają bliskie osoby na temat spożywania alkoholu.

Dziewczęta – szkoła ponadpodstawowa.

Ankiety skierowane do uczennic szkół ponadpodstawowych zawierały pytanie dotyczące opinii bliskich osób na temat picia przez osobę badaną alkoholu. Bliscy uwzględnieni w pytaniu to mama, tata, inny dorosły, opiekun, najlepszy przyjaciel oraz znajomi.

Pytanie: Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu, raczej nie wolno mi pić alkoholu, to jest moja sprawa, od czasu do czasu mogę napić się alkoholu, zdecydowanie mogę pić alkohol.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?												
Dziewczęta– szkoła ponadpodstawowa												
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu		Raczej nie powinienem pić alkoholu		To jest moja sprawa		Od czasu do czasu mogę napić się alkoholu		Zdecydowanie mogę pić alkohol	
Mama uważa, że	12	1,8%	200	30,5%	249	38,0%	49	7,5%	135	20,6%	10	1,5%
Tata uważa, że	49	7,5%	192	29,3%	209	31,9%	89	13,6%	102	15,6%	14	2,1%
Inny dorosły opiekun uważa, że	56	8,5%	162	24,7%	172	26,3%	155	23,7%	91	13,9%	19	2,9%
Najlepszy przyjaciel uważa, że	20	3,1%	46	7,0%	66	10,1%	229	35,0%	161	24,6%	133	20,3%
Znajomi uważają, że	15	2,3%	38	5,8%	39	6,0%	247	37,7%	159	24,3%	157	24,0%

Z przeprowadzonych badań wynika, że przekonania dotyczące opinii matek na temat picia alkoholu przez ankietowane dziewczęta uczęszczające do szkół ponadpodstawowych kształtują się następująco: 30,05% (200 os.) uważało, że ich matki zdecydowanie sprzeciwiają się picciu alkoholu. 38,0% (249) badanych zadeklarowało, że ich matki uważają, że raczej nie powinny pić alkoholu. Według 7,5% (49) badanych, to czy piją alkohol to ich sprawa, a 20,6% (135) stwierdziło, że ich mamy twierdzą, że od czasu do czasu mogą się napić. 1,5% (10) respondentek twierdziło, że ich matki wyrażają zdecydowaną zgodę na picie alkoholu. 1,8% (12) uczennic nie udzieliło odpowiedzi.

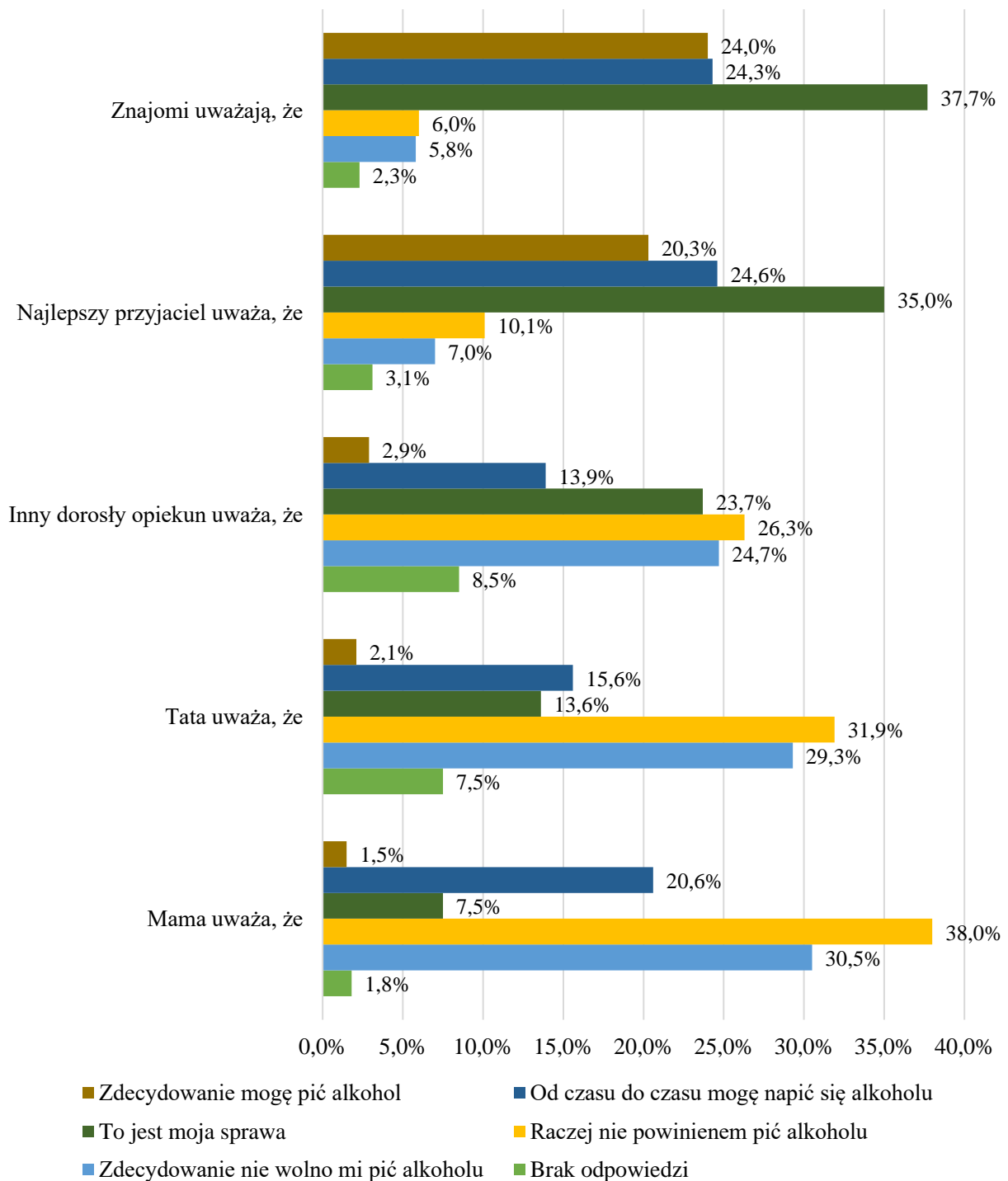
Jeśli chodzi o pytanie dotyczące opinii ojców na temat picia alkoholu 29,3% (192) badanych nastolatek stwierdziło, że ich tata zdecydowanie sprzeciwia się picia przez nie alkoholu. 31,9% (209) respondentek uważało, że w opinii ich ojców raczej nie powinny pić, a według 13,6% (89) uczennic, ojcowie twierdziło, że to czy piją alkohol to ich sprawa. 15,6% (102) badanych oświadczyło, że w opinii ich ojców od czasu do czasu mogą się napić alkoholu, a według 2,1% (14) badanych mają zdecydowaną zgodę od swoich ojców na picie alkoholu. Nie otrzymano odpowiedzi od 7,5% (49) dziewcząt.

24,7% (162) badanych nastolatek zadeklarowało, że według innego dorosłego opiekuna zdecydowanie nie powinny pić alkoholu. 26,3% (172) respondentek udzieliło odpowiedzi, że inny dorosły uważa, że raczej nie powinny spożywać alkoholu. 23,7% (155) uczennic odpowiedziało, że zdaniem innego dorosłego opiekuna to czy piją alkohol to ich sprawa, z kolei 13,9% (91) badanych stwierdziło, że według innego dorosłego od czasu do czasu mogą się napić. 2,9% (19) ankietowanych wyraziło opinię, że według innego opiekuna mają zdecydowaną zgodę na picie alkoholu. 8,5% (85) respondentek nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Analizując opinie najlepszego przyjaciela na picie alkoholu deklarowane przez badane nastolatki, wyniki przedstawiają się następująco: 7,0% (46) ankietowanych twierdziło, że według ich najlepszego przyjaciela zdecydowanie nie wolno im pić. 10,1% (66) oświadczyło, że w opinii ich przyjaciela raczej nie powinny pić alkoholu. 35,0% (229) respondentek udzieliło odpowiedzi, że według ich najlepszego przyjaciela używanie alkoholu jest ich prywatną sprawą. 24,6% (161) stwierdziło, że ich przyjaciel uważa, że od czasu do czasu mogą się napić. 20,3% (133) badanych nastolatek zadeklarowało, że ich przyjaciel wyraża całkowitą aprobatę, co do picia przez nie alkoholu. 3,1% (20) dziewcząt nie odpowiedziało na to pytanie.

5,8% (38) respondentek stwierdziło, że w opinii znajomych zdecydowanie nie powinny pić alkoholu. 6,0% (39) badanych nastolatek oświadczyło, że zdaniem ich znajomych raczej nie powinny pić alkoholu. Według 37,7% (247) ankietowanych, ich znajomi sądzą, że to czy piją alkohol to ich sprawa. 24,3% (159) badanych udzieliło odpowiedzi, że ich znajomi uważają, że od czasu do czasu mogą się napić. 24,0% (157) ankietowanych stwierdziło, że ich znajomi zdecydowanie pozwalają im na picie alkoholu. Nie otrzymano odpowiedzi od 2,3% (15) badanych

**Co Twoim zdaniem niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?
Dziewczęta - szkoła ponadpodstawowa**

Opinie, jakie mają bliskie osoby na temat spożywania alkoholu.

Chłopcy – szkoła ponadpodstawowa.

Ankiety skierowane do uczniów szkół ponadpodstawowych zawierały pytanie dotyczące opinii bliskich osób na temat picia przez osobę badaną alkoholu. Bliscy uwzględnieni w pytaniu to mama, tata, inny dorosły, opiekun, najlepszy przyjaciel oraz znajomi.

Pytanie: Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?

Możliwe odpowiedzi: zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu, raczej nie wolno mi pić alkoholu, to jest moja sprawa, od czasu do czasu mogę napić się alkoholu, zdecydowanie mogę pić alkohol.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?												
Chłopcy– szkoła ponadpodstawowa												
	Brak odpowiedzi		Zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu		Raczej nie powinienem pić alkoholu		To jest moja sprawa		Od czasu do czasu mogę napić się alkoholu		Zdecydowanie mogę pić alkohol	
Mama uważa, że	15	1,7%	341	38,8%	263	29,9%	115	13,1%	127	14,4%	19	2,2%
Tata uważa, że	33	3,8%	281	31,9%	241	27,4%	164	18,6%	140	15,9%	21	2,4%
Inny dorosły opiekun uważa, że	65	7,4%	282	32,0%	203	23,1%	214	24,3%	87	9,9%	29	3,3%
Najlepszy przyjaciel uważa, że	24	2,7%	89	10,1%	77	8,8%	310	35,2%	170	19,3%	210	23,9%
Znajomi uważają, że	18	2,0%	68	7,7%	56	6,4%	320	36,4%	187	21,3%	231	26,3%

Deklaracje chłopców ze szkół ponadpodstawowych na temat opinii ich matek, co do picia przez nich alkoholu kształtują się następująco: 38,8% (341 os.) z nich odpowiedziało, że w opinii ich matek zdecydowanie nie powinno pić alkoholu. 29,9% (263) respondentów zadeklarowało, że zdaniem ich matek raczej nie powinni pić, a 13,1% (115) badanych stwierdziło, że to czy piją alkohol to ich sprawa. 14,4% (127) wśród ankietowanych udzieliło odpowiedzi, że w opinii ich matek od czasu do czasu mogą się napić alkoholu. 2,2% (19) nastolatków oświadczyło, że mają całkowitą zgodę na picie alkoholu od swoich matek. W badanej grupie 1,7% (15) z nich nie odpowiedziało na pytanie.

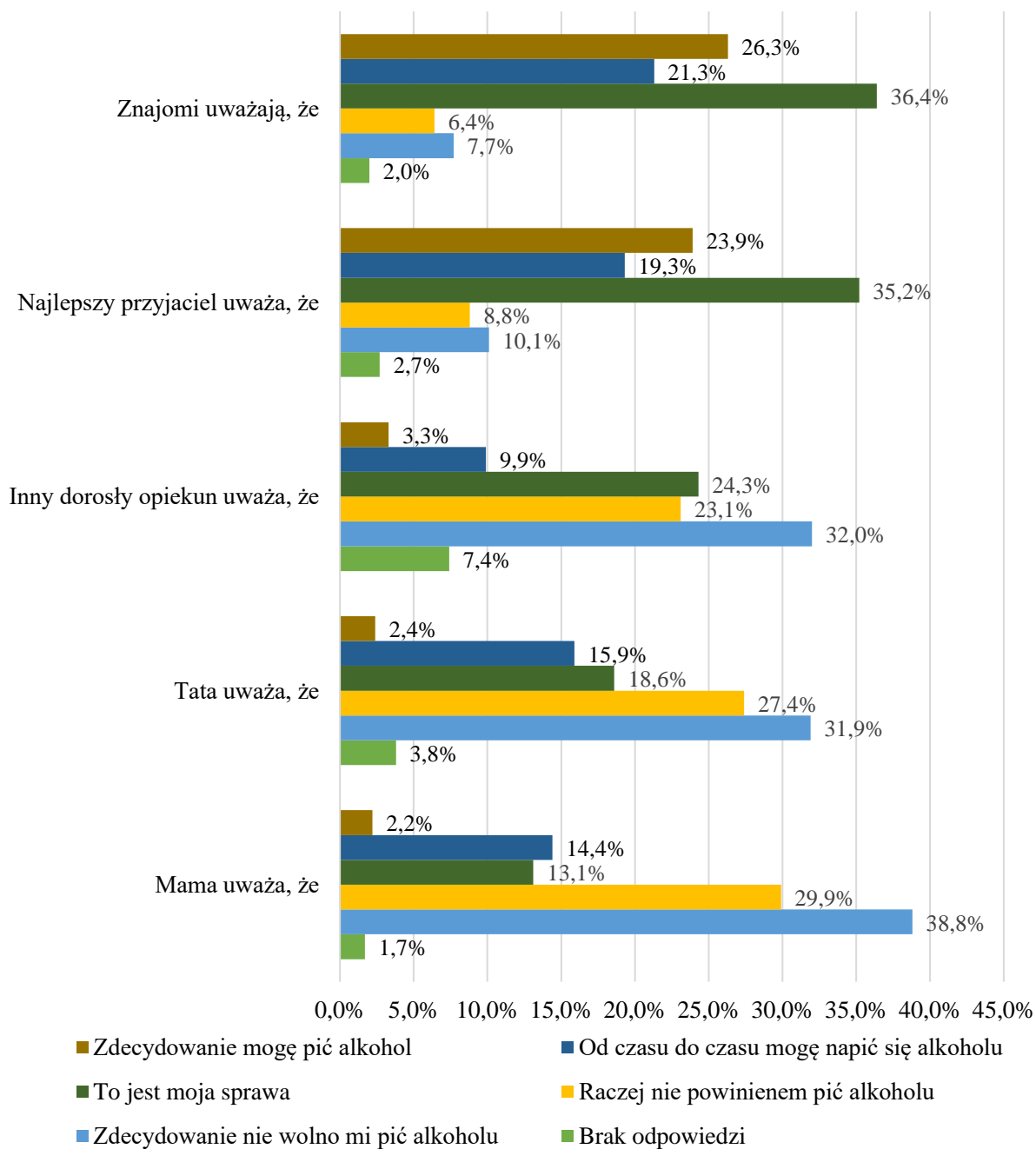
Odpowiedzi na pytanie dotyczące opinii taty badanych nastolatków na temat picia alkoholu przedstawiają się tak: 31,9% (281) stwierdziło, że ich tata zdecydowanie sprzeciwia się picciu przez nich alkoholu. 27,4% (241) zadeklarowało, że według ich ojców raczej nie powinni pić. 18,6% (164) ankietowanych oświadczyło, że według ich taty to czy piją to ich sprawa. 15,9% (140) wyraziło opinię, że zdaniem ich ojca od czasu do czasu mogą się napić alkoholu. 2,4% (21) respondentów stwierdziło, że mają całkowitą zgodę na picie alkoholu ze strony swojego taty. Nie otrzymano odpowiedzi od 3,8% (33) badanych.

Według 32,0% (282) chłopców inni dorośli opiekunowie zdecydowanie sprzeciwiają się picciu przez nich alkoholu. 23,1% (203) respondentów odpowiedziało, że w opinii innych dorosłych raczej nie powinni pić. 24,3% (214) ankietowanych stwierdziło, że zdaniem innych dorosłych opiekunów to czy piją to ich sprawa, a 9,9% (87) nastolatków wybrało odpowiedź – od czasu do czasu mogą się napić alkoholu. Pozostałe 3,3% (29) wyraziło opinię, że według dorosłych opiekunów mają zdecydowane pozwolenie na picie alkoholu. 7,4% (65) badanych nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

10,1% (89) uczniów szkół ponadpodstawowych stwierdziło, że ich najlepszy przyjaciel zdecydowanie sprzeciwia się picciu przez nich alkoholu. 8,8% (77) respondentów zadeklarowało, że zdaniem ich najlepszego przyjaciela raczej nie powinni pić alkoholu. 35,2% (310) odpowiedziało, że ich najlepszy przyjaciel uważa, że to czy piją to ich sprawa. 19,3% (170) respondentów stwierdziło, że w opinii ich najlepszego przyjaciela od czasu do czasu mogą się napić alkoholu, a 23,9% (210) że ich znajomi wyrażają zdecydowaną aprobatę, co do picia przez nich alkoholu. Nie otrzymano odpowiedzi od 2,7% (24) nastolatków.

7,7% (68) respondentów zadeklarowało, że według ich znajomych zdecydowanie nie powinni pić alkoholu. 6,4% (56) badanych odpowiedziało, że w opinii ich znajomych raczej nie powinni pić alkoholu. 36,4% (320) stwierdziło, że ich znajomi twierdzą, że to czy piją to ich sprawa, a 21,3% (187) że zdaniem znajomych od czasu do czasu mogą się napić. 26,3% (261) nastolatków oświadczyło, że ich znajomi wyrażają zdecydowaną aprobatę, co do picia przez nich alkoholu. Pozostałe 2,0% (18) ankietowanych nie odpowiedziało na to pytanie.

Co, Twoim zdaniem, niżej wymienione osoby uważają na temat spożywania alkoholu przez Ciebie?
Chłopcy - szkoła ponadpodstawowa

Deklaracje uczniów dotyczące najczęściej wybieranego alkoholu.

Szkoła ponadpodstawowa.

Uczniowie zostali poproszeni o zaznaczenie rodzaju alkoholu, który wybierają najczęściej, jeśli piją go przynajmniej raz w miesiącu. Respondenci, udzielając odpowiedzi na pytanie dotyczące rodzajów używanych przez nich alkoholi, mogli wskazać więcej niż jeden rodzaj substancji.

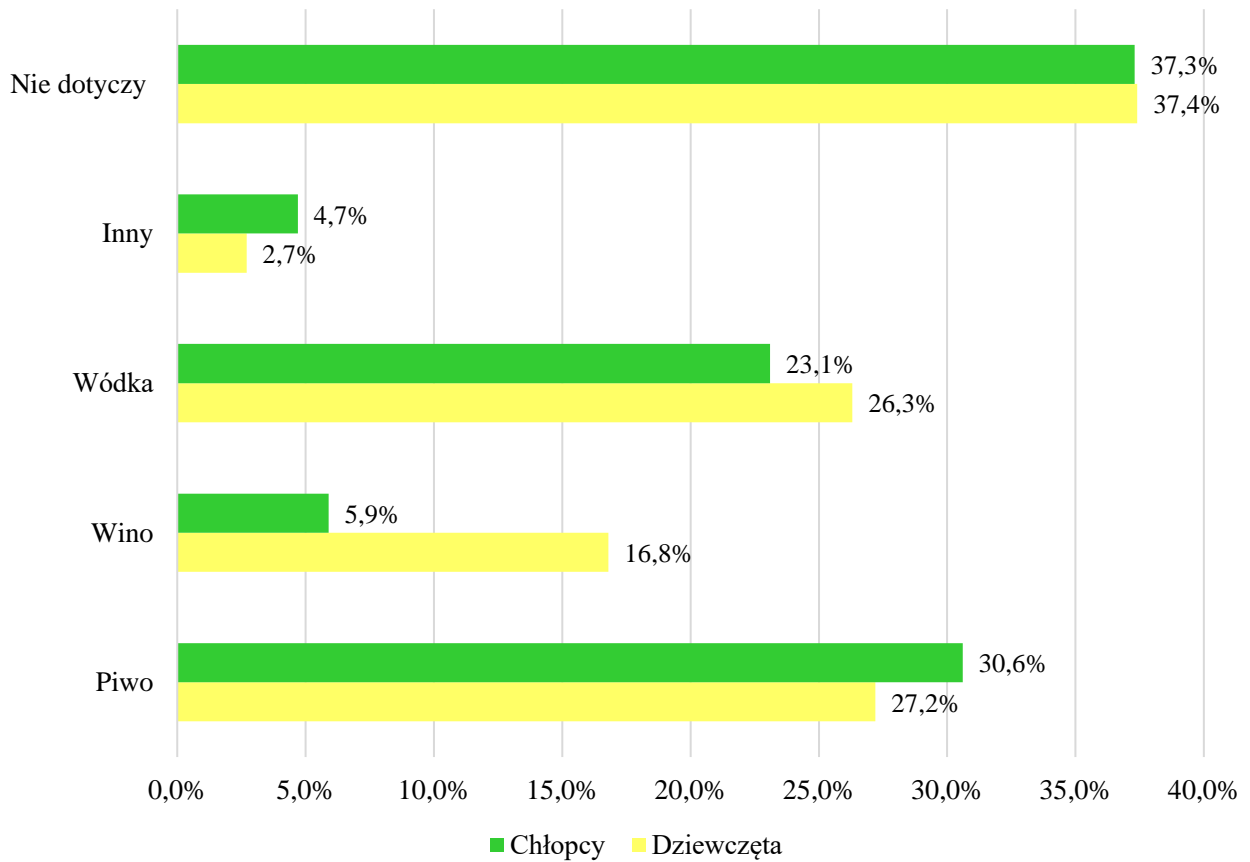
Pytanie: Jeśli pijesz alkohol raz w miesiącu lub częściej, podaj który z wymienionych niżej alkoholi wybierasz zazwyczaj?

Możliwe odpowiedzi: piwo, wino, wódka, inny (napisz jaki), nie dotyczy.

Jeśli pijesz alkohol raz w miesiącu lub częściej, podaj który z wymienionych niżej alkoholi wybierasz zazwyczaj				
Dziewczeta i chłopcy – szkoła ponadpodstawowa				
	Liczba dziewcząt	Procent odpowiedzi	Liczba chłopców	Procent odpowiedzi
Piwo	178	27,2%	269	30,6%
Wino	110	16,8%	52	5,9%
Wódka	172	26,3%	203	23,1%
Inny	18	2,7%	41	4,7%
Nie dotyczy	245	37,4%	328	37,3%

Zarówno wśród dziewcząt jak i chłopców uczących się w szkołach ponadpodstawowych najczęściej wybieranym alkoholem było piwo. Wśród dziewcząt było to 27,2% (172 os.), a wśród chłopców 30,6% (269). Na wino zdecydowało się 16,8% (110) dziewcząt, a 5,9% (52) chłopców. Wódkę wybrało 26,3% (172) dziewcząt oraz 23,1% (203) chłopców. Na inny najczęściej wybierany alkohol wskazało 2,7% (18) dziewcząt, a 4,7% (41) chłopców. Największą grupę ze wszystkich osób ankietowanych stanowiły osoby, które stwierdziły, że ich to pytanie nie dotyczy – 37,4% (245) dziewcząt i 37,3% (328) chłopców.

**Jeśli pijesz alkohol raz w miesiącu lub częściej, podaj który z wymienionych niżej alkoholi wybierasz zazwyczaj
Dziewczeta i chłopcy - szkoła ponadpodstawowa**

Rozdział IV: Wnioski.

4.1. Styl życia.

Sport

W klasach 4-6 uprawianie sportu cieszyło się popularnością niezależnie od płci respondentów. Zarówno dziewczęta (57,8%) jak i chłopcy (50,8%) najczęściej deklarowali uprawianie sportu kilka razy w tygodniu. Warto zwrócić uwagę, że odpowiedź „nigdy” wybrało jedynie 1,6% uczennic i 1,5% uczniów.

Zarówno wśród dziewcząt jak i chłopców z klas 7-8 dominowała odpowiedź „kilka razy w tygodniu”. Takiej deklaracji udzieliło 60,6% respondentek i 53,5% respondentów. Warto zauważyć, że według oświadczeń uczniów, zaledwie niewielka grupa nie uprawiała żadnego sportu. Wśród dziewcząt było to 1,0%, a wśród chłopców 2,5% badanych.

Młodzi ludzie ze szkół ponadpodstawowych, podobnie jak poprzednie grupy wiekowe najczęściej oświadczaali, że uprawiali sport kilka razy w tygodniu (58,9% dziewcząt i 58,6% chłopców). Kilka razy w miesiącu w zajęcia sportowe angażowało się według deklaracji 18,5% uczennic i 15,3% uczniów szkół ponadpodstawowych.

Hobby, zainteresowania

W klasach 4-6 najczęściej wybierana odpowiedź brzmiała „kilka razy w tygodniu” (32,8% dziewcząt i 24,4% chłopców). Znaczącą różnicę można zauważyć w kwestii dotyczącej największej częstotliwości, gdyż z udzielonych odpowiedzi wynika, że powyżej czterech godzin każdego dnia na tę aktywność czas poświęcało 21,8% chłopców i 13,6% dziewcząt. Według oświadczeń dzieci, hobby i zainteresowań nie posiadało 1,5 % respondentek i 3,7% respondentów z tej grupy wiekowej.

Rozwijanie swoich zainteresowań cieszyło się dużą popularnością wśród uczniów klas 7-8. Dziewczęta najczęściej deklarowały poświęcanie czasu na hobby i zainteresowania kilka razy w tygodniu (39,3%), a chłopcy zaznaczali odpowiedź sugerującą większą częstotliwość. Respondenci płci męskiej najczęściej deklarowali poświęcanie czasu na hobby codziennie od dwóch do czterech godzin (26,2%) i kilka razy w tygodniu (25,3%).

Wśród młodzieży klas ponadpodstawowych zarówno wśród dziewcząt jak i chłopców najpopularniejszą odpowiedzią była odpowiedź „kilka razy w tygodniu”. Tak zadeklarowało 41,4% uczennic i 29% uczniów. Ponad dwa razy więcej chłopców (24,0%) niż dziewcząt

(11,5%) oświadczyło, że na hobby i zainteresowania poświęca od dwóch do czterech godzin każdego dnia.

Oglądanie telewizji i filmów

Dzieci w klasach 4-6 najczęściej deklarowały poświęcanie czasu na oglądanie telewizji i filmów kilka razy w tygodniu (36,6% dziewcząt i 31,3% chłopców). Drugą najczęściej wybieraną odpowiedź wśród respondentów tej grupy wiekowej brzmiała „codziennie do dwóch godzin”, takiej deklaracji udzieliło 25,1% uczennic i 27,1% uczniów. 1,5% dziewcząt oraz 2,1% chłopców oświadczyło, że nigdy nie oglądało telewizji i filmów.

Respondenci klas 7-8 również najczęściej deklarowali oglądanie telewizji i filmów kilka razy w tygodniu (34,9% dziewcząt i 35,0% chłopców). Zarówno 24,0% uczennic, jak i uczniów oświadczyło, że na oglądanie telewizji, filmów poświęcało do dwóch godzin każdego dnia. Wśród ankietowanych jedynie 0,4% dziewcząt odpowiedziało, że nigdy nie podejmowało się wyżej wymienionej aktywności. Taką samą deklarację złożyli także chłopcy, ich grupa stanowiła 3,1%.

Wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych podobnie jak w poprzednich grupach wiekowych na pytanie dotyczące oglądania telewizji i filmów dominowała odpowiedź „kilka razy w tygodniu” (37,3% dziewcząt i 33,1% chłopców). Według oświadczeń tej grupy respondentów, codziennie powyżej czterech godzin poświęcało powyższej aktywności 6,4% uczennic i 5,1% uczniów.

Słuchanie muzyki

Spośród respondentów w klasach 4-6 największa ilość dziewcząt (32,1%) i chłopców (35,3%) zadeklarowała słuchanie muzyki kilka razy w tygodniu. Można zauważyć, że drugą najchętniej wybieraną odpowiedzią było codzienne słuchanie muzyki do dwóch godzin. Tę opcję wybrało 22,1% uczennic i 20,3% uczniów.

Zarówno wśród uczennic jak i uczniów z klas 7-8 najczęściej wybieraną odpowiedzią dotyczącą częstotliwości słuchania muzyki była odpowiedź „codziennie do dwóch godzin” (27,0% dziewcząt i 29,8% chłopców). Wśród ankietowanych respondentek, żadna z nich nie udzieliła odpowiedzi „nigdy”, wśród respondentów była to grupa 1,9% badanych.

Wśród młodzieży ze szkół ponadpodstawowych słuchanie muzyki cieszyło się dużą popularnością. Najwięcej dziewcząt (36,5%) wybrało odpowiedź „codziennie powyżej czterech godzin”, z kolei chłopcy (29,1%) najchętniej deklarowali słuchanie muzyki każdego dnia do dwóch godzin. W tej grupie wiekowej 0,6% respondentek i 0,7% respondentów oświadczyło, że nigdy nie słuchało muzyki.

Używanie Internetu

Wśród uczniów z klas 4-6 najczęściej deklarowaną odpowiedzią było korzystanie z Internetu codziennie do dwóch godzin (32,4% uczennic i 27,2% uczniów). Blisko 26,5% dziewcząt i chłopców z tej grupy wiekowej oświadczało, że sieci internetowej używało każdego dnia powyżej czterech godzin. Zarówno 13,6% uczennic jak i uczniów deklarowało korzystanie z Internetu kilka razy w tygodniu. 1,0% respondentek oraz 1,2% respondentów odpowiedziało, że nigdy nie używało Internetu.

W przypadku uczniów jak również uczennic z klas 7-8 najczęściej badanych deklarowało używanie sieci internetowej codziennie powyżej czterech godzin (46,7% uczennic, 40,7% chłopców). Inną częstą wybieraną odpowiedzią była odpowiedź „codziennie od dwóch do czterech godzin” (29,6% dziewcząt i 30,6% chłopców). Z badanej grupy 0,3% respondentek jak i respondentów oświadczyło, że nigdy nie korzystało z Internetu.

Uczniowie szkół ponadpodstawowych również najczęściej deklarowali, że Internetu używają powyżej czterech godzin dziennie (69,5% dziewcząt i 59,4% chłopców). Drugą najczęściej wybieraną odpowiedzią było „codziennie od dwóch do czterech godzin”, takiej odpowiedzi udzieliło 21,8% uczennic oraz 26,9% uczniów. Deklaracji „nigdy” udzieliło zaledwie 0,8% dziewcząt, z kolei z grupy chłopców, żaden z nich nie wybrał tej opcji.

Gry komputerowe/konsolowe

Wśród uczennic i uczniów z klas 4-6 widać znaczącą różnicę w deklaracjach dotyczących czasu poświęconego na granie w gry komputerowe oraz konsolowe. Największa liczba dziewcząt (26,7%) oświadczyła, że na powyżej wymienioną aktywność poświęcała czas kilka razy w tygodniu. W przypadku chłopców najczęściej wybieraną odpowiedzią było „codziennie do dwóch godzin” (25,0%). Z kolei wśród uczennic aż 14,2% oświadczyło, że nigdy nie grało w gry komputerowe oraz konsolowe. Z badanej grupy uczniów, jedynie

3,8% z nich zadeklarowało, że nigdy nie spędzało czasu wykonując wyżej wymienioną aktywność.

Analizując jak często młodzi ludzie z klas 7-8 deklarowali poświęcanie czasu na granie w gry komputerowe i konsolowe, można zauważyć, że najpopularniejsza odpowiedź brzmiała „kilka razy w tygodniu”. Taką opcję wybrało 21,6% dziewcząt i 22,4% chłopców. Różnica między badanymi grupami zauważalna jest w oświadczeniach dotyczących większych częstotliwości. Ponad trzy razy więcej chłopców (23,4%) niż dziewcząt (7,3%) deklarowało granie w gry powyżej czterech godzin, a blisko cztery razy więcej respondentów (23,0%) niż respondentek (6,5%) oświadczyło, że aktywności tej podejmowało się od dwóch do czterech godzin każdego dnia. Zauważalną różnicę widać także w deklaracjach dotyczących grania w gry do dwóch godzin dziennie (18,5% chłopców i 6,8% dziewcząt).

W przypadku uczniów szkół ponadpodstawowych można zauważyć, że w gry komputerowe i konsolowe z większą częstotliwością grali chłopcy. Codziennie powyżej czterech godzin aktywności tej, według oświadczeń podejmowało się 21,7% respondentów i 6,7% respondentek, a od dwóch do czterech godzin 24,4% uczniów i 5,8% uczennic. Z kolei w kwestii dotyczącej mniejszej częstotliwości, odpowiedzi badanej grupy są zupełnie odwrotne. Blisko siedem razy więcej dziewcząt (25,3%) niż chłopców (3,9%) oświadczyło, że na granie w gry poświęcało czas kilka razy w roku. Odpowiedzi „nigdy” udzieliło aż 20,5% uczennic i tylko 2,5% uczniów szkół ponadpodstawowych.

Korzystanie z portali społecznościowych i komunikatorów

Używanie portali społecznościowych i komunikatorów wśród dzieci z klas 4-6, nie cieszyło się tak znaczną popularnością, jak w starszych grupach wiekowych. Zarówno 22,9% dziewcząt jak i 28,8% chłopców zadeklarowało, że nigdy nie korzystało z tego typu aktywności. Drugą z kolei najczęściej wybieraną odpowiedzią było u uczennic (20,9%) „codziennie do dwóch godzin”, a wśród uczniów (25,2%) „kilka razy w tygodniu”. Więcej niż cztery godziny dziennie, na korzystanie z mediów społecznościowych czas poświęcało jedynie 8,0% dziewcząt i 6,2% chłopców.

W przypadku ankietowanych z klas 7-8 można zauważyć, że dziewczęta korzystały z portali i komunikatorów częściej niż chłopcy. Mimo, że ilość uczennic (33,8%), jak również uczniów (30,1%) korzystających z wyżej wymienionych mediów codziennie do dwóch godzin jest zbliżona, to widać różnicę dotyczącą większej częstotliwości. Codziennie powyżej czterech

godzin, aktywność tę podejmowało 20,7% respondentek oraz o blisko dwa razy mniej respondentów (10,4 %). Z kolei 14,4 % uczennic i aż 23,1 % uczniów zadeklarowało, że używało mediów społecznościowych kilka razy w tygodniu.

Młodzież ucząca się w szkołach ponadpodstawowych w zdecydowanej większości deklaruje codzienne korzystanie z portali społecznościowych (91,1% dziewcząt i 76% chłopców). Najwięcej uczennic oświadczyło, że na tę aktywność poświęcało czas codziennie powyżej czterech godzin (38,2%). Z kolei najpopularniejszą odpowiedzią wśród uczniów było „codziennie od dwóch godzin” (38,0%). Jedynie 0,9% zarówno respondentów jak i respondentek oświadczyło, że nigdy nie korzystało z portali społecznościowych i komunikatorów.

Spotkanie z przyjaciółmi i znajomymi

Dzieci w klasach 4-6 niezależnie od płci, na pytanie dotyczące spotkania się z przyjaciółmi i znajomymi najczęściej wybierały dwa rodzaje odpowiedzi: kilka razy w tygodniu lub codziennie powyżej czterech godzin. 40,1% dziewcząt wybrało odpowiedź „kilka razy w tygodniu”, natomiast 21,6% „codziennie powyżej czterech godzin”. 31,5% chłopców oświadczyło, że ze znajomymi spotykało się kilka razy w tygodniu, z kolei 25,6% zaznaczyło opcję powyżej czterech godzin dziennie.

Najwięcej uczniów i uczennic z klas 7-8 deklaruje, że spotykało się ze znajomymi kilka razy w tygodniu. Taką odpowiedź wybrało 42,4% dziewcząt i 42,9% chłopców. Według oświadczeń 18,5% respondentek oraz 17,9% respondentów ze znajomymi spotykała się codziennie, powyżej czterech godzin. Zaledwie 2,2% dziewcząt oraz 3,6% chłopców wybrało odpowiedź „nigdy”.

Podobnie jak w młodszych grupach wiekowych, wśród uczniów i uczennic szkół ponadpodstawowych dominowała odpowiedź „kilka razy w tygodniu” (45,6% dziewcząt i 44,9% chłopców). W grupie respondentek 22,7%, a wśród respondentów 16,9% oświadczyło, że spędzało czas z przyjaciółmi powyżej czterech godzin dziennie.

Imprezy, koncerty, dyskoteki

Wśród uczniów klas 4-6, najczęściej dziewcząt (53,8%) i chłopców (48,3%) oświadczyło, że uczęszczało na imprezy, koncerty i dyskoteki kilka razy w roku. Według deklaracji 13,9% dziewcząt i 13,1% chłopców robiło to kilka razy w miesiącu. W obu grupach według oświadczeń, ponad 25,0% w ogóle nie wychodziło na tego typu wydarzenia.

W przypadku młodzieży z klas 7-8, najczęściej ankietowanych uczęszczało na imprezy, koncerty, dyskoteki kilka razy w roku (54,6% dziewcząt i 44,1% chłopców). 14,4% uczennic i 12,1% chłopców oświadczyło branie udziału w imprezach kilka razy w miesiącu, natomiast 26,1% respondentek oraz 35,5% respondentów zadeklarowało, że nie brało w nich udziału wcale.

W szkołach ponadpodstawowych 36,6% dziewcząt i 35,6% chłopców odpowiedziało, że na imprezy, koncerty, dyskoteki uczęszczało kilka razy w roku. Drugą często wybieraną odpowiedzią wśród respondentów była odpowiedź „kilka razy w miesiącu” (36,2% dziewcząt oraz 33,1% chłopców). Tego rodzaju aktywności, według deklaracji nie podejmowało 18,0% uczennic i 19,5% uczniów.

Spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia

27,4% dziewcząt i 25,6% chłopców z klas 4-6 deklarowało, że spędzało czas bez konkretnego zajęcia kilka razy w tygodniu. Drugą często wybieraną opcją było „kilka razy w miesiącu” (18,1% dziewcząt i 15,8% chłopców). Według udzielonych odpowiedzi, wolnego czasu w ten sposób nigdy nie spędzało 17,4% uczennic i 23,5% uczniów.

W grupie uczniów z klas 7-8 niezależnie od płci dominowało w odpowiedziach częste spędzanie czasu bez konkretnego zajęcia. Według deklaracji kilka razy w tygodniu czas w ten sposób spędzało 31,3% dziewcząt i 27,7% chłopców, zaś codziennie do dwóch godzin 19,2% respondentek oraz 16,5% respondentów. Blisko dwukrotnie więcej uczniów (16,1%) niż uczennic (9,2%) oświadczyło, że nigdy nie zdarzyło się, aby spędzali czas bez konkretnego zajęcia.

Wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych zauważalna jest różnica w odpowiedziach dotyczących spędzania czasu bez konkretnego zajęcia w większej częstotliwości. Codziennie od dwóch do czterech godzin, czas w ten sposób spędzało bowiem 10,7% dziewcząt a jedynie 4,7% chłopców. Blisko trzy razy więcej uczennic (10,2%) niż uczniów (3,6%) spędzało czas

w nieskonkretyzowany sposób w każdy dzień, powyżej czterech godzin. Według deklaracji 6,4% respondentek oraz 15,0% respondentów zawsze planowało czas wolny.

Czytanie

Analizując odpowiedzi dzieci z klas 4-6 dotyczące czasu poświęcanego na czytanie, można wyodrębnić odpowiedź, którą deklarowało zdecydowanie większość ankietowanych. Odpowiedzi „kilka razy w tygodniu” udzieliło bowiem 33,7% dziewcząt, a także 31,5% chłopców. Kolejnymi często wybieranymi opcjami były: „kilka razy w miesiącu” (19,4% uczennic i 19,3% uczniów) oraz „codziennie do dwóch godzin” (19,9% respondentek i 19,0% respondentów).

Wśród dziewcząt uczących się w klasach 7-8 najczęściej wybieranymi odpowiedziami były: „kilka razy w tygodniu” (26,4%) i „kilka razy w miesiącu” (24,6%). Wśród chłopców kwestia czasu poświęconego na czytanie wyglądała bardzo podobnie, gdyż opcję „kilka razy w miesiącu” wybrało 23,7% respondentów, a odpowiedź „kilka razy w tygodniu” zaznaczyło 22,7% badanych. Ponad dwukrotnie więcej chłopców (18,8%) niż dziewcząt (9,0%) oświadczyło, że nie czytało w ogóle.

Najczęściej wybieraną odpowiedzią dotyczącą czytania wśród dziewcząt szkół ponadpodstawowych było wykonywanie tej czynności kilka razy w miesiącu (26,6%). Najpopularniejszym wyborem wśród chłopców, była zaś opcja „kilka razy w roku”, którą wybrało 27,8% badanych. Dziewczęta częściej oświadczały, że czytały kilka razy w tygodniu (22,1%). U chłopców wartość ta wynosiła 17,2%. Można było zauważyć także różnicę, dotyczącą nieczytania w ogóle, gdyż tak zadeklarowało 13,6% respondentek oraz aż 22,4% respondentów.

Odrabianie lekcji

Zdecydowana większość dzieci z klas 4-6 deklarowała odrabianie lekcji codziennie od dwóch do czterech godzin (51,8% dziewcząt i 48,5% chłopców). Drugą z kolei najczęściej wybieraną odpowiedzią było „kilka razy w tygodniu”, gdyż tę opcję wybrało 27,4% uczennic i 27,5% chłopców. Z oświadczeń wynika, że tylko 1,2% i 4,0% chłopców nigdy nie odrabiała zadań.

W obu badanych grupach z klas 7-8 najczęściej spośród badanych tj. 44,6% dziewcząt i 38,6% chłopców deklarowało poświęcanie czasu na odrabianie codziennie do dwóch godzin. Kolejną często wybieraną odpowiedzią przez młodzież było „kilka razy w tygodniu” (26,8% uczennic i 28,0% uczniów). Według oświadczeń zadań wcale nie odrabiało 3,7% respondentek i niewiele więcej tj. 5,8% respondentów.

Wśród badanych spośród uczniów ze szkół ponadpodstawowych zdecydowana większość deklarowała poświęcanie czasu na odrabianie zadań domowych kilka razy w tygodniu. Taką odpowiedź wybrało 35,0% dziewcząt i blisko 36,0% chłopców. Zdecydowana różnica dotyczy kwestii nieodrabiania zadań domowych w ogóle, gdyż taką opcję zdecydowało się zaznaczyć 7,6% uczennic i blisko 2 razy więcej uczniów (14,0%).

Rozmowy z rodzicami

Najwięcej, bo 33,5% dziewcząt i 34,0% chłopców z klas 4-6 deklarowało, że na rozmowę z rodzicami poświęcało czas codziennie do dwóch godzin. Drugą wybieraną najczęściej odpowiedzią było „kilka razy w tygodniu” (22,9% uczennic i 24,3% uczniów). Z oświadczeń ankietowanych wynika, że jedynie blisko 2,0% respondentek i respondentów w ogóle nie rozmawiało z rodzicami.

Zdecydowanie najczęściej zaznaczanymi odpowiedziami wśród młodzieży klas 7-8, dotyczącymi czasu poświęconego na rozmowę z rodzicami były „codziennie do dwóch godzin” (36,4% dziewcząt i 35,6% chłopców) oraz „kilka razy w tygodniu” (26,5% uczennic i 30,6% uczniów). Bardzo podobnie prezentuje się kwestia braku rozmów z rodzicami, gdyż 2,3% respondentek i 2,8% respondentek wybrało tę opcję.

W obu grupach ze szkół średnich młodzi ludzie najczęściej deklarowali, że rozmawiają z rodzicami kilka razy w tygodniu. Takiej odpowiedzi udzieliło 35% dziewcząt i nieco więcej, gdyż 36,0% chłopców. Dziewczęta oświadczyły większą ilość poświęconego czasu na tę czynność, w zakresie do dwóch godzin dziennie (25,0%). Wśród ankietowanych chłopców, wartość ta wynosiła 19,3%. Zdecydowaną różnicę można zauważyć w wyborze przez młodzież odpowiedzi „nigdy” (7,6% uczennic oraz 14,0% uczniów).

Inne zajęcia

Wśród badanych z klas 4-6, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie odnośnie podejmowania innych niż wcześniej wymienionych zajęć, 0,6% uczennic i 1,0% chłopców deklaroowało, że nigdy nie podejmowało takich aktywności. Pozostałą część badanej grupy stanowią dzieci, które wstrzymały się od udzielenia odpowiedzi (61,2% dziewcząt i 71,4% chłopców).

Młodzież z klas 7-8, niezależnie od płci, najczęściej oświadczała, że na inne zajęcia poświęcała czas powyżej czterech godzin dziennie (4,8% dziewcząt i 4,9% chłopców). Odpowiedzi „nigdy” nie zaznaczyła żadna uczennica, zaś deklaracji takiej udzieliło 0,3% chłopców. 85,5% dziewcząt i 84,4% chłopców uchyliło się od udzielenia odpowiedzi na to pytanie.

Wśród badanych ze szkół ponadpodstawowych żadna uczennica nie zaznaczyła odpowiedzi „nigdy”, zaś opcję tę wybrał jeden chłopiec (0,1%). Zdecydowanie największa grupa nie udzieliła żadnej odpowiedzi (95,4% dziewcząt i 96,3% chłopców).

4.2. Używanie substancji psychoaktywnych

Rodzaje używanych substancji psychoaktywnych

Kawa

Kawa była według deklaracji, zdecydowanie najczęściej wybieraną substancją przez dziewczęta w klasach 4-6 (43,1%). Wśród chłopców, była ona drugą z najczęściej wybieranych substancji, przynajmniej jednorazowe sięgnięcie po nią zadeklarowało 51,1% uczniów.

Jeżeli chodzi o częstotliwość używania w obu grupach wyniki były do siebie zbliżone, jeśli dzieci deklaroowały spożywanie kawy, to najczęściej sięgnęły po nią jednorazowo bądź kilkukrotnie w życiu (23,1% uczennic oraz 20,6% uczniów).

Wśród badanych z klas 4-6, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie o pierwsze spożycie kawy, najczęściej wybierana była opcja „między 7. a 11. rokiem życia, gdyż taką odpowiedź zaznaczyło 22,8% dziewcząt i 18,0% chłopców. Zdecydowana większość ankietowanych nie udzieliła odpowiedzi na pytanie (blisko 73,0% dziewcząt i nieco ponad 78,0% chłopców).

Podobnie jak w młodszej grupie wiekowej, największa liczba dziewcząt z klas 7-8 miała już za sobą pierwsze spożycie kawy (75,4%). Wśród badanych chłopców 61,7% piło kawę przynajmniej raz w życiu. 22,7% uczennic deklaroowało spożywanie kawy raz lub kilka razy w życiu, a 17,4% kilka razy w tygodniu. Większość chłopców (23,1%) oświadczyło, że kontakt z kawą miało raz lub kilka razy w życiu, zaś drugą najczęściej wybieraną przez nich odpowiedzią było „kilka razy w miesiącu” (13,0%).

25,5% respondentek z klas 7-8 deklaroowało spróbowanie kawy po raz pierwszy powyżej 12. roku życia. Na to pytanie nie odpowiedziała blisko połowa ankietowanych uczennic (49,5%). W grupie chłopców 16,1 % uczniów oświadczyło, że pierwszy kontakt z kawą miało między 7. a 11. rokiem życia, zaś ponad 67% uchyliło się od odpowiedzi.

Niespełna 15,5% dziewcząt i prawie 8% chłopców z klas 7-8 najczęściej deklaroowało częstowanie przez rodziców, jako najczęstszy sposób wejścia w posiadanie kawy. Na to pytanie nie udzieliło odpowiedzi 68,5% uczennic oraz więcej, nieco ponad 82% uczniów.

Kawę, według deklaracji piło 86,4% dziewcząt i 78,4% chłopców ze szkół ponadpodstawowych. Więcej dziewcząt niż chłopców, oświadczyło spożywanie jej w większej częstotliwości. Dziewczęta (19,8%) częściej niż chłopcy (13,1%) deklaroowały spożywanie kawy codziennie. Nigdy nie piło jej tylko nieco powyżej 13% z nich. Wśród chłopców natomiast, nigdy kontaktu z kawą nie miało aż ponad 21% badanych.

Większość badanej młodzieży, niezależnie od płci, zadeklaroowało, że pierwszy raz spożyło kawę powyżej 12. roku życia, było tak u ponad 56% dziewcząt i 42% chłopców. Od odpowiedzi na to pytanie uchyliło się ponad 47% uczniów i 30% uczennic.

Blisko 19% dziewcząt, które udzieliło odpowiedzi na pytanie odnośnie do sposobu wejścia w posiadanie kawy, najczęściej wybierało opcję „od rodziców”, natomiast chłopcy częściej zaznaczali opcję „legalny zakup” (15,8%). Na to pytanie, odpowiedzi nie udzieliło 62,9% respondentek i 67,7% respondentów.

Napoje energetyczne

Wśród dzieci z klas 4-6 po napoje energetyczne, według deklaracji, zdecydowanie częściej sięgali chłopcy (56,7%) niż dziewczynki (34,3%). W grupie dzieci, blisko 63% uczennic i ponad 48% uczniów deklaroowało, że nigdy nie miało kontaktu z napojami

energetycznymi. Do stosowania tej substancji raz lub kilka razy w życiu, przyznało się 19,3% respondentek i ponad 20,8% respondentów.

Wśród dzieci, które odpowiedziały na pytanie dotyczące pierwszego spożycia napojów energetycznych najczęściej, gdyż ponad 17% dziewcząt i blisko 21% chłopców deklaroowało pierwszy kontakt z nimi między 7. a 11. rokiem życia. Od odpowiedzi na pytanie wstrzymało się blisko 73% uczennic i 76% chłopców.

Zdecydowana większość ankietowanych z klas 7-8 oświadczyła, że spożywała napoje energetyczne, z czego wśród dziewcząt ilość ta wynosiła 67,3%, a wśród chłopców 69,7%. Z grupy uczennic, które deklarowały spożywanie napojów energetycznych ponad 24% oświadczyło sięganie po nie raz lub kilka razy w życiu. Wśród chłopców wskaźnik ten wynosił podobnie, gdyż blisko 23%. Drugą często wybieraną odpowiedzią niezależnie od płci było „kilka razy w miesiącu” (ponad 17% zarówno respondentek jak i respondentów).

27,4% dziewcząt i 20,4% chłopców odpowiedziało, że pierwszy raz próbowało napojów energetycznych powyżej 12. lat. Na pytanie nie udzieliło odpowiedzi ponad 55% respondentek i blisko 65% respondentów.

W grupie młodzieży, która odpowiedziała na pytanie o sposób wejścia w posiadanie napojów energetycznych, najpopularniejszą odpowiedzią było „zakup legalny” (ponad 19% dziewcząt i blisko 16% chłopców). Od udzielenia odpowiedzi na pytanie wstrzymało się blisko 72% dziewcząt i 80,5% chłopców.

Stosowanie napojów energetycznych deklarowało 85,5% dziewcząt oraz 85,4% chłopców ze szkół ponadpodstawowych. Najwięcej dziewcząt odpowiedziało, że robiło to kilka razy w miesiącu (26%), podobnie u chłopców (26,4%). Wśród badanych często wybieraną opcją było „kilka razy w tygodniu” (2,4% dziewcząt i 23,1% chłopców). Spożywanie tej substancji codziennie oświadczyło blisko 12% respondentek i 6,8% respondentów.

56,5% dziewcząt i 41% chłopców odpowiadało, że pierwszy raz napiło się napoju energetycznego powyżej 12. roku życia. Żadnej możliwej do zaznaczenia opcji nie wybrało 34% uczennic i ponad 45% uczniów.

Badani, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie o sposób wejścia w posiadanie napojów energetycznych, najczęściej deklarowali pozyskanie tej substancji poprzez legalny zakup (26% dziewcząt i 29% chłopców). Na pytanie nie odpowiedziało 65,3% uczennic i 67% uczniów.

Alkohol

Wśród dzieci z klas 4-6, według deklaracji co najmniej jednorazowo sięgnęło po alkohol 9,6% dziewcząt i 15,5% chłopców. Najwięcej, gdyż ponad 86% respondentek i ponad 83% respondentów oświadczyło, że nigdy nie piło alkoholu. Ponad 8% uczennic deklarowało kontakt z alkoholem raz lub kilka razy w życiu. Takiej samej odpowiedzi udzieliło 10,5% uczniów.

Dziewczęta z klas 4-6, które udzieliły odpowiedzi na pytanie o wiek inicjacji alkoholowej, najczęściej deklarowały, że pierwsze użycie alkoholu miało miejsce między 7. a 11. rokiem życia (3,8%). Podobnie było wśród chłopców, odpowiedzi tej udzieliło 4,4% ankietowanych.

28,5% dziewcząt i 29% chłopców z klas 7-8 deklarowało, że ma za sobą inicjację alkoholową. Wśród uczennic z tej grupy najwięcej (21,1%) oświadczyło, że piło raz lub kilka razy w życiu. Taką samą odpowiedź wybrało blisko 19% chłopców. Odpowiedzi „codziennie” udzieliło jedynie 0,1% respondentek i 1,5% respondentów.

Największa grupa dziewcząt z klas 7-8, która przyznała się do inicjacji alkoholowej, zadeklarowała, że sięgnęła po tą substancję po 12. roku życia (9,0%), tę samą opcję wybrało 7,3% chłopców. Od odpowiedzi na pytanie uchyliło się 83,2% respondentek i 86,1% respondentów.

90,1% uczennic i 93,4% uczniów z klas 7-8 nie odpowiedziało, w jaki sposób weszło w posiadanie alkoholu. 4,5% dziewcząt i 2,7% chłopców wybrało odpowiedź „od rodziców”.

73,6% dziewcząt i 67,5% chłopców ze szkół ponadpodstawowych według deklaracji sięgnęło już po alkohol. Najwięcej, gdyż 27,0% respondentek i 26,1% respondentów, oświadczyło, że spożywało napoje alkoholowe kilka razy w miesiącu. Jednorazowe lub kilkurazowe spożywanie alkoholu oświadczyło 22,1% dziewcząt i 17,4% chłopców. Niewielki odsetek ankietowanych z obu grup zadeklarowało opcję „codziennie”, jest to 1,2% uczennic i blisko 2,5% uczniów.

54,5% respondentek i blisko 43% respondentów ze szkół ponadpodstawowych deklarowało, że pierwszy raz piło alkohol po ukończeniu 12. lat. Odpowiedzi na to pytanie nie udzieliło 43% dziewcząt oraz 54,4% chłopców.

16,0% dziewcząt ze szkół ponadpodstawowych zadeklarowało, że alkohol pozyskiwało od znajomych. Takiej samej odpowiedzi udzieliło 10,3% chłopców. Nielegalny zakup jako

sposób wejścia w posiadanie alkoholu deklarowało blisko 6,5% uczennic i 9,9% uczniów. Legalny zakup wskazywało natomiast 1,1% dziewcząt i 1,3% chłopców, co może wiązać się z pełnoletnością tych osób. Od odpowiedzi na to pytanie wstrzymało się blisko 71% respondentek i 74% respondentów.

Papierosy

Do inicjacji tytoniowej przyznało się 1,3% respondentek i 3,8% respondentów z klas 4 - 6 szkół podstawowych. Z grupy dziewcząt 94,9% zadeklarowało, że nigdy nie paliło papierosów. Wśród chłopców było to 93,5% badanych. Na to pytanie nie odpowiedziało 3,8% uczennic i 3,3% uczniów.

Na pytanie dotyczące wieku zapalenia pierwszego papierosa nie odpowiedziało 99,3% respondentek i 98,9% respondentów, co stanowi zdecydowaną większość wszystkich badanych dzieci.

Z deklaracji wynika, że 14,1% dziewcząt i 16,7% chłopców z klas 7-8 miało już kontakt z papierosami. Wśród uczennic, które deklarowały zapalenie papierosa 8,4% z nich odpowiedziało, że zrobiło to raz lub kilka razy w życiu. Takiej odpowiedzi udzieliło także blisko 9% uczniów. Wśród młodzieży ostatnich klas szkół podstawowych, znaczna ilość oświadczyła brak inicjacji tytoniowej (blisko 84% dziewcząt i ponad 80% chłopców).

8,3% respondentek i blisko 6% respondentów oświadcza, że po raz pierwszy kontakt z papierosami miało po ukończeniu 12. lat. Większość badanych dziewcząt (blisko 90%) i chłopców (ponad 92%) uchyliło się od odpowiedzi na to pytanie.

Spośród uczennic, które oświadczyły, że zapaliły w przeszłości papierosa blisko 2% z nich wskazało nielegalny zakup, a blisko 3% pośrednictwo znajomych, jako najczęstszy sposób wejścia w posiadanie. Nieco ponad 2% chłopców podobnie jak dziewczęta wymieniło nielegalny zakup, a prawie 2% znajomych jako źródło pochodzenia papierosów. Na pytanie nie odpowiedziało zdecydowana większość ankietowanych (prawie 95% uczennic i blisko 97% uczniów).

Blisko 51% dziewcząt oraz 44,9% chłopców ze szkół średnich deklarowało zapalenie papierosa co najmniej raz w życiu. Z oświadczeń wynika, że ponad 18% respondentek i nieco ponad 16% respondentek paliło papierosy raz lub kilka razy w życiu. Blisko 13% uczennic i prawie 12% uczniów odpowiedziało, że kontakt z papierosami miało każdego dnia.

Prawie 38% dziewcząt i ponad 27% chłopców zadeklarowało, że ich pierwsza inicjacja tytoniowa miała miejsce po ukończeniu 12. roku życia. W badanej grupie większość młodzieży nie odpowiedziała na to pytanie (ponad 60% uczennic i blisko 70% uczniów).

Dziewczęta, które podzieliły się sposobem wejścia w posiadanie papierosów najczęściej deklarowały, że zostały poczęstowane przez znajomych (ok. 14%). Wśród chłopców 6,5% podało odpowiedź „zakup nielegalny”, a ok. 8,5% z nich, podobnie jak dziewczęta wybrało opcję „od znajomych”. Na pytanie odpowiedzi nie udzieliło ponad 80% respondentek i prawie 84% respondentów.

Marihuana

Wśród ankietowanych z klas 7-8 kontakt z marihuaną zadeklarowało prawie 3% dziewcząt i 7% chłopców. Z oświadczeń wynika, że ponad 1% uczennic paliło marihuanę raz lub kilka razy w życiu. Takiej samej odpowiedzi udzieliło ponad 3% uczniów. Zdecydowana większość badanych nigdy nie miała styczności z tym narkotykiem, kolejno 95% respondentek i blisko 90% respondentów.

Blisko 2% respondentek i 3% respondentów oświadczyło, że marihuanę zapaliło po raz pierwszy po ukończeniu 12. lat. Zdecydowana większość dziewcząt (ponad 97%) i chłopców (97%) nie odpowiedziało na pytanie o wiek pierwszego zastosowania marihuany.

Blisko 99% dziewcząt i ponad 98% chłopców uchyliło się od odpowiedzi dotyczącej sposobu wejścia w posiadanie.

Z deklaracji wynika, że pierwszy kontakt z marihuaną miało za sobą blisko 19% dziewcząt i prawie 30% chłopców ze szkół ponadpodstawowych. Niespełna 10% uczennic oświadczyło, że paliło ją raz lub kilka razy w życiu, a nieco ponad 8% robiło to kilka razy w roku. Podobnie odpowiedzieli uczniowie, gdyż niewiele więcej, bo ponad 11% z nich przyznało się, że marihuanę paliło jednorazowo, bądź kilkukrotnie w życiu, a 8% robiło to kilka razy w roku. Codzienne palenie marihuany zadeklarowało jedynie nieco ponad 1% respondentek i 3% respondentów. Blisko 80% dziewcząt i prawie 69% chłopców udzieliło odpowiedzi „nigdy”. Analiza wyników ukazuje, że ankietowani, którzy stosowali ten narkotyk, deklarowali raczej użycie akcydentalne.

Zdecydowana większość młodzieży, która zdecydowała się odpowiedzieć na pytanie dotyczące sposobu wejścia w posiadanie, zaznaczyła odpowiedź „powyżej 12 roku życia”

(ponad 14% dziewcząt i 19,5% chłopców). Większość uczennic i uczniów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie, kolejno 85,5% respondentek i blisko 80% respondentów.

Spośród ankietowanych, którzy odpowiedzieli na pytanie o sposób wejścia w posiadanie marihuany, blisko 5% dziewcząt i ponad 6% chłopców wymieniało pośrednictwo znajomych w ich pierwszej inicjacji narkotykowej. Odpowiedź nie została udzielona przez zdecydowaną większość badanych (blisko 94% uczennic i ponad 90% uczniów).

Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)

Z deklaracji wynika, że wśród ankietowanych z klas 7-8 kiedykolwiek użyło nowych substancji (dopalaczy) blisko 2% dziewcząt oraz prawie 1,5% dziewcząt. Wśród dziewcząt blisko 96% oświadczyło, że nigdy nie miało kontaktu z nowymi substancjami (dopalaczami). W grupie chłopców ilość ta wyniosła ponad 96% respondentów i jest to najwyższy wynik dotyczący braku inicjacji.

Biorąc pod uwagę uczennice, które zadeklarowały użycie tzw. dopalaczy, 0,7% z nich odpowiedziało, że przeszło inicjację w wieku powyżej 12. lat, a jedna respondentka (0,1%) zaznaczyła odpowiedź „między 7. a 11. rokiem życia”. Wśród chłopców w odpowiedzi na to pytanie 0,9% z nich oświadczyło, że pierwszy kontakt z tzw. dopalaczami miało po ukończeniu 12. roku życia.

Zdecydowana większość tj. 99,5% dziewcząt i 99,9% chłopców nie udzieliło odpowiedzi na pytanie dotyczące wejścia w posiadanie tzw. dopalaczy.

Wśród uczestników badania w szkołach średnich stosowanie nowych substancji (dopalaczy) deklarowało blisko 6% dziewcząt i prawie 5% chłopców. Spośród młodzieży ponad 3% uczennic i ponad 1,5% uczniów oświadczyło kontakt z nimi raz lub kilka razy w życiu. Podobnie jak w młodszej grupie wiekowej, zdecydowana większość ankietowanych oświadczała akcydentalny kontakt z tzw. dopalaczami bądź nie miała go w ogóle.

4% dziewcząt i ponad 2% chłopców odpowiedziało, że pierwszy kontakt z dopalaczami, miało po ukończeniu 12.lat. Zdecydowana większość badanych nie odpowiedziała na pytanie odnośnie do wieku pierwszej inicjacji (prawie 96% uczennic i 97,5% uczniów).

Prawie wszyscy badani nie udzielili odpowiedzi na to pytanie (98% dziewcząt i ponad 99% chłopców). Spośród tych, którzy złożyli deklarację, najwięcej tj. 1.5% respondentek

odpowiedziało, że tzw. dopalaczami poczęstowali ich znajomi. Takiej odpowiedzi udzieliło także 0,2% respondentów.

Leki w celu zmiany nastroju

Według oświadczeń dzieci z klas 4-6 wynika, że 5,5% dziewcząt i 7% chłopców przynajmniej raz sięgnęło po leki w celu zmiany nastroju. Ankietowani, którzy deklarowali użycie leków do celów niemedycznych, najczęściej wybierali odpowiedź „raz lub kilka razy w życiu” (ponad 2% uczennic i nieco ponad 3% uczniów). Z kolei 90,7% respondentek i blisko 90% respondentów zadeklarowało, że nigdy nie brało leków w takim celu.

Biorąc pod uwagę respondentki, które oświadczyły, że przeszły inicjację, umieściły ją najczęściej między 7. a 11. rokiem życia (ok. 2%). Takiej deklaracji udzieliło także ponad 1% respondentów. Blisko 98% dziewcząt i chłopców uchyliło się od odpowiedzi na to pytanie.

W klasach 7-8 blisko 14% uczennic i prawie 8% uczniów zadeklarowało używanie leków w celu zmiany nastroju. Z tego najwięcej, gdyż ponad 7% dziewcząt i ponad 3% chłopców oświadczyło zrobienie tego raz bądź kilka razy w życiu. Ponad 83% uczennic i ponad 89% uczniów odpowiedziało, że niestosowało leków w celach niemedycznych.

Z grupy badanych, twierdzącej odpowiedzi na pytanie odnośnie stosowanie leków w celu zmiany nastroju, udzieliło prawie 7% dziewcząt i ok. 2% chłopców. Oświadczyli oni, że pierwsze zastosowanie przez nich leków w tymże celu miało miejsce powyżej 12. roku życia. Zdecydowana większość ankietowanych tj. blisko 92% uczennic i prawie 98% uczniów nie udzieliło żadnej deklaracji.

Przeważająca większość badanych dzieci nie udzieliła odpowiedzi na pytanie o sposób wejścia w posiadanie leków (ponad 96% dziewcząt i 99% chłopców).

Wśród młodzieży ze szkół ponadpodstawowych stosowanie leków w celu zmiany nastroju deklarowało aż ponad 17% dziewcząt i ponad 9% chłopców. Z grupy uczennic, które wskazały inicjację, najwięcej, bo ponad 8% z nich zaznaczyło odpowiedź „raz lub kilka razy w tygodniu”. Opcja ta przeważała także w wyborach chłopców, gdyż wybrało ją 4,5% z nich. Zdecydowanie najwięcej ankietowanych z tej grupy oświadczyło, że nigdy nie stosowało leków w celach niemedycznych (ponad 81% respondentek i 89,5% respondentów).

Prawie 12% dziewcząt deklarowało, że leki w celach niemedycznych zastosowało pierwszy raz, po ukończeniu 12 lat. Taką samą opcję zaznaczyło ponad 6% chłopców.

Od udzielenia odpowiedzi na to pytanie wstrzymało się 87,5% respondentek i ponad 93% respondentów.

Odnosząc się do pytania o sposób wejścia w posiadanie leków, których zastosowanie miało na celu poprawić nastrój, nieco ponad 3% dziewcząt i 1% chłopców zaznaczyło odpowiedź „legalny zakup”. Od ponad 93% uczennic i prawie 97% uczniów nie uzyskano odpowiedzi na to pytanie.

Inne

W badanej grupie dzieci z klas 4-6 jedynie prawie 2% dziewcząt i ponad 2% chłopców zadeklarowało stosowanie innych substancji psychoaktywnych. Z oświadczeń wynika, że 4,8% uczennic i ponad 4% uczniów nie zażywało ich nigdy. Zdecydowana większość, gdyż prawie 94% respondentek i 94% respondentów, nie zaznaczyła żadnej z dostępnych odpowiedzi.

Biorąc pod uwagę dziewczęta, które deklarowały stosowanie innych substancji psychoaktywnych, 0,6% z nich wybrało opcję „między 7 a 11 rokiem życia”, z kolei 0,3% z nich „poniżej 7. roku życia”. W grupie chłopców 0,6% zadeklarowało, że przeszło inicjację w wieku poniżej 7. lat, z kolei 0,5% z nich między 7. a 11. rokiem życia.

W klasach 7-8 jedynie prawie 2% respondentek i blisko 3% respondentów oświadczyło przynajmniej jednorazowy kontakt z inną substancją psychoaktywną. Odpowiedzi „nigdy” udzieliło 0,8% uczennic i nieco ponad 1% uczniów, z kolei prawie 98% dziewcząt i ponad 96% chłopców uchyliło się od odpowiedzi na to pytanie.

Ponad 99% dziewcząt i ponad 98% chłopców nie odpowiedziało na pytanie dotyczące wieku pierwszego zastosowania innej substancji psychoaktywnej.

Większość ankietowanych nie udzieliła odpowiedzi na pytanie o sposób w wejścia w posiadanie innych substancji psychoaktywnych (blisko 100% dziewcząt i ponad 99% chłopców).

Z deklaracji uczniów szkół ponadpodstawowych wynika, że tylko 0,31% (2 os.) dziewcząt i prawie 2% chłopców zastosowało kiedykolwiek inną substancję psychoaktywną. Na pytanie o częstotliwość jej zażywania, blisko 98% dziewcząt i 97,5% chłopców nie udzieliło odpowiedzi.

Wśród respondentów, którzy odpowiedzieli na pytanie o wiek pierwszej inicjacji, najpopularniejszym wyborem było „powyżej 12. roku. życia (nieci ponad 1%). Od odpowiedzi uchyliła się zdecydowana większość, gdyż ponad 99% dziewcząt i blisko 99% chłopców.

99,5% respondentek i ponad 99% respondentów nie odpowiedziało na pytanie o sposób wejścia w posiadanie innej substancji psychoaktywnej.

Antycypacja następstw spożycia alkoholu

Z deklaracji dziewcząt z klas 4-6 wynika, że ponad 50% z nich uważało, że napicie się alkoholu zdecydowanie może być przyczyną kłopotów w domu, w szkole, bądź z policją. W badanej grupie chłopców odpowiedź tą zaznaczyło 54,5% z nich. Natomiast prawie 38% respondentek i ponad 38% respondentów oświadczyło, że alkohol zdecydowanie nie może poprawić nastroju. Na pytanie o to, czy alkohol szkodzi zdrowiu prawie 64% uczennic zaznaczyło opcję „zdecydowanie tak”. Takiego samego wyboru dokonało 59,5% uczniów.

Wśród badanych dziewcząt, na pytanie o to, czy alkohol uzależnia, najwięcej z nich deklarowało, że zdecydowanie jest to możliwe (prawie 45%). W grupie chłopców, była to także najczęściej wybierana odpowiedź, gdyż zaznaczyło ją ponad 50% z nich. Odpowiedź „zdecydowanie tak” była także najczęstszym wyborem młodzieży, przy pytaniu o prawdopodobieństwo zrobienia po alkoholu czegoś, czego będzie się potem żałowało (52,5% uczennic i 52,0% uczniów).

W badanej grupie dziewcząt z klas 7-8 najwięcej, gdyż prawie 48% deklarowało, że wskutek picia alkoholu zdecydowanie mogą mieć problemy w domu, szkole bądź z policją. Nieco mniej, bo ponad 34% respondentek oświadczyło, że raczej mogą mieć kłopoty z tego powodu. Z odpowiedzi uczennic wynika, że ponad 38% zgadzało się ze stwierdzeniem, że alkohol może poprawić nastrój i tym samym sprzyjać dobrej zabawie. Z kolei prawie 32% z nich oświadczyło, że napoje wysokoprocentowe raczej nie wpływają pozytywnie na samopoczucie i zabawę. Uczennice w zdecydowanej większości (nieco ponad 52%) deklarowały, że spożywając alkohol zdecydowanie mogą zaszkodzić swojemu zdrowiu. Ponad 35% respondentek odpowiedziało twierdząco na pytanie, czy od alkoholu można się uzależnić, z kolei ponad 30% z nich zaznaczyło odpowiedź „raczej tak”. Ponad 47% dziewcząt w swoich odpowiedziach, zgodziło się z tezą, że osoba w stanie nietrzeźwym, może zrobić coś, czego będzie potem żałować.

Wśród ankietowanych chłopców z klas 7-8 nieco ponad 51% deklaroowało, że skutkiem picia alkoholu, mogą być problemy w domu, szkole lub z policją. Większość respondentów była zdania, że pijąc napoje wysokoprocentowe raczej nie poprawią sobie humoru. Z kolei nieco ponad 30% z nich oświadczyło, że alkohol według ich opinii raczej może poprawić nastrój, tym samym wpływać pozytywnie na zabawę. Największy odsetek respondentów deklaroował, że alkohol zdecydowanie może zaszkodzić zdrowiu osoby pijącej (52,5%). Z udzielonych odpowiedzi badanych wynika, że 39% z nich zgadza się z tezą, że od alkoholu można się uzależnić a nieco ponad 46% twierdziło, że pod jego wpływem można zrobić coś, czego będzie się potem żałować.

Dziewczeta ze szkół ponadpodstawowych były podzielone w swych opiniach odnośnie tego, czy po alkoholu można mieć kłopoty w domu, szkole lub z policją. 28,5% respondentek deklaroowało, że zdecydowanie zgadzało się z tym stwierdzeniem. Z kolei najwięcej, bo nieco ponad 35% z nich raczej się zgadzało, a ponad 25% raczej nie zgadzało. W kwestii poprawy nastroju za pomocą alkoholu prawie 47% uczennic oświadczyło, że ich zdaniem raczej jest to prawda. Prawie 39% respondentek deklaroowało, że alkohol raczej szkodzi zdrowiu, natomiast nieco mniej, bo ponad 35% wyraziło zdecydowaną aprobatę temu stwierdzeniu. Ponad 35% ankietowanych dziewcząt odpowiedziało, że od alkoholu raczej można się uzależnić. Większość, bo ponad 36% uczennic zaznaczyła opcję, że w stanie nietrzeźwości zdecydowanie można zrobić coś, czego potem będzie się żałować, a prawie 35% z nich oświadczyło, że raczej jest to możliwe.

Chłopcy ze szkół średnich, podobnie jak ich rówieśniczki, także byli podzieleni w kwestii tego, czy picie alkoholu, może powodować problemy w domu, w szkole lub z policją. Blisko 29% zdecydowanie zgadzało się z tą tezą, z kolei niewiele mniej, bo ponad 28% z nich, raczej się zgadzało. Najwięcej, bo nieco ponad 45% respondentów oświadczyło, że alkohol raczej może poprawić nastrój i sprzyjać udanej zabawie. Z deklaracji wynika, że ponad 33% nich uważało, że alkohol zdecydowanie wpływa negatywnie na zdrowie pijącego, z kolei 33% było zdania, że raczej niesie on ze sobą negatywne konsekwencje. Nie można wyznaczyć odpowiedzi dotyczącej możliwości uzależnienia od alkoholu, która znacznie przeważałaby w wyborach respondentów. Ponad 26% wybrało opcję „zdecydowanie tak”, prawie 25% „raczej tak” z kolei 29,5% z nich zaznaczyło odpowiedź „raczej nie”. Ponad 32% ankietowanych oświadczyło, że zdecydowanie pod wpływem alkoholu można zrobić coś, czego będzie się żałować po wytrzeźwieniu, z kolei prawie 33% z nich deklaroowało, że raczej jest to możliwe.

Antycypacja opinii innych na temat spożywania alkoholu

Dzieci z klas 4-6 udzieliły także odpowiedzi na pytanie o postawy ich rodziców oraz innych osób z ich otoczenia, w kwestii potencjalnego spożywania przez nich napojów wysokoprocentowych. Najpopularniejszym wyborem dla każdej z przedstawionych osób, niezależnie od płci ankietowanych była odpowiedź „zdecydowanie nie wolno mi pić alkoholu”. Zarówno dziewczęta (prawie 76%) jak i chłopcy (nieco ponad 74%) najczęściej deklarowali, że mama zdecydowanie nie pozwala im sięgać po alkohol. Z deklaracji dzieci, wnioskuje się, że znajomi stanowią grupę najbardziej przychylnych osób, w kwestii przyjmowania przez małoletnich alkoholu. Taką opcję, wybrało bowiem nieco ponad 55% respondentek i 49,0% respondentów.

Dominująca część badanych dziewcząt z klas 7-8 deklarowała, że rodzice i inne osoby z ich otoczenia zdecydowanie nie są przychylni picciu przez nich alkoholu. Respondentki najczęściej (nieco ponad 64%) wskazują mamę, jako osobę, która zdecydowanie nie pozwala im spożywać żadnych napojów wysokoprocentowych. Według oświadczeń ponad 59% uczennic, ich ojcowie podobnie jak matki nie są przychylni spożywaniu przez ich dziecko alkoholu, tym samym stanowczo im tego zabraniając. Podobnie 56,5% z nich oświadczyło, że inny dorosły opiekun, także nie toleruje picia przez nich alkoholu. Zdaniem ponad 29% respondentek przyjaciel także nie jest przychylny spożywaniu przez ankietowanych alkoholu. Najmniej uczennic (ponad 23%) deklarowało, że znajomi nie wyrażają aprobaty dla spożywania przez nie alkoholu, za to aż prawie 35% z nich twierdziło, że znajomi pozostawiali im wybór.

Znaczny odsetek (ponad 70%) badanych chłopców zadeklarował, że mamy nie były przychylny picciu przez nich alkoholu i zdecydowanie nie wyrażały na to zgody. Ponad 60% uczniów odpowiedziało, że ich ojciec także nie odnosił się przychylnie do spożywania przez nich napojów wysokoprocentowych i zdecydowanie im na to nie pozwalał. Podobnie, bo 62% respondentów było zdania, że inny dorosły także nie wyda pozwolenia na picie alkoholu osobie małoletniej. Większość tj. ponad 30% ankietowanych oświadczyło, że ich najlepszy przyjaciel podobnie jak osoby dorosłe, posiadał negatywne nastawienie do picia przez nich alkoholu. Aż ponad 30% chłopców oświadczyło, że znajomi pozostawiają im własny wybór, w kwestii spożywania alkoholu.

Załącznik:

Wykaz szkół, w których realizowano szkolenia i wykłady profilaktyczne w roku szkolnym 2021/2022.

NAZWA ZESPOŁU SZKÓŁ	NAZWA SZKOŁY	ADRES SZKOŁY
Zespół Szkół nr 1		ul. Ułanów 3
Zespół Szkół Inżynierii Środowiska i Melioracji		ul. Ułanów 9
Zespół Szkół Geodezyjno-Drogowych i Gospodarki Wodnej		ul. Lea 235
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 15		ul. Goszczyńskiego 44
Zespół Szkół Łączności		ul. Monte Cassino 31
Zespół Szkół Budowlanych nr 1		ul. Jerzego Szablowskiego 1
Zespół Szkół Ekonomicznych nr 2		os. Spółdzielcze 6
Zespół Szkół Elektrycznych nr 2		os. Szkolne 26
Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego nr 75		ul. Grochowska 20

Zespół Szkół Mechanicznych nr 2		al. Skrzyneckiego 12
Zespół Szkół Chemicznych		ul. Krupnicza 44
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 14	XXX Liceum Ogólnokształcące	ul. Dywizjonu 303 66
Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 1	Szkoła Podstawowa nr 47	ul. Myśliwska 64
Zespół Szkolno- Przedszkolny nr 3		ul. Miodowa 36
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 9	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 128	ul. Seniorów Lotnictwa 5
	XXIII Liceum Ogólnokształcące	
Zespół Szkół Ekonomicznych nr 2		Os. Spółdzielcze 6
Zespół Szkół Zawodowych nr 2	Branżowa Szkoła I stopnia nr 2	Os. Szkolne 18
	Szkoła Podstawowa nr 18	ul. Półkole 11
	Szkoła Podstawowa nr 21	ul. Batalionu Skała AK 12
	Szkoła Podstawowa nr 24	ul. Aleksandry 17

	Szkoła Podstawowa nr 25	ul. Komandosów 29
	Szkoła Podstawowa nr 29	al. Dembowskiego 12
	Szkoła Podstawowa nr 31	ul. Bolesława Prusa 18
Szkoły Podstawowe Samodzielne	Szkoła Podstawowa nr 34	ul. Urzędnicza 65
	Szkoła Podstawowa nr 39	ul. Stanisława Jachowicza 5
	Szkoła Podstawowa nr 51	ul. Stawowa 179
	Szkoła Podstawowa nr 55	ul. Dobczycka 20
	Szkoła Podstawowa nr 62	ul. Ćwikłowa 1
	Szkoła Podstawowa nr 66	ul. Skotnicka 86
	Szkoła Podstawowa nr 77	os. Złotego Wieku 36
	Szkoła Podstawowa nr 78	ul. Jaskrowa 5
	Szkoła Podstawowa nr 82	os. Kalinowe 17

	Szkoła Podstawowa nr 86	os. Jagiellońskie 18
	Szkoła Podstawowa nr 87	os. Teatralne 35
	Szkoła Podstawowa nr 95	ul. Wileńska 9
	Szkoła Podstawowa nr 98	os. Na Stoku 52
	Szkoła Podstawowa nr 124	ul. Weigla 2
	Szkoła Podstawowa nr 141	ul. Sawy-Calińskiego 12
	Szkoła Podstawowa nr 142	ul. Drożyska 13
	Szkoła Podstawowa nr 149	ul. Bujaka 15
	Szkoła Podstawowa nr 156	ul. Centralna 39
	Szkoła Podstawowa nr 157	ul. Ludwika Rydygiera 20
	Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 162	ul. Ks. Stojałowskiego 31
	Szkoła Podstawowa Zakonu Pijarów	ul. Mirosława Dzielskiego 1

	Spółeczna Szkoła Podstawowa nr 5 STO	ul. Kurczaba 5
	Prywatna Szkoła Podstawowa nr 4 „Inspiracja”	ul. Jana i Jędrzeja Śniadeckich 12b
	Szkoła Podstawowa Zakonu Pijarów	ul. Mirosława Dzielskiego 1
	Publiczna Szkoła Podstawowa Sióstr Presentek	
Licea samodzielne	XIV Liceum Ogólnokształcące	ul. Chełmońskiego 24
	Publiczne Salezjańskie Liceum Ogólnokształcące	os. Piastów 34
Technika samodzielne	Technikum Programistyczno-Robotyczne „New Technology”	ul. Michałowskiego 1

Bibliografia:

1. Appelt, K. (2016). *„Okres dorastania – w poszukiwaniu tożsamości psychospołecznej Jak wspierać dziecko w procesie rozwoju?”*, Warszawa,
2. Błażewicz, A., Popławska, M., Kobza-Sindlewska, K., Piekarska-Wijatowska, A., Krakowiak, A. (2019). *Podział i charakterystyka nowych substancji psychoaktywnych*. w: Nowe narkotyki. Dopalacze. Wybrane zagadnienia toksykologii współczesnej, A., Krakowiak, Warszawa,
3. Borsich, Sz., Deptuła, M., Potorska, A. (2018). *Wczesna profilaktyka problemów w rozwoju psychospołecznym i ryzykownych zachowań dzieci i młodzieży*, Warszawa,
4. Brzezińska, A. (2004). *Spoleczna psychologia rozwoju*, Warszawa, „Promocja zdrowia i prewencja zaburzeń z perspektywy psychologii” H. Sęk [w:] „Psychologia kliniczna. T1” pod red. H. Sęk, Warszawa,
5. Carson, R.C., Butcher, J.N., Mineka, S. (2003). *Psychologia zaburzeń*, Gdańsk: GWP.
6. Chojecki, D. (2010). *Nowe substancje psychoaktywne: mefedron i syntetyczne kannabinoidy*, Serwis Informacyjny narkomania, nr 2, s.21 -23,
7. Debesse, M. (1996). *Etapy wychowania*, Warszawa,
8. Erikson, E. (2004). *Tożsamość a cykl życia*, Poznań,
9. Faber, A., Mazlish, E. (2006). *Jak mówić do nastolatków, żeby nas słuchały. Jak słuchać, żeby z nami rozmawiały*, Poznań: Media Rodzina,
10. Figes, K. (2002). *Te straszne nastolatki*, Kraków: Wydawnictwo Literackie,
11. Jabłońska, M., Kidawa, M., Malczewski, A., Sałustowicz, P., Wiszejko-Wierzbicka, D. (2017). *Nowe substancje psychoaktywne — nowe ryzyka i wyzwania*, Warszawa,
12. Jankowska M. (2017). *Sposoby rozwiązywania kryzysów w teorii psychospołecznego rozwoju E. H. Eriksona w aspekcie rozwoju człowieka i zdrowia psychicznego oraz zaburzeń w rozwoju*, Kwartalnik naukowy, nr 4,
13. Juul, J. (2014). *Nastolatki. Kiedy kończy się wychowanie?*, Podkowa Leśna: Wydawnictwo MiND,
14. Kaczmarzyk, M. (2017). *Szkoła neuronów. O nastolatkach, kompromisach i wychowaniu*, Słupsk: Wydawnictwo Dobra Literatura,
15. Kendall, P.C. (2012). *Zaburzenia okresu dzieciństwa i adolescencji*, Sopot: GWP.
16. Lange, R. (2021). *Raport z badania Nastolatki 3.0*, NASK, Warszawa,
17. Latkowska, J. (2014). *Ewaluacja krok po kroku. Podręcznik ewaluacji wewnętrznej programów profilaktycznych*, Warszawa,

18. Macander, D. (2013). *Profilaktyka uzależnień w szkole*, ORE,
19. Moszczyńska, M., Studerski R., (2006). *Psychologia zachowań ryzykownych. Koncepcja, badania, praktyka*, Warszawa,
20. Oleszkowicz, A., Senejko, A. (2013). *Psychologia dorastania. Zmiany rozwojowe w dobie globalizacji*. Warszawa,
21. Ostaszewski K., Rustecka-Krawczyk A., Wójcik M. (2009). *Czynniki chroniące i czynniki ryzyka związane z zachowaniami problemowymi warszawskich gimnazjalistów: klasy I-II*”, Warszawa,
22. Ostaszewski, K. (2016). *Standardy profilaktyki*, Warszawa,
23. Ostaszewski, K. (2017). *Używanie substancji psychoaktywnych jako przejaw zachowań ryzykownych młodzieży szkolnej*, Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka, nr 16,
24. Peret-Drażewska, P. (2016). *Już nie dziecko, jeszcze nie dorosły – teoretyczna analiza przyczyn trudności w zrozumieniu statusu adolescenta. Międzypokoleniowe relacje młodzieży z rodzicami. Wybrane konteksty edukacyjne*. [w:] E. Karmolińska (red.), Leszno: Wyższa Szkoła Humanistyczna im. Króla Zygmunta Leszczyńskiego,
25. Peret – Drażewska P. (2021). *Specyfika rozwojowa okresu adolescencji. Implikacje dla praktyki wychowawczej*, Roczniki pedagogiczne, nr 4,
26. Potocka-Banaś, B., Majdanik, S., Korwin-Piotrowska, K., Dembińska, T., Janus, T., Borowiak, K. (2013). *Nadużywanie popularnych leków dostępnych bez recepty nowym trendem wśród młodzieży*, Annales Academiae Medicae Stetinensis, t. 59, nr 1, s. 114-119,
27. Przybysz, M. (2021). *Młodzież w sieci w czasie pandemii. Diagnoza, problemy, wyzwania*, Media Biznes Kultura, nr2,
28. Ptaszek, G., Stunża, G. D., Pyżalski, J., Dębski, M., Bigaj, M. (2020). *Edukacja zdalna: co stało się z uczniami, ich rodzicami i nauczycielami?* Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne,
29. Rejniak, R. (2011). *Marihuana – za i przeciw*, Narkomania, nr 4, s. 19 – 24,
30. Rosenberg, M.B. (2016). *Porozumienie bez przemocy*. Warszawa: Wydawnictwo Czarna Owca,
31. Rubacha, K. (2008). *Metodologia badań nad edukacją*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne,
32. Siegel, D.J., Bryson, T.P. (2020). *Potęga obecności. Jak obecność rodziców wpływa na to, kim stają się nasze dzieci i kształtuje rozwój ich mózgow*. Warszawa: Mamania.

33. Sierosławski J. (2020). *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r.* Warszawa,
34. Śliwa, S. (2015). *Profilaktyka pedagogiczna*, Opole,
35. Solecki, R. (2018). *Profilaktyka zachowań ryzykownych młodzieży*, Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia de Cultura, nr10,
36. Snell, E. (2017). *Daj przestrzeń i bądź blisko. Mindfulness dla rodziców i ich nastolatków.* Warszawa,
37. Sołoma, L. (2002). *Metody i techniki badań socjologicznych.* Olsztyn: Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego,
38. Staroń, P. (2020). *Szkoła bohaterów i bohaterów, czyli jak radzić sobie z życiem.* Warszawa: Wydawnictwo Agora.
39. Suchecka, J. (2020). *Young Power. 30 historii o tym, jak młodzi zmieniają świat.* Kraków: Znak,
40. Suchecka i wsp., (2017). *Analiza zjawiska nadużywania przez polską młodzież leków dostępnych bez recepty i ziół niepodlegających kontrolowanemu obrotowi. Część I,* Medycyna Pracy, nr 68(3), s. 413–422,
41. Szulc, M. (2017). *Bezpieczna marihuana? Manipulowanie informacją na temat konopi w mediach społecznościowych oraz konsekwencje zdrowotne ich używania – wyzwania dla profilaktyki,* Wychowanie na co dzień, nr 5, s. 15 – 21,
42. Szymańska, J. (2015). *Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki,* Warszawa,
43. Zamroczyńska, M. (2018). *Zażywanie leków OTC przez dzieci i młodzież,* Studia Prawnicze KUL, nr 4, s. 137 – 152.

Netografia:

1. Charaktery, Stan psychiczny dzieci i młodzieży po 2 latach pandemii, raport 2022, <https://www.monitorszkoly.pl/artukul/stan-psychiczny-dzieci-i-mlodziezy-po-2-latach-pandemii-raport>
[dostęp: 12.07.2022 r.],
2. Ministerstwo Edukacji i Nauki. Podsumowanie roku szkolnego 2019/2020 <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/podsumowanie-roku-szkolnego-20192020>
[dostęp: 12.07.2022 r.],
3. Witryna Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii <https://programyrekomendowane.pl/strony/artykuly/teorie,7>
[dostęp: 01.08.2022 r.].